

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EVROPSKÉ INTEGRACE

Využití strukturální pomoci Evropské unie ve Spojeném království
Velké Británie a Severního Irska

Use of the EU Structural Aid in the United Kingdom and Northern
Ireland

Student: Bc. Eva Poledníková

Vedoucí diplomové práce: Ing. Lukáš Melecký

Ostrava 2010

Zadání diplomové práce

Student: Eva Poledníková

Studijní program: N6202 Hospodářská politika a správa

Studijní obor: 6210T004 Eurospráva

Téma: Využití strukturální pomoci Evropské unie ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irska

Use of the EU Structural Aid in the United Kingdom and Northern Ireland

1. Úvod
  2. Teoretická východiska politiky hospodářské a sociální soudržnosti EU
  3. Socio-ekonomická charakteristika a regionální struktura Spojeného království Velké Británie a Severního Irska
  4. Programování strukturální pomoci EU ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irska
  5. Využití a evaluace strukturální pomoci EU ve vybraných regionech Spojeného království Velké Británie a Severního Irska
  6. Závěr
- Seznam použité literatury
- Seznam zkratk
- Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
- Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

BACHTLER, J.; TUROK, I. *The Coherence of EU Regional Policy*. London: Jessica Kingsley Publisher and Regional Studies Association, 1997. 405 s. ISBN 1-85302-396-5.

MOLLE, W. *European Cohesion Policy*. London: Routledge, 2007. 342 s. ISBN 978-0-415-43812-4.

EUROPEAN COMMISSION - DG REGIO. *Ex Post Evaluation of Cohesion Policy Programmes 2000 2006 financed by the European Regional Development Fund in Objective 1 and 2 regions. United Kingdom* [online]. 2006. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/pdf/expost2006/wp1_tsk4_united_kingdom.pdf>.

Vedoucí diplomové práce: Ing. Lukáš Melecký

Datum zadání: 20. listopadu 2009

Datum odevzdání: 30. dubna 2010

---

doc. Ing. Karel Skokan, Ph.D.
vedoucí katedry

---

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

„Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci včetně všech příloh vypracovala samostatně. Přílohy 1 - 20 dané mi k dispozici, jsem samostatně doplnila.“

V Ostravě dne 30. dubna 2010

.....
Eva Poledníková

Děkuji panu Ing. Lukáši Meleckému za cenné rady, připomínky a veškerý věnovaný čas při vedení mé diplomové práce.

Obsah

1 Úvod	4
2 Teoretická východiska politiky hospodářské a sociální soudržnosti EU	6
2.1 Role a postavení politiky HSS EU	6
2.2 Hlavní mezníky vývoje politiky HSS EU	7
2.3 Legislativní a institucionální rámec politiky HSS EU	12
2.4 Politika HSS EU v programovacím období 2000-2006.....	15
2.4.1 Cíle politiky HSS EU	15
2.4.2 Nástroje politiky HSS EU	16
2.4.3 Finanční rámec politiky HSS EU	20
2.5 Politika HSS EU v programovacím období 2007-2013.....	21
2.5.1 Cíle politiky HSS EU	22
2.5.2 Nástroje politiky HSS EU	23
2.5.3 Finanční rámec politiky HSS EU	25
2.6 Budoucnost politiky HSS EU po roce 2013	27
3 Socio-ekonomická charakteristika a regionální struktura Spojeného království Velké Británie a Severního Irska	30
3.1 Základní charakteristika Spojeného království Velké Británie a Severního Irska...	30
3.1.1 Administrativní a regionální členění země	31
3.1.2 Obyvatelstvo	32
3.1.3 Politický systém	34
3.1.4 Historický vývoj země směrem k evropské integraci	38
3.2 Sociálně-ekonomická analýza Spojeného království Velké Británie a Severního Irska	40
3.2.1 Ekonomická charakteristika	40
3.2.2 Trh práce	42
3.2.3 Veřejné finance a daňový systém	44
3.2.4 Investice a inovace	46
3.2.5 Zahraniční obchod	46
3.2.6 Infrastruktura	48

3.2.7 Životní prostředí	49
3.3 Charakteristika regionální struktury Spojeného království Velké Británie a Severního Irska.....	50
3.3.1 Anglie.....	51
3.3.2 Wales	55
3.3.3 Skotsko.....	57
3.3.4 Severní Irsko	61
4 Programování strukturální pomoci EU ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irska.....	65
4.1 Regionální politika Spojeného království Velké Británie a Severního Irska na národní úrovni	65
4.1.1 Geneze regionální politiky Spojeného království Velké Británie a Severního Irska před vstupem do ES.....	66
4.1.2 Regionální politika Spojeného království Velké Británie a Severního Irska od konce 70. let 20. století do současnosti	68
4.1.3 Rozvojové agentury	71
4.2 Programování strukturální pomoci EU ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irska v letech 2000-2006.....	73
4.2.1 Rámec strukturální pomoci EU v UK.....	74
4.2.2 Systém programových dokumentů SF EU.....	76
4.2.3 Finanční alokace SF EU	82
4.3 Programování strukturální pomoci EU ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irska v letech 2007-2013.....	84
4.3.1 Rámec strukturální pomoci EU v UK.....	85
4.3.2 Systém programových dokumentů SF EU.....	86
4.3.3 Finanční alokace SF EU	92
5 Využití a evaluace strukturální pomoci EU ve vybraných regionech Spojeného království Velké Británie a Severního Irska.....	97
5.1 Teoretická východiska a rámec evaluace strukturální pomoci EU.....	97
5.2 Využití a hodnocení strukturální pomoci EU ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irska v programovacím období 2000-2006.....	99
5.2.1 Využití a hodnocení strukturální pomoci EU v UK dle jednotlivých Cílů.....	102

5.2.2	Využití a hodnocení strukturální pomoci EU v UK dle oblastí intervencí	105
5.2.3	Hodnocení politiky HSS EU v UK dle vybraných ekonomických ukazatelů	110
5.3	Využití a evaluace strukturální pomoci EU ve vybraných regionech Spojeného království Velké Británie a Severního Irska v programovacím období 2000–2006 ..	116
5.3.1	Využití a hodnocení strukturální pomoci EU ve vybraném regionu Skotska – Highlands and Islands.....	116
5.3.2	Využití a hodnocení strukturální pomoci ve vybraném regionu Anglie – South West.....	122
6	Závěr	129
	<i>Seznam použité literatury .....</i>	<i>132</i>
	<i>Seznam zkratk</i>	
	<i>Prohlášení o využití výsledků diplomové práce</i>	
	<i>Seznam příloh</i>	
	<i>Přílohy</i>	

1 Úvod

Politika hospodářské a sociální soudržnosti Evropské unie (HSS EU) je svou podstatou jedinečnou a specifickou politikou usilující o snižování regionálních disparit a podporující harmonický a vyvážený rozvoj Společenství. Politika HSS EU je politikou solidarity, která prostřednictvím finančních prostředků přerozdělovaných ze společného rozpočtu přispívá k posilování hospodářské, sociální a územní soudržnosti celé EU. Spojené království je zemí, jež se svým vstupem do Společenství zásadně zasloužila o posílení společné koordinace regionální politiky na evropské úrovni a díky značným vnitřním hospodářským a sociálním rozdílům z ní také profituje.

Cílem diplomové práce je podat ucelený obraz o politice hospodářské a sociální soudržnosti EU ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irska v programovacích obdobích 2000-2006 a 2007-2013 se zaměřením na využití a hodnocení její realizace v programovacím období 2000-2006. Vzhledem k obsáhlosti problematiky je využití a evaluace strukturální pomoci EU ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irska (Spojené království) v programovacím období 2000-2006 podrobněji mapována ve dvou vybraných regionech Velké Británie - regionu the Highlands and Isles ve Skotsku a regionu Cornwall and Isles of Scilly v Anglii.

Základní hypotézou této práce je, že efektivně využívaná strukturální pomoc EU přispívá k regionálnímu rozvoji nejméně rozvinutých či zaostalých regionů a vede ke snižování regionálních disparit v zemi. Dílčí hypotézou je, že rozvojové programy politiky HSS EU ve Spojeném království mají pozitivní dopad na socioekonomický rozvoj regionů, který by bez jejich přítomnosti nebyl ve stejné míře dosažitelný.

Postup zpracování zvolené problematiky vychází ze základních metodických přístupů, vhodně vybraných pro jednotlivé dílčí části práce. K naplnění cíle diplomové práce je využíváno deskriptivního přístupu, analýzy a dedukce.

Diplomová práce je rozdělena do čtyř hlavních obsahových kapitol. První kapitola se zabývá teoretickým vymezením politiky HSS EU, jejím vývojem a realizací v programovacích obdobích 2000-2006 a 2007-2013. Závěrečným bodem kapitoly je krátké představení možného směřování politiky soudržnosti po roce 2013. Druhá obsahová kapitola se věnuje převážně socioekonomické analýze Spojeného království a vybraných regionů. Třetí kapitola se vztahuje k programování strukturální pomoci EU ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irska. Úvodní část kapitoly charakterizuje přístup

Spojeného království k národní regionální politice, další části kapitoly se zaměřují na samotný systém programování strukturální pomoci EU ve Spojeném království v období 2000-2006 a 2007-2013. Poslední obsahová kapitola naznačuje využití a hodnocení politiky HSS EU ve Spojeném království v programovacím období 2000-2006 dle jednotlivých Cílů a kategorií intervencí a uvádí zhodnocení strukturální pomoci EU ve vybraných regionech země.

Při zpracování diplomové práce bylo využíváno převážně cizojazyčných zdrojů, v tištěné či elektronické podobě, přičemž docházelo ke značným problémům při získávání potřebných dat z oblasti využití a evaluace strukturální pomoci ve Spojeném království v období 2000-2006. Hodnocení a využití strukturální pomoci EU ve Spojeném království vychází především z údajů uveřejněných na internetových stránkách Generálního ředitelství EK pro regionální politiku a zahraničních stránkách věnovaných jednotlivým rozvojovým programům či problematice strukturální pomoci EU v daném regionu.

2 Teoretická východiska politiky hospodářské a sociální soudržnosti EU

2.1 Role a postavení politiky HSS EU

Politika hospodářské a sociální soudržnosti (HSS EU) je považována za jednu z nejvýznamnějších a nejdiskutovanějších politik Evropské unie (EU). Politika HSS EU je mnohdy obecně nazývána regionální politikou EU nebo strukturální politikou EU, a to v návaznosti na snižování meziregionálních rozdílů v regionech a zlepšováním struktur a jejich změn. Samotný koncept politiky HSS EU byl přijat v 90. letech 20. století s cílem podporovat harmonický a vyvážený rozvoj Společenství posilováním jeho hospodářské a sociální soudržnosti.¹ Tímto nabývá politika HSS EU na své jedinečnosti a specifčnosti, což ji ve skutečnosti odlišuje od původního významu regionální politiky EU (podrobněji viz kapitola 2.2). Hospodářská a sociální soudržnost jsou považovány za dvě základní dimenze soudržnosti EU. *Hospodářská soudržnost* představuje ekonomickou konvergenci vyjádřenou snižováním disparit mezi úrovněmi rozvoje různých regionů (států), která se hodnotí za pomoci ekonomických ukazatelů (např. HDP na obyvatele). *Sociální soudržnost* se zaměřuje na dosažení cílů v nezaměstnanosti, úrovni vzdělání, sociálním vyloučení různých skupin a v demografických trendech v EU. Současná politika HSS je navíc rozšířena o třetí dimenzi soudržnosti, kterou je *územní soudržnost*. Cílem územní soudržnosti je podporovat harmonický a udržitelný rozvoj všech území, a to na základě jejich územních charakteristik a zdrojů. Územní soudržnost představuje vyváženou distribuci lidských aktivit v rámci EU, zahrnuje rovný přístup občanů a ekonomických subjektů ke službám obecného ekonomického zájmu bez ohledu na území, ke kterému náleží a podporuje územní integraci a spolupráci mezi regiony. Územní soudržnost doplňuje a posiluje hospodářskou a sociální soudržnost, zároveň ji lze ale považovat za širší horizontální koncept, který promítá cíl udržitelného a vyváženého vývoje EU do všech oblastí politiky na všech správních úrovních.

Přestože Evropská unie patří k nejrozvinutějším částem světa s vysokou životní úrovní, existují mezi evropskými státy a regiony značné hospodářské a sociální disparity, jež negativně ovlivňují vyvážený rozvoj celého Společenství. Prostřednictvím politiky soudržnosti se EU snaží eliminovat rozdíly v rozvoji mezi regiony, snižovat zaostalost

---

¹ Soudržnost se dá vyjádřit takovou úrovní rozdílností (disparit) mezi státy, regiony nebo skupinami, které jsou politicky a společensky snesitelné. Čím nižší jsou tyto rozdílnosti, tím je vyšší úroveň soudržnosti a opačně, viz Molle, 2007.

nejvíce znevýhodněných regionů nebo ostrovů (včetně venkovských oblastí) a přispívat tak k zvyšování jejich konkurenceschopnosti a prosperity.

Politika soudržnosti je rovněž označována za „viditelnou ruku trhu“, která usiluje o vyvážený a udržitelný rozvoj za podpory ekonomické integrace². Smyslem je tedy umožnit všem regionům v EU získávat plný prospěch z příležitostí, které nabízí Jednotný vnitřní trh a současně přispívat ke stabilitě prostředí Hospodářské a měnové unie.³

Politika soudržnosti je vyjádřením **solidarity** bohatších států se státy chudšími či znevýhodněnými, jež je realizována prostřednictvím přerozdělování pomoci ze společného rozpočtu směrem k nejpotřebnějším regionům. Tento princip byl umocněn zvláště po rozšíření EU o 10 nových států v roce 2004 a dva nejchudší státy v roce 2007, kdy nejvíce finančních prostředků ze společného rozpočtu bylo určeno nejméně prosperujícím regionům, regionům se strukturálními problémy či venkovským a městským oblastem postižených úpadkem.

Politika HSS EU se řadí mezi **koordinované politiky** Společenství. Za realizaci politiky jsou odpovědné samotné členské státy, koordinace a harmonizace politiky spadá do pravomoci orgánů Společenství. Na politiku HSS byla v programovacím období 2007-2013 vyčleněna přibližně jedna třetina rozpočtu EU, což znamená, že objem finančních prostředků na hospodářskou a sociální soudržnost poprvé převyší výdaje na Společnou zemědělskou politiku.

Ačkoli rozdíly mezi státy a jejich regiony samotnými přetrvávají je prokazatelné, že aktivní politika HSS přispívá k hospodářskému růstu, snižování nezaměstnanosti a posilování konkurenceschopnosti.

2.2 Hlavní mezníky vývoje politiky HSS EU

Kohezní politika se do současné podoby formovala po několik období vymezených důležitými událostmi a fakty určující její další vývoj.

V **prvním období** mezi léty **1958-1973** nevěnovalo Společenství (ES) zavedení koordinované regionální politiky na nadnárodní úrovni pozornost, a to jak z důvodu relativní homogenity členských států tak z orientace na „důležitější“ makroekonomické problémy. K ovlivňování regionálních disparit sloužily tři nástroje založené Společenstvím

---

² European Commission - DG Regio, 2008.

³ www.businessinfo.cz, 2002.

v roce 1958. *Evropská investiční banka* poskytující půjčky národním vládám na projekty pro rozvoj infrastruktury ve slabších regionech a dva strukturální fondy - *Evropský sociální fond (ESF)* zaměřený na pomoc přistěhovalcům a *Evropský zemědělský garanční a podpůrný fond (EAGGF)* pro rozvoj venkova (podpůrná sekce). Regionální politika byla v této době výhradně v rukou členských států soustřeďujících se na pomoc určitému sektoru svého hospodářství. Teprve v roce 1968 vznikl koordinační orgán pro regionální politiku na úrovni ES, kterým se stalo *Generální ředitelství pro regionální politiku (DG XVI)*. Důležitou roli v této etapě pak hrálo první rozšíření ES o Dánsko, Spojené království Velké Británie a Severního Irska a Irsko v roce 1973.

V druhém období let 1974-1985 docházelo k poklesu ekonomické dynamiky členských států a k růstu strukturálních krizí. Členství nových zemí a následný vstup Řecka v roce 1981 bylo příčinou zvyšujících se regionálních rozdílů. Reakcí se stalo výrazné posílení regionální politiky v rámci integrace, a to především zásluhou Spojeného království Velké Británie a Severního Irska⁴. Základním nástrojem ES pro spravování regionální politiky a financování pomoci směřující do potřebných regionů se stal *Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF)*. Od založení ERDF v roce 1975 můžeme hovořit o existenci regionální politiky uskutečňované orgány ES na nadnárodní úrovni, jejíž pomoc se zaměřovala především na regiony s převahou zemědělství a na restrukturalizaci starých průmyslových regionů.

Třetí etapa probíhající v letech **1986-1993** je pro regionální politiku významná už od svého počátku. Roku 1986 byl schválen *Jednotný evropský akt* s cílem vytvořit do konce roku 1992 jednotný vnitřní trh a zdůrazňující zavedení politiky směřující k posilování hospodářské a sociální soudržnosti, která by přispívala ke snižování rozdílů v hospodářské vyspělosti různých regionů prostřednictvím strukturálních fondů⁵. Roku 1986 se ES rozšířilo o další dva státy – Španělsko a Portugalsko a regionální politika volala po reformě. Ta spočívala v založení specifického nástroje politiky tzv. *Integrované středomořské programy* a v ustanovení střednědobého plánování regionálních programů.

V roce 1988 bylo nejvyššími orgány ES rozhodnuto o integraci regionální politiky s částí sociální a zemědělské politiky (v reakci na kritiku nízké míry koordinace mezi těmito

---

⁴ Spojené království Velká Británie a Severního Irska jako země s velkými vnitřními regionálními rozdíly přišla se vstupem do ES o značné příjmy z cel, a právě regionální politika jí měla kompenzovat tyto ztráty a pomoci restrukturalizovat staré průmyslové oblasti, viz [www. businessinfo.cz](http://www.businessinfo.cz), 2002.

⁵ www. businessinfo.cz, 2002.

politikami) do tzv. *strukturální politiky*⁶. Pro toto období bylo stanoveno celkem šest cílů, z nichž některé byly výhradně cíle regionální politiky (Cíle 1, 2 a 5b) a jiné byly cíle celospolečenské (Cíle 3, 4, 5a). Cíle byly zaměřeny na podporu rozvoje a strukturálních změn v zaostávajících regionech, na boj s dlouhodobou nezaměstnaností, na rozvoj venkovských oblastí aj. Na tuto pomoc bylo strukturálním fondům byl přiděleno 68 mld. ECU (v cenách roku 1997) pro období 1989-1993.

Maastrichtská smlouva (Smlouva o Evropské unii) z roku 1992 mimo jiné doplnila stávající strukturální fondy o *Finanční nástroj pro podporu rybolovu (FIFG)* a učinila z ekonomické a sociální soudržnosti jednu z vrcholných priorit EU (od této chvíle lze hovořit o politice HSS).

Čtvrté období je vymezeno léty **1994-1999**. Přijetím Finska a Švédska v roce 1995 se EU rozšířila na 15 států. Cíle z minulého programovacího období zůstaly nezměněny, pouze byly doplněny o *Cíl 6* související s podporou rozvoje regionů s extrémně nízkým zalidněním. Během šesti let mělo být mezi strukturálními fondy a *Fondem soudržnosti* (CF), který začal oficiálně fungovat od roku 1994, rozděleno 168 miliard ECU, což představovalo asi 0,4 % HDP Evropské unie. Část prostředků byla určena 13 iniciativám Společenství, které pomáhají řešit specifické problémy dotýkající se celého území EU a doplňují opatření strukturálních fondů. Mezi největší příjemce strukturální pomoci patřili Španělsko, Německo, Portugalsko, Itálie, Řecko a Francie.

Rok 1997 byl významným přijetím *Amsterdamské smlouvy*, která mimo jiné potvrdila důležitou roli politiky soudržnosti EU. Téhož roku přijala Evropská komise akční program *Agenda 2000*, který se zabýval otázkami vývoje EU po roce 2000 ve smyslu jejího rozšiřování. Program navrhoval reformu společných politik (zejména Společné zemědělské politiky a politiky HSS) a novou finanční perspektivu EU po roce 1999. Dokument obsahoval rovněž studii o vlivu rozšíření na politiky EU a posudky zemí vypracované EK, které se v té době ucházely o členství v EU. Agenda 2000 byla schválena na zasedání Evropské rady v Berlíně v březnu 1999 a na jejím základě byla provedena nová reforma strukturálních fondů, jež předpokládala zlepšení efektivnosti nástrojů a schválila rozpočet regionální politiky pro následující programovací období. Agenda 2000 také zajistila vznik nových finančních nástrojů předvstupní pomoci ISPA a SAPARD (1999) sloužící k pomoci kandidátským zemím střední a východní Evropy při procesu přípravy na jejich

---

⁶ Novotná, 2007.

členství v EU (podrobněji viz kapitola 2.4.2). Reforma rovněž potvrdila klíčové principy provádění politiky, kterými jsou:

- **Princip koncentrace** je založen na myšlence soustředění největších prostředků do regionů s nejvýznamnějšími problémy.
- **Princip partnerství (komplementarity)** při poskytování pomoci EU znamená aktivní spolupráci jak samotných příjemců pomoci ve všech fázích a na všech úrovních procesu, tak i dalších subjektů - regionálních, místních orgánů a jiných příslušných veřejných orgánů, hospodářských a sociálních partnerů atd. Uplatňuje se zde zásada subsidiarity na příslušné územní úrovni, přičemž celková odpovědnost zůstává na členském státě.⁷
- **Princip programování** spočívá v poskytování finančních prostředků na základě víceletých a víceoborových programů, pro které se zpracovávají programové dokumenty. Výsledkem je vzájemně integrovaný programový celek realizovaný v dlouhodobějším horizontu..
- **Princip adicionality (doplňkovosti)** je jeden z nejdůležitějších principů a zajišťuje, že prostředky poskytnuté ze zdrojů ES mají pouze doplňovat prostředky národní.
- **Princip monitorování a vyhodnocování** spočívá ve sledování a v předběžném (ex-ante), průběžném (mid term) a následném (ex-post) vyhodnocování efektivnosti využívání prostředků politiky HSS EU.

V páté etapě 2000-2006 prošla realizace politiky HSS výraznými změnami, jež byly reakcí na rozšíření EU v roce 2004⁸. Reforma strukturální politiky přijatá v roce 1999 se (při pokračování stávajících prvků strukturální politiky) zaměřovala na:

- zlepšení efektivnosti strukturálních nástrojů posílením koncentrace prostřednictvím snížení cílů strukturální politiky a počtu komunitárních iniciativ, zlepšení managementu a vyjasnění sdílené zodpovědnosti mezi jednotlivými zúčastněnými stranami,
- pokračování úsilí o ekonomickou a sociální kohezi,

---

⁷ www.businessinfo.cz, 2002.

⁸ Dne 1. května 2004 došlo k dosud největšímu rozšíření EU o 10 států (Česká republika, Estonsko, Kypr, Lotyšsko, Litva, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovinsko a Slovensko).

- rozšíření strukturální politiky na budoucí členské země.⁹

Na základě reformy byla politika soudržnosti v období 2000-2006 realizována třemi nově definovanými cíli (Cíl 1, Cíl 2, Cíl 3) namísto původních sedmi, rovněž počet komunitárních iniciativ byl redukován ze 13 na čtyři (podrobněji viz kapitola 2.4). Výsledkem reformy bylo zavedení přechodných uspořádání pro regiony, které spadaly pod bývalé Cíle 1, 2 nebo 5b v období 1994-1999, ale které se již nevešly pod Cíle 1 a 2 v období 2000–2006. Záměrem reformy bylo zdokonalení kontroly, zlepšení fungování a správy fondů, přičemž každý se strukturálních fondů měl plnit specifickou roli. Rozpočet kohezní politiky (EU-15) na období sedmi let představoval 213 miliard EUR. Prostředky ve výši přibližně 22 miliard EUR pro předvstupní pomoc kandidátských zemím a dodatečná alokace dalších 22 miliard EUR určená pro nové členské státy v období 2004-2006 však navýšili rozpočet na konečných 257 miliard EUR, což činilo přibližně jednu třetinu rozpočtu ES/EU.

V tomto období je pomoc ze strukturálních fondů směřována také na podporu plnění cílů *Lisabonské strategie*, která byla přijata Evropskou radou na jaře roku 2000 a dává si za cíl vytvořit z EU do roku 2010 nejkonkurenceschopnější a nejdynamičtější znalostní ekonomiku, schopnou udržitelného hospodářského růstu s více a lepšími pracovními místy a s větší sociální soudržností.

Šestá etapa odpovídá současnému programovacímu období, které probíhá od roku **2007** a bude trvat do roku **2013**. Po začleněním deseti nových států v roce 2004 a následně Bulharska s Rumunskem v roce 2007 bylo nutné politiku soudržnosti reformovat takovým způsobem, aby mohla EU lépe čelit novým výzvám globální společnosti. Reforma spočívala především v posílení koncentrace uplatňováním strategického přístupu k prioritám EU, v širší decentralizaci, která přinese větší pravomoci regionům a místním autoritám a celkovém zjednodušení politiky (např. nové cíle, redukce nástrojů) vycházející z nové právní architektury. Reformovaný legislativní mechanismus se skládá se z pěti nových nařízení, týkající se obecných ustanovení, jednotlivých fondů a evropského seskupení pro územní spolupráci, kterými se snižuje počet finančních nástrojů ze šesti na tři, stanovuje se nový postup programování, nové normy pro finanční řízení, kontrolu a hodnocení projektů. Hlavním přínosem nových právních předpisů jsou „*Strategické obecné zásady Společenství*“ (CSG) a „*Národní strategický referenční rámec*“ (NSRF),

---

⁹ Zahradník, 2004.

kteře dávají politice strategickou dimenzi¹⁰ zajišťující lepší konzistentnost mezi prioritami Společenství a členských států.

Politika soudržnosti je nově strukturována do tří prioritních cílů:

- Konvergence.
- Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost.
- Evropská územní spolupráce.

Princip koncentrace se odráží také v novém finančním rámci, který na sedmileté období činí 347,410 miliard EUR (v běžných cenách), přičemž právě 81,54 % rozpočtu je určeno pro méně rozvinuté regiony v rámci cíle Konvergence. Finanční pomoc je navíc méně rozptýlená a soustředí se na kategorie vyplývající ze strategie Evropské unie na pomoc růstu a zaměstnanosti (obnovená Lisabonská strategie). Prioritními osami jsou zde výzkum a technologický rozvoj, inovace a podnikání, informační společnost, doprava, energetika, ochrana životního prostředí a investice do lidského kapitálu, politika trhu práce a lepší přizpůsobení pracovníků i společností.¹¹

2.3 Legislativní a institucionální rámec politiky HSS EU

Legislativní rámec politiky HSS EU vychází z primárního a sekundárního práva Společenství. Co se týče **primárního práva**, v *Římských smlouvách* z roku 1957 zakládající Evropské hospodářské společenství (EHS), nebyla regionální politika Společenství přímo zakotvena. Členské státy si však uvědomovaly existenci regionálních rozdílů a nutnost jejich snižování v rámci dosažení harmonického rozvoje. V této době nejevily státy o regionální politiku na nadnárodní úrovni zájem, a to ze tří hlavních důvodů. Státy realizovaly vlastní národní rozvojové programy a projekty, přičemž rozdíly v ekonomické úrovni regionů zakládajících zemích EHS nebyly příliš významné (výjimkou byla jižní část Itálie Mezzogiorno) a jednak také státy důvěřovaly volnému trhu, který měl případné regionální rozdíly sám vyřešit. Římská smlouva však ustanovila vznik Evropské investiční banky, Evropského sociálního fondu a Evropského zemědělského garančního a podpůrného fondu. Nový přístup k regionální politice započal podepsáním *Jednotného evropského aktu* (SEA, 1986), který spočíval v dosahování hospodářské a

---

¹⁰ Evropská komise, 2007.

¹¹ Tamtéž.

sociální soudržnosti vedoucí k harmonickému rozvoji Společenství. Za hlavní cíl Evropské unie pak byla hospodářská a sociální soudržnost označena ve *Smlouvě o Evropské unii* (Maastrichtská smlouva), která vešla v platnost 1. 11. 1993 a mj. zakládá *Fond soudržnosti* (Kohezní fond, CF). *Amsterdamská smlouva* revidující Smlouvu o EU a ES v roce 1997 pak obsahuje celou kapitolu týkající se hospodářské a sociální soudržnosti. Původní znění Smlouvy o EU bylo pozměněno *Smlouvou z Nice* (2001) upravující současnou podobu politiky HSS EU v článcích 158-162. Významným mezníkem pro další směr politiky HSS byl návrh *Smlouvy o Ústavě pro Evropu*¹² (2003), která zavádí pojem územní soudržnost jako doplňující dimenzi hospodářské a sociální soudržnosti. Územní rozměr politiky HSS je zakotven v *Lisabonské smlouvě* (podepsána v prosinci 2007)¹³ v hlavě XVII s názvem „Ekonomická, sociální a územní soudržnost“.

Sekundární právo vychází z práva primárního a má podobu nařízení, rozhodnutí, směrnic, doporučení a stanovisek, které jsou přijaty evropskými institucemi jako prováděcí ustanovení smluv. Sekundární právo zahrnuje rovněž různé metodické pomůcky, pokyny či sdělení Evropské komise. Za hlavní dokumenty pro strukturální fondy v období 2000-2006 lze považovat „Nařízení Rady (ES) č. 1260/1999 o obecných ustanoveních o strukturálních fondech“ a dokument „Strukturální fondy a jejich koordinace s Kohezním fondem - Pokyny pro programy v období 2000-2006“.

Pro období 2007-2013 byl navržen nový legislativní rámec politiky HSS. Pro realizaci politiky HSS EU jsou zásadní tyto dokumenty:

- Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 ze dne 11. července 2006 o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1260/1999.
- Jednotlivá nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) o Evropském fondu pro regionální rozvoj, o Evropském sociálním fondu a o Fondu soudržnosti.
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1082/2006 ze dne 5. července 2006 o evropském seskupení pro územní spolupráci (ESÚS).

---

¹² Smlouva o Ústavě pro Evropu měla přinést zjednodušení stávajícího právního rámce EU. Smlouvu však v referendu v roce 2005 neschválily Francie a Holandsko, čímž byl ratifikační proces přerušen a Ústavní smlouva nebyla schválena.

¹³ Po podepsání smlouvy českým prezidentem Václavem Klausem dne 3. 11. 2009 je Lisabonská smlouva ratifikována již všemi 27 státy a může tak vstoupit v platnost od 1. 12. 2009.

- Nařízení Komise (ES) č. 1828/2006 ze dne 8. prosince 2006, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 o obecných ustanoveních týkajících se ERDF, ESF a Fondu soudržnosti a k nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1080/2006 o ERDF.
- Rozhodnutí o strategických obecných zásadách Společenství pro soudržnost z 18. 8. 2006.

Do konceptu kohezní politiky je zapojeno množství subjektů na evropské, národní i regionální úrovni. Mezi hlavní instituce zajišťující řízení a realizaci politiky HSS na úrovni EU patří:

Evropská komise - Evropská komise (EK) řídí, vykonává a implementuje politiky EU a spravuje rozpočet. Má legislativní pravomoc, což znamená, že předkládá Evropskému parlamentu a Radě EU návrhy právních předpisů. Dohlíží nad plněním smluv EU. Jednotliví komisaři jsou odpovědní za své resorty, jež jsou řízeny prostřednictvím generálních ředitelství. Největší odpovědnosti za kohezní politiku nese *DG Regio* (Generální ředitelství pro regionální politiku) a *DG pro zaměstnanost a sociální záležitosti*. DG Regio má odpovědnost za Evropský fond regionálního rozvoje, Fond soudržnosti a nástroj ISPA¹⁴.

Rada Evropské unie - skládá se ze zástupců členských států na ministerské úrovni. Zajišťuje koordinaci hospodářských politik členských států. Disponuje rozhodovací pravomocí - na návrh EK přijímá právní předpisy a v některých případech přijímá rozhodnutí společně s Evropským parlamentem.

Hospodářský a sociální výbor - je poradním orgánem EU, který začal fungovat v roce 1958. Členy jsou představitelé různých hospodářských a sociálních odvětví. Rada EU a Evropská komise jsou povinny konzultovat výbor v případech uvedených ve Smlouvě o ES. Výbor přitom může vydat také stanovisko vlastního podnětu¹⁵. Členy Výboru lze rozdělit do tří stejně velkých skupin: Skupina I - zaměstnavatelé, Skupina II - zaměstnanci, Skupina III - různé zájmy a činnosti.

Výbor regionů - výbor byl zřízen Maastrichtskou smlouvou a je tedy nejmladší institucí EU. Jeho funkce je stejně jako u Hospodářského a sociálního výboru konzultativní. Zástupci regionálních a místních samospráv Unie mohou svým poradním stanoviskem

---

¹⁴ Novotná, 2007.

¹⁵ Smlouva o ES, 2007.

ovlivňovat výkonné a rozhodovací instituce EU. Rada i Komise jsou opět povinny konzultovat výbor v případech uvedených ve Smlouvě či v případě potřeby. Posláním Výboru je také dohlížet nad vykonáváním principu subsidiarity.

Evropská investiční banka (EIB) - vznikla na základě Římských smluv v roce 1958 a věnují se jí články 266 a 267 Smlouvy o ES. Hlavním úkolem je poskytování půjček a záruk na kapitálové investice (např. v oblasti průmyslu, infrastruktury, telekomunikací), které napomáhají vyváženému rozvoji Evropských společenství. Základní kapitál EIB je tvořen podíly členských států, většinu svých zdrojů ale EIB získává na mezinárodních kapitálových trzích.

2.4 Politika HSS EU v programovacím období 2000-2006

Nerovnosti v příjmech a zaměstnanosti v Evropské unii se díky politice HSS v posledním desetiletí a zvláště od poloviny devadesátých let 20. století zmenšily. Například v letech 1994 až 2001 přesáhl růst HDP na obyvatele ve Španělsku, Portugalsku, Řecku a Irsku průměr EU, a rovněž podíl zaměstnaného aktivního obyvatelstva rostl ve všech těchto zemích kromě Řecka podstatně rychleji než průměr.¹⁶ Příchod nových členských států v roce 2004 však představoval pro regionální politiku novou výzvu, kterou kandidátské státy přinášely v podobě prohloubení rozdílů uvnitř Unie. Aby se politika HSS mohla s rozšířením efektivně vypořádat bylo ji nutné **reformovat**. Definování nových cílů a zdokonalení efektivnosti finančních nástrojů včetně poskytnutí předvstupní pomoci kandidátským zemím měly zajistit, že EU bude schopna i nadále skutečně pokračovat v naplňování ekonomické a sociální soudržnosti.

2.4.1 Cíle politiky HSS EU

Jak vyplývalo z reformy měla být politika HSS uskutečňována menším počtem strategických cílů. Pro období 2000-2006 byly stanoveny tyto tři cíle:

- **Cíl 1 - povzbuzování rozvoje a strukturálních změn regionů, jejichž rozvoj zaostává.** Tento cíl byl určen pro regiony úrovně NUTS II, jejichž HDP na obyvatele (měřený paritou kupní síly) je nižší než 75 % průměru EU-15. V takto vymezených regionech se cíl zaměřoval na zvýšení úrovně investic, snížení míry nezaměstnanosti či rozvoj infrastruktury a služeb pro podniky. Do tohoto cíle

---

¹⁶ Evropská komise, 2004.

spadaly některé regiony EU-15, veškeré území nových členských států (s výjimkou Bratislavy, Prahy a Kypru, které spadají pod Cíl 2 a 3), odlehlé regiony (např. francouzské zámořské departmenty, Azory, aj.), velmi řídké zalidněné regiony ve Finsku a Švédsku a rovněž regiony s přechodnou pomocí¹⁷. Cíl 1 podporoval také mírový program „PEACE“ v Severním Irsku. Celkově pokrýval tento cíl 37 % obyvatelstva EU-25.

- **Cíl 2 - podpora ekonomické a sociální konverze regionů čelící strukturálním obtížím** jiné povahy než ty, spadající pod Cíl 1. Cíl zahrnoval regiony, jež se potýkaly se strukturálními problémy a jejichž obyvatelstvo nebo plocha byly dostatečně velké. Cíl pokrýval oblasti procházející socioekonomickou změnou, poklesem výkonnosti ve venkovských oblastech, krizí postižené oblasti závislé na rybolovu a městské oblasti v problémech. Tento Cíl mohl pokrývat nanejvýš 18 % populace EU, přičemž Komise stanovila pro každý stát maximální počet obyvatel (podle daných kritérií na úrovni NUTS III či národní úrovni). V období 2000-2006 tento cíl zahrnoval 15,2 % obyvatel EU-25.
- **Cíl 3 - podpora adaptace a modernizace politik a systémů vzdělávání, školení a zaměstnanosti.** Cíl 3 pokrýval celé území EU s výjimkou regionů vhodných pro Cíl 1. Tento Cíl sloužil jako referenční rámec pro všechna opatření v rámci nového úsilí boje proti nezaměstnanosti v rámci Amsterdamské smlouvy a Evropské strategie zaměstnanosti¹⁸.

2.4.2 Nástroje politiky HSS EU

Nástroje politiky soudržnosti tvoří systém strukturálních fondů, Fondu soudržnosti, iniciativ Společenství a inovačních akcí. Strukturální fondy (SF) jsou hlavním nástrojem zaměřujícím se na snižování rozdílů v úrovni rozvoje různých regionů a zaostalosti nejvíce znevýhodněných regionů včetně venkovských oblastí, a to s cílem posílit hospodářskou a sociální soudržnost EU¹⁹. V programovacím období 2000-2006 měla EU k dispozici čtyři strukturální fondy, přičemž každý z nich pokrývá specifickou oblast:

---

¹⁷ Tyto regiony byly v období 1994-1999 zařazeny pod Cíl 1 a jejich HDP v důsledku statistického efektu přesahuje 75 % průměru EU-25.

¹⁸ Zahradník, 2004.

¹⁹ www.businessinfo.cz, 2003.

Evropský fond regionálního rozvoje (European Regional Development Fund, ERDF) - jeho hlavním posláním je poskytovat finanční pomoc pro rozvoj zaostávajících regionů a snižovat socioekonomickou nerovnováhu mezi regiony. Prostřednictvím ERDF se financují Cíle 1 a 2, Iniciativy Společenství INTERREG III a URBAN II a inovační opatření. Fond byl založen v roce 1975 a z hlediska velikosti finančních prostředků je nejobtímnější. ERDF poskytuje finanční pomoc do oblastí produktivních investic, infrastruktury, místního rozvoje, malých a středních podniků, zaměstnanosti.

Evropský sociální fond (European Social Fund, ESF) - tento finanční nástroj byl založen v roce 1960 a s jeho pomocí je realizována *Evropská strategie zaměstnanosti*, která byla přijata v roce 1997 s cílem zvýšit zaměstnanost. Evropská strategie zaměstnanosti je založená na čtyřech základních pilířích: zlepšení zaměstnatelnosti, rozvoj podnikatelského prostředí a tvorba pracovních míst, podpora adaptability podniků a jejich zaměstnanců a posilování rovných příležitostí pro muže a ženy. Jak vyplývá se strategie hlavním cílem ESF je rozvíjet zaměstnanost a snižovat nezaměstnanost (především mládeže a dlouhodobě nezaměstnaných), podporovat sociální začleňování osob ze znevýhodněných sociálních skupin při vstupu na trh práce, podporovat rovné příležitosti pro všechny a bojovat proti diskriminaci. Pomoc je zaměřena také do oblastí celoživotní vzdělávání, rozvíjení kvalifikované a přizpůsobivé pracovní síly a zavádění moderních způsobů organizace práce a podnikání. V období 2000-2006 poskytuje finanční pomoc v rámci všech tří Cílů a Iniciativy Společenství EQUAL.

Evropský zemědělský orientační a záruční fond-orientační sekce (European Agricultural Guidance and Guarantee Fund, EAGGF) – fungoval od roku 1962 a finančním nástrojem politiky HSS EU byla **sekce orientace**²⁰. Ta financovala opatření zaměřená na rozvoj venkova a poskytovala pomoc zemědělcům, především těm v zaostávajících regionech. EAGGF sloužil k financování Cíle 1 a 2, Iniciativy Společenství LEADER.

Finanční nástroj pro podporu rybolovu (Financial Instrument for Fisheries Guidance, FIFG) – byl nejmladším nástrojem fungující od roku 1994. Jeho cílem bylo přispívat k dosažení trvalé rovnováhy mezi zdroji rybolovu a jejich využitím²¹, podporovat restrukturalizaci rybářského odvětví, posilovat konkurenceschopnost rybářských podniků či revitalizovat rybářské oblasti. FIFG pokrýval Cíl 1, ale také rozvoj venkova a restrukturalizaci rybolovu mimo Cíl 1.

---

²⁰ Záruční sekce je nástrojem Společné zemědělské politiky.

²¹ Novotná, 2007, str. 89.

Specifické postavení mezi fondy Evropské unie zaujímá *Fond soudržnosti* (Cohesion Fund). Fond soudržnosti byl založen na základě Maastrichtské smlouvy a **neřadí se mezi strukturální fondy**. Jeho úkolem je pomáhat nejméně rozvitým zemím stabilizovat jejich ekonomiku a posilovat hospodářskou a sociální soudržnost. Fond soudržnosti poskytoval finanční prostředky na velké projekty nad 10 milionů EUR (nikoli programy) v oblasti životního prostředí a transevropských dopravních sítí (TEN), přičemž financoval až 85 % uznatelných výdajů. Od roku 1994 pomáhal Fond Španělsku, Portugalsku, Irsku a Řecku plnit kritéria sbližování pro hospodářskou a měnovou unii. Od roku 2004 patří k příjemcům pomoci všech deset nových členských zemí. Příjemci mohou být tedy členské státy, jejichž GNI na obyvatele (měřený paritou kupní síly) je nižší než 90 % průměru Společenství a jež uskutečňují program pro splnění podmínek hospodářské konvergence (deficit veřejných financí nesmí překročit 3 % HDP státu).

Menší část prostředků (asi 5,35 %) strukturálních fondů je vynakládána na iniciativy Společenství, které se orientují na řešení problémů týkajících se většiny nebo dokonce všech členských států a evropských regionů. Pro období 2000-2006 Společenství přijalo čtyři typy iniciativ, přičemž každá iniciativa je financována jedním SF:

- *Iniciativa INTERREG III* - je nejrozsáhlejší iniciativou Společenství působící od roku 1990 (INTERREG I). Hlavním smyslem iniciativy je napomáhat rozvoji přeshraniční (označovaná za Interreg III A), meziregionální (Interreg III B) a nadnárodní spolupráce (Interreg III C).
- *Iniciativa URBAN II* - je navazující iniciativou na URBAN I z období 1994-1999, která podporuje uskutečňování inovačních strategií pro regeneraci měst a městských čtvrtí v krizové situaci. Iniciativa je určena pro malá a střední města (s alespoň 20 tisíci obyvateli), kde se snaží podporovat programy vedoucí ke zlepšování životních podmínek, tvorbě pracovních příležitostí, integraci skupin ohrožených sociální exkluzí do vzdělávacího a školícího systému, rozvoji integrované veřejné dopravy či využívání informačních technologií.
- *Iniciativa LEADER+* - posláním programu je podporovat zavádění nových integrovaných, vysoce kvalitních a originálních strategií pro trvale udržitelný rozvoj venkova a povzbuzovat obyvatele venkovských oblastí k vzájemné spolupráci na bázi partnerství při nalézání řešení problémů (vyplývajících

především ze změn v zemědělství z důvodu reforem Společné zemědělské politiky, zvyšujících se nároků spotřebitelů na kvalitu zboží atd.), kterým venkov v současnosti čelí.

- *Iniciativa EQUAL* - je zaměřena na boj proti diskriminaci a nerovnostem na trhu práce, se kterými se setkávají určité znevýhodněné skupiny obyvatel (např. dlouhodobě nezaměstnaní, absolventi škol, starší občané, osoby s handicapem, etnické menšiny, ženy) v zaměstnání nebo při nacházení zaměstnání. Iniciativa je jedním z nástrojů na dosažení cílů Evropské strategie zaměstnanosti.

Kromě výše uvedených nástrojů, mohly regiony čerpat prostředky i prostřednictvím *inovačních akcí*. Význam inovačních akcí spočívá v inovačním přínosu, jelikož iniciují pilotní projekty a studie pro nové politiky, zdokonalují nakládání s finančními prostředky a napomáhají odhalování nových možností²². Znevýhodněným regionům tak přináší prostor k experimentování, výměně zkušeností a využívání nových vědeckých poznatků. Tyto inovační činnosti jsou výlučně v pravomoci Komise, která na ně vyčleňuje poměrně malou část celkových prostředků na strukturální fondy a Fond soudržnosti EU (asi 0,5 %).

EK určila pro období 2000–2006 tři hlavní témata pro inovační opatření financované z ERDF: regionální ekonomiky založené na vědomostních a technologických inovacích; regionální rozvoj založený na informační společnosti (e-EuropeRegio); regionální identita a udržitelný rozvoj. Z ESF jsou financovány inovační akce např. v oblasti zaměstnanosti a odborného školení, z FIFG inovační akce v rybářském sektoru atd.²³

V období 2000-2004 EU poprvé v rámci rozšiřování poskytla deseti kandidátským zemím předvstupní pomoc. Ta byla realizována prostřednictvím tří nástrojů ISPA, SAPARD (založené roku 1999) a PHARE.

- *Program ISPA* (Instrument for Structural Policies for Pre-accession, Nástroj pro strukturální politiku v předvstupním období) byl určen k zajištění pomoci v kandidátských zemích k financování projektů v dopravě a v oblasti životního prostředí. Zaměření a procedury jsou analogické s Fondem soudržnosti EU.

---

²² www.strukturalni-fondy.cz, 2009.

²³ Tamtéž.

- *Program SAPARD* (Special accession programme for agriculture and rural development, Speciální přístupový program pro rozvoj zemědělství a venkova) pomáhal kandidátským zemím v oblasti přípravy na Společnou zemědělskou politiku.

ISPA a SAPARD doplňovaly již existující program *PHARE* (Poland and Hungary Assistance for the Restructuring of the Economy, 1989) původně založený na pomoc Polsku a Maďarsku při přestavbě jejich ekonomiky, od roku 1994 se pak postupně orientoval na pomoc při přípravě kandidátských zemích na vstup do EU.

2.4.3 Finanční rámec politiky HSS EU

Více než třetina rozpočtu EU stanoveného na šestileté období byla prostřednictvím různých strukturálních fondů a programů věnována na regionální rozvoj a hospodářskou a sociální soudržnost.

Na období 2000–2006 byla všem strukturálním nástrojům pro EU-15 přidělena částka 213 miliard EUR (195 miliard EUR pro SF a 18 miliard EUR pro FS). Kromě toho vyhradila EU asi 22 miliard EUR na předvstupní pomoc a dalších 22 miliard EUR na strukturální zásahy ve prospěch nových členských států v období 2004–2006. Celkový objem výdajů na politiku soudržnosti dosáhl výše asi 257 miliard EUR, což představovalo asi 0,4 % HDP Společenství.

Tabulka 2.1: Rozdělení prostředků politiky HSS EU v letech 2000-2006 (v mld. EUR, v cenách roku 1999)

	Cíl1	Cíl2	Cíl3	INTERREG	URBAN	EQUAL	LEADER	FIFG	FS	Celkem
EU-15	137,800	22,040	24,050	4,875	0,700	2,850	2,020	1,106	18,000	213,441
EU+10	13,230	0,120	0,110	0,420	0,000	0,220	0,003	0,003	7,590	21,693
EU-25	151,030	22,160	24,160	5,295	0,700	3,070	1,109	1,109	25,590	235,134

Zdroj: Evropská komise, 2004; vlastní úprava

Největší objem prostředků (71,6 % prostředků SF a FS) byl soustředěn na Cíl 1 (viz tabulka 2.1). Do Cíle 3 plynulo 10,3 % prostředků ESF. Nejmenší podíl pomoci byl věnován na Cíl 2 (9,6 % finančních prostředků ERDF a ESF). 11,5 miliard EUR z celkových rozpočtů SF pak bylo vymezeno na iniciativy Společenství a inovační akce.

Co se týče předvstupní pomoci kandidátským zemím rozpočet jednotlivých programů byl následující: program PHARE disponoval 10,92 miliard EUR, program ISPA hospodařil s 7,28 miliardy EUR a rozpočet programu SAPARD dosáhl výše 3,64 miliard EUR.

Finanční prostředky strukturálních fondů byly přiděleny na základě víceletých rozvojových programů řízených službami Komise, členskými státy a regionálními úřady. Pomoc ze strukturálních fondů se řídí principem adicionality, tzn. že prostředky EU nenahrazují národní pomoc, jsou pouze jejím doplněním. Maximální výše z příspěvků z fondů se liší dle jednotlivých cílů a charakteru projektu. Míra spolufinancování SF v regionech spadajících do Cíle je maximálně 50 % celkových přípustných nákladů při pokrytí minimálně 50 % způsobilých veřejných výdajů. Pro regiony Cílů 2 a 3 maximální spolufinancování 50 % celkových nákladů a nejméně 25 % veřejných výdajů. U investic v oblasti infrastruktury, které mohou produkovat zisk činí maximální příspěvek ze SF v regionech Cíle 1 40 % celkových nákladů a v Cílech 2 25 % celkových nákladů. Při investicích do firem nesmí míra pomoci přesáhnout 35 % celkových nákladů v regionech Cíle 1²⁴. Čerpání finančních pomoci bylo založeno na pravidle **n+2**. Hlavními příjemci pomoci v období 2000-2006 byli Španělsko (56,3 miliard EUR), Německo (29,8 miliard EUR), Itálie (29,6 miliard EUR), Řecko (24,9 miliard EUR) a dále Portugalsko, Spojené království Velké Británie a Severního Irska a Francie.

2.5 Politika HSS EU v programovacím období 2007-2013

Ekonomická a sociální soudržnost je **jeden ze tří pilířů** Evropského společenství (společně s Jednotným vnitřním trhem a Hospodářskou a měnovou unií). Soudržnost zůstává prioritou i v období 2007-2013, což se promítá do rozpočtu politiky HSS, která společně se Společnou zemědělskou politikou (CAP) představuje dva nejvýznamnější financované oblasti zájmu EU. Kromě posilování ekonomické a sociální soudržnosti směřuje v tomto období politika HSS svoji pozornost na **územní soudržnost**, kterou zvyšuje na plnohodnotný cíle EU.

---

²⁴ Novotná, 2007.

2.5.1 Cíle politiky HSS EU

Počet cílů zůstal zachován, jsou však nově definovány. V období 2007-2013 je politika HSS realizována těmito cíly:

- **Cíl „Konvergence“**- se snaží o posilování ekonomické a sociální konvergence nejméně rozvinutých členských států a pomáhat jim dosáhnout průměrné úrovně EU. Cíl se soustřeďuje na podporu růstu a zaměstnanosti prostřednictvím podpory inovací a znalostní společnosti, schopnosti přizpůsobovat se hospodářským a sociálním změnám a zlepšování životního prostředí i výkonnosti správy.

Pro čerpání pomoci z tohoto cíle jsou vhodné regiony na úrovni NUTS II s HDP na obyvatele (měřený paritou kupní síly) nižším než 75 % průměru HDP EU-25²⁵. V rámci financování z Fondu soudržnosti jsou způsobilé členské státy s GNI nižším než 90 % průměru EU. Do Cíle Konvergence spadají rovněž regiony způsobilé pro přechodný režim („phasing-out system“), za předpokladu že jejich HDP přesahuje 75 % průměru EU-25 a nikoliv EU-15. Tyto regiony získávají přechodnou klesající podporu do roku 2013. Tento cíl se týká asi 170 milionů obyvatel EU (včetně phasing out regionů) a je financován z ERDF, ESF a také z Fondu soudržnosti.

- **Cíl „Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost“**- se zaměřuje na posílení konkurenceschopnosti a atraktivnosti regionů a zvýšení zaměstnanosti tím, že předjímá hospodářské a sociální změny²⁶. Pro tento cíl jsou způsobilé regiony na úrovni NUTS II nebo NUTS I, které nejsou zařazeny do cíle Konvergence. Pro přechodnou pomoc („phasing in system“) v rámci tohoto cíle jsou vhodné regiony NUTS II, na které se vztahoval původní Cíl 1, ale jejichž HDP na obyvatele překračuje 75 % průměru EU-15. V EU o počtu 27 členských států je pro tento cíl způsobilých celkem 168 regionů, což představuje 314 milionů obyvatel. Tento cíl se financuje z ERDF a ESF.
- **Cíl „Evropská územní spolupráce“**- usnadňuje a podporuje přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráci regionů na úrovních NUTS III, jež jsou současně způsobilými regiony v rámci cíle „Konvergence“ nebo „Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost“. Cílem Evropské územní spolupráce je

---

²⁵ Pod Cíl Konvergence jsou zařazeny všechny regiony soudržnosti v ČR s výjimkou Hl. m. Prahy (spadá pod Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost), celé území Polska, Slovinska, Malty, Rumunska, Bulharska, ale také některé regiony Spojeného království Velké Británie a Severního Irska, Německa, Itálie atd.

²⁶ Evropská komise, 2007.

nalézat společná řešení pro orgány jednotlivých zemí v oblasti městského, venkovského a pobřežního rozvoje, rozvoje ekonomických vztahů a vytváření malých a středních podniků. Spolupráce se zaměřuje na výzkum, vývoj, informační společnost, životní prostředí, prevenci rizik a integrované vodohospodářství.²⁷ Evropská územní spolupráce je zabezpečována pouze z jednoho fondu, jímž je ERDF.

Přeshraniční spolupráce se dotýká regionů NUTS III nacházejících se podél pozemních vnitřních hranic včetně některých pozemních vnějších hranic, stejně jako i regionů úrovně NUTS III podél námořních hranic, které od sebe nejsou vzdáleny více než 150 km²⁸. **Nadnárodní spolupráce** je určena pro všechny regiony 13 oblastí, jejichž seznam přijala EK rozhodnutím z 31. října 2006.²⁹ **Meziregionální spolupráce** je vhodná pro všechny evropské regiony a zahrnuje vytváření sítí a výměnu zkušeností.

2.5.2 Nástroje politiky HSS EU

Na základě reformy v letech 2004-2006 došlo v tomto období ke snížení finančních nástrojů ze šesti na tři. Pro všechny fondy jsou stanovena stejná pravidla programování a řízení. Hlavní roli finančních nástrojů politiky HSS v současnosti plní:

Evropský fond regionálního rozvoje (European Regional Development Fund, ERDF) podporuje regionální rozvoj a pomáhá odstraňovat rozdíly nejvíce zaostávajících regionů. ERDF může poskytovat prostředky regionům v rámci všech tří nových cílů, přičemž v rámci každého cíle má vyčleněny priority, na které se zaměřuje. Obecně se fond soustřeďuje na financování výzkumu, inovací, ochranu životního prostředí a prevenci rizik, ale také investic do infrastruktury, rozvoj přeshraničních hospodářských, sociálních a environmentálních činností a navázání a rozvoj nadnárodní spolupráce atd.

Evropský sociální fond (European Social Fund, ESF) financuje cíle Konvergence a Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost. V rámci těchto cílů podporuje opatření členských států přijímaných k zlepšování zaměstnanosti a zvyšování pracovních

---

²⁷ Evropská komise, 2007, str. 20.

²⁸ Seznam těchto regionů je zveřejněn v rozhodnutí Komise ze dne 31. října 2006.

²⁹ Severní periferní oblasti, Baltské moře, Severozápadní Evropa, Severní moře, Atlantské pobřeží, Jihozápadní Evropa, Alpýský prostor, Střední a východní Evropa, Středomoří, Jihovýchodní Evropa, Azory-Madeira-Kanárské ostrovy (Makaronésie), Oblast Indického oceánu, Karibská oblast.

příležitostí. ESF podporuje programy na zlepšování přizpůsobivosti pracovníků a podniků, zvýšení dostupnosti zaměstnání, posílení sociálního začlenění znevýhodněných osob, zvýšení a rozvoj lidského kapitálu a rozšiřování institucionální kapacity a výkonnosti veřejné správy a veřejných služeb.

Fond soudržnosti - změnou oproti minulému programovacímu období je, že podléhá stejným pravidlům v oblasti programování, řízení a kontroly jako strukturální fondy. V rámci cíle Konvergence financuje projekty v oblastech transevropských dopravních sítí a ochrany životního prostředí, novinkou je, že EK nemusí schvalovat každý projekt Fondu (kromě velkých projektů z oblasti životního nad 25 milionů EUR a nad 50 milionů EUR v jiných oblastech). Stejně jako v období 2000-2006 je pomoc Fondu podmíněná splněním makroekonomických kritérií. V období 2007-2013 působí Fond soudržnosti v 15 státech EU, přičemž Španělsko je v tzv. přechodném režimu. Fond soudržnosti spolufinancuje projekty až do výše 90 % způsobilých veřejných výdajů.

Reformní změny se týkaly rovněž iniciativ Společenství (CIP). Interreg III byl včleněn do cíle „Evropské územní spolupráce“. Programy Urban II a Equal byly zahrnuty do cílů „Konvergence“ a „Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost“. Program Leader +, jakož i Evropský zemědělský orientační a záruční fond (EAGGF) nahrazuje *Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD)*, zatímco z Finančního nástroje pro rozvoj rybolovu (FIFG) se stává *Evropský rybářský fond (EFF)*.³⁰ Oba zmíněné fondy již nejsou součástí politiky soudržnosti, ale slouží k financování Společné zemědělské politiky. Byly také vytvořeny tři nové iniciativy politiky HSS EU:

- *JASPERS* (Joint Assistance in Supporting Projects in European Regions) neboli „Společná pomoc při podpoře projektů v evropských regionech“ zahrnuje partnerství mezi Evropskou komisí (DG Regio), EIB a Evropskou bankou pro obnovu a rozvoj (EBRD). Smyslem iniciativy je pomáhat regionálním a místním autoritám a institucím při přípravě kvalitních investičních projektů a projektových dokumentů, které jsou předkládány EK. JASPERS nabízí technickou pomoc v prioritních oblastech Trans-evropské dopravní sítě a životního prostředí.

---

³⁰ Evropská komise, 2007, str. 11.

- *JEREMIE* (Joint European Resources for Micro to medium Enterprises) neboli „Společné evropské zdroje pro mikropodniky a střední podniky“ jsou iniciativou vzniklou již v roce 2005 ve společné spolupráci EK, EIB a Evropského investičního fondu (EIF). Jejím úkolem je zlepšit přístup mikro, malých a středních firem k financím (k rizikovému kapitálu, půjčkám aj.) s cílem usnadnit zavádění inovací a vytváření pracovních míst. Pomoc například spočívá v ocenění nabídky finančních produktů v členských zemích a regionech EU a v ocenění potenciálních potřeb.
- *JESSICA* (Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas) celým názvem „Společná evropská podpora udržitelných investic do městských oblastí“ představuje iniciativu EK, EIB a Rady Evropské rozvojové banky (CEB). Základním úkolem je přispět k udržitelné míře investic, růstu a pracovních míst v městských oblastech regionů EU.

Kandidátské země a potenciální kandidátské země jsou od roku 2007 podporovány novým finančním nástrojem a sice *Nástrojem předvstupní pomoci* (Instrument for Pre-Accession Assistance, IPA), který nahrazuje dosavadní formy předvstupní pomoci. IPA poskytuje pomoc do pěti vymezených oblastí jako jsou transformace a budování institucí, přeshraniční spolupráce, rozvoj regionů a venkova či rozvoj lidských zdrojů. Rozpočet tohoto nástroje na léta 2007-2013 činí okolo 11,5 miliard EUR.

2.5.3 Finanční rámec politiky HSS EU

V období 2007-2013 má politika HSS k dispozici doposud nejvyšší objem finančních prostředků ve výši 347,410 miliard EUR (v běžných cenách)³¹, což představuje 35,7 % rozpočtu EU.

81,5 % finančních prostředků je určeno na pomoc nejméně rozvinutých členských států a regionů v rámci cíle „Konvergence“, což činí 282,8 miliard EUR. Pro cíl „Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost“ bylo vymezeno 55 miliard EUR, což představuje 16 % rozpočtu. Pro Cíl „Evropská územní spolupráce“ je vyčleněno 8,7 miliard (tj. 2,5 % celkového rozpočtu), které budou rozděleny takto: 6,44 miliardy EUR na přeshraniční

---

³¹ Neboli 308, 041 miliard EUR v cenách roku 2004.

spolupráci, 1,83 miliardy EUR na nadnárodní a 445 milionů EUR na meziregionální spolupráci.

Tabulka 2.2: Rozdělení finančních prostředků politiky HSS EU (v mld. EUR, běžné ceny)

	Konvergence			Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost		Evropská územní spolupráce	Celkem
	FS	Konvergence	Phasing-out	Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost	Phasing-in		
EU-27	69,578	199,322	13,995	43,556	11,409	8,723	347,410

Zdroj: Evropská komise, 2007; vlastní zpracování

Více jak polovina (51,7 %) rozpočtu byla schválena na pomoc „starým“ členských států (EU-15), příspěvek „novým členským zemím“ (včetně Bulharska a Rumunska) představuje 48,3 %. Mezi největší příjemce pomoci v období 2007-2013 patří Polsko (67,3 mld. EUR), Španělsko (35,2 mld. EUR), Itálie (28,8 mld. EUR), Česká republika (26,7 mld. EUR), Německo (26,3 mld. EUR), Maďarsko 25,3 mld. EUR), Portugalsko (21,5 mld. EUR) a Řecko (20,4 mld. EUR).

Vyšší rozpočet politiky HSS umožnil zvýšení příspěvků z fondů. Pro jednotlivé cíle jsou stanoveny tyto maximální míry spolufinancování:

- Konvergence: 75 % až 85 % způsobilých výdajů,
- Konkurenceschopnost a zaměstnanost: 50 % až 75 % způsobilých výdajů,
- Evropská územní spolupráce: 75 % až 85 % způsobilých výdajů,
- Fond soudržnosti: 85 % způsobilých výdajů.³²

Čerpání prostředků se v období 2007-2010 uplatňují na základě pravidla **n+3**. Od roku 2011 bude čerpání založeno opět na pravidle **n+2**.

³² http://ec.europa.eu/regional_policy/index_fr.htm, 2009.

2.6 Budoucnost politiky HSS EU po roce 2013

Diskuse o politice HSS EU po roce 2013, tedy o tom, v jaké podobě, podle jakých pravidel, na jaké priority a v jakých finančních objemech bude možné politiku HSS EU realizovat, byla zahájena již v roce 2007 při příležitosti vydání *Čtvrté zprávy o hospodářské a sociální soudržnosti* (s názvem „Rostoucí regiony, rostoucí Evropa“) a následného konání Čtvrtého fóra o soudržnosti.

Hlavními podněty pro současnou diskuzi o budoucnosti politiky soudržnosti EU jsou výsledky veřejných konzultací k *„Zelené knize o územní soudržnosti“* vydané v dubnu 2009, studie vypracovaná italským ministrem **Fabriziem Barcou** (a za spolupráce s experty z celé Evropy) s názvem *„Agenda pro reformovanou politiku soudržnosti“* a dále *„Šestá průběžná zpráva o ekonomické a sociální soudržnosti“* z června 2009, která obsahuje shrnutí diskuze k Zelené knize o územní soudržnosti.

Politika HSS EU bude muset v budoucnosti čelit novým výzvám, a to zejména globalizaci, při které regiony EU budou vystaveny zvýšené konkurenci z nových rozvíjejících se zemí, negativnímu demografickému vývoji (stárnutí obyvatel), klimatickým změnám, novým zdrojům energie či dalšímu potenciálnímu rozšiřování EU. Z těchto důvodů si politika HSS žádá nutnou reformu cílů, financování a řízení, tak aby i nadále mohla efektivně napomáhat k redistribuci bohatství a tím přispívat k harmonickému rozvoji Společenství.

Studie Fabrizia Barcy kritizuje současný nedostatek kvantifikovatelných cílů, které neposkytují dostatek informací konkrétních dopadech na kvalitu života v podporovaných regionech. Italský ministr rovněž upozorňuje na to, že další sbližování regionů, by v důsledku mohlo přinést všeobecné snížení blahobytu. Politika HSS EU by měla dbát na větší zapojení všech zúčastněných stran na lokální úrovni do vytváření konkrétních projektů s důrazem na kvalitu schvalovaných projektů, nikoliv na kvantitu, na něž směřuje skoro třetina evropských příspěvků.³³ Tato zpráva rovněž doporučuje vložení větší části pravomocí ohledně politiky HSS do rukou Evropské komise a posílení role Evropského parlamentu, a to především v kontrole a monitoringu.

Změna počtu základní cílů politiky soudržnosti v novém programovacím období se nepředpokládá, jejich zaměření by však mělo odpovídat socio-ekonomickému charakteru období po roce 2013. Co se týče způsobilých příjemců podpory z fondů, převládá názor, že

---

³³ www.euractiv.cz, 2009.

by se měla politika HSS EU vztahovat na celé území EU (nejen na nejméně rozvinuté regiony) a zohledňovat koncept územní soudržnosti.

Významnou částí debaty nad vývojem politiky HSS je diskuse o budoucí podobě fiskálního rámce EU, jehož je právě politika HSS jednou z nejvýznamnějších kapitol. Opačné názorové proudy v této oblasti panují mezi zeměmi čistých plátců a čistých příjemců. Vzhledem k tomu, že pozice čistých plátců je velmi silná nelze budoucí období reálně očekávat výraznější nárůst objemu výdajů na politiku HSS.³⁴ Mechanismy čerpání evropských dotací by se měly dále zjednodušovat. Objevují se názory na rozšíření škály finančních nástrojů. Podpora by už tak nemusela být poskytována výhradně ve formě dotací, nýbrž ve zkombinované formě dotací s půjčkami z finančních trhů. Dále se také uvažuje o rozšíření možností průběžných a zálohových plateb.

Předmětem dalších diskuzí jsou témata jako národní preference, „lisabonizace“ politiky (zde se představitelé přiklánějí k tomu, že politika HSS EU by se měla zaměřit na udržení Lisabonské strategie s důrazem na územní soudržnost), či dilema konvergence a soudržnost, versus konkurenceschopnost (výchozím úkolem debaty bude přesné vymezení pojmů soudržnost a konvergence).

Politika HSS EU může být v budoucnosti určována jedním ze tří současně předkládaných scénářů³⁵:

- *Reforma současné politiky soudržnosti* - tento scénář se orientuje na rozvoj míst, znalosti, konkurenceschopnost i soudržnost. Prosazuje integrovaný a participativní přístup založený na víceúrovňovém způsobu vládnutí (multilevel governance).
- *Orientace na konkurenceschopnost* - předpokládá zaměření politiky HSS EU na regiony s nejsilnějším potenciálem, což přinese vyšší ekonomický růst, který je však více koncentrován v metropolích a může proto znamenat znevýhodnění venkovských oblastí. Podstatou tohoto scénáře je snížení celkového rozpočtu EU a snížení rozpočtu pro CAP a ERDF. Tento scénář podporuje financování vědy a výzkumu, vzdělávání, ICT a dostupnost či další liberalizaci a privatizaci veřejných služeb. Na druhou stranu sebou tento scénář nese riziko vyšší sociálně-ekonomické

---

³⁴ Zahradník, 2008.

³⁵ Skokan, 2009.

polarizace, prostorové segregace, konfliktů mezi obyvatelstvem či horší ochranu životního prostředí³⁶.

- *Orientace na soudržnost* - tento třetí návrh politiky HSS EU je založen na ponechání stávajících parametrů politiky, kdy většina prostředků bude věnována nejzaostalejším a nejslabším regionům. Objem rozpočtu EU by se nezměnil, přičemž by došlo k posílení rozpočtu pro strukturální fondy EU. Politika by byla charakteristická větší decentralizací řízení a správy směrem k regionům a většími veřejnými intervencemi. Modifikací tohoto návrhu by mohlo být zpřísnění dnešního cíle Konvergence na úroveň nižší než 75 % HDP na obyvatele vůči průměrné hodnotě EU. S tímto návrhem by se patrně nejvíce ztotožňovaly nejchudší země a jejich regiony v rámci EU³⁷. Negativní stránku tohoto scénáře představuje předpokládaný nižší celkový ekonomický růst EU a nižší globální konkurenceschopnost evropských metropolitních oblastí. Na druhou stranu by takto realizovaná politika HSS mohla vést například k příznivějšímu rozvoji nemetropolitních regionů, k lépe prosperujícím venkovským oblastem či lepší ochraně životního prostředí.

Současná diskuse o podobě politiky HSS EU po roce 2013 se vyznačuje téměř neomezeným výčtem výzev a potřeb, jež by budoucí politika HSS EU měla naplňovat. Nejdůležitější bude vyjasnit si, jakým směrem chceme, aby se politika HSS EU ubírala a jaký účel a roli by měla splňovat, a to například také v souvislosti s hospodářskou krizí. Do jaké konečné podoby se politika HSS EU po roce 2013 vyvine bude záležet na prioritách politiky EU a nové finanční perspektivě.

---

³⁶ Skokan, 2009.

³⁷ Zahradník, 2008.

3 Socio-ekonomická charakteristika a regionální struktura Spojeného království Velké Británie a Severního Irska

3.1 Základní charakteristika Spojeného království Velké Británie a Severního Irska

Spojené království Velké Británie a Severního Irska (The United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland) je ostrovním státem náležící k severozápadní Evropě, na západě omývaným Atlantským oceánem, na východě Severním mořem a od kontinentální Evropy oddělován průlivem La Manche. Spojené království Velké Británie a Severního Irska (dále jen Spojené království či UK) se skládá ze čtyř historických zemí - Anglie, Walesu a Skotska (společně nazývaných Velká Británie) a Severního Irska, hraničícího s Irskou republikou. Spojené království zaujímá větší část *Britských ostrovů*, jejichž podnebí je ovlivněno především blízkostí oceánu, typickým rysem jsou chladnější léta a mírnější zimy s hojností srážek. Krajina je charakteristická svou rozmanitostí, od nížin jižní Anglie až po horská pásma na severu, včetně několika malých ostrovů na severu Skotska. Počtem obyvatel patří UK ke čtvrté nejlidnatější zemi Evropy. Spojené království je průmyslově vyspělou zemí, jež je považována za třetí největší ekonomiku v Evropě a šestou největší na světě po USA, Japonsku, Číně, Německu a Francii. Hlavní město *Londýn* je vedle New Yorku a Tokia jedním ze tří světových finančních center.

Spojené království je členem několika významných **mezinárodních organizací** jako např.: Mezinárodní banky pro obnovu a rozvoj (IBRD), Světové banky (WB), Mezinárodního měnového fondu (IMF), Severoatlantické aliance (NATO), Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD), Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE), Organizace spojených národů (OSN; stálý člen Rady bezpečnosti), Světové obchodní organizace (WTO), Rady Evropy, G-8, G-20 aj. **Členskou zemí EU** se Spojené království stalo v roce 1973. Další obecné informace o UK uvádí tabulka 3.1.

Tabulka 3.1: Základní údaje o Spojeném království

Rozloha	244 820 km ²
Počet obyvatel	61 634 599 (2009)
Hustota zalidnění	250,8 obyv./km ² (2007)
Hlavní město	Londýn (7,7 mil. obyv, k 1.1.2010)
Další velká města	Birmingham, Leeds, Glasgow, Sheffield, Bradford, Liverpool, Edinburgh, Manchester, Bristol
Státní zřízení	konstituční monarchie (královna Alžběta II.)
Měna	libra šterlinků; kurz: 0,9024 GBP/EUR (k 8.3.2010)
Úřední jazyk	angličtina
Náboženství	85 % křesťanství
Nejvyšší bod	1344 m.n.m Ben Nevis (Skotsko)
Časové pásmo	GMT+ 0 (o hodinu méně než v ČR)

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>, 2010, www.euroskop.cz, 2010; vlastní zpracování

3.1.1 Administrativní a regionální členění země

Spojené království se skládá, jak již bylo uvedeno výše, ze čtyř historických zemí - Anglie, Walesu, Skotska a Severního Irska. Administrativní členění na národních úrovních je složitým systémem složeným z různých typů a úrovní místních samospráv. Územní členění jednotlivých historických zemí není jednotné, přičemž největší odlišnosti vykazuje Anglie.

Územní členění jednotlivých zemí

Území **Anglie** je rozděleno na *hrabství (counties)*³⁸, která jsou ze statistických účelů uskupena do 9 regionů. Tyto regiony odpovídají úrovni NUTS 1 v rámci klasifikace územních statistických jednotek Eurostatu a od roku 1994 jsou zastupovány *Vládními úřady pro regiony (Government Offices for the Regions)*, jež zodpovídají za určité oblasti přenesené na ně státem. Hrabství pak představují nejvyšší úroveň anglické **dvoustupňové správní struktury**, v jejich čele stojí volená rada. V Anglii existují dva typy hrabství tzv. *metropolitní* (6), jejichž území spadají do oblasti s největší koncentrací obyvatelstva a průmyslu, a *nemetropolitní* (35). Nižší úroveň dvouúrovňové správy je v Anglii představována *okresy (district)* skládající se z okresních rad a dělící se rovněž na metropolitní (36) a nemetropolitní (239). Mezi úrovní farností a hrabství se postupně rozvíjela samosprávná města. V druhé polovině 90. let 20. století vznikly *jednotné správní*

³⁸ Tradičních hrabství, která jsou historickým územím, je 39, kromě nich existují současná hrabství administrativní (41), ceremoniální a poštovní.

oblasti (46) představující jednoúrovňový správní celek. Nejnižší úrovní místní správy jsou *farnosti* či *obce* (*civil parishes*).

Zvláštní pozici v systému územního členění má **Londýn**. *Velký Londýn*, jak je veškeré území hlavního města Anglie a Spojeného království označováno, se dělí na 32 *správních obvodů*³⁹ a na historické, finanční a obchodní středisko *City of London*, jež je součástí centra Velkého Londýna a má rovněž status *ceremoniálního hrabství* (*ceremonial county*). Každá z těchto částí má svou vlastní městskou radu a starostu, kteří spravují většinu obecních záležitostí. Výjimku tvoří *City*, která není spravována běžnou radou, ale historickou *Corporation of London*. Nejvyšším správním orgánem Velkého Londýna mající vliv na dění v celém Londýně je *Greater London Authority* (Vyšší londýnský úřad), tvořený shromážděním 25 členů a starostou, kteří jsou voleni na čtyři roky⁴⁰.

Územní dělení dalších tří zemí je podstatně jednodušší. Území **Walesu** je rozčleněno na 22 *jednotných správních oblastí* (*unitary authorities*), které se dále dělí na obce. **Skotsko** se z hlediska místní správy člení do 32 *správních oblastí* (*council areas*), jež jsou spravovány radami. Nejnižší jednotkou jsou *obce* (*communities*), kterých je okolo 1200 a odpovídají úrovni anglických farností. V jejich čele stojí obecní rady.

Pro účely místní správy se **Severní Irsko** dělí na 26 *okresů* (*district council areas*), jejichž rady však nedisponují stejnými pravomoci jako v zemích Velké Británie (např. orgány neplní plánovací funkci, pouze konzultativní).

3.1.2 Obyvatelstvo

Od roku 1999 probíhá ve Spojeném království příznivý demografický vývoj v podobě každoročního nárůstu obyvatel (viz graf 2.1). Průměrný roční přírůstek obyvatelstva činil v roce 2009 407 109 lidí. Podle odhadů by počet obyvatel měl v roce 2010 dosáhnout 62 milionů. Očekávaná délka života při narození činí u mužů 78 let, u žen 82 let.

Nejpočetnější skupinu v demografickém složení představují obyvatelé ve věku 15-64 let, jež tvoří 67,1 % obyvatel. Počet mužů a žen v této kategorii je vyrovnaný. Nejmenší skupinou jsou obyvatelé ve věku 65 let a více (16,2 %), obyvatelé ve věku 0-14 let se

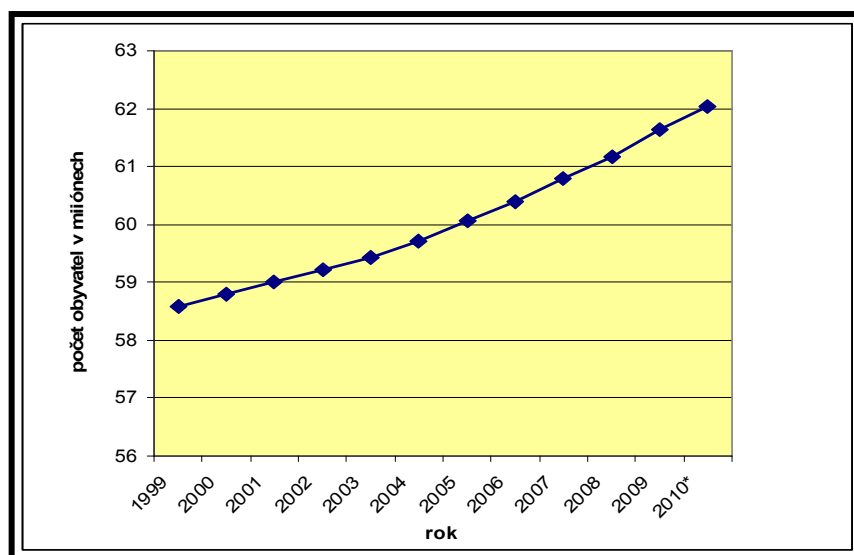
---

³⁹ Skupina městských správních obvodů nacházející se ve středové části Velkého Londýna je nazývána jako *Vnitřní Londýn*, ostatní obvody jsou označovány za *Vnější Londýn*. **Vnitřní Londýn** je nejbohatším regionem EU, jeho HDP/ obyv. v PPS dosahuje 334,2 % průměru HDP EU-27 (r.2007).

⁴⁰ <http://londyn.webnode.cz/>, 2009.

podílejí na celkovém obyvatelstvu 16,7 %⁴¹. Míra fertility⁴² (1,66 dětí na ženu) patří k nejvyšším v EU. Obecný negativní trend stárnutí obyvatelstva v Evropě je v UK vyrovnáván především přílivem zahraničních imigrantů, přičemž Spojené království patří k zemím s největší mírou zahraničních imigrantů.

Graf 3.1: Vývoj počtu obyvatel Spojeného království, v letech 1999-2010

Pozn.: *odhad

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>, 2010; vlastní zpracování

Spojené království se řadí k zemím s největší hustou obyvatel na km² (viz tabulka 3.1). Nej hustěji zalidněnou částí Spojeného království je Anglie a její hlavní město a metropolitní území, kde žije téměř 84 % všech obyvatel.

Z hlediska národnostního složení je většina obyvatel (81,5 %) Angličané, menšinu představují Skotové (9,6 %), Velšané (4,9 %) a Irové (2,4 %). Spojené království je považováno za **multinárodní a multikulturní zemi**. Mezi největší etnické skupiny patří Poláci, Indové, Pákistánci, Bangladéšané a Číňané⁴³. Počet residentů UK, kteří nejsou britské národnosti přibližuje příloha 5. V roce 2008 tvořili cizinci žijící v UK asi 7 % obyvatelstva.

Spojené království je **nábožensky velmi tolerantní**. Majoritním náboženstvím v zemi je křesťanství, které vyznává 85 % věřících, u nichž převládá příslušnost k anglikánské církvi

⁴¹ www.cia.gov, 2009.

⁴² Fertilita (plodnost) vyjadřuje průměrný počet dětí na jednu ženu.

⁴³ www.businessinfo.cz, 2010.

(protestantské). Mezi další vyznávaná náboženství patří islám (3,3 %), hinduismus (1,2 %), buddhismus či judaismus.

3.1.3 Politický systém

Spojené království je **konstituční monarchií**, unitárním státem, založeném na parlamentní demokracii. Nejvyšší státní orgány politického systému představují královna, parlament a vláda.

Hlavou státu je *král (královna)*, jež nastupuje do funkce dědičně. Od roku 1952 je královnou Alžběta II, jež vystupuje formálně jako hlava Spojeného království, korunních dependencí⁴⁴ Ostrovu Man (Isle of Man) a Normanských ostrovů (Channel Islands), čtrnácti zámořských teritorií⁴⁵ a dalších patnácti států *Britského společenství národů* (Commonwealth of Nations)⁴⁶. Pravomoci královny jsou v současnosti spíše formálního a konzultativního charakteru. Má právo jmenovat členy kabinetu a vlády, včetně předsedy vlády, formálně vyhlašovat příslušné akty (na rozhodnutí premiéra) či vetovat zákon. Je hlavou právního řádu a legislativního systému, vrchním velitelem všech ozbrojených sil království a hlavou anglikánské církve.

Spojené království **nemá psanou ústavu**. Zákonodárná moc je v zemi představována **dvoukomorovým parlamentem**. *Horní komora* (Sněmovna lordů, House of Lords) se skládá ze 742⁴⁷ poslanců, z nichž většina jsou nedědiční pérové (Life Peers), 92 pěrů svá místa dědí (Elected hereditary Peers)⁴⁸, 26 křesel zaujímají církevní hodnostáři. V čele komory stojí Lord kancléř (ministr spravedlnosti)⁴⁹. Horní komora zkoumá legislativu vydanou Dolní komorou s právem navrhopvat změny a veta a má důležitou roli v oblasti soudnictví, kde plní funkci soudní revizní instance. *Dolní komora* (Sněmovna

---

⁴⁴ Korunní dependence patří pod svrchovanost britské královny, ale nejsou součástí Spojeného království ani EU a mají vlastní zákonodárné sbory. Se Spojeným královstvím mají společné zahraniční vztahy a obranu, britský parlament vydává jejich zákony, viz www.ct24.cz, 2008.

⁴⁵ Anguilla, Bermudy, Britské antarktické území, Britské indickooceánské území, Britské Panenské ostrovy, Falklandy, Gibraltar, Jižní Georgie a Jižní Sandwichovy ostrovy, Kajmanské ostrovy, kyperské vojenské základny Akrotiri a Dhekelia, ostrovy Montserrat, Svatá Helena, Pitcairnovy ostrovy a ostrovy Turks a Caicos. Občané těchto států (s výjimkou kyperských základen) mají britské občanství a od roku 2002 mají právo žít kdekoli ve Spojeném království, viz www.ct24.cz, 2008.

⁴⁶ Commonwealth of Nations je od roku 1947 volné společenství Velké Británie a nezávislých zemí, které spojuje jejich společná minulost kolonií, dominií. V současnosti je členem 54 samostatných zemí a závislá území a teritoria pod správou Spojeného království, Austrálie a Nového Zélandu. Britská královna je považována státy za hlavu Commonwealthu, v některých za hlavu státu.

⁴⁷ www.businessinfo.cz, 2010.

⁴⁸ Dědičná šlechta dle reformy z roku 1999.

⁴⁹ Halásková, 2006.

reprezentantů, House of Commons) má 646 poslanců volených na 5 let, kteří reprezentují zájmy obcí a měst. Předsedou Dolní komory je tzv. *Speaker*, který pochází z té politické strany, která má v této komoře většinu křesel. Parlament má dvě základní pravomoci - zákonodárnou (schvalování zákonů) a kontrolní (kontrola vlády Dolní komorou, popř. vyslovení nedůvěry vládě Dolní komorou).

Mezi hlavní parlamentní strany britského parlamentu patří:

- *Labouristická strana* (Labour party) - předsedou strany a zároveň britským premiérem se stal na konci června 2007 bývalý ministr financí *Gordon Brown*.
- *Konzervativní strana* (Conservative party) - lídrem hlavní opoziční strany je *David Cameron*.
- *Liberální demokraté* (Liberal Democrats) - v čele strany stojí *Nick Clegg*.
- *Scottish National party* (SNP) - zároveň významnou stranou ve skotském parlamentu.
- *Democratic Unionist party* (DUP) - nejsilnější parlamentní politickou stranou v Severním Irsku.

Zastoupení jednotlivých politických stran v Dolní komoře parlamentu UK znázorňuje následující tabulka 3.2.

Tabulka 3.2: Rozložení politických stran v Dolní komoře parlamentu UK k 14.1.2010

Strana	Počet křesel
Labour party	349
Conservative party	193
Liberal Democrats	63
Scottish National party / Plaid Cymru	10
Democratic Unionist party	8
Ostatní	23
Celkem	646

Zdroj: www.parliament.uk, 2010; vlastní zpracování

V roce 1999 byly na základě zákona přijatým britským parlamentem v roce 1998 ustanoveny **místní parlamenty** ve **Skotsku** (Scottish Parliament), **Walesu** a **Severním Irsku**, které se zde nazývají *národní shromáždění* (National Assembly for Wales, Northern Ireland Assembly). Na základě tohoto zákona centrální parlament delegoval určité pravomoci týkající se vnitřních politik na jednotlivé místní parlamenty, ale zachoval si právo tyto pravomoci omezit či rozšířit. Proces devoluce probíhal ve zmíněných zemích současně, ale asymetricky⁵⁰. **Největší mírou pravomocí disponuje skotský parlament**, jež získal na *Základě zákona o Skotsku* (1998) primární právo vydávat zákony, a to v oblastech zdravotnictví, vzdělávání, místní samosprávy, bytové politiky, sociálních služeb, hospodářského rozvoje regionů, zemědělství, rybářství, dopravy, soudního systému, policie, ochrany životního prostředí, požární ochrany, turistiky, sportu či umění. Parlament má rovněž možnost ovlivňovat daň z příjmu. Naopak zákonodárnou moc nemůže skotský parlament uplatnit v oblastech týkající se například zahraniční politiky, obrany země, ochrany hranic, státní správy a ústavního práva, vysílacího práva, zaměstnanosti, fiskální a měnové politiky atd. **Velšské shromáždění** má od července 1999 pravomoc vydávat právní nařízení týkající se Walesu, avšak primární zákony o velšských záležitostech i nadále vydává Parlament UK. Shromáždění odpovídá za záležitosti týkající se hospodářského rozvoje, vzdělání, životního prostředí, bytové politiky, cestovního ruchu a dopravy⁵¹ (v těchto sektorech disponuje pouze sekundární zákonodárnou mocí) a nemá možnost ovlivňovat úroveň daní. Organizace legislativního systému **Severního Irsku** je spojena s historickým vývojem země. Po oddělení Severního Irsku a Irské republiky v roce 1921 byly vytvořeny separátní právní systémy pro severní a jižní část ostrova a každá z nich disponovala vlastním parlamentem a soudy. Podle *Zákona o vládě Irsku* z roku 1920 byl Parlament Severního Irsku oprávněn schvalovat zákony s výjimkou „vyňatých“ nebo „vyhrazených“ věcí, kterými se mohl zabývat jen centrální parlament UK v Londýně (Westminsteru). **Vyňaté záležitosti** se týkaly národních zájmů nebo impéria (např. ozbrojených sil, zahraničního obchodu a soustavy měr a vah), **vyhrazené záležitosti** se týkaly pravomoci navrhované Irské Rady (která ve skutečnosti nikdy nevznikla), včetně poštovních služeb a některých daní. Postoupení pravomoci parlamentu Severního Irsku sídlícího ve městě Stormont nedaleko Belfastu fungovalo až do března 1972, kdy byla jeho činnost po letech občanských nepokojů pozastavena a byla

---

⁵⁰ Asymetrická devoluce spočívá ve vzniku odlišných zákonodárných institucí s různou mírou pravomocí a rozdílných volebních systémů v Severním Irsku, Skotsku a Walesu a nezačleněním Anglie do procesu devoluce.

⁵¹ <http://ec.europa.eu/civiljustice/>, 2006.

zavedena přímá správa z Westminsteru. Parlament ve Stormontu byl později rozpuštěn a nové *Národní shromáždění Severního Irska* bylo založeno v roce 1998 jako součást *Dohody z Velkého pátku* (podrobněji viz kapitola 3.3.4). K přenesení pravomocí na toto shromáždění došlo v prosinci 1999, a to na základě *Zákona o Severním Irsku* z roku 1998. Shromáždění Severního Irska nemá povolení schvalovat zákony týkající se některých „vyňatých“ nebo „vyhrazených“ záležitostí, ale všechny záležitosti se považují za „předané“. Vyňaté věci mají celostátní význam a patří k nim zahraniční vztahy, obrana, národní bezpečnost a imigrace. Vyhrazené věci mohou být Národnímu shromáždění předány v pozdějším období a patří k nim poštovní služby, trestní justice, soudní administrativa, soustava měr a vah a zahraniční obchod. Vzhledem k politickým obtížím bylo Shromáždění v letech 2002-2007 dočasně zbaveno funkce a země byla spravována centrálním vládou. Decentralizace byla znovu obnovena po nových volbách v roce 2007. V březnu 2010 schválilo Národní shromáždění historickou dohodu katolické a protestantské strany o předání policejních a soudních pravomocí z londýnského parlamentu na místní Shromáždění, čímž bude v Severním Irsku vytvořen post ministra spravedlnosti a úřad generálního prokurátora⁵².

Ačkoli došlo v Severním Irsku, Skotsku a Walesu k decentralizaci zákonodárné moci, u všech zemí zůstává zachováno stálé zastoupení v centrálním parlamentu v Londýně. Počet křesel jednotlivých zemí v Dolní komoře parlamentu UK uvádí následující tabulka 3.3.

Tabulka 3.3: Počet křesel v Dolní komoře parlamentu UK v roce 2009 dle jednotlivých zemí UK

Země	Počet křesel
Anglie	529
Wales	40
Skotsko	59
Severní Irsko	18
Celkem	646

Zdroj: www.parliament.uk, 2010; vlastní zpracování

⁵² www.ct24.cz, 2010.

Nejvyšším výkonným orgánem státní moci je *vláda*. Vláda (government) má přes 100 členů, jež se nikdy neschází jako celek, ani nepřijímá rozhodnutí jako celek. Jednotliví ministři předkládají parlamentu návrhy zákonů či vedou jednání s nevládními a zájmovými organizacemi. Většinu pravomocí však vykonává **předseda vlády** a **kabinet** (cabinet) složený přibližně ze dvou desítek nejdůležitějších ministrů a ministerského předsedy. Členové kabinetu jsou z obou komor parlamentu, většinou z vítězné politické strany ve volbách. Kabinet je odpovědný parlamentu.

Premiér (ministerský předseda) je hlavou vlády a kabinetu⁵³, členem Dolní komory parlamentu, správcem státních financí a prostředníkem mezi královnou a vládou. Má v rukou rozhodování o základních politických a státních otázkách (např. uzavírá smlouvy, rozpouští parlament, uděluje milost, vyhláší válku aj.). Od roku 2007 je premiérem *Gordon Brown* (Labour Party).

3.1.4 Historický vývoj země směrem k evropské integraci

Spojené království se pyšní dlouhou a bohatou historií. V 19. století bylo Spojené království vůdčí silou evropského kontinentu, průmyslovou, námořní a světovou koloniální mocností. Historickou roli sehrálo v rozvoji parlamentní demokracie, literatury a vědy. První polovina 20. století byla ve znamení dvou světových válek, včetně osamostatnění části Irska a ztráty některých zámořských držav. Ačkoli bylo Spojené království jednou z vítězných mocností 2. světové války, utrpělo po ní značné ztráty a později přišlo o většinu kolonií. Po rozpadu koloniální soustavy a zániku Britského impéria se Spojené království mění v moderní prosperující evropskou zemi.

V roce 1960 zakládá Spojené království *Evropské sdružení volného obchodu* (ESVO)⁵⁴ jako protiváhu ke kontinentálnímu integračnímu uskupení zemí Beneluxu, Německa, Francie a Itálie - *EHS*. Přes svůj skeptický postoj k evropské integraci (především k roli nadstátních orgánů EHS), podává Spojené království již 9. srpna 1961 první přihlášku do EHS, která je však v roce 1963 na žádost francouzského prezidenta *de Gaulle* **vetována**. Spojeného království znovu žádá o přijetí do EHS 11. května 1967⁵⁵, načež v listopadu téhož roku je Francií **vetována podruhé**. Francouzské veto je na UK a další kandidátské státy ukončeno o dva roky později na *Haagském summitu* (1.- 2. prosince 1969) za účasti nově zvoleného francouzského prezidenta *Georgese Pompidoua*. Dohoda o přistoupení

⁵³ Navrhuje a odvolává členy vlády, svolává zasedání kabinetu, rozhoduje o velikosti a složení kabinetu atd.

⁵⁴ Dalšími zakládajícími členy ESVO bylo Portugalsko, Dánsko, Rakousko, Norsko, Švédsko a Švýcarsko.

⁵⁵ Spolu s Irskem a Dánskem.

Spojeného království tak byla na konec podepsána 22. ledna 1972 a od **1. ledna 1973** se UK spolu s Irskem a Dánskem stávají členy Evropských společenství.

Postoj UK k evropské integraci je tradičně považován za **ambivalentní a specifický**. Britská veřejnost se k evropské politice staví spíše skepticky či odmítavě, na druhou stranu zaujímá Spojené království v institucích EU silnou pozici a důležitý hlas při politickém rozhodování. V současnosti je zastoupeno v Evropském parlamentu 72 poslanci a v Radě EU ji připadá 29 hlasů. Post *Vysokého představitele pro společnou zahraniční a bezpečnostní politiku* (a zároveň místopředsedkyně Komise EU) od 19. listopadu 2009 zastává britská baronka *Catherine Ashton*. Spojené království je charakteristické velmi úspěšným pragmatickým přístupem, projevujícím se například v profitování britských firem z existence vnitřního trhu či ve velmi vysoké výtěžnosti veřejného a soukromého sektoru při čerpání prostředků z evropských fondů i přesto, že Spojené království patří v současnosti mezi ekonomicky nejvyspělejší země EU⁵⁶. Spojené království je známé svými vyhraněnými názory a vymáháním výjimek v některých aspektech evropské integrace. V rámci měnové integrace si země při podpisu *Maastrichtské smlouvy* (1992) vyjednala tzv. „**opt-out**“ **výjimku** na zavedení eura, která ji umožňuje ponechat si národní měnu a neúčastnit se eurozóny. Ministerstvo financí UK si stanovilo pět ekonomických testů, které musí být splněny, aby země mohla euro přijmout⁵⁷. Zatím došlo ministerstvo k závěru, že podmínky splněny nejsou⁵⁸. Specifickou pozici UK zaujímá také v oblasti *Společné zemědělské politiky*, kde si vymohlo **slevu** (tzv. rabat) na platbách do rozpočtu EU⁵⁹. Zdrženlivý postoj zastává UK rovněž oblasti sociální politiky. UK si zajistilo jako součást Lisabonské smlouvy *protokol o výjimce uplatňování Charty základních práv* (přijata v roce 2007), která tak není pro obyvatele země právně závazná⁶⁰. Spojené království není rovněž součástí tzv. *Schengenského prostoru*. Na druhou stranu je UK podporovatelem rozšiřování Evropské unie, bližší spolupráce v oblasti obrany či boje proti

---

⁵⁶ Mravinač, 2010.

⁵⁷ www.euroskop.cz, 2010.

⁵⁸ Tamtéž.

⁵⁹ Rabat na platbách do rozpočtu EU si Spojené království vymohlo v roce 1984, neboť přispívalo do rozpočtu EU mnohem více (během let 1996-2005 prý zaplatila dvakrát více než např. Francie či Itálie), než se mu z něho vracelo, sleva činí 2/3 čistého příspěvku. Proti ponechání rabatu vystupují některé státy EU, podle nichž už nemá v současnosti opodstatnění. Země nakonec došly v roce 2005 k dohodě, že UK zvýší svůj příspěvek do rozpočtu EU, aby přispěla na pokrytí nákladů spojených s východním rozšířením, ale maximálně zaplatí v letech 2007 - 2013 částku 7 miliard liber (10,5 mld. EUR) a rabat si ponechá, blíže viz www.euroskop.cz, 2010.

⁶⁰ Ratifikací Lisabonské smlouvy se Charta stává právně závaznou. Výjimku z Charty si kromě UK vyjednalo rovněž Polsko. Důvodem je obava z toho, že EU chce země přimět k přijetí právních norem, které v těchto státech neplatí. UK odkazuje na sociální práva občanů.

terorismu. UK patří rovněž k zemím, které jako první otevřely pracovní trh novým členským zemím EU.

3.2 Sociálně-ekonomická analýza Spojeného království Velké Británie a Severního Irska

3.2.1 Ekonomická charakteristika

Ekonomika Spojeného království patří k nerozvinutějším a nejsilnějším v Evropě i ve světě. Od roku 1992 zažívalo UK období ekonomické prosperity založené především na spotřebě domácností, růstu HDP (růstu stavebnictví) a přílivu pracovní síly. Reálný růst HDP se od roku 2001 do roku 2008 pohyboval nad průměrem „starých“ členských států EU. HDP/obyv. je jedním z nejvyšších v EU, v roce 2007 dosahoval 33 200 EUR. Vývoj vybraných makroekonomických ukazatelů charakterizující výkonnost a stav britské ekonomiky uvádí tabulka 3.4.

UK patřilo k prvním zemím postižených světovou finanční a hospodářskou krizí, která uvalila britské hospodářství do recese. Předpokládaný propad meziročního růstu HDP za rok 2009 dosahuje 4,6 %, některé zdroje hovoří až o 5,1 %. V průběhu roku 2009 zavedla britská vláda ve spolupráci s Bank of England celou škálu nástrojů, aby obnovila finanční důvěru, stimulovala spotřebitelskou poptávku a nastartovala ekonomický růst. Oživení ekonomiky se předpokládá v průběhu roku 2010 (předpokládaný vývoj vybraných makroekonomických ukazatelů uvádí tabulka v příloze 6).

Tabulka 3.4: Vývoj vybraných makroekonomických ukazatelů UK v letech 2001-2010

Ukazatel	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
HDP/obyv. v PPS (EU-27=100)	119,8	120,6	121,7	123,7	121,9	120,3	116,7	116,2	112,2*	112,0*
Mezir. tempo růstu reál. HDP, v %	2,5	2,1	2,8	3,0	2,2	2,9	2,6	0,5	-4,6*	0,9*
Hodnota HDP, v běžných cenách, v mil. EUR	1 613	1 679	1 616	1 745	1 805	1 913	2 019	N/A	N/A	N/A
Roční míra inflace, index HICP, v %	1,2	1,3	1,4	1,3	2,1	2,3	2,3	3,6	N/A	N/A
Úroková míra, v %, k 31.12.	4,0	4,0	3,75	4,75	4,5	5,0	5,5	2,0	0,5	0,5**

Pozn.:* předpověď, **úroková míra k 7.1.2010, N/A - údaj nezjištěn

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>, 2010, www.bankofengland.co.uk, 2010; vlastní zpracování

Struktura národního hospodářství

Podíl *primárního sektoru* na tvorbě HDP a zaměstnanosti trvale klesá. **Zemědělství** vytváří 0,9 % britského HDP a zaměstnává okolo 1,4 % celkové pracovní síly. Rozloha zemědělské půdy je dlouhodobě stabilní a dosahuje 18,7 mil. ha⁶¹. Zemědělství se zaměřuje na pěstování pšenice, ječmene, řepky olejné, cukrovky, brambor, ovoce a zeleniny. Významný je chov ovcí, hovězího dobytka, prasat a drůbeže.

Průmyslová odvětví byla v zemi, jež je kolébkou průmyslové revoluce, po dlouhou dobu hnací silou ekonomické výkonnosti. V současné době se podíl *sekundárního sektoru* na tvorbě HDP snižuje ve prospěch služeb. Sekundární sektor vytváří přibližně 23 % HDP a zaměstnává asi 18, 2 % pracujících.

Mezi nejvýznamnější průmyslová odvětví v zemi patří:

- **potravinářský průmysl** - největší výrobní sektor v UK a export potravin a nápojů dosahuje hodnoty 10 mld. GBP. V UK každoročně stoupá poptávka po biopotravinách,
- **automobilový průmysl** - se podílí 10 % na britském exportu a je na něm přímo či nepřímo závislých 800 tisíc pracovních míst v UK. V zemi se vyrábí asi 40 značek

⁶¹ www.businessinfo.cz, 2010.

automobilů⁶² a UK tak patří k největším producentům osobních aut v Evropě po Německu, Francii a Španělsku⁶³,

- **farmaceutický průmysl** - v počtu vyvinutých léků je UK druhá za USA,
- **biotechnologický průmysl** (silná vědecká základna a efektivní ochrana duševního vlastnictví), **těžba surovin** (ropa, zemní plyn), **letecký průmysl** (největší v Evropě), **kreativní průmysl** (design, architektura, móda, film, hudba).

Důležitým odvětvím hospodářství je **stavebnictví**, jež vytváří 6,3 % HDP. Z hlediska obratu je britské stavebnictví druhé největší v Evropě. Převažují menší a střední firmy (SME) a počet velkých firem je relativně malý.

Terciární sektor, zvláště obchodní a finanční služby jsou největším odvětvím a vývozním artiklem britského národního hospodářství. Na tvorbě HDP se podílejí ze 76 % a zaměstnávají 81 % celkové pracovní síly. Největší podíl na službách tvoří služby **obchodní** (služby, účetnictví, recruitment, marketing, reklama aj.) a **finanční** zahrnující např. bankovníctví, pojišťovnictví, správu investičních fondů, obchod s cennými papíry a deriváty. Hlavní město **Londýn je největším finančním centrem světa**, nachází se zde jedna z nejstarších akciových burz na světě London Stock Exchange či největší burza na světě pro obchodování s kovy London Metal Exchange. Mezi další významné poskytované služby patří služby **maloobchodů** a **cestovní ruch**. V sezóně 2008-2009 navštívilo UK více než 30 milionů zahraničních turistů. Turisté utratili v UK 17,5 mld. GBP, což řadí UK na 6. místo ve světě⁶⁴.

3.2.2 Trh práce

Trh práce UK v 80. letech a první polovině 90. let 20. století byl zcela v režii **konzervativních vlád**. Tomuto vlivu podléhala také politika zaměstnanosti, kde vedle systému pasivní politiky zaměstnanosti existoval velmi slabý systém aktivní politiky zaměstnanosti zaměřený výhradně na podporu handicapovaných osob. Díky nástupu **labouristické vlády Tonyho Blaira** v druhé polovině 90. let 20. století se začíná uplatňovat aktivní politika zaměstnanosti a jako v první zemi EU byly provedeny změny v systému

---

⁶² Největšími výrobci osobních aut jsou Nissan, Toyota, Honda, Vauxhall, BMW (Mini) a Ford (Land Rover).

⁶³ www.businessinfo.cz, 2010.

⁶⁴ Tamtéž.

vyplácení podpor v nezaměstnanosti, založené na vykazování určitých činností nezaměstnaného⁶⁵.

Snížení nezaměstnanosti byla jedna z nejdůležitějších priorit programového prohlášení Blairovy vlády. Za tímto účelem byl zpracován komplexní program *Welfare to Work* (New Deal), jež byl založen na několika programech poskytujících kvalitní poradenství, tréninky a další podpůrné služby určené různým skupinám nezaměstnaných při hledání práce (např. New Deal pro mladé lidi ve věku 18-24 let, New Deal 25+, New Deal pro osoby starší 50 let, New Deal pro partnery nezaměstnaných, New Deal pro samoživitele aj.). Koordinaci programů zajišťuje tzv. *Employment Service* (Organizace Služba zaměstnanosti neboli „Jobcentre“) spadající do kompetencí Ministerstva pro školství a zaměstnanost.

Programy přispěly k zlepšení situace na trhu práce, v roce 1997 činila míra nezaměstnanosti 7 %, v roce 2001 byla snížena na 3,4 %. Míra zaměstnanosti osob ve věku 15-64 let je 72,4 % (říjen 2009) a přesahuje průměr EU-27. UK se řadí spolu se severskými státy k zemím s vysokou mírou zaměstnanosti starších osob (55-64 let), jež dosahuje 58 % (rok 2008)⁶⁶. UK je čtvrtou zemí EU (po Nizozemí, Švédsku a Německu) s nejvyšším podílem osob zaměstnaných na zkrácený úvazek (25,3 % z celkového počtu zaměstnaných osob). Míra zaměstnanosti žen ve věku 16-59 let je 69,3 %.

Recese britské ekonomiky se na trhu práce promítla ve zvýšení nezaměstnanosti, jejíž míra za září až listopad 2009 dosáhla 7,8 % a počet nezaměstnaných činí 2,46 milionů osob. Pro rok 2010 se odhaduje míra nezaměstnanosti okolo 8,7 %⁶⁷. Počet osob nezaměstnaných déle než 12 měsíců se za stejné období zvýšil o 29 tisíc a dosáhl 631 tisíc. Vývoj míry nezaměstnanosti v UK znázorňuje následující graf 3.2.

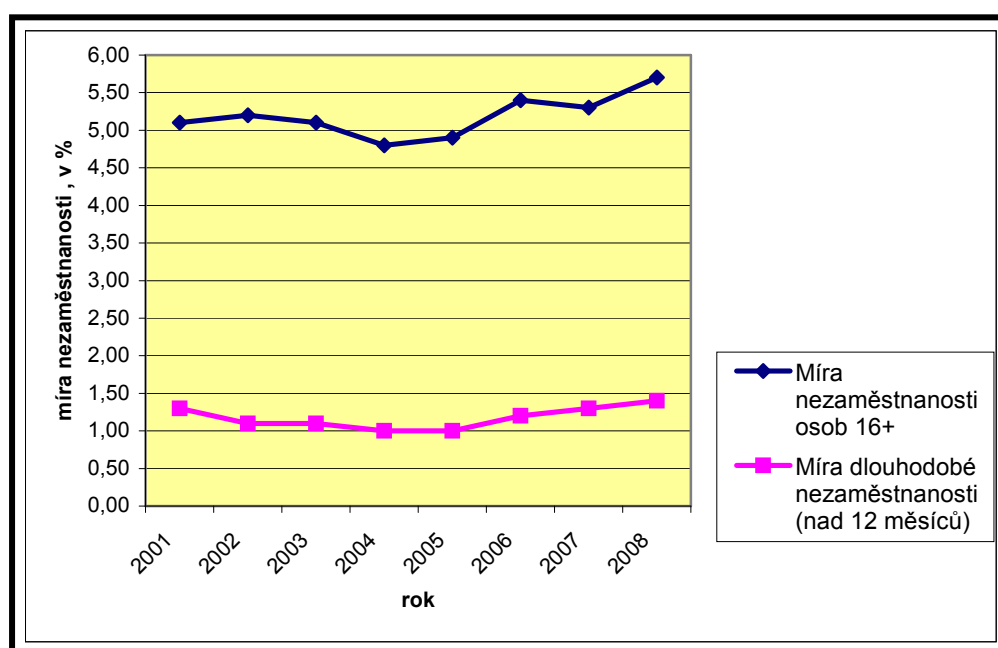
⁶⁵ Uchazeč o zaměstnání má nárok na pobírání tzv. *Jobseeker's Allowance* (JSA), jestliže se zaregistruje u organizace *Employment Service* (ES) a uzavře tzv. *Jobseeker's Agreement* (Dohoda s uchazečem o zaměstnání). V této Dohodě se jak nezaměstnaný, tak také ES, zaváží k plnění určitých pravidel. JSA je rovněž zdaňována. V případě, že nezaměstnaný není ochoten uzavřít *Jobseeker's Agreement*, nemá nárok na JSA, nicméně stále má nárok na vyhledávání zaměstnání prostřednictvím ES.

⁶⁶ V rámci Lisabonské strategie si stanovila EU cíl dosáhnout do roku 2010 70 % míry zaměstnanosti, 60 % míry zaměstnanosti žen a 50 % míry zaměstnanosti starších pracovníků (55-64 let).

⁶⁷ European Commission, 2009.

Graf 3.2: Míra nezaměstnanosti UK, v letech 2001-2008 (v %)

Zdroj: www.statistics.gov.uk, 2010, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>, 2010; vlastní zpracování

Průměrná výše řádného platu (bez bonusů) v listopadu 2009 byla 424 GBP za týden. Minimální mzda se v UK v posledních 10 letech zvyšuje a je stanovena dle tří věkových skupin. Vývoj výše minimální mzdy pro jednotlivé věkové skupiny v letech 2000-2009 lze nalézt v příloze 7. V roce 2009 byla minimální mzda v nejvyšší věkové skupině stanovena na 5,73 GBP za hodinu.

3.2.3 Veřejné finance a daňový systém

Objem vládního dluhu k HDP se až do celosvětové finanční a hospodářské krize stabilně pohyboval pod maastrichtským kritériem 60 % HDP (viz tabulka 3.5). V březnu 2009 představoval vládní dluh 796,9 mld. GBP, což znamená zadlužení ve výši 55,5 % HDP⁶⁸. Do roku 2011 se může vládní dluh zvýšit až na 88,2 % HDP, což by znamenalo, že jeho snížení na doposud udržovanou hranici okolo 40 % HDP může trvat až do roku 2020 (či až 2030).

⁶⁸ UK a EU zaujímají odlišný pohled na měření rovnováhy veřejných financí. Dle metodiky Eurostatu je vládní dluh (general government debt) **hrubým** celkovým dluhem ústředních vládních institucí, místních vládních institucí a fondů sociálního zabezpečení. Britský Office for National Statistics provádí hodnocení na základě finančního roku a zpracovává **čistý** vládní dluh zahrnující veřejné korporace.

Tabulka 3.5: Vývoj veřejných financí UK v letech 2001-2010

Ukazatel	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009*	2010*
Deficit veřejných financí, v % HDP	0,5	-2,0	-3,3	-3,4	-3,4	-2,7	-2,7	-5,0	-12,1	-12,9
Vládní dluh, v % HDP	37,7	37,5	38,7	40,6	42,2	43,2	44,2	52,0	68,6	80,3

Pozn.:* předpověď

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>, 2010, European Commission, 2009; vlastní zpracování

Rozpočet UK na finanční rok 2009/2010 byl sestaven s rekordním schodkem 175 mld. GBP. Přesto by se měla britská ekonomika s rozpočtovým deficitem veřejných financí, který stoupl z 5 % v roce 2008 na 12,1 % HDP v roce 2009, vyrovnat na úroveň 3 % HDP dle maastrichtského kritéria do roku 2015. V roce 2011 se předpokládá snížení deficitu veřejných financí na 11,1 % HDP. V letech 2008-2010 vynaloží UK na stabilizaci své ekonomiky prostředky ve výši 3 % HDP.

Daňový systém

Nastavení celkového daňového zatížení v zemi významným způsobem ovlivňuje nejen disponibilní důchod domácností, ale rovněž také podnikatelské klima. UK lze řadit k zemím s relativně nízkým daňovým zatížením a je srovnatelné se státy Německa, Portugalska, Polska či ČR. V roce 2008 kleslo daňové zatížení na 35,71 % HDP z 36,08 % HDP v roce 2007. Hlavním důvodem byl daňový výpadek na příjmové stránce státního rozpočtu vlivem hospodářské recese. Mezi největší výhody systému patří různé daňové úlevy a nízké odvody zaměstnavatele na sociální a zdravotní pojištění.

Přímé daně

- **daň z příjmu právnických osob** - v zemích EU se sazba pohybuje od 10 % až do 35 %. Základní sazba daně ve Spojeném království je ve výši 28 %. Pro malé podniky do zdanitelného zisku 300 tisíc GBP je sazba daně ve výši 21 %,
- **daň z příjmu fyzických osob** - progresivní zdanění ve výši 10, 20 či 40 %. Nově se od roku 2010 roční příjem nad 150 tisíc GBP daní sazbou 50 %,
- mezi další uplatňované přímé daně patří **daň z dividend, daň z kapitálových výnosů, daň ze zahraničních příjmů, dědická a darovací daň.**

Nepřímé daně

- **daň z přidané hodnoty** - v UK existují tři sazby (srovnání jejich výše se sazbami některých členských států EU poskytuje příloha 8). Základní sazba uplatňovaná na většinu zboží a služeb je stanovena na 17,5 % (2010), pouze pro rok 2009 byla snížena na 15 %. Snížená sazba činí 5 %. Nulová sazba je určena pro vybraná zboží a služby (např. knihy, noviny, časopisy, mapy, léky na recept, voda pro domácnosti export zboží a služeb aj.),
- **spotřební daň** - v rámci protikrizových opatření došlo ke zvýšení daně z alkoholických nápojů, tabákových výrobků a pohonných hmot.

Mezi další daně patří rovněž silniční daň, daň z koupě nemovitosti, daň z civilní letecké dopravy, ekologické daně (daň z klimatických změn, daň z uložení odpadu na skládku, daň z těžby kamene, písku a štěrku), obecní daň a daň z podnikání.

3.2.4 Investice a inovace

UK je jedním z největších příjemců přímých zahraničních investic (FDI) na světě. Země je pro investory atraktivní z důvodů vysoce kvalifikované a flexibilní pracovní síly, vysokých výdajů na vědu a výzkum⁶⁹, příznivého podnikatelského prostředí, kvalitní dopravní infrastruktury aj. Hodnota přímých zahraničních investic v UK v roce 2007 dosáhla 91,7 mld. GBP a meziročně se zvýšila o 7,4 %. Mezi největší investory v UK patří USA, Německo, Francie, Spojené arabské emiráty, Austrálie, Švýcarsko, aj. Většina FDI připadá na fúze a akvizice, menší část na nové projekty a rozšíření stávajících kapacit, a to v oblastech energetiky či ocelářství.

UK se spolu se Švédskem, Finskem, Dánskem a Německem řadí k tzv. **inovačním lídrům EU**. UK je největší výzkumnou a vývojovou základnou v Evropě s 64 univerzitními technologickými parky s 1 400 firmami⁷⁰.

3.2.5 Zahraniční obchod

Spojené království zaujímá významnou pozici ve světovém obchodě, přičemž je 6. největší importér a 10. největší exportér zboží na světě (2008). V exportu komerčních služeb se řadí

---

⁶⁹ Hrubé domácí výdaje na vědu a výzkum činili v roce 2008 asi 1,88 % HDP.

⁷⁰ www.businessinfo.cz., 2010.

na 2. místo a v importu na 3. pozici. V hodnocení konkurenceschopnosti země dle **globálního indexu konkurenceschopnosti Světového ekonomického fóra** pro rok 2009-2010 se v celosvětovém žebříčku nachází UK na 13. místě a oproti období 2008-2009 si pohoršilo o jednu pozici.

Hlavními obchodními partnery UK jsou členské země EU, na něž připadlo hodnotově 56 % exportu a 52 % importu britského zboží. Zhruba 2/3 britského exportu směřují do zemí Eurozóny a USA. K největším obchodním partnerům v roce 2008 patřily USA, Německo, Nizozemí, Francie, Irsko, Belgie, Španělsko, Itálie, Švédsko a Čína⁷¹.

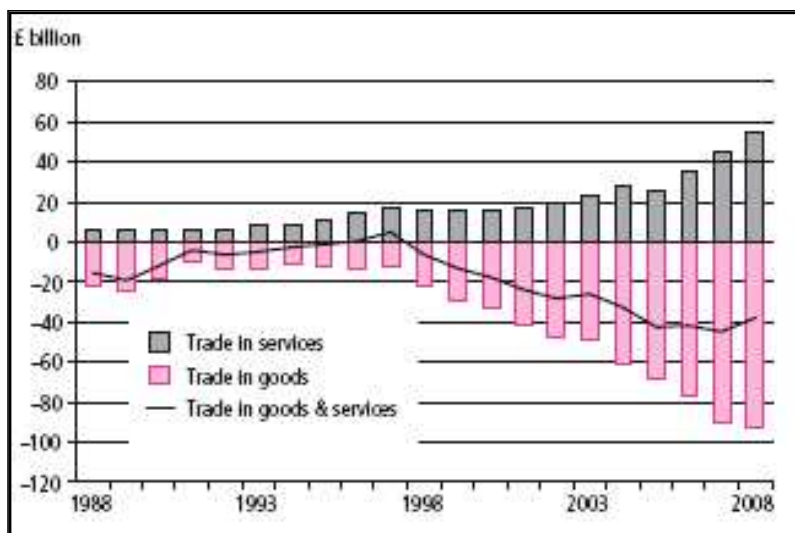
Mezi hlavní exportní zboží patří ropa a ropné produkty, silniční vozidla, zdravotnické a farmaceutické produkty, zařízení na výrobu elektřiny, elektrické výrobky a spotřebiče, zemědělské produkty. Importní položky zahrnují silniční vozidla, ropa a ropné produkty, telekomunikační zařízení, elektrická zařízení, plasty, papírenské zboží atd.

Běžný účet platební bilance vykázal v roce 2008 deficit 24,5 mld. GBP, což představuje 1,7 % HDP. Na deficitu se podílí nejvíce obchod se zbožím, naopak obchod se službami deficit snižuje (viz graf 3.3). Saldo exportu a importu zboží činilo v roce 2008 asi -93 mld. GBP, saldo služeb +54 mld. GBP. Přehled o výši exportu a importu zboží a služeb je uveden v příloze 9. Dlouhodobě deficitní obchodní bilanci (v roce 2008 ve výši asi 38 mld. GBP) nepomáhá zatím vyrovnávat ani stabilní pokles směnného kurzu libry vůči světovým měnám, který přináší výhody ve formě zlevnění britských výrobků. Ve třetím čtvrtletí roku 2009 dosáhlo saldo exportu a importu zboží a služeb -7 mld. GBP. Finanční účet dlouhodobě vykazuje přebytek, v roce 2008 činilo saldo 30 mld. GBP. Podrobnější přehled o vývoji běžného a finančního účtu platební bilance UK v posledních letech lze nalézt v příloze 10.

---

⁷¹ www.businessinfo.cz., 2010.

Graf 3.3: Vývoj obchodu zboží a služeb UK v letech 1988-2008 (v mld. GBP)

Zdroj: Office for National Statistics, 2009

3.2.6 Infrastruktura

UK je zemí protkanou kvalitní a rozlehlou dopravní, telekomunikační a energetickou sítí. Silniční doprava patří k nejrozvinutějším a nejhustším v Evropě. UK nabízí snadné silniční a železniční spojení s Evropou přes tzv. *Eurotunnel*. Železniční doprava se podílí 5 % na celkové nákladní dopravě, zatímco letecká doprava patří k významným sektorům ekonomiky. Dle hmotnosti zajišťuje 95 % britského zahraničního obchodu námořní doprava. V UK je velmi rozsáhlá a vzájemně propojená síť říčních kanálů, rovněž se zde nachází hustá potrubní síť.

UK je sídlem prvotřídních telekomunikačních technologických center (např. Cambridge, Silicon Glen ve Skotsku, Greater Manchester, Midlands a Thames Halley). Největšími mobilními operátory jsou Vodafone, O2, Orange, T-Mobile, Virgin Media a 3.

Britský energetický sektor se na tvorbě HDP podílí 4,8 %. Sektor je plně liberalizovaný s vlastnický oddělenou výrobou od přenosových sítí (elektřina, plyn). Na výrobě elektřiny se nejvíce podílí zemní plyn (40 %), uhlí (33 %), jaderná energie (19 %), ropa (3 %), obnovitelné zdroje (3 %), dovoz (2 %)⁷².

⁷² www.businessinfo.cz., 2010.

3.2.7 Životní prostředí

UK se řadí k zemím, jež podporuje závazky ke snižování emisí CO₂ jak na národní, tak mezinárodní úrovni. Spolu s Dánskem či Nizozemskem patří k členským státům EU, jež zastávají 30 % snížení emisí do roku 2020 oproti roku 1990⁷³. UK patří spolu s Německem k největším producentům emisí CO₂ v EU. V posledních 10 letech však objem vypouštěných emisí v UK klesá, a to asi o 1 % ročně, což souvisí s zaváděním nových technologií, trvale klesajícím podílem těžkého průmyslu na HDP, ale i s dopady ekonomické krize. Mezi léty 2006-2007 klesly emise skleníkových plynů o 1,7 % na 707,1 mil. tun ekvivalentu CO₂. V roce 2007 klesly emise skleníkových plynů o 12,6 % oproti roku 1990 a dá se očekávat, že do roku 2010 budou sníženy o 23 %, což vysoce překračuje **kjótský závazek** snížit objem emisí do roku 2010 o 12,5 % oproti roku 1990. V roce 2008 se UK zavázala v národním dokumentu tzv. *Climate Change Bill* snížit emise do roku 2020 o 26 % a do roku 2050 o 60 % oproti úrovni roku 1990. Dokument zakládá rovněž *Komisi pro klimatické změny* (Committee on Climate Change) a ukládá vládě vypracování závazných pětiletých „emisních rozpočtů“. Dosažení tohoto cíle bude úspěšné jen za předpokladu výrazného omezení spotřeby energie v domácnostech, především ze zdrojů, které produkují emise CO₂ a zvýšení využívání obnovitelných zdrojů. V roce 2005 se podílela energie z obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě energie z 1,5 %. Dle Směrnice EU by tento podíl měl v roce 2020 dosáhnout 15 %. Pro UK je potenciálně nejvýznamnější větrná a příbojová energie. Naději UK vkládá také do tzv. čistého uhlí – zachycování a uchovávání oxidů uhlíku⁷⁴. Vláda rovněž podporuje urychlení a zjednodušení procesu plánování výstavby nových jaderných elektráren. Výdaje veřejného sektoru na ochranu životního prostředí představovaly v roce 2004 0,5 % HDP (asi 5,9 mld.GBP) a směřovaly především do oblasti hospodaření s odpady.

---

⁷³ Evropští diplomaté se 27.1.2010 shodli, že se EU zaváže ke 20 % snížení emisí CO₂ do roku 2020 ve srovnání se stavem v roce 1990.

⁷⁴ www.businessinfo.cz, 2010.

3.3 Charakteristika regionální struktury Spojeného království Velké Británie a Severního Irska

Regionální strukturu Spojeného království, dle klasifikace NUTS⁷⁵, která je určena především pro statistické účely, pro potřeby analytické a pro poskytování údajů ve vztahu k EU, zejména pro úkoly spojené s čerpáním prostředků ze strukturálních fondů EU, tvoří **tři úrovně NUTS** a **dvě** nižší úrovně územněsprávního členění tzv. **místní administrativní jednotky (LAU)**⁷⁶. Členění regionů NUTS platí v UK od 1.1.2005.

Spojené království se skládá z 12 regionů úrovně NUTS 1, kterým odpovídá 9 regionů Anglie (Government Office Regions), území Walesu, Skotska a Severního Irska. NUTS 2 čítá dohromady 37 regionů, z nichž 30 se nachází v Anglii, 2 ve Walesu, 4 ve Skotsku a jeden je územím Severního Irska. Názvy regionů NUTS 1 a NUTS 2 jednotlivých zemí jsou uvedeny v příloze 11. V UK existuje 133 regionů NUTS 3, přičemž největší počet leží na území Anglie. Přehled typů území tvořící NUTS a LAU v jednotlivých zemích UK, včetně celkového počtu udává tabulka 3.6. Kromě tří úrovní NUTS UK rozlišuje jeden tzv. *Extra regio*⁷⁷.

---

⁷⁵ Klasifikace NUTS (Nomenclature of Units for Territorial Statistics) byla zavedena Statistickým úřadem Evropských společenství (Eurostatem) pro potřeby klasifikování jednotné unifikované struktury územních jednotek EU, v platnost vešla v roce 2003.

⁷⁶ Systém LAU (Local Administrative Units) je rovněž určen pro potřeby statistiky regionů, má závazný charakter, ale na rozdíl od NUTS není upraven legislativou.

⁷⁷ Extra-regio je mimoregionální území tvořené částmi hospodářského území, které nemohou být připojeny k určitému regionu (vzdušný prostor, teritoriální vody a kontinentální šelf, teritoriální enklávy, zejména velvyslanectví, konzuláty a vojenské základny, ložiska ropy, zemního plynu atd. v mezinárodních vodách mimo kontinentální šelf, která jsou užívána rezidentskými jednotkami). Klasifikace NUTS musí umožňovat i statistiky pro tato mimoregionální území.

Tabulka 3.6: Přehled typů území tvořící NUTS a LAU a jejich počet* v jednotlivých zemích UK

NUTS	England (počet)	Scotland (počet)	Wales (počet)	Northern Ireland (počet)	UK (celkem)
1	Government Office Regions (9)	Scotland (1)	Wales (1)	Northern Ireland (1)	12
2	Counties/groups of counties (30)	Combinations of council areas, Local Enterprise Companies (LECs) and parts thereof (4)	Groups of unitary authorities (2)	Northern Ireland (1)	37
3	Counties / groups of unitary authorities (93)	Combinations of council areas, LECs and parts thereof (23)	Groups of unitary authorities (12)	Groups of district council areas (5)	133
LAU	England (počet)	Scotland (počet)	Wales (počet)	Northern Ireland (počet)	UK (počet)
1	Districts/unitary authorities (354)	Combinations of council areas, LECs and parts thereof (41)	Unitary authorities (22)	District council areas (26)	443
2	Electoral wards/divisions (7 972)	Electoral wards or, rarely, parts thereof (1 229)	Electoral divisions (881)	Electoral wards (582)	10 664

Pozn.:* Údaj za rok 2007

Zdroj: www.statistics.gov.uk, 2008, <http://ec.europa.eu/eurostat>, 2008; vlastní úprava

3.3.1 Anglie

Anglie je největší a nejlidnatější zemí Spojeného království. Na území o rozloze 130 395 km² žije asi 51,4 mil. obyvatel (2008), čímž je Anglie nejhustěji zalidněnou částí UK. Největší množství obyvatel žije v centrální části Anglie. Věková struktura je ve srovnání s ostatními zeměmi UK příznivá - děti ve věku do 5 let tvoří 6,1 % obyvatel, občané v důchodovém věku tvoří 19,1 %. Úředním jazykem je angličtina.

Krajina Anglie je převážně nížinatá, na severu střídána nižšími horskými pásmy Pennines, rozdělující severní a střední Anglii na východní a západní část. Anglií protékají tři nejdelší řeky Spojeného království Severn, Thames (Temže) a Trent.

Hlavním a největším městem Anglie je Londýn, který je významným politickým, obchodním, finančním a kulturním centrem země a zároveň nejbohatším regionem UK. Mezi další velká anglická města se řadí Birmingham (1,1 mil. obyv.), Leeds (717 tis.

obyv.), Sheffield (530 tis. obyv.), Liverpool (481 tis. obyv.), Bradford (476 tis. obyv.), Manchester (437 tis. obyv.).

Na tvorbě HDP Spojeného království se Anglie podílí největší mírou ze všech čtyř zemí. Hlavním hospodářským odvětvím Anglie je terciární a kvartérní sektor, který je značně soustředěn především do hlavního města Londýna a měst v centrální uhelné pánvi. Nižinatému jihu a východu dominuje převážně intenzivní zemědělství. Na severovýchodě země na hranicích se Skotskem je rozšířen chov dobytka. Sekundární sektor je zastoupen především chemickým průmyslem v oblasti Bristolského zálivu a poté také ve městě Liverpool. Těžký průmysl, hutnictví a strojírenství převládá ve střední části Anglie (např. Sheffield), kde docházelo převážně v minulosti, ale také i v současnosti k těžbě uhlí. Centrem textilního průmyslu jsou města Manchester či Leeds⁷⁸. Míra zaměstnanosti dosahuje v Anglii 73 % (2. čtvrtletí 2009). Míra nezaměstnanosti se ve stejném období pohybovala okolo 7,9 %.

Obrázek 3.1: Regiony NUTS 1 v Anglii

Anglie je rozdělena na 9 regionů NUTS 1: North East, North West, Yorkshire and The Humber, East Midlands, West Midlands, East of England, London, South East, South West. Jednotlivé regiony se liší rozlohou, počtem obyvatel, kulturou i ekonomickou vyspělostí. Mezi nejrozvinutější regiony patří London a South East či East of England, zaostalejšími regiony jsou South West, North West, North East či Yorkshire and The Humber.

Zdroj: www.tda.gov.uk, 2010

Úroveň NUTS 2 charakterizuje 30 hrabství či skupiny hrabství. Na úrovni NUTS 3 stojí 94 hrabství či jednotných správních oblastí. Ekonomická úroveň regionů NUTS 2 je rozdílná, jejich HDP/obyv. v PPS se pohybuje od 73,4 % průměru HDP EU-27 až po 334,2 % (2007). Nejbohatším hrabstvím je dlouhodobě **Inner London** v regionu London, hrabství **Berkshire, Bucks and Oxfordshire** v regionu South East, hrabství **Bedfordshire, Hertfordshire** v regionu East of England, hrabství **Gloucestershire, Wiltshire and Bristol/Batharea** v regionu South West či hrabství **Cheshire** v regionu North West. Mezi

⁷⁸ <http://anglie.worldcountry.cz>, 2009.

nejméně rozvinutá hrabství patřila v minulých letech hrabství **Cornwall and the Isles of Scilly** v regionu South West, **Merseyside** v regionu North West a **South Yorkshire** v regionu Yorkshire and The Humber. V současnosti se za nejzaostalejší hrabství dle HDP/obyv. v PPS považuje Cornwall and the Isles of Scilly v regionu South West.

Charakteristika vybraného regionu Anglie - South West

Region South West leží v jihozápadní části Anglie a pokrývá území o velikosti 23 837 km², kde žije asi 5,2 mil. obyvatel. Největšími městy regionu jsou Bristol s populací okolo 421 tisíc (2008), Plymouth s 253 tisíci obyvatel a oblast tvořená městy Bournemouth, Poole a Christchurch s populací okolo 347 tisíc (2002). Region je charakteristický vnitřními nerovnostmi, jež jsou dány odlehlostí poloostrova na západě (Cornwall and the Isles of Scilly a Devon) a lépe dostupnými východními částmi regionu napojenými kvalitnější dopravní infrastrukturou na region South East a zbytek Velké Británie.

V letech 1982-2002 zažíval region v rámci UK nejrychlejší růst obyvatelstva, který byl dán stěhováním obyvatel z ostatních částí UK. Převážnou část přistěhovalců tvořili občané v důchodovém věku, díky čemuž se nyní region potýká s nepříznivým vývojem ve věkové struktuře obyvatelstva. Ze všech regionů v Anglii zde žije nevyšší podíl občanů v důchodovém věku (22,5 % obyvatelstva) a nejméně dětí ve věku do 5 let (5,4 %), tomu odpovídá rovněž nízká míra porodnosti.

Největší podíl na hrubé přidané hodnotě regionu zaujímají služby. Hospodářství regionu je závislé na turistickém ruchu a pohostinství (převážně jihozápadní část), finančních a obchodních službách (sever regionu). Severní část a Bristol se staly v posledních letech centrem high-tech odvětví, Bristol je zároveň po Londýně druhým nejvýznamnějším finančním centrem Velké Británie. Význam zemědělství v ekonomice regionu klesá, stále však zůstává důležité pro některé oblasti regionu. Region je znám chovem dobytka, pastviny zde pokrývají 911 tisíc ha. Významné je rovněž pěstování obilovin a rybolov.

Míra zaměstnanosti ve 2. čtvrtletí roku 2009 dosáhla 76,6 %, což přesahuje míru zaměstnanosti Anglie i UK jako celku. Ve stejném období byl region druhým regionem Anglie s nejnižší mírou nezaměstnanosti (6,4 %). Míra nezaměstnanosti je však v jednotlivých částech regionu značně odlišná. Nejnižší nezaměstnanost je v severních částech, nejvyšší v hrabství Cornwall and the Isles of Scilly a venkovských oblastech. V regionu South West je rovněž vyšší podíl osob s druhým zaměstnáním nežli v ostatních

regionech UK. Hrubý disponibilní příjem domácností na osobu v tomto regionu je relativně vysoký a srovnatelný s průměrem země, v roce 2007 dosáhl 14 556 GBP.

Region South West se pyšní přírodním bohatstvím a kvalitním životním prostředím, jehož ochrana a zlepšení je klíčovou prioritou regionu. Na území South West se nachází více jak 60 % anglických chráněných pobřeží a téměř polovina lázeňských vod. Dva národní parky (Dartmoor a Exmoor), 46 národních přírodních rezervací a 70 místních přírodních rezervací svědčí o výjimečnosti přírodních krás regionu. Každý rok navštěvuje oblast asi 16 mil.návštěvníků, kteří kromě přírodního bohatství obdivují četné architektonické a kulturní památky považované za národní dědictví.

Obrázek 3.2: NUTS 2 South West

Region South West se dělí na čtyři hrabství úrovně NUTS 2 (viz obrázek 3.2), přičemž hrabství **Cornwall and the Isles of Scilly** na jihu regionu je z pohledu historického vývoje jeden z nejméně rozvinutých regionů NUTS 2 v zemi⁷⁹. Tato venkovská přímořská oblast s asi 0,5 mil. obyvatel rozkládající se na ploše 3 563 km² patří k nejodlehlejší a nejizolovanější částem Velké Británie. Hustota obyvatel na km² je zde druhá nejnížší v regionu (143 obyv./km²).

Zdroj: <http://circa.europa.eu/>, 2010; vlastní zpracování

Nejvýznamnější město a přístav Penzance v Cornwall leží 290 km od Bristolu a 450 km od Londýna. V ekonomické vyspělosti se toto hrabství dlouhodobě řadí k těm nejméně rozvinutým. V roce 2007 dosahovalo HDP/obyv. v PPS 75,2 % průměru HDP EU-27 a stalo se tak druhou nejzaostalejší oblastí UK. Sektor služeb zaměstnává více jak 2/3 pracujících, přičemž hlavní roli v ekonomice hraje turistický ruch a s ním spojené služby. Přímořská krajina a nádherné pláže dělají z Cornwall and the Isles of Scilly oblíbenou letní destinací. Se zaměřením ekonomiky na turistický ruch je však spojena vysoká sezónní nezaměstnanost (obecná míra nezaměstnanosti činila v letech 2007/2008 4,8 %) a relativně nízká úroveň mezd. Rovněž zvyšující se počet turistů vytváří tlak na infrastrukturu, poskytování služeb a životní prostředí. Podíl osob v důchodovém věku zde patří k nejvyšším v regionu, což odráží fakt nejnížší regionální míry zaměstnanosti. Oblast Cornwall and the Isles of Scilly byla v programovacím období 2000-2006 podporována

⁷⁹ V roce 1995 dosahovalo HDP/obyv. v PPS 67,6 % průměru HDP EU-25.

prostředky z politiky HSS EU v rámci Cíle 1 a v období 2007-2013 je zařazena v cíli Konvergence.

3.3.2 Wales

Wales (velšsky Cymru) se rozprostírá na západ od Anglie na území o rozloze 20 779 km². Krajina Walesu je rozmanitá, pobřežní oblasti s plážemi na západě země jsou střídány horským pohořím na severu a středovýchodě, společně s více než třemi stovkami přírodních jezer (398), národními parky (3) a několika národními botanickými zahradami dělají z Walesu oblíbený cíl turistů. Wales, země obývaná keltským národem Velšanů, má populaci okolo 2,9 mil. obyvatel (2008), přičemž největší podíl na struktuře obyvatelstva mají občané mimo pracovní proces (21,4 %), což představuje největší podíl v rámci zemí UK. Věková struktura obyvatelstva je znázorněna grafem v příloze 16. Hustota obyvatel dosahuje 144 obyv./km². Wales je zemí s charakteristickou kulturou a jazykem. Úředním jazykem je angličtina a velština, přičemž oběma jazyky hovoří čtvrtina populace. Hlavním městem země je od roku 1955 Cardiff, který je se svými asi 325 tisíci (odhad 2008) obyvateli zároveň největším městem Walesu. Cardiff se považuje za nejmladší evropskou metropoli a jednu z nejrychleji se rozvíjejících turistických destinací v UK. Pro zemi je významným historickým, kulturním, obchodním a vzdělávacím centrem. Mezi další velká města a centra obchodních a finančních služeb patří Swansea, Newport a Wrexham.

Na tvorbě HDP Spojeného království se Wales podílí druhou nejmenší mírou (po Severním Irsku) ze všech čtyř zemí UK (4 % v roce 1999). V roce 2007 dosahovalo HDP/obyv. v PPS 86,9 % průměru HDP EU-27. Hospodářství země bylo po dvě staletí spojeno především s pastevectvím a těžbou kvalitního uhlí a jiných minerálů (železo, vápenec, břidlice, ruda). Jeho úpadek a přechod na lehký průmysl a služby způsobil značné ekonomické problémy především v jižní, jihozápadní a severozápadní části Walesu, čímž vznikaly regionální rozdíly mezi východní a západní částí země přetrvávající do dnes. Průmyslová výroba je koncentrována na jihu a severovýchodě země a podílí se asi z 32 % na hrubé přidané hodnotě. V současnosti se sektor průmyslu vyznačuje dizerfikací zpracovatelského průmyslu, jehož velkou část tvoří elektrotechnický průmysl, výroba součástek pro automobilový průmysl či výroba syntetických vláken. Ropné rafinérie se pak nacházejí v jihozápadní části Walesu okolo zpracovatelského centra ropy, přístavu Milford Haven.

Zbytek země tvoří venkovské oblasti, přičemž pro zemědělství a lesnictví je využíváno až 90 % půdy, které zaměstnává asi 3 % pracujících a na hrubé přidané hodnotě se podílí asi 1,5 %. V zemědělství převládá živočišná výroba (chov dobytka a ovcí), rybářský průmysl je koncentrován podél Bristol Channel. V posledních letech roste význam služeb zahrnující především turistický ruch, hotelnictví a pohostinství, školství, zdravotnictví, distribuci či obchodní služby. Ve službách je zaměstnáno více jak 73 % pracujících (2001). Míra zaměstnanosti ve Walesu patří v UK k druhé nejnížší a činí 69,6 % (2. čtvrtletí 2009). Do roku 2003 se míra nezaměstnanosti stabilně pohybovala nad průměrem UK, v roce 2003 však klesla z 9 % v roce 1996 na méně než 5 %. Ve 2. čtvrtletí 2009 se míra nezaměstnanosti pohybovala mírně pod průměrem UK, a to na hodnotě 7,7 %. S nejvyšší nezaměstnaností a nízkou úrovní mezd se potýkají údolí jižního Walesu a jihozápadního Walesu. Hrubý disponibilní příjem domácností na osobu v tomto regionu je druhý nejnížší v UK, v roce 2007 dosáhl 12 574 GBP.

Obrázek 3.3: NUTS 2 Walesu

Území Walesu jako celku koresponduje s klasifikačním územím NUTS 1. Dle NUTS 2 je Wales rozdělen na „East Wales“ a „West Wales and The Valleys“ (viz obrázek 3.3) odpovídající úrovni skupin jednotných správních oblastí (unitary authorities). Úroveň NUTS 3 je tvořená 12 jednotnými správními oblastmi. Jednotky NUTS 2 West Wales and The Valleys a East Wales jsou charakteristické především rozdílnou ekonomickou vyspělostí. Východní část Walesu sousedící s anglickým regionem West Midlands a z části s North West vykazuje stabilně lepší hospodářské výsledky nežli západní část.

Zdroj: <http://circa.europa.eu/>, 2010; vlastní zpracování

Největší rozdíl byl zaznamenán v roce 2003, kdy HDP/obyv. v PPS East Walesu dosahovalo 120,9 % průměru HDP EU-27, zatímco West Wales and The Valleys vykazoval HDP/obyv. v PPS ve výši 76,5 % průměru HDP EU-27.

Charakteristika vybraného regionu Walesu - West Wales and The Valleys

Rozlehlé území regionu West Wales and The Valleys pokrývající asi 63 % území Walesu je tvořeno jednotnými správními oblastmi Anglesey, Blaenau Gwent, Bridgend, Caerphilly, Carmarthenshire, Ceredigion, Conwy, Denbighshire, Gwynedd, Merthyr

Tydfil, Neath Port Talbot, Pembrokeshire, Rhondda Cynon Taff, Swansea and Torfaen, s celkovou populací okolo 1,9 mil. obyvatel. Pohoří na východě vytváří přirozenou hranici s East Wales, ale zároveň je jedním ze zdrojů izolace regionu a bariérou ekonomického a sociálního rozvoje. Na rozdíl od East Wales se region potýká především s nízkou mírou hrubé přidané hodnoty na osobu, vyšší mírou nezaměstnanosti a úbytkem obyvatelstva. Více než v jiných částech UK je tento region závislý na zemědělství (vykazující však nízké příjmy) či na energetickém a ropném průmyslu v okrajových oblastech regionu. Zdrojem potenciálního růstu avšak s omezenou kapacitou jsou mikropodniky na západním pobřeží či průmyslová výroba ovládána zahraničními investory na území the Valleys. Hlavním příjmem ekonomiky a zaměstnanosti, zvláště na pobřeží a venkovských oblastech, je turistický ruch a s ním spojené poskytování místních služeb, jež se rovněž stává alternativním zdrojem příjmů v oblastech procházející restrukturalizací. Turistický ruch nabízí pracovní možnosti, jak mladým, tak ženám, často však pouze sezónně a s nízkou úrovní příjmu. Zaostalost ekonomiky pramení z nedostatečného obchodního styku na trzích UK i EU. Neexistence místních letišť znesnadňuje rozvoj ekonomických aktivit (především pravidelných služeb), stejně jako špatná železniční a silniční síť, nepříznivé geografické podmínky či odchod mladých lidí z transformujících se industriálních oblastí. West Wales and The Valleys patří spolu s anglickým hrabstvím Cornwall and the Isles of Scilly k nejhudším oblastem UK, proto byl v letech 2000-2006 zařazen v rámci politiky HSS EU pod Cíl 1 a v období 2007-2013 v Cíli Konvergence⁸⁰.

3.3.3 Skotsko

Skotsko je s rozlohou 78 782 km², jež zaujímá celou severní část Velké Británie, a více než 5,1 mil. obyvatel (2008) druhou největší zemí UK. Díky nekonečné přírodní rozmanitosti a osobité kultuře je Skotsko zemí, jež si udržuje svou jedinečnou identitu. Skotská krajina je charakteristická zelenými údolími, mokřinami, třemi stovkami jezer (např. Loch Lomond, populární Loch Ness jezero), vysokými pohořími (nachází se zde nejvyšší hora UK), téměř osmi stovkami ostrovů⁸¹ a divokou přírodou. Země je bohatá na romantické tradice a bouřlivou historii, představované skotský kiletem, dudami, skotskou

---

⁸⁰ Region West Wales and The Valleys vykazoval v roce 2007 HDP/obyv. v PPS ve výši 73,4 % průměru HDP EU-27.

⁸¹ Skotsko se mimo pevninu rozkládá na více jak 790 ostrovech, z nichž největší jsou Orkneje, Shetlandy a Hebridy.

whisky a nesčitelným počtem hradů, trosek a zřícenin⁸². Hlavním městem země je Edinburgh s populací okolo 472 tisíc. Edinburgh je historickým městem s tisíci památkově chráněnými budovami, stejně jako městem moderním, dynamickým, jež je centrem kultury (především hudby a umění) a jedním z finančních center Evropy. Největší metropolí je průmyslový Glasgow (584 tisíc obyvatel), mezi další významná města patří Inverness, Dundee, Aberdeen, Fort William, York. Oficiálním jazykem je angličtina, hovoří se také skotskou *gaelštinou* (asi 1 % obyvatelstva) a skotsky (asi 1,5 mil.obyvateľ na západě).

Demografický vývoj skotského obyvatelstva je od roku 1974 charakteristický stabilním poklesem a stárnutím populace. Osoby v důchodovém věku tvoří 19,7 % obyvatelstva, děti ve věku do 5 let tvoří 5,5 %, přičemž počet narozených je od roku 1997 nižší než počet úmrtí, čímž zaujímá Skotsko v této kategorii prvenství mezi státy UK. Skotsko je také zemí s nejnižší hustou zalidnění (66 obyv./km²).

Klíčovými odvětvími hospodářství Skotska je rybolov, zemědělství, lesnictví, zpracovatelský průmysl, turismus a finanční a obchodní služby. Sektor služeb zaměstnává asi ¾ osob. Skotsko je rovněž důležitý dodavatel elektřiny ostatním zemím UK, pro jejíž výrobu má díky svým přírodním zdrojům nejpriznivější podmínky ze všech zemí UK.

V minulosti byla hlavním rysem ekonomiky nedostatečná zaměstnanost, jež pramenila z úpadku těžkého průmyslu, který byl nahrazen odvětvími založenými na znalostech, high tech zpracovatelským průmyslem a službami s menšími požadavky na objem pracovní síly. Přestože ekonomická výkonnost v letech 1974-2002 zaostávala za průměrem EU, na tvorbě HDP Spojeného království má Skotsko druhý největší podíl (8,3 % v roce 1999). Největší podíl na rozvoji Skotska měl rychlý růst sektoru služeb v roce 2001 a 2002. V roce 2002 dosahovalo HDP/obyv. v PPS 112,3 % průměru HDP EU-27. Míra zaměstnanosti je zde největší ze všech zemí UK, když ve 2. čtvrtletí roku 2009 dosahovala 74 %. Míra nezaměstnanosti ve stejném období byla na hranici 7 %. Tradičně větší mírou nezaměstnanosti trpí oblasti venkovské, odlehlé (některé části Eastern Scotland a The Highlands and Islands) a dříve zaměřené na těžký průmysl (především oblasti v South Western Scotland), menší míru nezaměstnanosti zaznamenávají oblasti okolo Severního moře (Aberdeenshire a the Shetland Islands). Hrubý disponibilní příjem domácností na osobu ve Skotsku je druhý nejvyšší v UK, v roce 2007 dosáhl 13 587 GBP.

---

⁸² www.skotsko.name, 2010.

Zvláštností Skotska je nezávislé vzdělání (Skotsko má na 20 vysokoškolských zařízení vychovávající špičkové odborníky zejména pro elektrotechnický průmysl a vedoucí výzkum v mnoha moderních technologiích) a justiční systém, tisk vlastních poštovních známek a vlastní vzhled skotské libry, jež vydávají tři banky - Bank of Scotland, Royal Bank of Scotland a Clydesdale Bank⁸³.

Obrázek 3.4: NUTS 2 Skotska

Klasifikace NUTS charakterizuje NUTS 1 jako celé území Skotska. Podle NUTS 2 se Skotsko člení do čtyř jednotek: Eastern Scotland, South Western Scotland, North Eastern Scotland a Highlands and Islands. NUTS 3 zahrnuje 23 správních oblastí či místních podnikatelských společností. Jednotlivé regiony NUTS 2 se od sebe navzájem liší rozlohou, počtem obyvatel, mírou nezaměstnanosti a ekonomickou vyspělostí, což zobrazuje následující tabulka 3.7.

Zdroj: <http://circa.europa.eu/>, 2010; vlastní zpracování

Tabulka 3.7: Srovnání regionů NUTS 2 Skotska ve vybraných ukazatelích

	Rozloha (km ²) (2003)	Počet obyvatel, v tis. (2007)	Průměrný roční přírůstek obyv. v %, 1995-2002	HDP/obyv. v PPS, v %, EU 27=100 (2007)	Míra nezaměstnanosti, v % (2008)
Skotsko	78 132	5 144	-2,5	112,7	5,8
North Eastern Scotland	7 335	448	-3,3	152,9	3,0
Eastern Scotland	17 987	1 964	0,7	119,9	4,8
South Western Scotland	13 033	2 287	-5,1	103,6	5,4
Highlands and Islands	39 777	443	-1,8	87,2	3,0

Zdroj: www.czso.cz, 2009, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>, 2010; vlastní zpracování

Charakteristika vybraného regionu Skotska - the Highlands and Islands

Region the Highlands and Islands je nejrozsáhlejším skotským regionem NUTS 2 a je tvořen správními oblastmi Caithness and Sutherland, Ross and Cromarty, Inverness and

⁸³ Mince i bankovky jsou s měnitelné s Anglickými librami v poměru 1:1. V zahraničí akceptují Skotské libry až na výjimky pouze největší banky a směnárný.

Nairn, Moray, Badenoch and Strathspey, Lochaber, Skye and Lochalsh, Argyll and The Islands, Comhairle Nan Eilan (Western Isles), Orkney Islands a Shetland Islands. Tato oblast je nejhřidčeji osídleným regionem severozápadního výběžku Evropy a s 9 obyv./km² nejméně zalidněným územím UK. Asi třetina populace žije zhruba na 90 ostrovech, jež vytvářejí čtyři hlavní skupinky ostrovů - the Orkney a Shetland Islands na severu a the Inner a Outer Hebrides na západě.

Dlouhodobá zaostalost regionu (jeho HDP/obyv. v PPS dosahovalo v roce 2002 76,6 % průměru HDP EU-27) pramení právě z nepříznivých geografických podmínek regionu způsobující dopravní a komunikační omezení, nízký počet obyvatel a izolaci. Narozdíl od regionu Eastern Scotland a části South Western Scotland, které jsou zajištěny kvalitní silniční, železniční a leteckou infrastrukturou (nacházejí se zde hlavní skotská letiště v Glasgow, Edinburghu, Aberdeenu a Prestwicku) je pevninská oblast the Highlands and Islands obsluhována dvěma hlavními silničními tepnami a železniční sítí. Ostrovní části jsou z velké části závislé na lodní dopravě zajišťující většinu přepravy zboží i osob. Pravidelné letecké spojení mohou využívat oblasti Inverness, the Western Isles, the Orkney a Shetland Islands s novými leteckými terminály v Stornoway a Kirkwall. V posledních letech byl zaznamenán také značný posun v rozšíření telekomunikačních (zavedení digitální telekomunikace).

The Highlands and Islands nabízí svým návštěvníkům neobyčejné přírodní scenérie a nenarušené životní prostředí. Turistický ruch je proto spolu s zemědělstvím klíčovým hospodářským odvětvím regionu. Primární sektor, ve kterém významnou roli hraje rybolov a rybářské farmy, převládá spíše na severu a západě regionu a zaměstnává vysoké procento populace. Ekonomika ostrovů **the Orkney Islands a the Shetland Islands** prosperuje především z výzkumu, vývoje a těžby ropy a plynu ze Severního moře, závislá je rovněž na službách spojených s cestovním ruchem, jejichž rozvoji brání extrémní odlehlost. Oblast the Highlands je spojena rovněž s výrobou elektřiny z vodní energie, již zásobuje většinu Skotska a malým zpracovatelským sektorem (produkce vysoce kvalitních potravin, whisky, pleteného zboží a textilu). Geografická vzdálenost, vysoké přepravní náklady a závislost na lodní dopravě brání ekonomickému rozvoji ostrova **The Western Isles** (známé jako the Outer Hebrides), odlehlému severozápadním výběžku EU. Jeho HDP/obyv. v PPS dosahovalo v roce 2002 70,2 % průměru HDP EU-25 a s populací okolo 26 tisíc obyvatel patří k nejzaostalejším částem the Highlands and Islands. Obecně je míra nezaměstnanosti v některých částech Highlands and Islands vyšší než je průměr Skotska (především v the

Western Isles), v roce 2003 však celá oblast dosahovala nižší nezaměstnanosti než byl průměr země jako celku. Ekonomika regionu je celkově a závislá na ropném průmyslu a ekonomické prosperitě UK. Dle výše HDP/obyv. v PPS patří oblast The Highlands and Islands k nejzaostalejším regionům Skotska i UK. Srovnání výše HDP/obyv. v PPS průměru HDP EU-27 jednotlivých regionů UK lze nalézt v příloze 13. V letech 2000-2006 byl rozvoj regionu The Highlands and Islands podpořen prostředky ze SF EU v rámci Cíle 1, v období 2007-2013 je region podporován finančními prostředky pod Cílem Konvergence jako tzv. phasing out region.

3.3.4 Severní Irsko

Severní Irsko se rozkládá na ploše 13 843 km² a přibližně s 1,7 mil. obyvateli (2008) se řadí k nejmenším zemím UK. Země leží v severovýchodní části ostrova Irsko a s Irskou republikou má společné hranice v délce 412 km. Rozmanitá krajina s nenarušeným životním prostředím, s relativně malým dopravním a průmyslovým znečištěním, stejně jako bohatý kulturní odkaz a živé lidové tradice utvářejí ze Severního Irska atraktivní turistické místo. Největším sladkovodním jezerem na celých Britských ostrovech je Lough Neagh ležící na západě od Belfastu. Nížiny v okolí jezera obklopují střed Severního Irska, a přecházejí v údolí na severu. Pohoří vytvářející vrchoviny jsou zásobami zlata, žuly a čediče. Úrodná půda kolem řek, zelené pastviny, vápenec, břidlice, písek a štěrk tvoří nejvzácnější přírodní zdroje regionu. Podnebí Severního Irska se vyznačuje mírnými zimami, chladnými léty, častou oblačností a vysokou vlhkostí. Nejpoužívanějším jazykem je angličtina, menšiny obyvatelstva hovoří irštinou, dialektem irštiny tzv. *Ulster Irish* nebo dialektem skotštiny tzv. *Ulster-Scots*.

Hustota obyvatelstva je druhá nejnižší v UK - 131 obyv./km². Dvě pětiny obyvatelstva žijí v metropolitní oblasti Belfastu. Zbytek obyvatelstva je rozptýlen v západních venkovských oblastech země, kde žije větší počet obyvatel než v jiných regionech UK. Současným trendem je však migrace z venkovských oblastí do měst a ze západní části země do východní. Ve struktuře obyvatelstva převládají lidé ve věku do 25 let, pouze 16,7 % obyvatelstva jsou osoby v důchodovém věku, což je hodnota pod průměrem UK i v ostatních zemích UK. Děti do 5 let tvoří 6,7 % obyvatelstva, čemuž odpovídá vyšší míra porodnosti než v ostatních zemích UK.

Kromě administrativního členění je Severní Irsko rozděleno na šest tradičních hrabství nazývaných dohromady *Ulster* (Antrim, Down, Armagh, Fermanagh, Tyrone a Londonderry), jež však neslouží jako jednotky územní správy. Hlavním a zároveň největším městem je Belfast (268 tisíc obyvatel), jež je historickým a kulturním centrem země. Díky své poloze v ústí řeky Lagan se město v 19. a 20. století proslavilo stavbou lodí (loděnice Harland and Wolff). Díky tomuto odvětví stálo město v čele průmyslového růstu Velké Británie a Irska ⁸⁴. Dalšími velkými městy jsou Derry či Lisburn.

Severní Irsko je protkané kvalitní dopravní infrastrukturou, představované třemi letišti, dobrou silniční komunikací a přístavy - Belfast, Larne, Londonderry a Warrenpoint. Poloha Severního Irska na samém okraji Evropy si přesto vyžaduje nutné investice do zlepšení dopravního spojení s Evropou. Severní Irsko nabízí rovněž kvalitní sociální zázemí v oblasti školství, zdravotnictví a volnočasových aktivit. Mladé vzdělané praceschopné obyvatelstvo je považováno za významnou výhodu severoirské ekonomiky.

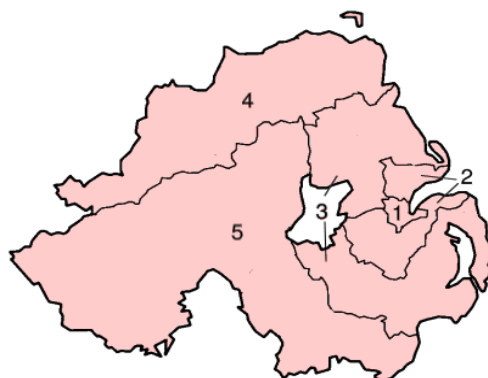
Tradiční odvětví hospodářství představoval loďařský průmysl, strojírenský a textilní průmysl koncentrovaný v okolí Belfastu a Derry. Úpadek těchto odvětví v Evropě v minulých letech a rozvoj sektoru služeb poznamenal i Severní Irsko. Mezi léty 1990 a 2000 se podíl sektoru služeb na hrubé přidané hodnotě (GVA) zvýšil z 30 % na 40 %. Hlavním potenciálním zdrojem ekonomického růstu se stal turistický ruch. Zemědělství zde zůstává významným sektorem nežli v jakémkoli jiném regionu UK a zakládá se na chovu dobytka, ovcí a drůbeže. Z rostlinné výroby je významné pěstování brambor, ječmene a pšenice. Přes důležitost tohoto odvětví ve venkovských oblastech na západě země zaměstnanost v zemědělství klesá, stejně jako ve zpracovatelském průmyslu. Svou pozici si udržuje průmysl potravinářský. Největší počet osob zaměstnává sektor terciární. Míra zaměstnanosti se v rámci zemí UK pohybuje na nejnižší úrovni 65,7 % (ve 2. čtvrtletí roku 2009). Míra nezaměstnanosti vykazovala v daném období nejvyšší hodnotu ze všech zemí - 6,8 %, přičemž tradičně je vyšší nezaměstnanost na západě a severu země. Hrubý disponibilní příjem domácností na osobu v tomto regionu je nejnižší v UK, v roce 2007 dosáhl 12 472 GBP.

---

⁸⁴ www.discoverireland.cz, 2010.

Obrázek 3.5: NUTS 1, 2, 3 Severního Irska

Úroveň NUTS 1 i NUTS 2 je tvořena celým územím Severního Irska. Podle NUTS 3 je Severní Irsko složeno z pěti skupin okresů (viz obrázek 3.5): Belfast (1), Outer Belfast (2), East of Northern Ireland (3), North of Northern Ireland (4), West and South of Northern Ireland (5).

Zdroj: freewebs.com, 2008

V programovacím období 2000-2006 bylo Severní Irsko podporováno v rámci politiky HSS EU dvěma programy: *The Northern Ireland Programme „Building Sustainable Prosperity“* pod Cílem 1 jako tzv. phasing out region a speciálním mírovým programem *„Programme for Peace and Reconciliation in Northern Ireland and the Border Region of Ireland (2000-2004) - PEACE II“*, jež podporuje ekonomický a sociální rozvoj v rámci mírového procesu uspořádání konfliktů (viz Konflikt v Severním Irsku). V roce 2006 dosáhlo HDP/obyv. v PPS 97,7 % průměru HDP EU-27 a region je již podporován pouze v rámci Cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost a Cíle Evropská územní spolupráce.

Konflikt v Severním Irsku

Severní Irsko se stalo součástí Spojeného království roku 1921 po té, co šest hrabství požadovalo oddělení od irské provincie Ulster⁸⁵. V této době asi 65 % obyvatel vyznávalo protestantství, jež podporovalo unii s UK a 35 % katolictví podporující připojení k Irsku. Na základě Aktu z roku 1920 si však Severní Irsko udržovalo vlastní poloautonomní vládu. I přes to, že suverenita Severního Irska zůstala v rukou parlamentu Velké Británie ve Westminsteru, byla řada legislativních a výkonných funkcí přenesena na místní parlament a vládu sídlící od roku 1932 ve městě Stormont. V letech 1921 až 1972 stormontská vláda rozhodovala o místních záležitostech prakticky nezávisle na Londýně. Moc zůstávala výhradně v rukou Unionistické strany, která měla podporu většiny unionistů (tj. těch, kteří byli pro unii s UK). Nacionalisté, ke kterým se hlásí přibližně dvě pětiny obyvatel Severního Irska, sdíleli spolu se zbytkem ostrova touhu po sjednocení Irska. V roce 1969 se nenásilné občanské protesty setkaly s nepřátelskou a represivní odezvou, která zpětně vyvolala občanské nepokoje a obnovení a zesílení násilných aktivit polovojských

⁸⁵ Provincie Ulster na severovýchodě Irska byla tvořena celkem 9 hrabstvími, tři z nich zůstaly součástí Irska.

organizací zastupujících část obyvatelstva z obou komunit⁸⁶. Severní Irsko vstoupilo do období vleklé politické krize. V roce 1972 byla činnost severoirského parlamentu a vlády pozastavena a britská vláda převzala přímý dohled nad veškerou vládou nad Severním Irskem. I přes svá rozdílná stanoviska sdílely irská a britská vláda společný zájem na dosažení spravedlivého a mírového urovnání nastalé krize. Kromě určitých společných stanovisek se však celkové dohody po dlouhá léta nedařilo dosáhnout. V roce 1993 byla podepsána *Společná deklarace*, jež stanovila základní nosné principy možného mírového procesu⁸⁷. Rozsáhlá jednání vedená ve třech liniích zaměřující se na dosažení všeobecně přijatelného politického urovnání začala v roce 1997 v Belfastu. Všeobecná dohoda, která vstoupila ve známost pod názvem *Dohoda z Velkého pátku*, byla podepsána 10. dubna 1998.⁸⁸ Na základě této dohody byly v roce 1999 vytvořeny složité politické struktury, jejichž úkolem je řešit jednotlivé aspekty problému Severního Irsku (v mnoha oblastech se vlády v Severním Irsku ujme místně volené Shromáždění a Výkonný výbor). Kromě toho dohoda obsahovala rozsáhlé závazky obou vlád a zúčastněných politických stran týkající se ochrany lidských práv nebo sociálních, ekonomických a kulturních otázek.

---

⁸⁶ www.irsko-aktualne.cz, 2009.

⁸⁷ Deklarace uváděla, že britská vláda nemá „žádný sobecký strategický nebo ekonomický zájem na Severním Irsku“ a znovu potvrdila, že se zasadí o demokratické přání většiny obyvatel Severního Irsku, ať už v něm upřednostní podporu unie nebo samostatného sjednoceného Irsku“, viz www.irsko-aktualne.cz, 2009.

⁸⁸ Obě vlády se shodly, že Severní Irsko zůstane součástí Velké Británie tak dlouho, po jakou dobu to bude přáním většiny lidí, kteří v něm žijí. Obě vlády se však také zavázaly, že pokud se v budoucnosti většina obyvatelstva Severního Irsku v referendu vyjádří pro vytvoření sjednoceného Irsku, obě vlády toto rozhodnutí podpoří a uvedou je v praxi, viz <http://cain.ulst.ac.uk>, 2003

4 Programování strukturální pomoci EU ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irska

4.1 Regionální politika Spojeného království Velké Británie a Severního Irska na národní úrovni

Spojeného království je zemí, jejíž regionální rozvoj významně profitoval z existence politiky HSS EU. Kromě podpory regionálního rozvoje prostřednictvím čerpání finanční pomoci z fondů EU realizuje UK vlastní národní regionální politiku financovanou **národními prostředky**, jež jsou rozdělovány potřebným regionům a zároveň představují stále významnější zdroj spolufinancování programů SF EU. Samostatná národní regionální politika UK musí být v souladu se zásadami regionální politiky EU. Obecně lze regionální politiku charakterizovat jako všechny veřejné přímé i nepřímé intervence (státu, regionu, obcí a měst) vedoucí k lepšímu prostorovému rozdělení ekonomických i mimoekonomických aktivit za účelem zmírnění či odstranění nerovnoměrného rozvoje regionů⁸⁹. Spojené království je zemí s velkými územními rozdíly plynoucími z historicky odlišného ekonomického, politického a kulturního vývoje jednotlivých zemí UK, což má legislativní, institucionální i praktický dopad na regionální politiku UK. Obecně lze říci, že se UK snaží vyrovnávat s těmito hlavními typy regionálních problémů:

- nižší životní úroveň zemědělských regionů ve srovnání s ostatními částmi země,
- ekonomické problémy (především vysoká nezaměstnanost) průmyslových regionů postižených stagnací či úpadkem tradičních odvětví,
- znečištění ovzduší a vodních zdrojů, dopravní přetíženost a neodpovídající infrastruktura ve vysoce zalidněných regionech se silnou ekonomickou základnou.

Regionální politika UK prošla dlouhým a náročným vývojem, přičemž zásadní změny v jejím fungování probíhaly především v souvislosti se změnami vládní orientace. Z tohoto pohledu lze Velkou Británii označit za **kolébkou regionální politiky v Evropě** a za zemi, kde byla zkoncipována a vyzkoušena většina jejích významných nástrojů.

---

⁸⁹ www.portal.cz, 2010.

4.1.1 Geneze regionální politiky Spojeného království Velké Británie a Severního Irska před vstupem do ES

Regionální politika UK se zrodila ve 20. - 30. letech 20. století v období světové hospodářské deprese, kdy především na severu a severozápadě země docházelo k útlumu těžkého průmyslu a zvyšování nezaměstnanosti⁹⁰. Celá řada regionů s takto jednostranou ekonomickou orientací nebyla schopna pružně reagovat na změny ve struktuře hospodářství UK, což se významně podepisovalo na **prohlubování regionální diferenciace země**. Jako reakce státu na zvětšující se socioekonomické regionální disparity byl již v roce **1934** přijat první regionálně orientovaný legislativní dokument *Zákon o speciálních územích*, jež definoval čtyři tzv. *zvláštní oblasti* (problémové regiony) žádající si zvláštní podporu ekonomického rozvoje (regiony South Wales, Northeast England, Clydeside-New Lanarkshire a West Cumberland), dále způsoby pomoci pro zlepšení infrastruktury a pravidla pro alokaci finanční pomoci⁹¹. **V poválečném období** (za vlády Labouristické strany⁹²) byly vymezeny tzv. **rozvojové oblasti**, které bez podstatných změn zůstaly zachovány až do konce 50. let 20. století. Významným aktem se v této době stal *Zákon o městském a regionálním plánování* (1947), jež rozšiřoval moc místních plánovacích úřadů, tím, že jim umožňoval navrhnout rozvojové plány pro svá území, která byla po té předložena ke schválení ministerstvu⁹³ a pomocí něhož se zaváděla tzv. *Osvědčení o průmyslovém rozvoji* (Industrial Development Certificates, IDCs). Tato osvědčení byla vydávána *Ministerstvem obchodu a průmyslu* průmyslovým společnostem, které chtěly rozšířit své kapacity za určitou hranici (většinou 5 tis. m²) či vystavět nové výrobní haly. Získání osvědčení bylo pro ně jednou z podmínek pro žádost o stavební povolení. Snadná a podporovaná dostupnost těchto osvědčení, především v rozvojových oblastech, výrazně ovlivnila lokalizaci nových průmyslových odvětví do problémových regionů, přičemž toto opatření omezovalo nadbytečnou expanzi v ekonomicky vyspělých regionech⁹⁴.

Do té doby kontinuální rozvoj regionální politiky UK byl poprvé **utlumen** v 50. letech 20. století **za vlády konzervativců** (1951-1964), kdy došlo ke stagnaci regionální politiky

---

⁹⁰ Například míra nezaměstnanosti v Londýně či v jihovýchodních regionech dosahovala okolo 14 %, naopak ve Skotsku a Walesu převyšovala 25 %, viz Novotná, 2007.

⁹¹ Novotná, 2007.

⁹² Labouristická strana vyhrála parlamentní volby v roce 1945 a to s programem, jehož hlavní součástí bylo vytvoření rozsáhlého sociálního státu (Welfare State). Jednou z reforem byl program zestátnění většiny velkých průmyslových odvětví.

⁹³ Zákon o městském a regionálním plánování měl největší vliv na rozvoj bytové politiky.

⁹⁴ <http://isap.vlada.cz/>, 2010.

charakterizované legislativní nečinností, přerušením většiny iniciativ dřívější labouristické vlády a nízkým rozvojem infrastruktury v okrajových regionech země. V období 1960-1972 dochází k neustálé změně principů regionální politiky, přičemž od roku 1964 s nástupem labouristické vlády a za podpory konzervativců zažívá regionální politika svůj **největší rozkvět**. Již v roce 1960 byl přijat *Zákon o místní zaměstnanosti*, jímž se vymezily rozvojové oblasti a podle něhož se finanční pomoc soustředila do menších regionů, vybraných podle vysoké míry nezaměstnanosti. V roce 1966 došlo k dalším změnám v souvislosti s vydáním *Zákona o průmyslovém rozvoji*, na jehož základě byly vymezeny **rozvojové regiony v mnohem širším pojetí**. Hlavním cílem regionální politiky se v tomto období stalo přerozdělování pracovních příležitostí z vyspělého centra na jihovýchodě Anglie do problémových periferních regionů. V těchto případech byla poskytována pomoc při přemísťování provozů, vláda decentralizovala některé administrativní činnosti do jižního Walesu a severní Anglie.

Finanční pomoc firmám v problémových regionech byla v této době realizována především prostřednictvím státních pobídek, a to ve **formě kapitálových grantů, dotací⁹⁵ a půjček** pro účely výstavby a modernizace provozů či vytváření nových pracovních příležitostí. Vedle těchto finančních nástrojů se začalo s nabídkou **rekvalifikačních programů**, zvýhodňováním špičkových pracovníků migrujících do rozvojových regionů či umožňováním zrychlených odpisů při nových investicích ve strojírenství. Náklady na rekvalifikaci byly až z 85 % kryty státem, realizovaly se rovněž rozsáhlé investice do infrastruktury, jež měly zlepšit úroveň regionů a lokalit tak, aby mohly poskytovat služby nezbytné pro rozvoj průmyslových i neprůmyslových aktivit⁹⁶. V roce 1967 došlo k vymezení **zvláštních rozvojových oblastí**, v nichž se předpokládalo další zvýšení nezaměstnanosti s pokračující uzavírkou dolů a zaváděním technologických inovací. Posléze se vymezily tzv. **středně rozvojové regiony**, k nimž patřily ty regiony, které dosud sice nepociťovaly důsledky strukturálních změn příliš výrazně, avšak s ohledem na jejich nepříznivou ekonomickou strukturu se daly předpokládat jisté problémy⁹⁷. Vedle schématu investičních grantů a půjček (od 70. let 20. století známé pod pojmem *Regional Selective Assistance, RSA*) byla v roce 1967 zavedena tzv. *Prémie regionální zaměstnanosti* (Regional Employment Premium), která představovala grant vyplácený

---

⁹⁵ Granty pokrývají určité procento rozpočtových nákladů projektu. Dotace se vztahují k úrokům nebo půjčkám.

⁹⁶ <http://isap.vlada.cz/>, 2010.

⁹⁷ Tamtéž.

zaměstnavatelům ve zvláštních rozvojových regionech a rozvojových regionech na jednoho zaměstnaného pracovníka. Nadále se uplatňovaly stavební granty, osvobození od nájemného po dobu pěti let apod. V roce 1970 se moci chopila **konzervativní vláda** (1970-1974), která prosazovala omezování státních zásahů, a to včetně těch týkajících se regionální politiky. Systém investičních grantů byl nahrazen fiskálními opatřeními (např. poskytování zvýhodněných odpisových sazeb), které však musely být kvůli zhoršující se hospodářské situaci v některých regionech, v roce 1972, doplněny dalšími typy pomoci. Pro zvláštní rozvojové regiony tak byly například zavedeny regionální rozvojové granty, rovněž byl změněn systém finanční podpory podnikům v oblasti zaměstnanosti. V tomto období tak dochází navzájem ke střídání fiskálních i finančních (grantových) nástrojů. V roce 1973 se regionální pomoc rozšířila i na sektor služeb, přičemž granty se poskytovaly administrativním institucím a vědecko výzkumným pracovištím, které se přestěhovaly do problémových regionů. Charakteristickým rysem regionální politiky tohoto období byla **rostoucí převaha automaticky přisuzované pomoci nad jednotlivě posuzovanými zvýhodněními**, což se týkalo především všech fiskálních opatření podobně jako grantů (investičních, pro regionální rozvoj a regionální prémie nezaměstnanosti). V důsledku tohoto trendu a stále rozsáhlejšího území zahrnovaného do kategorie problémových regionů různého stupně rostly výdaje na regionální politiku, z necelých 12 mil. GBP v roce 1961 na více než 30 mil. GBP v roce 1965. V roce 1968 se objem výdajů vyšplhal na částku téměř 160 mil. GBP a v roce 1971 přesahoval úroveň 300 mil. GBP⁹⁸. K výraznějšímu snížení státních výdajů však došlo poprvé až v roce 1976 za **opětovné vlády labouristů** (1974-1979), jež škrty ve veřejných výdajích reagovala na tíživou hospodářskou situaci země v důsledku vypuknutí ropné krize v roce 1973. V rámci snižování výdajů tak byly například postupně zrušeny prémie zaměstnanosti a granty regionálního rozvoje (v sektoru hornictví a stavebnictví) aj. V důsledku vstupu UK do ES dochází k přechodu podpory rozvoje regionů založené na státních intervencích směrem k využívání pomoci v rámci regionální politiky ES.

4.1.2 Regionální politika Spojeného království Velké Británie a Severního Irska od konce 70. let 20. století do současnosti

Hospodářské problémy, které nastaly po propuknutí ropné krize a kulminovaly na konci 70. let 20. století donutily labouristickou vládu *Jamese Callagha* odstoupit od doposud

---

⁹⁸ <http://isap.vlada.cz/>, 2010.

uplatňované politiky konsensu a přejít k záchraně ekonomiky prostřednictvím **radikálního omezení veřejných výdajů**. Toto opatření však vyvolalo všeobecnou míru nespokojenosti odborových svazů doprovázenou masovými stávkami napříč mnoha odvětvími. Události těchto let pomohly ovlivnit výsledek parlamentních voleb v květnu 1979, ve kterých zvítězila **Konzervativní strana** vedená *Margaret Thatcherovou*. Nástup Margaret Thatcherové do čela britské vlády odstartoval 11 let trvající éru tzv. *thatcherismu*⁹⁹.

V oblasti regionální politiky se *thatcherismus* projevil snahou **redukovat státní výdaje**¹⁰⁰, **koncentrovat se na oblasti v nejkritičtější situaci** a **zvýšit efektivnost této politiky**. Zavedení nové regionální koncepce přineslo mnoho změn, a to zejména ve snížení rozsahu zvýhodňovaných regionů (ze 47,5 % rozlohy země na 29,6 %). Po roce 1984 se v souvislosti s nově formulovanou koncepcí regionální politiky tento rozsah zvýšil na 36,7 %. Celkově se však snížilo zastoupení v jednotlivých skupinách problémových regionů, takže se snížil rozsah zvláštních rozvojových a rozvojových regionů a rovněž se upravily podmínky poskytovaných zvýhodnění¹⁰¹. Po roce 1984 dochází k rozlišování regionů na tzv. **rozvojové** a **přechodné**, s tím, že toto rozdělení určuje intenzitu a druhy poskytovaného zvýhodnění. Rozhodujícími kritérii pro zařazení oblasti do příslušné kategorie je zejména nezaměstnanost, vysoká migrace z regionu a nepříznivé populační změny. K hlavním používaným nástrojům regionální politiky patřily v této době tzv. *Regionální rozvojové granty*, jež byly poskytovány pouze v rozvojových regionech a také *Grant RSA*. V roce 1988 byl britský grant pro regionální rozvoj nahrazen novým regionálním grantem pro podnikání malých firem a vybraná podpora se stala hlavním zdrojem pomoci.

Obnovení hospodářských problémů země, nedůvěřivý postoj k otázce evropské integrace¹⁰² a zhoršující se volební výsledky Konzervativní strany vedly ministerskou

---

⁹⁹ Thatcherismus, resp. ideologický směr aplikovaný vládami Margaret Thatcherové ve Velké Británii v průběhu 80. let 20. století, lze rozdělit na domácí (ekonomicky orientovanou) a zahraničněpolitickou odnož. Hospodářská koncepce *thatcherismu* vycházela z teorie monetarismu odmítající státní zásahy a obhajující kontrolu množství peněz a z důvěry v tržní mechanismus. K prioritám domácí ekonomiky patřilo především snížení vysoké inflace (avšak za cenu zvýšené nezaměstnanosti), snižování daní, privatizace státního majetku a omezování vlivu odborů aj. Zahraniční politika byla převážně založena na důsledném hájení národních zájmů, viz <http://www.e-polis.cz/>, 2009.

¹⁰⁰ Státní pobídky v regionální politice dosahovaly od poloviny 60. let do poloviny 80. let 20. století průměrně výše větší než 1 mld. GBP ročně, přičemž v polovině 70. let 20. století dosáhly částky až 2 mld. GBP.

¹⁰¹ <http://isap.vlada.cz/>, 2010.

¹⁰² V 80. letech 20. století odmítla M. Thatcherová vstup do Evropského měnového systému a pro UK si na ES vyžádala tzv. rabat.

předsedkyni na konci 80. let 20. století k rezignaci¹⁰³. Úřad převzal 28. listopadu 1990 *John Major*, který pokračoval v konzervativní hospodářské politice M. Tatcherové. Za vlády Majora (1990-1997) došlo k názorové rozepři uvnitř konzervativní strany při schvalování *Maastrichtské smlouvy* či k zahájení vyjednávání o konečné mírové dohodě v Severním Irsku. Obecně lze říci, že léta konzervativních vlád byla charakteristická útlumem regionální politiky doprovázeným značným růstem regionálních diferencí v zemi, a to v důsledku deindustrializace tradičních průmyslových regionů, když moderní průmysl a služby akcelerovaly pouze ve vybraných lokalitách a regionech, přičemž recese na začátku 90. let 20. století zasáhla především jih Anglie¹⁰⁴.

Posílení pozice regionální politiky v rámci postavení státních politických priorit a její reorganizace bylo nastartováno na konci 90. let 20. století s příchodem **vlády labouristů**. Labouristická strana v čele s *Anthonyem Blairem* (známým jako Tony Blair) drtivě porazila v květnu 1997 konzervativce a dosáhla největšího volebního vítězství v historii své strany. Blairova vláda nastolila reformní politiku tzv. *třetí cesty*, jež byla charakteristická **devolučním procesem**¹⁰⁵ **ve Skotsku, Walesu a Severním Irsku**, reformou Sněmovny lordů či podporou podnikání a informačních technologií. *New Labour*, jak je vládní koncepce T. Blaira nazývána vítězí ve volbách v roce 2001 a 2005, s tím rozdílem, že v roce 2007 přebírá funkci předsedy Labouristické strany a premiéra tehdejší ministr financí *Gordon Brown*, jež nadále pokračuje v koncepci hospodářské politiky nastavené T. Blairem až do současnosti.

Vláda labouristů za Tonyho Blaira přinesla bezpochybně zlepšení v oblasti hledání konsensu mezi britskými prioritami a evropskými zájmy v EU. Zároveň však UK nemění svůj postoj k centralizaci a v EU zastává názor úplné či částečné repatriace některých politik (politiky HSS EU či CAP) v takové podobě, která by reflektovala unikátní charakter EU a zároveň kombinovala mezivládní a komunitární prvky¹⁰⁶. V oblasti regionální politiky tato koncepce představuje zajištění lepšího souladu mezi národními prioritami v oblasti regionálního rozvoje a prioritami evropské úrovně, s důrazem na využívání domácích zdrojů při podpoře regionálního rozvoje.

---

¹⁰³ <http://www.e-polis.cz/>, 2009.

¹⁰⁴ <http://isap.vlada.cz/>, 2010.

¹⁰⁵ Devoluce je nejvyšší stupeň decentralizace unitárního státu představující vznik subnárodních parlamentů, které převezmou část pravomocí centrálního parlamentu.

¹⁰⁶ www.europeum.org, 2003.

V současnosti je **státní regionální pomoc** v oblasti podpory investičních projektů poskytována tzv. *podporovaným oblastem* (Assisted Areas)¹⁰⁷ prostřednictvím dvou hlavních grantových schémat:

- *Grant pro obchodní investice* (*Grant for Business Investment, GBI*) - pomáhá financovat investiční projekty podporující dlouhodobé zlepšení produktivity, znalosti a zaměstnanost. GBI (dříve znám jako Selective Finance for Investment in England) je grantovým schématem, jež po splnění daných kritérií poskytuje kapitálové granty podnikatelům všech velikostí investujícím v anglických podporovaných oblastech. Pomoc se soustřeďuje na usnadnění založení podnikání, jeho rozvoj, modernizaci atd. GBI je spravováno Regionálními rozvojovými agenturami.
- *Regionální výběrová pomoc* (*Regional Selective Assistance, RSA*) - je hlavním grantovým schématem ve **Skotsku** (je spravován skotskou výkonnou mocí), podporuje nové investiční projekty, snaží se o posílení existující zaměstnanosti a vytváření nových pracovních míst. RSA patří rovněž k hlavním grantovým schématům ve **Walesu**. Regionální pomoc je poskytována Velšským vládním shromážděním (Welsh Assembly Government) s cílem podpořit nové komerčně realizovatelné investiční projekty vytvářející či zajišťující stálá pracovní místa. RSA je spolu *Investičním grantem* (Assembly Investment Grant, AIG), jež představuje finanční pomoc pro malé a střední podniky na celém území Walesu, součástí *Jednotného investičního fondu* (Single Investment Fund).

4.1.3 Rozvojové agentury

V kontextu politiky „třetí cesty“ podnikala labouristická vláda od roku 1997 kroky k postupné **decentralizaci regionální politiky a k přenesení pravomocí** na jednotlivé země UK. V přenesení pravomocí spatřovala labouristická vláda způsob, jak dosáhnout dlouhodobého snižování regionálních rozdílů a zvyšování ekonomického rozvoje regionů. Tímto byla na místní vlády a regionální instituce (rozvojové agentury) ve Skotsku, Walesu a Severním Irsku delegována značná část vládních pravomocí, čímž tyto země a regiony získaly příležitost rozhodovat o tom, jakou cestou dosáhnout svého rozvojového

---

¹⁰⁷ Podporovaná území (Assisted Areas) jsou oblasti, jímž je regionální pomoc schválena legislativou EU. Regionální podpora je EK omezena v sektorech výroby syntetických vláken, lodí, oceli, uhlí, rybolovu a některých zemědělských produktů. Současná podporovaná území jsou vymezena na období 2007-2013.

potenciálu. V Anglii byly pro tyto účely zřízeny nové **rozvojové agentury**¹⁰⁸. Na základě *Zákona o rozvojových agenturách (Regional Development Agencies Act)* z roku 1998 bylo dne 1. dubna 1999 v jednotlivých anglických regionech založeno 8 *Regionálních rozvojových agentur* (Regional Development Agencies, RDAs)¹⁰⁹, jež mají za úkol podporovat udržitelný hospodářský rozvoj regionů. Devátá agentura (The London Development Agency, LDA), byla založena v **Londýně** v červenci 2000 na základě *Zákona Vyššího londýnského úřadu* (Greater London Authority Act).

Podle Zákona o rozvojových agenturách má každá z agentur sloužit k naplňování pěti hlavních priorit, kterými jsou¹¹⁰ :

- podpora hospodářského rozvoje a obnovy,
- podpora podnikání, investování a konkurenceschopnosti,
- podpora zaměstnanosti,
- podpora vzdělávání a využívání znalostí nezbytných pro zvýšení zaměstnanosti,
- přispívání k udržitelnému rozvoji.

Priority a vize rozvoje regionů stanovují RDAs ve svých strategických dokumentech *Regionální hospodářské strategie* (Regional Economic Strategie), revidovaných každé 3 roky a **poskytující rámec pro definování programů spolufinancovaných z ERDF**¹¹¹. RDAs byly (kromě LDA) založeny jako nevládní veřejné instituce a v současnosti spadají pod gesci *Ministerstva pro podnikání, inovace a odborné záležitosti* (Department for Business, Innovation and Skills, BIS). RDAs jsou přímo odpovědné jednotlivým ministerstvům a parlamentu UK. RDAs mají jednotný rozpočet tvořený z příspěvků šesti vládních ministerstev, přičemž celkový rozpočet na rok 2009-2010 činí 2,260 mil. GBP. Kromě toho RDAs převzaly hospodaření s prostředky ERDF a *Programu rozvoje venkova*

---

¹⁰⁸ Podobná snaha o přenesení pravomocí probíhala již v 60. letech, kdy labouristická vláda zavedla systém regionálního plánování, včetně stavovských (korporativních) Regionálních plánovacích rad, které se však oproti původním předpokladům nevyvinuly v regionální volené vlády. S neúspěchem regionálního plánování upadaly a posléze byly zrušeny konzervativní vládou v roce 1979.

¹⁰⁹ Advantage West Midlands, East of England Development Agency, East Midlands Development Agency, One North East, South East of England Development Agency, South West of England Development Agency, Northwest Regional Development Agency, Yorkshire Forward.

¹¹⁰ www.berr.gov.uk, 2010.

¹¹¹ Strategie musí být vytvářeny rovněž v souladu s ostatními národními regionálními strategiemi, např. *Regional Skills Strategies, Regional Spatial Strategies, Neighbourhood Renewal Strategie, Interregional Growth Strategie, City-regional development plans*.

pro Anglii (The Rural Development Programme for England, RDPE) ve výši 9 mld. GBP pro léta 2007-2013.

Podobné regionální rozvojové agentury působí také ve Skotsku, Walesu a Severním Irsku. Ve **Skotsku** plní tuto funkci dvě agentury - *Scottish Enterprise* a *Highlands and Islands Enterprise*, jež se za účelem snížení nezaměstnanosti a rozvoje regionu snaží podporovat klíčová průmyslová odvětví a rozvíjet podnikatelské prostředí. Ve **Walesu** byla podpora ekonomického rozvoje zajišťována již od roku 1976 *Velšskou rozvojovou agenturou* (Welsh Development Agency) v gesci Velšského vládního shromáždění. V roce 2006 přešly funkce agentury na Vládní shromáždění (Ministerstvo hospodářství a dopravy). V **Severním Irsku** byla v roce 2002 jako hlavní hospodářská rozvojová agentura země založena organizace *Invest Northern Ireland*. Cílem této vládní organizace je podporovat investice do podnikání, inovací, stimulovat rozvoj vědy a výzkumu, podnikatelské kultury a rozšiřování znalostí. Agentura poskytuje podporu podnikům převážně ve zpracovatelském sektoru a službách.

4.2 Programování strukturální pomoci EU ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irska v letech 2000-2006

Princip programování je základním předpokladem pro využití možnosti čerpání finančních prostředků z fondů EU. **Programování** zahrnuje přípravu **víceletých rozvojových programů**, včetně jejich realizace, na základě úzké spolupráce mezi Evropskou komisí (EK) a odpovídajícími orgány členského státu v jednotlivých fázích procesu. Členský stát vymezuje ve svých programech priority, cíle, strategie a opatření k dosažení cílů pro rozvoj regionů a rozsah financování. Po té předkládá svůj rozvojový plán EK, která společně s členským státem rozhoduje o jejich schválení. Rozhodnutí o podrobnějších opatřeních programu je svěřeno členskému státu, za jejich realizaci prostřednictvím konkrétních projektů odpovídají členským státem ustanovené instituce (řídící orgán).

V programovacím období 2000-2006 existovaly v EU **dva systémy programování**. Členské státy, jejichž velké části území spadaly **do Cíle 1**, využívaly **třífázový plánovací systém programování**, který se skládal z vypracování těchto na sebe navazujících programových dokumentů:

1. *Národní plán rozvoje (National Development Plan, NDP)* - definuje strategii členského státu EU pro získání podpory z fondů EU. NDP analyzuje situaci země v

hospodářské, sociální a politické oblasti a její cíle v následujících letech. Dokument obsahuje zevrubné zdůvodnění potřeby podpor, definuje cíle a navrhuje operační programy k jejich naplnění¹¹². NDP je předkládán EK.

2. *Rámec podpory Společenství (Community Support Framework, CSF)* - dokument schválený EK po dohodě s příslušným členským státem, a to na základě předloženého NDP. CSF byl rozdělen podle priorit a realizován prostřednictvím jednoho či více operačních programů. Byl nástrojem pro zajištění koordinace strukturální pomoci v daných regionech EU, obsahoval plán finanční alokace předpokládané pro příspěvky ze SF, případně jiných finančních nástrojů.
3. *Operační programy (Operational Programmes, OPs)* - jsou navrhovány členským státem a schvalovány EK za účelem realizace CSF. OP je souborem priorit s příslušnými víceletými opatřeními. Priority mohou být financovány jedním či více fondy. Operační programy nabývaly v tomto období podobu **regionálních** OPs (pro regiony NUTS 2) nebo **sektorových** OPs (pro rozvoj určitého odvětví národního hospodářství). K OP byl vyžadován *Programový doplněk (Programme complement)*, který realizoval strategii a priority operačních programů a charakterizoval implementaci programu (opatření, konečné příjemce, finanční alokaci pro každé opatření).

Druhým systémem programování byl tzv. **zjednodušený systém** nabývající podoby *Jednotného programového dokumentu (Single programming document, SPD)*, který v sobě zahrnoval obsah třífázového systému. Obecně struktura SPD v sobě obsahovala popis současné situace země, strategie, priority a specifické cíle, včetně charakteristiky opatření k realizaci priorit, finanční plán s předběžným ověřením adicionality, partnerství a implementační ustanovení. Postup SPD se uplatňoval pro vybrané regiony spadající do Cíle 1 (při alokaci finančních příspěvků menších než 1 mld. EUR) a pro regiony Cíle 2 a zpravidla pro regiony Cíle 3. SPD byl předkládán EK, která k němu přijímala závazné rozhodnutí. SPD musel být doplněn *Programovým doplňkem*.

4.2.1 Rámec strukturální pomoci EU v UK

Strukturální pomoc EU byla Spojenému království v období 2000-2006 poskytnuta prostřednictvím všech tří Cílů. Regiony způsobilé pro Cíl 1 a Cíl 2, včetně regionů

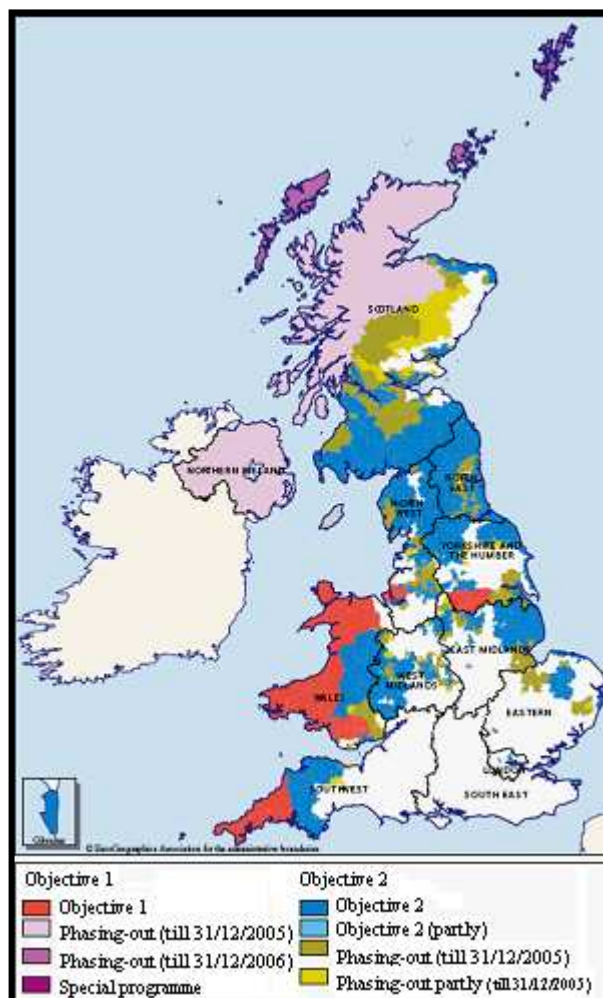
¹¹² www.strukturalni-fondy.cz, 2010.

s přechodnou pomocí (phasing-out) znázorňuje obrázek 4.1. **Pod Cíl 1** spadaly **tyto regiony NUTS 2** zahrnující asi 5,5 mil. obyvatel (tj. 8,6 % populace UK):

- *Cornwall and the Isles of Scilly* ležící v anglickém regionu South West.
- *Merseyside* nacházející se v anglickém regionu North West.
- *South Yorkshire* ležící na jihu anglického regionu Yorkshire and The Humber.
- *West Wales and the Valleys* ve Walesu.
- *Highlands and Islands* ve Skotsku, v rámci zvláštní přechodné pomoci Cíle 1.
- *Northern Ireland*, na jehož území se vztahovala jednak přechodná pomoc, ale také pomoc v rámci speciálního mírového programu.

Obrázek 4.1: Způsobilé regiony Cíle 1 a 2 v UK pro období 2000-2006

Maximální počet obyvatel, který mohl v UK pokrývat **Cíl 2**, byl Evropskou komisí stanoven na 13 836 tisíc (tj. 24 % obyvatelstva země oproti 35,3 % v letech 1994-1999). Na základě tohoto kritéria byl *Ministerstvem obchodu a průmyslu* (Department of Trade and Industry, DTI) sestaven návrh vhodných oblastí pro Cíl 2, a to podle jednotlivých volebních okrsků (v rámci úrovně NUTS 3). Návrh byl předložen v říjnu 1999 a jeho konečná verze byla schválena EK 30. března 2000, poté, co bylo provedeno několik změn na území Anglie a Skotska. Cíl 2 tedy pokrýval různě velická území NUTS 3 ve **14 regionech**¹¹³: *Gibraltar*¹¹⁴, *West Midlands*, *Yorkshire and the Humber*, *East Midlands*, *North East of England*, *North West of England*, *East of*

Zdroj: European Commission – DG Regio, 2008

¹¹³ Některé z nich byly ve stádiu přechodné pomoci „phasing-out“.

¹¹⁴ Ačkoli území Gibraltar není regionem UK, na základě článku 229 (4) Smlouvy o ES je oprávněno získávat prostředky SF EU v rámci celkové finanční alokace určené pro UK.

England, South East England, London, South West of England, South of Scotland, East of Scotland, Western Scotland a East Wales. **Cíl 3** zabývající se podporou adaptace, modernizace politik a systémů vzdělávání, školení a zaměstnanosti pokrýval celé území UK mimo regiony Cíle 1.

Roli hlavních **nástrojů** strukturální pomoci plnily v tomto období **čtyři strukturální fondy EU** - ERDF, ESF, EAGGF a FIGF. Na čerpání prostředků z Fondu soudržnosti nemělo Spojené království nárok. V období 2000-2006 byla UK poskytnuta pomoc v rámci programů **iniciativ Společenství (CIP)** - INTERREG III, URBAN II, EQUAL a LEADER+ a inovačních akcí.

Pro období 2000-2006 byla Spojenému království přidělena strukturální pomoc v celkové výši **16,596 mld. EUR** (v cenách roku 1999). Alokaci finančních prostředků pro UK (bez iniciativ Společenství) dle jednotlivých Cílů uvádí tabulka 4.1.

Tabulka 4.1: Finanční alokace SF pro EU-15 a UK dle Cílů politiky HSS EU pro období 2000-2006 (v mil. EUR, v cenách roku 1999)

	Cíl 1		Cíl 2		Cíl 3	FIGF (mimo Cíl 1)	Celkem
	Cíl 1	Phasing-out	Cíl 2	Phasing-out			
EU 15	127 543	8 411	19 733	2 721	24 050	1 106	183 564
UK	5 085*	1 166	3 989	706	4 568	121	15 635

Pozn.: *Zahrnuje finanční alokaci pro program PEACE II (400 mil. EUR).

Zdroj: Hough , Presland, 2000; vlastní zpracování

4.2.2 Systém programových dokumentů SF EU

Většina rozvojových programů Spojeného království pro Cíl 1 a Cíl 2 nabývala v programovacím období 2000-2006 formu *Jednotných programových dokumentů* (kromě dvou programů Severního Irska mající charakter OP) v rámci zjednodušeného systému programování. V tomto období čerpalo Spojené království finanční prostředky ze SF EU prostřednictvím **6 regionálních rozvojových programů** pod Cílem 1 (z nichž 2 byly pro regiony v přechodné pomoci - phasing-out) a **14 regionálních programů** pod Cílem 2 (některé oblasti byly na úrovni phasing-out regionu). Pod Cílem 1 byl v letech 2000-2004 podporován také **zvláštní mírový program** „PEACE II“ v Severním Irsku, jež navazuje na operační program „PEACE I“ probíhající v letech 1994-1999.

Návrhy SPD/CSF pro Cíle 1 a 2 měly být EK předloženy do 4 měsíců od určení regionů způsobilých pro podporu a EK měla 5 měsíců na schválení každého dokumentu. SPD pro Cíl 1 měly být tedy předloženy do 1. listopadu roku 1999 a ke schválení EK mělo dojít v březnu 2000. Tento proces však probíhal se zpožděním (např. ani v polovině listopadu 1999 EK neobdržela SPD pro region The South Yorkshire a v polovině roku 2000 nebyly ještě EK schváleny zásady pro čtyři SPD, většina programů pro Cíl 2 byla předložena v dubnu 2000).

Programové dokumenty strukturální pomoci EU v Cíli 1

Jak již vyplývá z úvodu, programové dokumenty Cíle 1 nabývaly odlišných podob ve Velké Británii a v Severním Irsku, přičemž rozvojové programy v **Anglii, Walesu a Skotsku** měly charakter **SPD**. V rámci Cíle 1 bylo pro území Velké Británie vytvořeno pět regionálních programů: *Cornwall and the Isles of Scilly*, *Merseyside*, *South Yorkshire*, *West Wales and the Valleys* a speciální program *Highlands and Islands* (Special Transitional Programme) se statusem přechodné pomoci (phasing-out)¹¹⁵.

Hlavním cílem regionálních rozvojových programů bylo zvýšit prosperitu regionů, a to prostřednictvím vytváření nových pracovních míst, snížením nezaměstnanosti a podporou podnikání. Za hlavní priority rozvojových programů lze obecně označit:

- **Konkurenceschopnost malých a středních podniků (SMEs):** podpora malých a středních firem se strategickým potenciálem, využívání informačních a komunikačních technologií (ITCs) a jejich přenos do SMEs, podpora adaptace na změny v tržních a socioekonomických strukturách, rozvoj podnikatelských klastrů, zlepšení přístupu firem ke kapitálu, podpora spolupráce mezi SMEs a regionálními institucemi atd.
- **Rozvoj příležitostí:** kultivace strategických míst s potenciálem pro rozvoj podnikatelství a zaměstnanosti, podpora růstových sektorů (ITCs, služby, produkty šetrné k životnímu prostředí atd.), boj proti specifickému znevýhodnění městských a venkovských oblastí a oblastí závislých na rybářství.
- **Znalosti:** snižování regionálních nerovností v oblasti znalostí, rozvoj specifických dovedností reagujících na tržní změny a změny v socioekonomickém prostředí.

---

¹¹⁵ Tzn., že Highlands and Islands a také Northern Ireland byly v letech 1994-1999 způsobilé pro Cíl 1.

- **Oživení místního hospodářství** nejvíce znevýhodněných regionů: podpora daných sektorů hospodářství, zaměstnanosti, udržitelného rozvoje, místního podnikání a městského a venkovského rozvoje.
- **Životní prostředí a energetika**: zvyšování podílu využívání obnovitelných zdrojů energie.
- **Dopravní infrastruktura**: zlepšení veřejné dopravy, nacházení rovnováhy mezi dízefikací dopravy a zajištěním potřebné dostupnosti a napojení dopravní infrastruktury na významné transevropské dopravní síť¹¹⁶.

Programování strukturální pomoci v **Severním Irsku** vycházelo z třífázového systému programování. Výchozím strategickým dokumentem se stal *Plán pro strukturální fondy* (Northern Ireland Structural Funds Plan) analyzující potřeby regionu prostřednictvím 11 priorit. Plán byl poprvé EK předložen 15.11.1999 a revidován novou exekutivou Severního Irsku v březnu 2000. Plán obsahoval ex-ante evaluaci ekonomických a sociálních potřeb regionu, popis rozvojových problémů regionu, strategie a priority jejich řešení. Stejně tak obsahoval návrh na společnou kapitolu Severního Irsku a Irské republiky o kooperaci v rámci Programu PEACE II a návrh programu s přechodnou pomocí pro Severní Irsko pod Cílem 1 (2000-2005). Na základě Plánu byl vypracován **CSF** s názvem *Budování mírovější, prosperující a stabilnější společnosti*. CSF byl EK přijat 20.12.2000 a obsahoval popis regionu, zhodnocení výsledků využití prostředků SF EU v předešlém období, definici potřeb a SWOT analýzu, priority, horizontální témata, návrh operačních programů, financování, zajištění implementace. **Hlavním cílem** CSF bylo vytvořit z regionu mírovější, stabilní, prosperující a otevřenou společnost založenou na udržitelném rozvoji. Tento záměr byl vyjádřen 5 prioritami a 9 horizontálními principy.

Priority CSF:

- Priorita *sui generis* Mír a urovnání (Peace and Reconciliation)¹¹⁷
- Priorita 1 Ekonomický růst a obnova
- Priorita 2 Zaměstnanost, rozvoj lidských zdrojů a sociální začleňování

¹¹⁶ European Commission - DG Regio, 2008.

¹¹⁷ Peace and Reconciliation je prioritou zvláštního druhu (*sui generis*), protože je určena pro celý region a je financována prostřednictvím jednoho OP.

- Priorita 3 Vyrovnání rozvoj měst a venkova
- Priorita 4 Sever-Jih a širší spolupráce¹¹⁸

Priority CSF byly realizovány dvěma **operačními programy** schválenými EK 21. března 2001: regionálním operačním programem *Northern Ireland* („Building Sustainable Prosperity“ programme) s přechodnou pomocí (phasing-out) jako šestý program Cíle 1 a společným mírovým programem UK a Irské republiky „*PEACE II*“¹¹⁹ pro období 2000-2004 implementujícím prioritu sui generis. Programové doplňky k OP byly schváleny v červnu 2001.

Programové dokumenty strukturální pomoci EU v Cíli 2

V rámci Cíle 2 (podpora ekonomické a sociální konverze regionů čelící strukturálním obtížím) připravilo UK **14 regionálních rozvojových programů** ve formě **SPD**: *Gibraltar, West Midlands, Yorkshire and the Humber, East Midlands, North East of England, North West of England, East of England, South East England, London, South West of England, South of Scotland, East of Scotland, Western Scotland a East Wales*.

Programové dokumenty strukturální pomoci EU v Cíli 3

Základním programovým dokumentem pro koordinaci pomoci z ESF, kterým byl Cíl 3 spolufinancován, byl *CSF Velké Británie pro ESF* (GB Community Support Framework for the European Social Fund) předložený EK 29. října 1999 a schválený 13. července 2000. CSF byl vypracován v kontextu s *Evropskou strategií zaměstnanosti* a s *Národním akčním plánem UK pro zaměstnanost* (UK National Action Plan for Employment). CSF obsahoval detailní analýzu britského pracovního trhu (včetně ex-ante evaluace), stanovil priority v oblasti podpory zaměstnanosti a rozvoje lidských zdrojů a přiřazoval k nim jednotlivé finanční alokace. **CSF definoval tři základní priority:**

- 1) Zajistit, aby všichni mladí lidé do 16 let mohli nabýt dostatečných znalostí a rozvíjet svoji osobnost, a tím získat bezpečný základ pro celoživotní vzdělávání, práci a postavení v rychle se měnícím světě.

¹¹⁸ Společná priorita CSF Severního Irska a CSF Irské republiky.

¹¹⁹ EU Programme for Peace and Reconciliation in Northern Ireland and the Border Region of Ireland (2000-2004) - PEACE II.

- 2) Podporovat celospolečenské uvědomění o nutnosti celoživotního vzdělávání jako klíčového nástroje rozvoje občanství, zaměstnatelnosti osob v neustále se měnícím prostředí na trhu práce a sociální soudržnosti.
- 3) Pomoci lidem bez zaměstnání zapojit se znovu do pracovního procesu (zvláště mladým lidem, dlouhodobě nezaměstnaným či jinak znevýhodněným).

Priority CSF byly převedeny do **tří OPs** schválených EK 17. července 2000:

- *OP pro Anglii a Gibraltar* - pokrýval celé území Anglie, vyjma regionů Cornwall and the Isles of Scilly, Merseyside a South Yorkshire. Mezi způsobilé regiony Cíle 3 bylo zahrnuto i území Gibraltarů.
- *OP Skotsko* - zahrnoval celé Skotsko, mimo region the Highlands and Islands.
- *OP East Wales* - určen pro východní část Walesu a pokrýval 7 jednotných správních oblastí (Cardiff, Newport, Vale of Glamorgan, Monmouthshire, Powys, Wrexham a Flintshire).

Severní Irsko nebylo způsobilé pro Cíl 3, jelikož získávalo podporu v rámci Cíle 1. OP byly doplněny Programovými doplňky, schválenými vždy Monitorovací komisí, jež je zodpovědná za implementaci programu.

V období 2000-2006 čerpalo UK finanční prostředky rovněž v rámci **programů iniciativ Společenství** - INTERREG III, URBAN II, EQUAL a LEADER+. Podrobné programy dvou CIP uvádí tabulka 4.2.

Tabulka 4.2: Přehled programů CIP INTERREG III, URBAN II v UK (2000-2006)

INTERREG III			URBAN II
INTERREG III A	INTERREG III B	INTERREG III C	
Ireland and Northern Ireland	South West Europe (E-F-P-UK)	South Zone	West Wrexham
Ireland / Wales programme	Western Mediterranean	West Zone	Belfast
France / United Kingdom	Northern Periphery		Bristol
Gibraltar (United Kingdom) and Morocco	North Sea Region		Burnley
	Atlantic Rim		Halifax
	North West Europe		East Durham Coalfield
			Derby
			Peterborough
			London Stockwell
			Thames Gateway
			Clyde Waterfront

Zdroj: European Commission - DG Regio, 2008; vlastní zpracování

Řízení programů SF EU

Celkovou zodpovědnost za koordinaci pomoci a provádění pomoci ze SF v UK v období 2000-2006 neslo *Ministerstvo obchodu a průmyslu* (Department of Trade and Industry, DTI). Zodpovědnost za řízení a implementaci jednotlivých programů Cíle 1 a 2 měly v zemích UK různé řídicí orgány (Managing Authority). Řídicím orgánem rozvojových programů v **Anglii** byl *Úřad zástupce ministerského předsedy* (The Office of the Deputy Prime Minister, ODPM), jež delegoval každodenní administraci programů na příslušné *Vládní úřady pro regiony* (Government Office). Důležitou roli hlavního partnera programů sehrávaly *RDAs*, jež poskytovaly významné veřejné zdroje pro spolufinancování (match funding)¹²⁰ programů a v příštím období mají plnit roli zprostředkovatelských subjektů. Ve **Walesu** plnilo funkci řídicího orgánu *Národní shromáždění* (National Assembly for Wales), které založilo *Velšský úřad pro evropské financování* (the Welsh European Funding Office, WEFO) pro každodenní správu programů. Pozici řídicího orgánu pro programy na území **Skotska** zastávalo *Skotské ministerstvo vlády pro podnikání, dopravu a celoživotní vzdělávání*, jehož každodenní úkoly mělo na starosti pět nezávislých *Výkonných řídicích úřadů programu* (Programme Managing Executives). Řídicím orgánem CSF **Severního Irska** bylo *Ministerstvo financí* (The Northern Ireland Department of Finance and Personnel), jež bylo také řídicím orgánem programu Northern Ireland („Building Sustainable Prosperity“). Pro program PEACE II byl na základě

¹²⁰ Příspěvek EU pokrývá jen část nákladů programů, zbytek nákladů musí být financován národními zdroji (match funding) pocházejícími z veřejného či soukromého sektoru.

Dohody z Velkého pátku (1998) založen *Speciální orgán EU (The Special EU Programmes Body, SEUPB)* jako řídicí orgán programu v Severním Irsku a hraničících regionech Irské republiky. Funkci řídicího orgánu CSF **Cíle 3** a OP pro Anglii zastupovalo od roku 2001 *Ministerstvo práce a penzí* (the Department for Work and Pensions; dříve Ministerstvo školství a zaměstnanosti), zatímco pro OP Skotsko to byla *Skotská výkonná moc* (Scottish Executive) a pro OP ve Walesu *Národní shromáždění*. Řídicím orgánem programu na území **Gibraltaru** bylo *Ministerstvo obchodu, průmyslu a telekomunikací* (Department of Trade, Industry & Telecommunications). Řídicími orgány iniciativ Společenství byly nejčastěji jednotlivá příslušná ministerstva, SEUPB, WEFO či Skotská výkonná moc.

4.2.3 Finanční alokace SF EU

Spojené království získalo pro období 2000-2006 k dispozici celkem **16,596 mld. EUR**¹²¹ (v cenách roku 1999), což představovalo 19,5 % nárůst prostředků oproti období 1994-1999, kdy finanční alokace činila 13,893 mld. EUR.

Na tři Cíle bylo vyčleněno celkem 15,635 mld. EUR, přičemž největší část prostředků (6,251 mld. EUR, tj. 3,5 mld. GBP) byla určena regionům způsobilým pro Cíl 1. Na strukturální pomoc v rámci Cíle 2 bylo vymezeno celkem 4,695 mld. EUR (2,828 mld. GBP). Výše pomoci na osobu žijící ve způsobilém regionu Cíle 2 odpovídala 41,4 EUR ročně. V rámci Cíle 3 obdržela UK finanční prostředky v hodnotě 4,568 mld. EUR (asi 2,571 mld. GBP) oproti 3,680 mld. EUR v období 1994-1999. Pro rozvoj venkova a restrukturalizaci rybolovu oblastí mimo Cíl 1 bylo z Finančního nástroje pro podporu rybolovu vyčleněno 121 mil. EUR (72,879 mil. GBP) pro období 2000-2006¹²².

Pro iniciativy Společenství činil celkový rozpočet 961 mil. EUR (579 mil. GBP) pro období 2000-2006 (v cenách roku 1999), přičemž největší alokace byla určena pro iniciativu EQUAL - 376 mil. EUR a INTERREG III - 362 mil. EUR. Iniciativa LEADER+ operovala s rozpočtem 106 mil. EUR a URBAN II s 117 mil. EUR.

V březnu 2004 rozhodla EK o dodatečné alokaci pro Cíle 1, 2, 3 a FIG v celkové výši téměř 686,4 mil. EUR (v cenách roku 2004) v rámci **výkonností prémie** určené pro nejúspěšnější programy. Strukturální pomoc se tím pro období 2000-2006 vyšplhala

---

¹²¹ Částka nezahrnuje inovační akce.

¹²² http://ec.europa.eu/regional_policy, 2010. V cenách roku 1999.

přibližně na 19,3 mld. EUR (v cenách roku 2004). Finanční alokace jednotlivých rozvojových programů Cíle 1 a 2 pro období 2000-2006 znázorňují tabulky 4.3 a 4.4.

Tabulka 4.3: Finanční alokace jednotlivých rozvojových programů Cíle 1 pro období 2000-2006 (v EUR)

Název	Typ dokumentu	Celkové náklady	Příspěvek EU	Veřejné zdroje
Cornwall and the Isles of Scilly	SPD	1 232 128 580	523 497 500	1 027 394 580
Merseyside	SPD	3 412 695 813	1 389 070 300	2 763 728 849
South Yorkshire	SPD	3 088 231 700	1 221 488 700	2 324 603 700
West Wales and the Valleys	SPD	4 040 427 400	1 933 946 500	3 325 668 500
Highlands and Islands (phasing-out)	SPD	876 434 813	319 854 639	687 785 752
Northern Ireland (phasing-out)	OP	1 490 435 400	929 115 400	1 393 128 400
PEACE II (2000-2004)	OP	796 060 365	597 000 000	796 060 365
Celkem Cíl 1		14 936 414 071	6 913 973 039	12 318 370 146

Zdroj: http://ec.europa.eu/regional_policy, 2010; vlastní zpracování

Tabulka 4.4: Finanční alokace jednotlivých rozvojových programů Cíle 2 pro období 2000-2006 (v EUR)

Název	Typ dokumentu	Celkové náklady	Příspěvek EU	Veřejné zdroje
Gibraltar	SPD	20 294 600	8 743 600	19 394 600
West Midlands	SPD	2 360 089 600	889 519 600	1 912 649 600
Yorkshire and the Humber	SPD	1 441 151 200	538 670 200	1 051 725 600
East Midlands	SPD	1 013 551 700	393 893 700	892 974 700
North East of England	SPD	2 013 331 477	746 651 700	1 689 954 704
North West of England	SPD	1 940 711 400	841 436 400	1 740 987 400
East of England	SPD	431 860 900	164 730 900	386 967 900
South East England	SPD	102 503 000	37 828 000	84 593 000
London	SPD	679 332 800	273 900 400	558 649 800
South West	SPD	458 601 020	199 859 000	414 307 020
South of Scotland	SPD	180 158 321	76 313 200	158 664 709
East of Scotland	SPD	661 419 500	261 546 500	590 309 500
Western Scotland	SPD	1 444 937 700	504 465 700	1 282 743 700
East Wales	SPD	352 179 800	126 441 100	259 671 100
Celkem Cíl 2		13 100 123 01	5 064 000 000	11 043 593 333

Zdroj: http://ec.europa.eu/regional_policy, 2010; vlastní zpracování

4.3 Programování strukturální pomoci EU ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irska v letech 2007-2013

Reforma politiky HSS EU z let 2004-2006 se dotkla mj. plánovacího systému programování a programových dokumentů SF EU. Programování zůstává i nadále základním principem politiky HSS EU, systém programování pro období 2007-2013 byl však sjednocen na **vícestupňový systém** určený pro všechny cíle politiky HSS EU a obsahující některé nové programové dokumenty na úrovni EU i členských států :

1. *Strategické obecné zásady Společenství (Community Strategic Guidelines, CSG)* - vymezují jednotný orientační rámec pro politiku HSS EU (cíle a intervence fondů) v členských státech EU. Jedná se o nový legislativní dokument na úrovni EU přijatý Radou EU v roce 2006, který definuje hlavní priority EU v oblasti politiky HSS pro programovací období 2007-2013.
2. *Národní plán rozvoje (National Development Plan, NDP)* - jeho obsah vychází z CSG a v probíhajícím programovacím období 2007-2013 **není** jeho vypracování členským státem **povinné**.
3. *Národní strategický referenční rámec (National Strategic Reference Framework, NSRF)* - programový a strategický dokument vypracovaný členským státem na základě NDP a v souladu s CSG, představující most mezi prioritami Společenství a členského státu a pokrývající všechny tři cíle politiky HSS EU. NSRF popisuje celkový mechanismus a strukturu čerpání fondů EU, a to včetně popisu jednotlivých operačních programů, kterými je NSRF realizován. Dokument je schvalován EK.
4. *Operační programy (Operational Programmes, OPs)* - dokumenty, vytvořené pro období od 1.1.2007 do 31.12.2013, pomocí nichž dochází k realizaci NSRF. V současném programovacím období mají OPs charakter **regionálních OPs** či **tématických OPs** a jejich financování je možné pouze z **jednoho fondu EU**. Na OP již nenavazuje Programový doplněk, ale obsahově podobný dokument, tzv. *Prováděcí (implementační) dokument* poskytující informace o implementaci především na úrovni oblastí podpory (jejich cíle, výše podpory, příjemce atd.). Tento dokument nemusí členský stát předkládat ani konzultovat s EK.

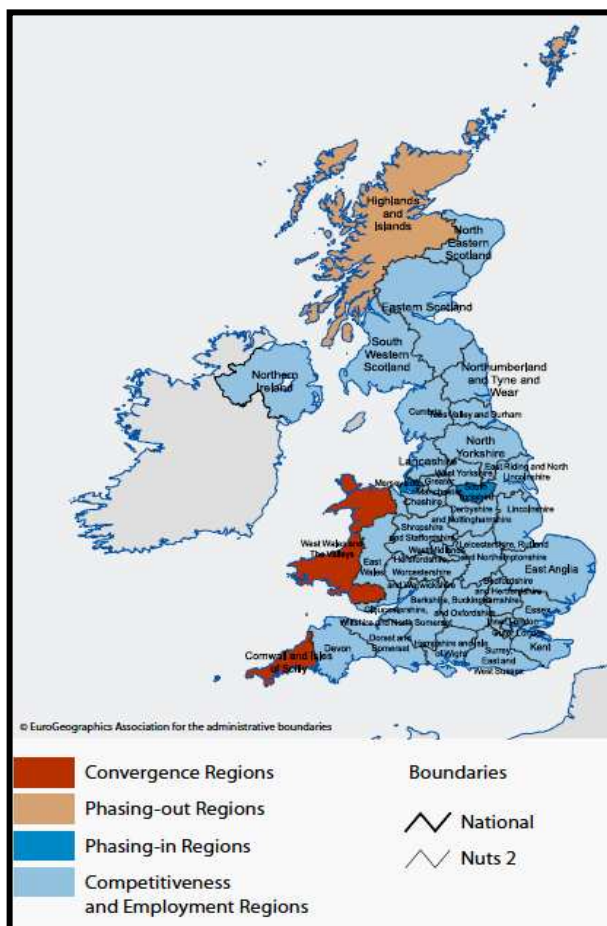
4.3.1 Rámec strukturální pomoci EU v UK

Pro Cíl **Konvergence** jsou v období 2007-2013 způsobilé čtyři regiony:

- *Cornwall and the Isles of Scilly* v regionu South West na jihozápadě Anglie.
- *West Wales and the Valleys* ve Walesu.
- *Highlands and Islands* ve Skotsku jako tzv. phasing-out region.
- *England and Gibraltar*.

Obrázek 4.2: Způsobilé regiony prvních dvou Cílů politiky HSS EU v UK pro období 2007-2013

První Cíl pokrývá v tomto období téměř o polovinu méně obyvatel než v období 2000-2006, a sice 2,75 mil. občanů (tj. asi 4,6 % celkové populace UK), z čehož 0,37 mil. obyvatel žije v oblastech s přechodnou pomocí. Největší část území i populace¹²³ UK pokrývá v tomto období Cíl **Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost**. V Anglii jsou pro tento Cíl způsobilé všechny regiony mimo region Cornwall and the Isles of Scilly. Mezi oblastmi s přechodnou pomocí (phasing-in) patří v Anglii regiony *Merseyside* a *South Yorkshire*. Ve Skotsku jsou způsobilými všechny regiony mimo region the Highlands and Islands. Ve Walesu patří k podporovaným regionům *East Wales*, Severní Irsko je v rámci tohoto cíle podporováno celé. Tento Cíl pokrývá také území Gibraltaru. Způsobilé regiony pod Cílem Konvergence a Cílem Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost znázorňuje obrázek 4.2.

Zdroj: European Commission – DG Regio, 2009

¹²³ V regionech podporovaných Cílem Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost žije 90,4 % populace UK.

V rámci Cíle **Evropská územní spolupráce** je UK zapojeno do nadnárodní a přeshraniční spolupráce. Zapojení jednotlivých regionů UK do nadnárodní spolupráce zobrazuje příloha 17.

Hlavními nástroji strukturální pomoci v UK pro období 2007-2013 jsou dva strukturální fondy - ERDF a ESF a tři iniciativy politiky HSS EU - JASPERS, JEREMIE a JESSICA. Stejně jako v období 2000-2006 se možnost čerpání prostředků z Fondu soudržnosti na Spojené království nevztahuje.

Celková alokace finanční pomoci přidělená UK pro programovací období 2007-2013 v důsledku rozšiřování EU o nové členské státy v roce 2004 značně poklesla, a to na **10,613 mld. EUR**. V pořadí členských zemí EU s nejvyšší alokací prostředků politiky HSS EU zaujímá UK 12. pozici. Z celkové alokované částky poskytuje ERDF na spolufinancování Cíle Konvergence a Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost 5,41 mld. EUR a ESF 4,47 mld. EUR. Alokační prostředků jednotlivým Cílům přibližuje tabulka 4.5.

Tabulka 4.5: Finanční alokace politiky HSS EU pro EU 27 a indikativní alokace pro UK dle Cílů politiky HSS EU pro období 2007-2013 (v mil. EUR, běžné ceny)

	Konvergence			Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost		Evropská územní spolupráce	Celkem
	FS	Konvergence	Phasing - out	Phasing - in	Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost		
EU 27	69 578	199 322	13 955	11 409	43 556	8 723	347 410
UK		2 738	174	965	6 014	722	10 613

Zdroj: European Commission - DG Regio, 2006; vlastní zpracování

4.3.2 Systém programových dokumentů SF EU

Příprava UK na programovací období 2007-2013 započala na národní úrovni v březnu roku 2003, a to dokumentem konzultativního charakteru *Moderní regionální politika pro UK* (A Modern Regional Policy for the UK) a skončila vydáním NSRF UK v roce 2006. „Moderní

regionální politika pro UK“ navrhovala nové směřování politiky HSS EU¹²⁴ v období 2007-2013 a postavení UK v rámci ní. Dokument vyjadřoval vládní přístup k regionální politice UK a byl konzultován širokou veřejností zastoupenou různými organizacemi i jednotlivci z celé země zajímající se o využívání SF EU a jejich budoucnost. V prosinci 2005 měl tento dokument vliv také na schválení rozpočtu politiky HSS EU na období 2007-2013 v konečném objemu 347, 41 mld. EUR (v běžných cenách), přičemž UK obdrží po toto období pomoc v celkové částce 10,613 mld. EUR.

Návrh hlavního strategického dokumentu pro realizaci pomoci ze SF EU pro období 2007-2013 - *Národní strategický referenční rámec Spojeného království* (UK National Strategic Reference Framework, NSRF UK) byl vypracován Ministerstvem obchodu a průmyslu (DTI) a předložen k celonárodní konzultaci na konci února 2006. Konzultace probíhaly ke dvěma hlavním oblastem: vládnímu návrhu alokace prostředků ze SF EU pod Cílem Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost a administrativnímu zajištění pro realizaci strukturální pomoci v UK během příštího rozpočtového období. Konzultace byly ukončeny v polovině května 2006 a čítaly na 314 psaných příspěvků z řad místních, regionálních i národních organizací. Během dalších měsíců docházelo ke konečnému zpracování textu s návrhem OPs, které měly být předloženy EK. Konečný NSRF byl publikován 23. října 2006 a předložen EK 11. prosince 2006, která ho schválila 30. července 2007. NSRF UK definuje největší priority země v oblasti politiky soudržnosti v kontextu s CSG a potvrzuje záměr tzv. **racionalizace** implementace strategií politiky HSS. Racionalizace spočívá v silnějším **zaměření politiky soudržnosti na Lisabonské cíle a intervence, v zajištění většího souladu programů politiky HSS s cíli a strategiemi regionální politiky na národní úrovni, v provedení změn týkajících se odpovědnosti za řízení a zabezpečování programů na regionální úrovni a dalšího posilování principu partnerství**. NSRF UK se skládá z 8 kapitol obsahujících priority země v rámci cílů Konvergence a Regionální konkurenceschopnosti a zaměstnanosti, analyzujících silné a slabé stránky britské ekonomiky jako celku, stejně jako detailní charakteristiku slabých a silných stránek Anglie, Walesu, Skotska, Severního Irska a Gibraltaru a jejich priority a strategie pro dané dva Cíle. NSRF rovněž hovoří o různých zdrojích financování programů

---

¹²⁴ V rámci reformy politiky HSS EU pro období 2007-2013 UK navrhovala částečnou renacionalizaci politiky soudržnosti, jež by spočívala v poskytování pomoci ze SF a FS těm nejchudším státům, zatímco bohatší státy by byly plně odpovědné za financování a realizaci regionální rozvoje svých vlastních regionů, a to v souladu s širšími cíli stanovenými na evropské úrovni. Britský návrh nebyl úspěšný a vyjednávání ohledně reformy politiky HSS EU skončilo rozhodnutím, že politika HSS EU bude v programovacím období 2007-2013 pokrývat všechny státy EU. Prosazení britského záměru, by znamenalo, že většina regionů UK by v období 2007-2013 přišla o podporu ze SF EU.

cíle Konvergence, účinnosti správy a respektuje ustanovení o přenesené a decentralizované správě regionální politiky UK, podle kterého je centrální vláda UK zodpovědná za rozvoj strategií pro Anglii, zatímco Skotské vládě, Velšskému národnímu shromáždění, Správě Severního Irska a vládě Gibraltaru je ponechána možnost rozhodovat a definovat strategie reflektující specifické potřeby pro rozvoj jejich regionů.

V NSRF definuje vláda jako svůj hlavní strategický ekonomický cíl zajistit udržitelný růst země, zvýšit prosperitu a kvalitu života dosažením lepších pracovních příležitostí pro všechny, a to vše se zaměřením na specifické potřeby jednotlivých zemí UK. **Klíčovými prioritami** pro naplnění strategické vize NSRF jsou tři oblasti:

- **Podnikání a inovace** - podpora výzkumu, prohlubování znalostí a komercializace nových produktů a služeb, podnikatelství a SME.
- **Dovednosti a zaměstnanost** - rozvoj vzdělané a přizpůsobivé pracovní síly, boj s nerovnostmi na trhu práce, podpora pracovních příležitostí pro všechny.
- **Udržitelnost životního prostředí a společnosti** - podpora udržitelnosti prostřednictvím inovací, zajištění udržitelného rozvoje, výroby a spotřeby, podpora ekonomické a sociální soudržnosti v městských i venkovských oblastech.

Tyto tématické oblasti jsou doplňovány čtyřmi **zásadami**: koncentrace na tržní selhání, udržitelnosti životního prostředí a rovnosti, partnerství, SF a Lisabonské agendy (tzv. earmarking¹²⁵).

Priority NSRF UK jsou přeneseny do **22 regionálních operačních programů** Cíle Konvergence a Cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost. Ty zahrnují dva OPs pod cílem Konvergence a jeden s přechodnou pomocí (phasing-out), 16 OPs pod cílem Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost, včetně dvou s přechodnou pomocí (phasing in) a jedním OP pod oběma cíli. Šest OPs je financováno ESF a 16 ERDF. Všechny OPs byly schváleny do konce roku 2007. Priority pro cíl Evropská územní spolupráce jsou realizovány celkem 12 OPs pro přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráci, včetně jednoho zvláštního mírového programu.

---

¹²⁵ Jde o povinnost vyčlenit min. 60 % výdajů v rámci Cíle Konvergence a 75 % výdajů v rámci Cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost na podporu splnění cílů obnovené Lisabonské agendy.

Programové dokumenty strukturální pomoci EU v Cíli Konvergence

- *OP Cornwall and the Isles of Scilly.*
- *OPs West Wales and the Valleys.*
- *OPs Highlands and Islands of Scotland - phasing out.*
- *OP England and Gibraltar.*

Pro Cíl Konvergence bylo vytvořeno celkem šest regionálních OP. Pro region Highlands and Islands a West Wales and the Valleys byly připraveny dva OPs - jeden pro financování z ERDF a druhý pro ESF. OP England and Gibraltar je operačním programem Cíle Konvergence a také Cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost. Tento OP je financován z ESF a zahrnuje regiony Cornwall and the Isles of Scilly, phasing-in regiony South Yorkshire a Merseyside a území Gibraltar. OP Cornwall and the Isles of Scilly je spolufinancován pouze ERDF.

Programové dokumenty strukturální pomoci EU v Cíli Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost

Tento Cíl je realizován celkem 17 OPs. Regionům West Midlands, North East of England, East of England, London, South East of England, Yorkshire and The Humber (zahrnující phasing-in region South Yorkshire), South West England, North West England (zahrnující phasing-in region Merseyside), East Midlands, Gibraltar odpovídá vždy jeden OP. Dva OPs - jeden pro financování ERDF a druhý pro ESF připadají regionům Lowlands and Uplands of Scotland, East Wales a Northern Ireland. OP „England and Gibraltar“ je společný pro Cíl Konvergence.

Programové dokumenty strukturální pomoci EU v Cíli Evropská územní spolupráce

Evropskou územní spoluprací realizuje UK prostřednictvím operačních programů nadnárodní, přeshraniční a meziregionální spolupráce a jedním zvláštním OP, schválených EK v měsích září až prosinec 2007. V rámci **nadnárodní spolupráce** participuje UK na 6 OP:

- *OP Atlantic Area* - program územní spolupráce UK s Irskem, Španělskem, Francií a Portugalskem.

- *OP North West Europe (NWE)* - zahrnuje spolupráci celkem 93 regionů NUTS 2 v Belgii, Německu, Irsku, Francii, Lucembursku, Nizozemí, UK a Švýcarsku. Program pokrývá populaci okolo 180 mil. obyvatel a území o rozloze 845 000 km².
- *OP South West Europe* - představuje spolupráci mezi UK a Španělskem (mimo Kanárské ostrovy), Portugalskem, Francií (jižní regiony) a Gibraltarem. Program pokrývá populaci okolo 62 mil. obyvatel (2003) a území o rozloze 770 000 km².
- *OP North Sea Region* - je spolupráci mezi UK a Belgií, Dánskem, Německem, Nizozemím, Švédskem a částečně také s Norskem. Program pokrývá populaci okolo 60 mil. obyvatel.
- *OP Northern Periphery* - zahrnuje spolupráci UK s Irskem, Finskem, Švédskem s účastí Faerských ostrovů, Řeckem, Islandem a Norskem.
- *OP Mediterranean Programme* - se dotýká regionů Kypru, Francie, UK, Řecka, Itálie, Malt, Portugalska, Slovinska a Španělska (z participace Chorvatska a Montenegro).

Přeshraniční územní spolupráce probíhá v rámci 4 OP:

- *OP Ireland - Wales* - realizuje spolupráci mezi irskými regiony Dublin, Mid-East and South-East a území Isle of Anglesey, Gwynedd, Conwy, Denbighshire, South West Wales ve velšském regionu West Wales and The Valleys. Na programu mohou participovat také regiony Flintshire and Wrexham nacházející se v East Wales a regiony South-West v Irsku.
- *OP Northern Ireland, the Border Region of Ireland and Western Scotland* – program se týká spolupráce celkem 8 regionů UK a Irsko¹²⁶.
- *OP France (Channel) - England* - program mezi UK a Francií byl schválen EK v září 2008. Mezi podporované regiony v UK patří: Norfolk, Suffolk, Southend-on-Sea, Thurrock, Essex CC, Brighton and Hove, East Sussex CC, West Sussex, Portsmouth, Southampton, Hampshire CC, Isle of Wight, the Medway, Towns, Kent CC, Bournemouth and Poole, Dorset CC, Cornwall and Isles of Scilly,

¹²⁶ Mezi podporované regiony patří: the Border Region of Ireland, East of Northern Ireland, North of Northern Ireland, West and South of Northern Ireland, Dumfries and Galloway, East Ayrshire, North Ayrshire mainland, South Ayrshire. Participujícími regiony v UK jsou Belfast, Outer Belfast a Western Isles.

Plymouth, Torbay, Devon CC. Částečně mohou na programu participovat regiony Somerset, Wiltshire CC, Surrey a Cambridgeshire CC.

- *OP Two Seas* - program byl rovněž schválen v září 2008 a představuje spolupráci mezi regiony UK¹²⁷, Belgie, Francie a Nizozemska.

Pod Cílem Evropská územní spolupráce funguje také **zvláštní mírový program UK a Irsko**. *OP United Kingdom - Ireland* je programem pro spolupráci Severního Irsko s hraničícími regiony Irsko (Louth, Monaghan, Cavan, Leitrim, Sligo a Donegal) v oblasti podpory rozvoje mírové a stabilní společnosti. Svými aspekty navazuje OP na dřívější programy PEACE I a PEACE II a je tedy označován jako operační program PEACE III.¹²⁸

Meziregionální spolupráce je realizována programem INTERREG IV C, jež zahrnuje všechny regiony EU, Švýcarska a Norska. Program se zaměřuje na spolupráci mezi veřejnými orgány a institucemi na regionální a místní úrovni s cílem výměny a přenosu zkušeností za účelem zlepšení účinnosti politiky regionálního rozvoje. Hlavními oblastmi spolupráce jsou inovace a znalostní ekonomika, životní prostředí a ochrana před riziky¹²⁹.

Řízení programů SF EU

Za koordinaci pomoci v rámci politiky HSS EU v UK a rovněž za komunikaci s Evropskou komisí bylo v letech 2007 - 2009 odpovědné *Ministerstvo obchodu, podnikání a regulace* (The Department for Business, Enterprise and Regulatory Reform, BERR), jež vzniklo z rozpouštějícího se DTI. V červnu 2009 bylo BERR rozpuštěno a jeho funkce převzalo nově vznikající *Ministerstvo pro podnikání, inovace a odborné dovednosti* (The Department for Business, Innovation and Skills, BIS). Řídícím orgánem rozvojových programů spolufinancovaných pomocí ERDF v **Anglii** je *Ministerstvo pro komunity a místní správu* (Department for Communities and Local Government, DCLG). Na základě partnerství spolupracuje DCLG s RDAs, na něž byly GOs přeneseny pravomoci v oblasti řízení programů. V tomto období tak RDAs hrají strategickou roli v zajištění efektivní implementace jednotlivých programů a jejich cílů. Za řídicí orgán programů

¹²⁷ OP Two Seas zahrnuje v UK stejné regiony, které jsou součástí OP France - England.

¹²⁸ Celým názvem The Operational Programme „Peace and Reconciliation (PEACE III)“

¹²⁹ <http://www.interreg4c.net/index.html>, 2010.

spolufinancovaných prostřednictvím ESF je považováno *Ministerstvo práce a penzí* (the Department for Work and Pensions, DWP). Každodenní implementace programů je zajišťována organizacemi *Job Centre Plus* a *Radou pro vzdělání a znalosti* (The Learning and Skills Council). Přenesení zodpovědnosti v řízení programů na RDAs lze tedy chápat jako snahu UK o **větší přenesení pravomocí na sub-regionální a místní úroveň** a implementaci politiky HSS EU v UK ve větším souladu s národními prioritami. Tato snaha se promítá rovněž do koordinace strukturální pomoci ve Skotsku, Walesu a Severním Irsku, za kterou jsou odpovědné místní vlády. Ve **Skotsku** převzaly funkci Výkonných řídicích úřadů programů (Programme Management Executives) dva nové zprostředkující orgány (Intermediate Delivery Bodies): *East of Scotland European Partnership* pro zabezpečování pomoci ERDF a ESF v regionu Lowlands and Uplands of Scotland a *Highlands and Islands Structural Funds Partnership* působící v regionu Highlands and Islands of Scotland. Ve **Walesu** je za každodenní správu programů, stejně jako v minulém období, zodpovědné WEFO. Pozici řídicího orgánu pro programy na území **Severního Irska** zastává *Ministerstvo podnikání, obchodu a investic* (Department of Enterprise, Trade and Investment). *SEUPB* založený jako řídicí orgán pro program PEACE II v období 2000-2004 zůstává řídicím orgánem zvláštního programu PEACE III a OP Northern Ireland, the Border Region of Ireland and Western Scotland v období 2007-2013 pod Cílem Evropská územní spolupráce. Řídicí orgány ostatních OP Evropské územní spolupráce se nacházejí mimo území UK. Funkci řídicího orgánu programů na území Gibraltarů vykonává *Sekretariát pro Evropské fondy* Ministerstva obchodu a průmyslu.

4.3.3 Finanční alokace SF EU

Finanční prostředky politiky HSS EU přidělené Spojenému království na období 2007-2013 klesly oproti minulému období o 46 %, a to z 17,622 mld. EUR na **9,444 mld. EUR** (v cenách roku 2004). Na rozdíl od programovacího období 2000-2006 jsou téměř 2/3 prostředků (asi 66 %) koncentrovány na financování Cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost, zatímco pro pomoc v rámci Cíle Konvergence je vyčleněno asi 28 % alokovaných prostředků. Finanční alokaci pro období 2007-2013 dle Cílů ve srovnání s finančními prostředky období 2000-2006 uvádí tabulka 4.5.

Tabulka 4.5: Srovnání finanční alokace politiky HSS EU v UK dle Cílů pro období 2007-2013 a 2000-2006 (v mil. EUR, v cenách roku 2004)

Alokace pro období 2000-2006		Alokace pro období 2007-2013	
Cíl 1	5 200	Cíl Konvergence	2 430
Phasing-out	1 192	Phasing-out	158
Cíl 2	5 184	Phasing-in	881
Cíl 3	5 043	Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost	5 336
Iniciativy Společenství	1 003	Cíl Evropská územní spolupráce	640
Celkem	17 622	Celkem	9 444

Zdroj: European Commission - DG Regio, 2006; vlastní zpracování

V rámci Cíle Konvergence má UK k dispozici zhruba 2,9 mld. EUR (v běžných cenách). Výši a zdroje spolufinancování jednotlivých OPs popisuje tabulka 4.6. U OPs spolufinancovaných z ERDF je uvedena výše spolufinancování programu z národních veřejných zdrojů a celkové veřejné náklady.

Tabulka 4.6: Finanční alokace jednotlivých OPs v Cíli Konvergence pro období 2007-2013 (v EUR, běžné ceny)

Název OP	Příspěvek z ESF	Příspěvek z ERDF	Národní veřejné zdroje	Celkové veřejné zdroje
Cornwall and the Isles of Scilly		458 056 615	211 358 739	669 415 354
Highlands and Islands of Scotland	52 150 195	121 862 392	169 456 425	291 318 817
West Wales and the Valleys	833 585 460	1 250 378 189	1 440 898 680	4 113 276 869
England and Gibraltar	196 433 940			
Celkem	1 082 169 595	1 830 297 196	1 821 713 844	5 074 011 040
Celkem ERDF a ESF	2 912 466 791			

Zdroj: http://ec.europa.eu/regional_policy/, 2010, European Commission - DG Regio, 2009; vlastní zpracování

Regiony pod Cílem Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost mají v 7 - letém období možnost čerpat pomoc ve výši téměř 7 mld. EUR (v běžných cenách). Největší

alokaci pomoci ze SF EU získaly regiony Lowlands and Uplands of Scotland, England and Gibraltar, North West England, Yorkshire and The Humber či Northern Ireland. Informace o přidělených prostředcích SF EU jednotlivým OPs a o objemu národních veřejných zdrojů poskytnutých OP spolufinancovaných z ERDF poskytuje tabulka 4.7.

Tabulka 4.7: Finanční alokace jednotlivých OPs v Cíli Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost pro období 2000-2013 (v EUR, běžné ceny)

Název OP	Příspěvek z ESF	Příspěvek z ERDF	Národní veřejné zdroje	Celkové veřejné zdroje
Northern Ireland	165 777 300	306 833 439	306 833 439	613 666 878
Lowlands and Uplands of Scotland	269 920 942	375 957 844	533 839 253	909 797 097
East Wales	63 597 452	72 451 691	107 952 641	180 404 362
England and Gibraltar	2 893 452 439			
West Midlands		399 899 930	399 899 930	799 799 860
North East of England		375 698 920	375 698 920	751 397 840
East of England		110 994 719	143 617 788	254 612 507
London		181 889 213	187 804 943	369 694 156
South-East of England		23 706 375	23 706 375	47 412 750
Yorkshire and The Humber		583 580 959	583 580 959	1 167 161 918
South West England		124 658 086	124 658 086	249 316 172
North West England		755 754 611	711 648 082	1 467 402 693
East Midlands		268 495 983	228 221 586	496 717 569
Gibraltar		5 800 739	5 800 739	11 601 478
Celkem	3 392 748 133	3 585 722 539	2 719 465 147	7 318 985 280
Celkem ERDF a ESF	6 978 470 672			

Zdroj: http://ec.europa.eu/regional_policy/, 2010, European Commission - DG Regio, 2009; vlastní zpracování

V rámci Cíle Evropská územní spolupráce byly UK přiděleny prostředky ve výši asi 640 mil. EUR (v cenách roku 2004), z čehož přibližně 306 mil. EUR bylo vyčleněno na přeshraniční spolupráci, 193 mil. EUR na nadnárodní spolupráci a 141 mil. EUR činila dodatečná alokace. Celkovou finanční alokaci určenou pro OPs nadnárodní a přeshraniční

spolupráce, které se UK účastní, včetně alokace pro zvláštní program mezi UK a Irskem, uvádí tabulka 4.8.

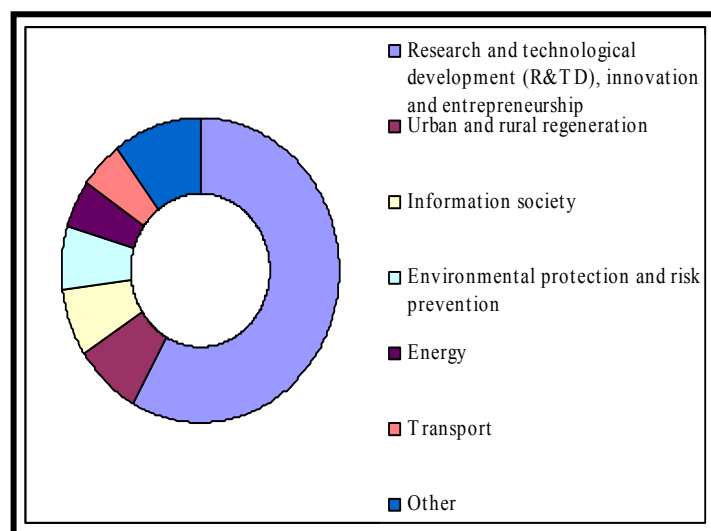
Tabulka 4.8: Finanční alokace OPs Cíle Evropská územní spolupráce pro období 2007-2013 (v EUR)

Název	Příspěvek z ERDF	Národní veřejné zdroje	Veřejné zdroje celkem
Atlantic Area	104 051 233	54 746 957	158 798 190
North West Europe (NWE)	355 443 293	341 225 561	696 668 854
South West Europe	99 413 459	32 642 179	132 055 638
North Sea Region	138 500 000	135 700 000	274 200 000
Northern Periphery	35 115 126	59 227 511	94 342 637
Mediterranean Programme	193 191 331	63 426 357	256 617 686
Ireland - Wales	52 695 295	17 565 099	70 260 394
Northern Ireland, the Border Region of Ireland and Western Scotland	192 022 366	64 007 456	256 029 822
France (Channel) - England	173 455 846	154 256 545	327 712 391
Two Seas	167 000 183	128 068 067	295 068 250
United Kingdom - Ireland („PEACE III”)	224 845 648	108 046 159	332 891 807
Celkem	1 735 733 780	581 572 104	2 894 645 669

Zdroj: http://ec.europa.eu/regional_policy/, 2010; vlastní zpracování

Jak již bylo uvedeno v kapitole 4.3.1, Cíl Konvergence a Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost je spolufinancován prostředky z ERDF ve výši 5,41 mld. EUR. Jak dokládá graf 4.1, největší část prostředků ERDF (58 %) je směřována do oblasti výzkumu, technologického vývoje a inovací, regenerace měst a venkova (7,7 %), informační společnosti (7,4 %) či ochrany životního prostředí prevence rizik (6,6 %).

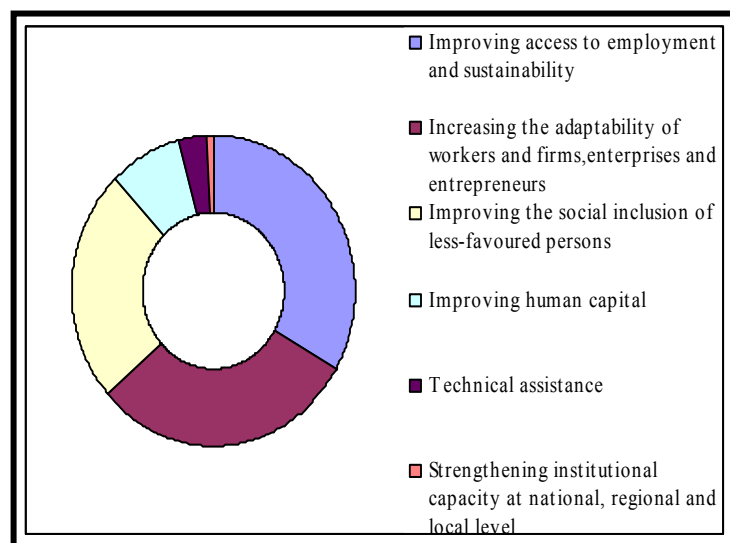
Graf 4.1: Alokace prostředků ERDF dle kategorie intervencí

Zdroj: European Commission - DG Regio, 2009; vlastní zpracování

Spolufinancování programů ESF v rámci prvních dvou Cílů dosahuje celkové částky 4,47 mld. EUR, přičemž 33,4 % prostředků je věnováno na zlepšení zaměstnanosti a udržitelnosti a 30 % na zvýšení adaptability zaměstnanců, podniků a podnikatelů (viz graf 3.2). Menší část pomoci (24,2 % prostředků) je směřována do oblastí sociálního začleňování znevýhodněných osob, zvýšení lidského kapitálu (8,3 %) a posílení institucionálních kapacit na národní, regionální i místní úrovni.

Graf 4.2: Alokace prostředků ESF dle kategorie intervencí

Zdroj: European Commission - DG Regio, 2009; vlastní zpracování

5 Využití a evaluace strukturální pomoci EU ve vybraných regionech Spojeného království Velké Británie a Severního Irska

5.1 Teoretická východiska a rámec evaluace strukturální pomoci EU

Strukturální pomoc poskytovaná členskými státy EU z fondů EU podléhá povinnosti **evaluace (vyhodnocování) a monitorování**. Evaluace je charakterizována jako proces, během kterého dochází k hodnocení a ocenění využívání prostředků z veřejných zdrojů. Cílem vyhodnocování je zlepšit kvalitu, účinnost a provázanost pomoci ze strukturálních fondů, zdokonalit strategii a optimalizovat realizaci rozvojových programů¹³⁰. Evaluace patří spolu s monitorováním k základním a podstatným principům politiky HSS EU a je součástí programového cyklu strukturální pomoci EU. Evaluace nabývá tří základních podob:

- **Ex-ante evaluace** - předběžné hodnocení, které probíhá před přijetím programových dokumentů. Cílem této evaluace je zjistit, zda navržené strategie a cíle programu odpovídají potřebám rozvoje regionu nebo odvětví a jsou uskutečnitelné, zda je program v souladu s politikou a legislativou HSS EU apod.
- **Interim (Mid-term, on-going¹³¹) evaluace** - střednědobé hodnocení v polovině programovacího období. Na základě informací získaných během monitorování zkoumá pokrok v naplňování cílů, posuzuje využití finančních prostředků, průběh monitorování a systém implementace.
- **Ex-post evaluace** - následné hodnocení po ukončení programu posuzuje rozsah využití zdrojů, účinnost a efektivitu intervencí a socioekonomické dopady. Hodnocení ex-post provádí Evropská komise ve spolupráci s členskými státy a řídicími orgány¹³². Ex-post evaluace musí být provedena nejpozději do 3 let od ukončení programovacího období.

¹³⁰ www.strukturalni-fondy.cz, 2010.

¹³¹ Označení „mid-term“ se používalo v programovacím období 2000-2006, ve kterém platila povinnost odevzdat závěry z mid-term evaluace do 31.12.2003. V programovacím období 2007-2013 je ekvivalentem pro střednědobou evaluaci průběžné hodnocení tzv. „on-going“. Členský stát má povinnost předložit on-going evaluaci EK do konce roku 2009 a 2012.

¹³² www.strukturalni-fondy.cz, 2010.

Významným zdrojem informací pro hodnocení programu (nikoli však jediným) je **průběžné monitorování programu**¹³³, které je mimo jiné zajišťováno **pravidelným ročním hodnocením programu**. Roční hodnocení porovnává dosažené hodnoty indikátorů s příslušnou finanční alokací, posuzuje vývoj realizace programu na úrovni jednotlivých prioritních os, oblastí podpory, z hlediska absorpční kapacity, plnění pravidla n+2 (n+3), předpoklad naplnění strategických cílů programu apod¹³⁴. Za monitoring programu je odpovědný *monitorovací výbor* zřízený členským státem, zatímco evaluaci (mid-term, ex-post) provádí nezávislí odborníci.

Evaluace programů strukturální pomoci EU probíhající v období 2000-2006 se řídila články 41-43 obecného *Narřízení Rady (ES) č. 1260/1999*, které upravovaly jednotlivé typy evaluací a stanovovaly termíny jejich provedení. Pevně zakotvené termíny vedly k situaci, kdy evaluace v členských státech s rozdílným časovým nastavením rozvojových programů byly realizovány buď příliš brzy, nebo naopak příliš pozdě (především ex-post evaluace). Zvolená témata střednědobých evaluací se ukázala jako příliš obecná a široká. Z těchto zkušeností vzešla pro období 2007-2013 potřeba zaměření evaluací směrem k flexibilnějšímu přístupu založenému na aktuálních potřebách tvůrců nebo příjemců rozhodnutí¹³⁵. Zároveň je také kladen větší důraz na zajištění lepší vazby mezi evaluacemi a monitoringem. V současném programovacím období je evaluace prováděna v souladu s povinnostmi ustanovenými v člancích 47 až 49 *Narřízení Rady (ES) č. 1083/2006*.

Čerpání finančních prostředků členským státem EU probíhalo v období 2000-2006 na základě **pravidla n+2**, které říkalo, že rozpočtový závazek na OP/SPD musí být využit, či k němu musí být podána žádost o platbu u EK nejpozději do konce druhého roku následujícího po roce, kdy byl rozpočtový závazek přijat (n). Prakticky to znamenalo, že například k vyčerpání závazku z roku 2006 muselo dojít nejpozději do konce roku 2008. Každá část rozpočtového závazku na operační program, kterou členský stát dle pravidla nevyčerpal, byla Evropskou komisí **automaticky zrušena**. V únoru 2009 pak byla možnost čerpání prostředků ze SF EU, určených pro léta 2004-2006, prodloužena EK do 30. června 2009¹³⁶.

---

¹³³ Cílem monitoringu je průběžné a systematické sledování realizace programů, smyslem evaluace je vyhodnocovat, dávat náměty, doporučení, porovnat, ale také vyvozovat závěry, viz <https://forum.esfcr.cz>, 2010.

¹³⁴ www.nuts2severozapad.cz, 2010.

¹³⁵ <https://forum.esfcr.cz>, 2010.

¹³⁶ Čerpání prostředků tedy probíhalo na základě pravidla „n+2,5“. Účelem tohoto opatření bylo pomoci evropským státům v boji s ekonomickou krizí.

V době zpracování této diplomové práce nebylo ex-post hodnocení jednotlivých rozvojových programů v UK z důvodu pravidla „n+2,5“ k dispozici, proto je pro analýzu využití a hodnocení strukturální pomoci použito především informací z **ročních hodnotících zpráv Evropské komise** o implementaci strukturálních fondů EU, závěrů z ex-post evaluace programů financovaných z ERDF v regionech Cíle 1 a 2, závěrů z mid-term hodnocení operačních programů vybraných regionů či zvláštních studií věnující se hodnocení vlivu a dopadů programů na ekonomický rozvoj.

5.2 Využití a hodnocení strukturální pomoci EU ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irska v programovacím období 2000-2006

V programovacím období 2000-2006 mělo UK k dispozici finanční prostředky v celkové výši asi 17,6 mld. EUR (v cenách roku 2004), přičemž největší část prostředků v rámci Cílů 1-3 byla vyčleněna z ERDF (asi 8,5 mld. EUR) a ESF (asi 7,3 mld. EUR). **V polovině programovacího období** (2004) byla ze strukturálních fondů EU vyplacena UK přibližně **třetina celkových prostředků** (asi 16,3 mld. EUR) pro období 2000-2006 na Cíle 1-3 (vyjma programu PEACE II). Pomalejší čerpání finančních prostředků v prvních třech letech programovacího období bylo způsobeno především časovým zpožděním v předložení návrhů a následného schválení některých SPD. **Druhou polovinu** programovacího období lze z hlediska čerpání prostředků považovat za **úspěšnější**. Do konce roku 2006 se UK podařilo z celkové alokace strukturálních fondů pro Cíle 1-3 (16 322 723 050 EUR) vyčerpat **67,62 %**. Vývoj čerpání strukturálních fondů EU v UK v letech 2004-2008 zobrazuje tabulka 5.1.

Tabulka 5.1: Čerpání finančních prostředků UK ze SF EU v rámci Cílů 1-3* pro období 2000-2006 v jednotlivých letech (v EUR)

Finanční prostředky SF	2004	2005	2006	2007	2008
1. Rozhodnuté	16 326 218 739,00	16 327 160 887,00	16 322 723 050,00	16 308 556 552,00	16 288 583 302,00
2. Schválené	11 799 901 139,00	15 496 148 883,42	16 322 723 050,00	16 308 556 550,81	16 288 583 301,28
3. Vyplacené	5 550 075 738,79	8 667 338 764,74	11 037 271 096,60	13 753 256 585,21	14 724 480 171,76
% (2)/(1)	72,28 %	94,91 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %
% (3)/(1)	33,99 %	53,09 %	67,62 %	84,33 %	90,40 %

Pozn.:*mimo program PEACE II

Zdroj: European Commission, 2005, European Commission, 2006, European Commission, 2007, European Commission, 2008, European Commission, 2009; vlastní zpracování

UK mělo možnost čerpat finanční pomoc ze SF v rámci období 2000-2006 dle pravidla n+2 do konce roku 2008, resp. poloviny roku 2009. Dle posledního dostupného hodnocení EK z roku 2009¹³⁷ využilo UK poskytnuté finanční prostředky na Cíle 1-3 (mimo program PEACE II) **z 90,4 %** (viz tabulka 5.2). V roce 2008 bylo tedy na Cíle 1-3 celkově vyplaceno přibližně 14,7 mld. EUR, přičemž nejvíce prostředků bylo vyčerpáno prostřednictvím **ESF (91,27 %)** a **EAGGF (90,7 %)**. Výši vyplacených finančních prostředků z jednotlivých SF podrobněji uvádí tabulka 5.2.

Tabulka 5.2: Celková suma čerpaných finančních prostředků z jednotlivých SF EU na Cíle 1-3* v rámci období 2000-2006 (stav v roce 2008, v EUR)

Finanční prostředky	ERDF	ESF	EAGGF	FIFG	Celkem SF
1. Rozhodnuté	8 496 223 923,00	7 341 638 027,00	356 414 873,00	94 306 479,00	16 288 583 302,00
2. Schválené	8 496 223 923,28	7 341 638 026,58	356 414 873,00	94 306 478,42	16 288 583 301,28
3. Vyplacené	7 623 999 877,25	6 700 570 396,88	321 372 235,00	78 537 662,63	14 724 480 171,76
% (2)/(1)	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %
% (3)/(1)	89,73 %	91,27 %	90,17 %	83,28 %	90,4 %

Pozn.:* mimo program PEACE II

Zdroj: European Commission, 2009; vlastní zpracování

Z hlediska čerpání finančních prostředků ze SF EU na Cíle 1-3 v jednotlivých letech (2004 až 2008), byl **nejvyšší objem** finanční pomoci vyplacen UK v roce **2005**, kdy dosahoval

¹³⁷ 20th Annual Report on Implementation of the Structural Funds (2008).

částky okolo 3 mld. EUR, z čehož asi 1,78 mld. EUR plynulo z ERDF. **Nejméně prostředků** využilo UK v roce **2004**, a to 1,7 mld. EUR, přičemž přibližně 1,3 mld. EUR poskytl ERDF. Podrobnější přehled čerpání finančních prostředků UK ze SF EU na Cíle 1-3 v jednotlivých letech v rámci období 2000-2006 poskytuje tabulka 5.3.

Tabulka 5.3: Čerpání finančních prostředků UK ze SF EU na Cíle 1-3 v jednotlivých letech v rámci období 2000-2006 (v EUR)

Vyplacené finanční prostředky SF*	2004	2005	2006	2007	2008
ERDF	1 355 492 958,33	1 787 864 653,87	865 771 169,62	894 707 394,99	1 077 365 558,57
ESF	310 816 631,67	1 112 064 481,97	1 933 917 240,31	994 335 027,37	640 069 876,26
EAGGF	45 649 915,00	98 152 403,00	48 022 804,00	35 946 163,008	25 511 965,00
FIFG	9 898 146,60	17 065 047,37	13 537 666,63	8 184 195,30	11 069 724,67
SF celkem	1 721 857 651,60	3 015 146 586,21	2 861 248 880,56	1 933 172 780,66	1 754 017 124,50

Pozn: * Nezahrnují program PEACE II

Zdroj: European Commission, 2005, European Commission, 2006, European Commission, 2007, European Commission, 2008, European Commission, 2009; vlastní zpracování

Implementace **programů iniciativ Společenství (CIP)** probíhala bez větších problémů, přičemž do roku 2008 bylo vyčerpáno 91,66 % prostředků z celkové alokace pro iniciativy EQUAL, LEADER+ a URBAN. V rámci **CIP EQUAL** získávala UK prostředky prostřednictvím dvou programů – *Velká Británie* a *Severní Irsko*. Do konce roku 2008 bylo v rámci programu „EQUAL Velká Británie“ vyčerpáno 93,6 % (tj. asi 369,7 mil. EUR) z celkové alokace ESF, která činila asi 395 mil. EUR. Program „EQUAL Severní Irsko“ byl ukončen ke konci roku 2008 a na jeho implementaci bylo využito 83,24 % prostředků z celkové alokace ESF určené na tento program (asi 11 mil. EUR). V rámci **CIP LEADER+** existovaly v UK čtyři programy - *Anglie*, *Severní Irsko*, *Skotsko* a *Wales*. Do konce roku 2008 bylo na tyto programy vyčerpáno 95 % z celkové alokace 115 mil. EUR poskytnutých EAGGF. Do **CIP URBAN II** bylo UK zapojeno prostřednictvím 11 programů spolufinancovaných z ERDF, a to částkou okolo 126,2 mil. EUR. Celkové vyplacené prostředky na tento program dosáhly v roce 2008 105,7 mil. EUR (tj. přibližně 84 % z celkové alokace). Podrobnější přehled o výši prostředků vyčerpaných z jednotlivých SF EU na programy EQUAL, LEADER+ a URBAN poskytuje tabulka 5.4.

Tabulka 5.4: Čerpaní finančních prostředků z jednotlivých SF EU na CIP* v rámci období 2000-2006 (stav v roce 2008, v EUR)

Finanční prostředky	ERDF*	ESF	EAGGF	Celkem SF
1. Rozhodnuté	126 178 934,00	406 656 637,00	114 690 197,00	647 525 768,00
2. Schválené	126 178 934,00	406 656 637,00	114 690 197,00	647 525 768,00
3. Vyplacené	105 663 597,74	379 651 789,32	108 175 972,00	593 491 359,06
% (2)/(1)	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %
% (3)/(1)	83,74 %	93,36 %	94,32 %	91,66 %

Pozn.:* Nezahrnuje prostředky na program INTERREG III

Zdroj: European Commission, 2009; vlastní zpracování

5.2.1 Využití a hodnocení strukturální pomoci EU v UK dle jednotlivých Cílů politiky HSS EU

Využití strukturální pomoci UK v rámci Cíle 1

Finanční pomoc v rámci **Cíle 1** je v UK poskytována prostřednictvím 5 SDP a 2 OP. Implementace těchto programů probíhala dle mid-term hodnocení v období 2000-2004 úspěšně. Pro druhou část programovacího období doporučila mid-term evaluace UK zaměřit se na vytváření menšího počtu, ale kvalitnějších pracovních míst, na podporu výnosnějšího podnikání a investic do infrastruktury. Rovněž bylo UK doporučeno provést malé úpravy ve struktuře některých programů (zahrnující například zjednodušení opatření a konsolidaci aktivit ESF pod samostatnou prioritu). Všechny pozměňující úpravy programů byly přijaty na konci roku 2004, přičemž všem programům byla alokována výkonnostní prémie. Bez větších problémů probíhalo využívání finančních prostředků rovněž v letech 2004-2006. Na konci programovacího období bylo ze SF vyplaceno okolo 66 % prostředků z celkové alokace určené pro Cíl 1 (ta činila zhruba 6,3 mld. EUR). Dle posledního dostupného hodnocení EK pak částka využitých prostředků dosáhla v roce 2008 **90,5 %**. Blíže alokované částky z jednotlivých SF popisuje tabulka 5.5. Další žádosti o platbu byly podány před koncem roku 2008 a byly vyplaceny v roce 2009. Při čerpání z EAGGF muselo v roce 2008 dojít k automatickému zrušení závazku programu *The Highlands and Islands* ve výši 0,4 mil. EUR.

Tabulka 5.5: Čerpání finančních prostředků z jednotlivých SF EU na Cíl 1 v rámci období 2000-2006 (stav v roce 2008, v EUR)

Finanční prostředky	ERDF	ESF	EAGGF	FIFG	Celkem SF
1. Rozhodnuté	3 970 144 709,00	1 866 402 322,00	356 414 873,00	94 306 479,00	6 287 268 383,00
2. Schválené	3 970 144 710,06	1 866 402 322,66	356 414 873,00	94 306 478,42	6 287 268 384,14
3. Vyplacené	3 590 512 678,34	1 699 670 740,52	321 372 235,00	78 537 662,63	5 690 093 316,49
% (2)/(1)	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %
% (3)/(1)	90,44 %	91,07 %	90,17 %	83,28 %	90,50 %

Pozn: * Nezahrnuje program PEACE II

Zdroj: European Commission, 2009; vlastní zpracování

Pod **Cílem 1** probíhalo financování zvláštního mírového programu Severního Irska a Irské republiky *PEACE II*. Využití finančních prostředků na tento program hodnotí EK odděleně od Cíle 1 a dle posledních hodnotících zpráv ho lze považovat za **úspěšné**. PEACE II, jež měl probíhat v letech 2000-2004, operoval původně s rozpočtem 597 mil. EUR a byl spolufinancován všemi SF. V roce 2004 rozhodla EK o prodloužení programu do roku 2006 a dodatečné alokaci programu pro rok 2006 ve výši 12 mil. EUR¹³⁸. Do konce roku 2008 bylo vyčerpáno až **95 % prostředků** z celkové alokace ESF a FIFG.

Využití strukturální pomoci UK v rámci Cíle 2

Čerpání prostředků ze SF na **Cíl 2** se vyvíjelo podobným způsobem jako v rámci Cíle 1. Mid-term evaluace potvrdila správné nastavení strategií programů Cíle 2 zaměřující se na podporu konkurenceschopnosti, strategického územního rozvoje, regenerace obcí a ekonomického a sociálního rozvoje. Doporučení evaluace se týkala především provedení změn některých programových struktur, podpory nových technologií, podnikání a investic do infrastruktury. Do 31.12.2006 byly vyčerpány 2/3 prostředků (tj. asi 3,4 mld. EUR) z celkové alokace 5 mld. EUR. Do konce roku 2008 však UK dokázalo, ve srovnání s vyplacenými prostředky v rámci Cíle 1, využít méně finančních prostředků, a to **88,09 %** z celkové alokace Cíle 2 (konkrétněji viz tabulka 5.6). Celkově lze říci, že implementace programů probíhala v období 2000-2006 v souladu s určenými strategiemi, zaměřenými na podporu ekonomické restrukturalizace a obnovy prostřednictvím podpory klíčových

¹³⁸ Po dodatečné alokaci činil rozpočet programu 609 mil. EUR, z čehož přibližně 368 mil. EUR plynulo z ERDF, 194 mil. EUR z ESF (přičemž 46 mil. EUR pocházelo z irského rozpočtu), 44 mil. EUR z EAGGF a přibližně 3 mil. EUR z FIFG.

sektorů ekonomického rozvoje. Všechny programy splnily dle monitorovacích ukazatelů své úkoly a dosáhly stanovených cílů.

Tabulka 5.6: Čerpání finančních prostředků z jednotlivých SF EU na Cíl 2 v rámci období 2000-2006 (stav v roce 2008, v EUR)

Finanční prostředky	ERDF	ESF	Celkem SF
1. Rozhodnuté	4 526 079 214,00	526 806 805,00	5 052 886 019,00
2. Schválené	4 526 079 213,22	526 806 804,92	5 052 886 018,14
3. Vyplacené	4 033 487 198,91	417 408 013,01	4 450 895 211,92
% (2)/(1)	100,00 %	100,00 %	100,00 %
% (3)/(1)	89,12 %	79,23 %	88,09 %

Zdroj: European Commission, 2009; vlastní zpracování

Využití strukturální pomoci UK v rámci Cíle 3

Nejuspokojivěji byly v UK čerpány finance na tři OP v rámci **Cíle 3**. Mid-term evaluace v roce 2004 poukázala na významnost propojení priorit programů s cíli *Evropské strategie zaměstnanosti* a doporučila UK podpořit ve svých programových prioritách oblast dosahování rovnosti příležitostí, zvláště na trhu práce. Na základě evaluace byla v rámci Cíle 3 poskytnuta UK výkonnostní prémie. Na konci roku 2006 bylo celkem vyplaceno okolo 3,5 mld. EUR, což představovalo 70,43 % z celkové alokace, která činila 4,948 mld. EUR. V roce 2008 dosáhla celková suma využitých finančních prostředků plynoucích z ESF **92,63 %** (tj. 4 583 491 643,35 EUR).

Využití strukturální pomoci UK v rámci FIFG mimo Cíl 1

Nejmenší čerpání prostředků probíhalo v rámci programu **Rybolov mimo Cíl 1**. Z celkové alokace (asi 99,5 mil EUR) byla do konce roku 2006 využita jen polovina dostupných prostředků (přesněji 51,2 %). V roce 2008 pak byla alokace vyčerpána ze **61,97 %**.

5.2.2 Využití a hodnocení strukturální pomoci EU v UK dle oblastí intervencí

Dle ex-post evaluace programů financovaných z ERDF v regionech Cíle 1 a 2 reflektuje alokace finančních prostředků SF do jednotlivých kategorií intervencí cíle, stanové v jednotlivých programových dokumentech. Největší část prostředků SF EU (asi 33,3 % celkových veřejných zdrojů) určená **regionům Cíle 1** byla alokována na **rozvoj lidských zdrojů**, z čehož 17 % bylo směřováno na vzdělávání a školení a 7,5 % na podporu sociální inkluze. 28 % prostředků z celkových veřejných zdrojů¹³⁹ určených regionům Cíle 1 bylo věnováno na **zlepšení podnikatelského prostředí**, přičemž dvě třetiny této alokace připadlo malým a středním podnikům (SMEs) a sektoru řemeslné výroby. Na oblast **dopravy a telekomunikací** připadalo 13,5 % prostředků z celkových veřejných zdrojů. Alokace pro sektor **zemědělství a rybolovu** tvořila pouze 4,4 % prostředků ze SF, což do jisté míry limitovalo počet potenciálních příjemců pomoci směřované na přechod tohoto odvětví k sektoru služeb.

V **regionech Cílech 2** bylo asi 64 % prostředků SF (resp. celkových veřejných zdrojů) alokováno do oblasti **zlepšení podnikatelského prostředí** a 17,5 % bylo vymezeno na **politiku územního rozvoje**, která zahrnovala regeneraci průmyslových ploch, měkkou a tvrdou infrastrukturu pro územní rozvoj, podporu turistického ruchu a restrukturalizaci venkovských oblastí. Na **rozvoj lidských zdrojů** bylo vyčleněno asi 11 % z celkové alokace SF (resp. veřejných zdrojů).

Během programovacího období 2000-2006 se alokace celkových veřejných zdrojů na jednotlivé opatření programů měnily, a to v závislosti na dostupnosti dodatečných zdrojů spolufinancování, regionálních priorit a ekonomických změnách¹⁴⁰.

Využití strukturální pomoci EU v UK dle oblastí intervencí v regionech Cíle 1 a 2

Výdaje na **programy v rámci Cíle 1** dosahovaly na konci roku 2007 **83 % alokace SF EU**, což představovalo 2 p.b. nad průměrem EU-25. Rozložení výdajů dle intervencí odpovídalo původní alokaci prostředků. Například výdaje na rozvoj lidských zdrojů činily 34 % z celkové alokace veřejných zdrojů a na podporu podnikatelského prostředí bylo vydáno 28 %. Podíl soukromých výdajů na celkovém veřejném financování činil asi 30 %, přičemž jejich výše se v jednotlivých oblastech intervencí lišila (např. od 100 % výdajů na

¹³⁹ Celkové veřejné zdroje zahrnují prostředky SF EU a národní zdroje.

¹⁴⁰ Například v programu West Midlands bylo 22 mil. EUR (z ERDF) přesunuto z oblasti zlepšení podnikatelského prostředí do oblasti územního rozvoje.

energetickou infrastrukturu přes 45 % na zlepšení podnikatelského prostředí po 13 % na rozvoj lidských zdrojů).

Průběh čerpání finančních prostředků alokace byl v jednotlivých oblastech intervencí rovněž rozdílný. Ve většině oblastí bylo využito 75 až 85 % alokovaných prostředků do konce roku 2007 (což se přibližovalo průměru v EU), ale v mnoha oblastech (doprava a sociální infrastruktura) dosahoval podíl 97 % resp. 93 %.

Charakter financování **programů pod Cílem 2** byl podobný jako u programů Cíle 1. Na konci roku 2007 dosahovaly vyčerpané veřejné výdaje **84 %** celkové alokace. Výdaje na jednotlivé oblasti intervencí rovněž odpovídaly původnímu rozložení prostředků (např. 65 % výdajů šlo na podnikatelské prostředí a 19 % pro politiku územního rozvoje (u níž byl podíl lehce vyšší než u původní alokace). Příspěvek soukromého sektoru byl nižší než v rámci Cíle 1 (asi 19 %) a jeho výše byla opět různá v závislosti na daných oblastech intervencí (od 0 % na politiku trhu práce po 22 % na SME).

Hodnocení využití strukturální pomoci EU v UK dle oblastí intervencí v regionech Cíle 1 a 2

Hodnocení vychází ze závěrů ex-post evaluace programů financovaných z ERDF v regionech Cíle 1 a 2 v období 2000-2006, přičemž v době jejího provedení EK (2007) byla většina programů stále realizována, proto evaluace poskytuje pouze **předběžné závěry** o dosažených výsledcích a dopadech programů na regionální rozvoj. Nedostatek dat, který v současnosti neumožňuje úplné hodnocení programů, je způsoben rovněž tím, že většina programů UK byla zaměřena na dlouhodobé strukturální změny ekonomiky a lidského kapitálu a efekty těchto programů je proto možné hodnotit až v delším časovém horizontu.

V období 2000-2006 obdrželo strukturální pomoc **v pěti regionech Cíle 1**¹⁴¹ více než **70 tisíc malých a středních podniků**. V regionu *Merseyside* bylo dodatečně vytvořeno 13 121 nových pracovních míst a 8 842 chráněných pracovních míst, v regionu *South Yorkshire* zaznamenali dodatečný čistý přírůstek 10 399 nových pracovních míst a 9 431 chráněných pracovních míst. Za účelem podpory vzniku nových podnikatelských aktivit

---

¹⁴¹Merseyside, SouthYorkshire, Cornwall and Isles of Scilly, West Wales and The Valleys, Highlands and Islands.

bylo za přispění SF EU regenerováno 344 ha území typu brownfield¹⁴², z nichž 57 % se nacházelo v regionu *West Wales and the Vallleys* a 28 % v regionu *Merseyside*.

Ve stejném období byla v **regionech Cíle 2** poskytnuta finanční pomoc více jak **225 tisícům SMEs**. Kromě regionu *South of Scotland* zaznamenaly všechny regiony Cíle 2 růst pracovních příležitostí, celkem bylo vytvořeno 136 027 nových pracovních míst a 78 925 chráněných míst. Na podporu ekonomické restrukturalizace a hospodářského růstu bylo v 10 ze 14 regionů Cíle 2 regenerováno 886 ha území, což je 2,5 krát více než v případě regionů Cíle 1. Největší plochy území byly přitom regenerovány ve třech regionech - *North East of England* (156 ha), *East Midlands* (142 ha) a *Western Scotland* (142 ha). Podrobněji hodnotí klíčové výstupy a výsledky programů Cíli 1 a 2 dosažené na konci roku 2006 příloha 18.

Hodnocení výsledků strukturální pomoci EU v UK ve vybraných oblastech intervencí

- **podnikatelské prostředí** – podpora programů regionů Cíle 1 a 2 byla soustředěna na rozvoj podnikatelského prostředí, zvláště na rozvoj regionálních klastrů. Přičemž důraz byl kladen na modernizaci a diverzifikování založených klastrů (např. se to týkalo automobilového klastru v regionu West Midlands) a rozvoj a růst začínajících klastrů (např. léčebných technologií v regionu Yorkshire and Humberside). Stanovení prioritních oblastí a formulace plánů pro rozvoj klastrů probíhalo v letech 1999-2002. Zpoždění v realizaci rozvojových programů klastrů a málo důsledný přístup k hodnocení jejich efektů v současnosti neumožňuje činit závěry o dopadech programů na tuto oblast. Dalším bodem programů pod Cíli 1 a 2 byla mj. **podpora přenosu znalostí**. Informace o dopadech těchto programů jsou opět omezené. Například evaluace projektů na podporu přenosu znalostí v rámci programu Cíle 2 *North West* dospěla k závěru, že zatímco mnoho podporovaných SMEs bylo s obdrženou pomocí spokojeno, bylo zaznamenáno relativně málo změn v řízení, obratu, ziskovosti a zaměstnanosti. Závěry hodnocení nasvědčovaly také tomu, že projekty byly zaměřeny jen na malý počet firem, s mírným nebo žádným dopadem na ostatní. Přesto existovaly úspěšné projekty, zvláště ty, realizované *Centrem pro průmyslovou spolupráci* (the Yorkshire Forward Centres

---

¹⁴² Brownfields („hnědé louky“) jsou většinou rozlehlá opuštěná území s rozpadajícími se nemovitostmi, nevyužívané dopravní stavby a nefunkční průmyslové zóny. Pro své okolí představují tyto oblasti potenciální nebo reálné ekologické, estetické, popř. sociální riziko.

of Industrial Collaboration) v regionu Yorkshire, které spolupracovalo s podnikateli na více než 1 800 projektech vědy a výzkumu a během let 2003-2007 operovalo s 17 mil. EUR pocházejících ze soukromých zdrojů. Hodnocení účinků intervencí měkčího typu, jako jsou například tradiční opatření na podporu podnikání zahrnující poskytování poradenství a potřebných informací, jsou ještě více omezená. Dostupná data nasvědčují tomu, že změny ve výši tržeb a počtu vytvořených pracovních míst prostřednictvím těchto projektů jsou jen mírné. Navíc velký rozmach podnikatelských projektů vedl ke vzniku mnoha podobných projektů se stejnými potenciální klienty, opakujícími se aktivitami a neefektivitou.

- **doprava a telekomunikace** - rozvoj dopravy a telekomunikační infrastruktury byl regiony Cíle 1 a 2 považován za klíčový faktor pro dosažení udržitelného hospodářského růstu. Ačkoli zaměření projektů bylo v regionech Cíle 1 a 2 odlišné, dopady těchto projektů byly významné. Mezi projekty s pozitivními dopady patří například projekt na zajištění **širokopásmového internetu** v rámci celého regionu *Cornwall and the Isles of Scilly* či projekty *Newquay Airport* podporující přestavbu letiště dříve využívaného k vojenským účelům na letiště plně sloužící civilní dopravě. Tyto dva projekty přispěly především k **zlepšení dostupnosti** tohoto odlehlého a převážně venkovského regionu. Dalším příkladem úspěšných projektů byl *Liverpool South Parkway*, jež se týkal výstavby železniční a autobusové křižovatky podporované v rámci programu *Merseyside* Cíle 1. Tento projekt transformoval veřejnou dopravu v South Liverpool a poskytl tak rychlé a efektivní spojení s Liverpool John Lennon Airport a plánoval vytvoření 11 000 pracovních míst.

Na rozdíl od programů Cíle 1 byly **programy v rámci Cíle 2** zaměřeny na zlepšování již existující infrastruktury a na rozvoj širokopásmového internetu v některých oblastech. Příkladem projektu s úspěšnými dopady na společnost byl projekt *Switch on Shropshire* spolufinancovaný SF EU v rámci programu *West Midlands*. Z projektu, který se zaměřoval na poskytování širokopásmového připojení podniků a obcí, profitovalo na 400 podniků, zatímco 35 obcím bylo poskytnuto vybavení, software a odborná kvalifikace. Většina regionů Cíle 2 však bojovala s nedostatečným využitím zdrojů určených na oblast dopravy a telekomunikací a často musela tyto zdroje realokovat pro jiné aktivity.

- **životní prostředí a energetika** - prvek **udržitelnosti** byl při navrhování programů obecně považován za neopomenutelný, některé projektové trendy (podporované ERDF) však naznačují, že dodržování prvku udržitelnosti je diskutabilní (např. SME centra v obcích Arnish, Vestas, Machrihanish nebo Skye využívalo raději zelené louky nežli brownfield). Na druhou stranu vzniklo mnoho staveb vybudovaných na základě vysokých ekologických standardů. Takovým to příkladem je budova *Eliot Park Innovation Centre* v regionu Cíle 2 *West Midlands*, kde byl ze SF podpořen projekt pro rozvoj elektrického generátoru využívajícího solární energii a pro poskytování školicích programů pro rozšíření takovýchto staveb. Tato budova má přinést až 50 % úspory energie ve srovnání s typickými budovami stejné velikosti. **Programy Cíle 1** rovněž podporovaly přímé investice do životního prostředí, jako například zřízení soustavy čištění vod a kanalizačních sítí v Severním Irsku, která vedla ke zvýšení kapacity čištění vod o 30 % a kapacity kanalizace o 275 %.
- **politika územního rozvoje** - v regionech Cíle 1 a 2 byla intervence programů v oblasti politiky územního rozvoje založena na dvou přístupech - **zvláštní rozvojový přístup** a **širší konkurenční přístup**. V rámci prvního přístupu byly prostředky pomoci věnovány na překonání bariér bránících rozvoji vybraných regionů. V rámci druhého přístupu byly v ostatních regionech podporovány projekty s vyšší přidanou hodnotou či projekty strategické (s potenciálem působit jako nástroj pro silnou a udržitelnou zaměstnanost většinou v regionech Cíle 2). V mnoha případech byla pomoc směřována na rozšíření nebo obnovení veřejné a s ní související infrastruktury nebo na rozvoj stavebního podnikání.

Shrnutí

Hlavním záměrem programů Cíle 1 a 2 bylo přispět ke zvýšení dlouhodobé konkurenceschopnosti regionů prostřednictvím podpory místních podnikatelů a vytvářením podmínek pro zlepšení regionální konkurenceschopnosti (například zlepšením dopravních, telekomunikačních a energetických sítí). Ekonomické efekty takových projektů mohou být však hodnoceny až po mnohem delším časovém období než je tomu u těch projektů, jež podporují potřeby místních podnikatelů. Důležitou oblastí zájmu programů Cílů 1 a 2 byla rovněž podpora udržitelného rozvoje. Dopady takovýchto projektů však byly

v jednotlivých regionech značně odlišné. Například v Severním Irsku byly úspěšnější projekty rekonstrukcí zařízení pro nakládání s odpadními vodami než projekty v oblasti výzkumu, hospodaření s odpady, konzervace biodiverzity či environmentálního vzdělávání.

Hodnocení celkového dopadu intervencí ze SF je úkolem komplexním, vyžadujícím veškerá relevantní data o dosaženém pokroku. Dlouhodobý charakter možného hodnocení dopadu programů způsobuje, že je v současnosti k dispozici pouze omezené množství závěrečných hodnotících zpráv o implementaci jednotlivých programů. Přesto existují fakta dokazující **pozitivní dopad programů na společnost**. Příkladem projektů s pozitivním celospolečenským dopadem byla přestavba Newquay Airport a či Liverpool South Parkway, jejichž konkrétní ekonomický přínos spočíval ve vytvoření nových pracovních míst a přidané hodnoty v regionech Cíle 1 a 2.

Přestože poskytnuté prostředky SF EU na financování jednotlivých rozvojových programů byly v období 2000-2006 ve srovnání s národními veřejnými výdaji mnohem menší, pro místní autority, university i sektor služeb se staly důležitým doplňujícím zdrojem financování regionálního rozvoje, který tak mohl být směřován do těch nejpotřebnějších regionů. Navíc systém pomoci SF EU klade důraz na zapojení příslušných místních a regionálních partnerů a podporuje inovace, což odpovídá vládnímu přístupu efektivního zajištění pomoci politiky HSS v UK. Pomoc ze SF EU přispěla v podporovaných regionech k rozšíření dalších aktivit, ke zlepšení kvality ekonomického rozvoje a stala se hnací silou obnovy.

5.2.3 Hodnocení politiky HSS EU v UK dle vybraných ekonomických ukazatelů

Politika HSS EU a její vliv na soudržnost v jednotlivých členských zemích EU je pravidelně sledována a vyhodnocována ve zprávách Evropské komise¹⁴³. Hodnocení pokroku ve snižování ekonomických a sociálních disparit mezi jednotlivými regiony lze provádět například na základě **strukturálních ukazatelů**. Základními ukazateli hodnotícími regionální rozvoj jsou **HDP/obyv. v PPS** a **tempo růstu HDP/obyv.**, jež měří a srovnávají stupeň ekonomické výkonnosti země či regionů. Mezi další významné ukazatele patří mimo jiné míra zaměstnanosti, míra nezaměstnanosti, míra dlouhodobé

---

¹⁴³ EK vypracovává *Zprávy o pokroku v oblasti hospodářské a sociální soudržnosti* a podrobné *Zprávy o hospodářské a sociální soudržnosti*.

zaměstnanosti, produktivita práce na zaměstnance či výdaje na výzkum a vývoj. Následující přínos politiky HSS EU pro regiony UK je analyzován jako dopad na tyto vybrané makroekonomické ukazatele: **HDP/obyv. v PPS, míra zaměstnanosti, míra nezaměstnanosti a míra dlouhodobé zaměstnanosti**. Je však nutné zmínit, že dopady programů politiky HSS nelze vysvětlit pouze na základě pozorování růstu HDP/obyv., míry zaměstnanosti apod. Údaje o výši a růstu těchto strukturálních ukazatelů v období 2000-2006 jsou sice pro jednotlivé regiony k dispozici, jednoznačně však nelze zjistit, jaká část růstu byla způsobena programy strukturální pomoci a zda tak byla politika HSS úspěšná. V období 2000-2008 se změnilo také mnoho jiných vnějších i vnitřních faktorů a budou se měnit i nadále, takže z pouhého porovnání primárních údajů nelze určit, jaký dopad na změnu makroekonomických ukazatelů měly právě výdaje na politiku HSS. K tomu je třeba použít **formální makrosektorové modely ekonomik**, jako je například model HERMIN, který se v oblasti analýzy výdajů na soudržnost používá již od konce 80. let 20. století, či model QUEST II.¹⁴⁴ Model HERMIN poskytuje informace o dopadech politiky HSS EU na HDP a zaměstnanost a umožňuje činit dlouhodobý čistý odhad politiky HSS EU na rozvoj regionů. Z důvodu nedostupné simulace modelu pro Spojené království není metoda HERMIN pro hodnocení politiky HSS EU v této práci využita.

Ze srovnání vývoje **HDP/obyv. v PPS v regionech Cílů 1 a 2** na začátku programovacího období a na jeho konci vyplývá, že v regionech Cíle 1 a 2 došlo ke zvýšení ekonomické výkonnosti, přičemž většího růstu dosáhly regiony Cíle 1. HDP/obyv. v PPS regionů Cíle 1 se pohybovalo nad průměrem EU 15, přičemž jeho růst mezi léty 2000-2006 dosahoval 3,2 %. **Největší pokrok** zaznamenal anglický region *Cornwall and Isles of Scilly*, jehož HDP/obyv. v PPS se v letech 1999-2005 zvýšilo o 8 %. Ekonomická výkonnost regionů *Merseyside* a *South Yorkshire* dosáhla na konci roku 2006 takové úrovně, že v programovacím období 2007-2013 nebyly dále způsobilé pro financování pod Cílem Konvergence. Vývoj HDP/obyv. v PPS jednotlivých regionů Cíle 1, včetně hodnot roční míry růstu HDP/obyv. podrobněji uvádí příloha 18. Zvýšení HDP/obyv. v PPS v regionech Cíle 2 > 45 %¹⁴⁵ bylo oproti regionům Cíle 1 mírnější a nedosahovalo průměru EU 15.

---

¹⁴⁴ Generální ředitelství pro vnitřní politiky, 2009.

¹⁴⁵ Regiony Cíle 2 > 45 % odpovídají NUTS 2 regionům, kde více než 45 % populace žije v oblastech získávající podporu v rámci Cíle 2.

Nejvýraznějšího nárůstu HDP/obyv. v PPS zaznamenaly regiony Cíle 2, 20-45 %¹⁴⁶. Konkrétní hodnoty uvádí tabulka 5.7.

Tabulka 5.7: Vývoj HDP/obyv. v letech 2000-2006 (v PPS)

	Cíl 1, v % průměru EU 25		Změna hodnoty, v p.b.	Cíl 2 >45%, v % průměru EU 25		Změna hodnoty, v p.b.	Cíl 2 20-45 %, v % průměru EU 25		Změna hodnoty, v p.b.
	2000	2006	2000-2006	2000	2006	2000-2006	2000	2006	2000-2006
UK	80,8	84,0	3,2	97,8	98,1	0,3	143,6	150,0	6,4
EU 15	79,4	82,1	2,8	100,6	100,4	-0,3	115,4	112,3	-3,1

Zdroj: European Commission, 2007, str. 8; vlastní úprava

Ukazatel **růstu HDP/obyv.** se v regionech Cíle 1 a 2 vyvíjel podobným způsobem jako ukazatel HDP/obyv. v PPS. To znamená, že největšího růstu v období 2000-2005 dosáhly regiony Cíle 1 (2,5 %), přičemž růst regionů Cíle 2>45 % byl srovnatelný s růstem regionů, jež nebyly podporovány v rámci žádného z Cílů politiky HSS. V daném období však růst HDP/obyv. regionů Cíle 1 a 2 přesahoval průměr EU 15. Konkrétní čísla a jejich srovnání poskytuje tabulka 5.8.

Tabulka 5.8: Růst HDP/obyv. v letech 2000-2005 (v %)

	Cíl 1, v % průměru EU 25	Cíl 2 >45 %, v % průměru EU 25	Cíl 2 20-45 %, v % průměru EU 25	Ostatní
UK	2,5	2,0	2,1	2,0
EU 15	1,9	1,6	1,2	1,2

Zdroj: European Commission, 2007, str. 26; vlastní úprava

Míra zaměstnanosti byla téměř ve všech regionech NUTS 2 Cílů 1 a 2 na konci programovacího období vyšší nežli v roce 2000. Vývoj míry zaměstnanosti uvádí tabulka 5.9 Obecně lze říci, že největší nárůst zaměstnanosti zaznamenávaly regiony Cíle 1, přičemž její výše byla ve všech těchto regionech v roce 2006 nad průměrem EU 15 i EU 25. Zaměstnanost vzrostla rovněž v regionech Cíle 2>45 %, zatímco v regionech 20-45 %

¹⁴⁶ Regiony Cíle 2, 20-45 % odpovídají těm regionům NUTS 2, kde 20-45 % populace žije v oblastech získávající podporu v rámci Cíle 2.

se držela na stejné úrovni, v obou těchto skupinách však míra zaměstnanosti přesahovala průměr EU 15.

Tabulka 5.9: Srovnání míry zaměstnanosti osob ve věku 16-64 let v roce 2000 a 2006 (v %)

	Cíl 1, v % průměru EU 25		Cíl 2 >45 %, v % průměru EU 25		Cíl 2 20-45 %, v % průměru EU 25		Ostatní	
	2000	2006	2000	2006	2000	2006	2000	2006
UK	63,7	66,5	67,4	69,5	70,2	70,1	75,5	74,3
EU 15	55,5	60,1	62,7	66,0	63,1	66,1	69,1	70,3

Zdroj: European Commission, 2007, str.31; vlastní úprava

Pokles míry nezaměstnanosti v regionech Cíle 1 byl větší nežli v regionech Cíle 2. Přesto se ve všech regionech Cíle 1 a 2 pohybovala míra nezaměstnanosti výrazně pod průměrem EU 15 i EU 25, což dokládá tabulka 5.10. Podrobnější vývoj míry zaměstnanosti a nezaměstnanosti v jednotlivých regionech Cíle 1 uvádí příloha 20.

Tabulka 5.10: Srovnání míry nezaměstnanosti v letech 2000 a 2006 (v %)

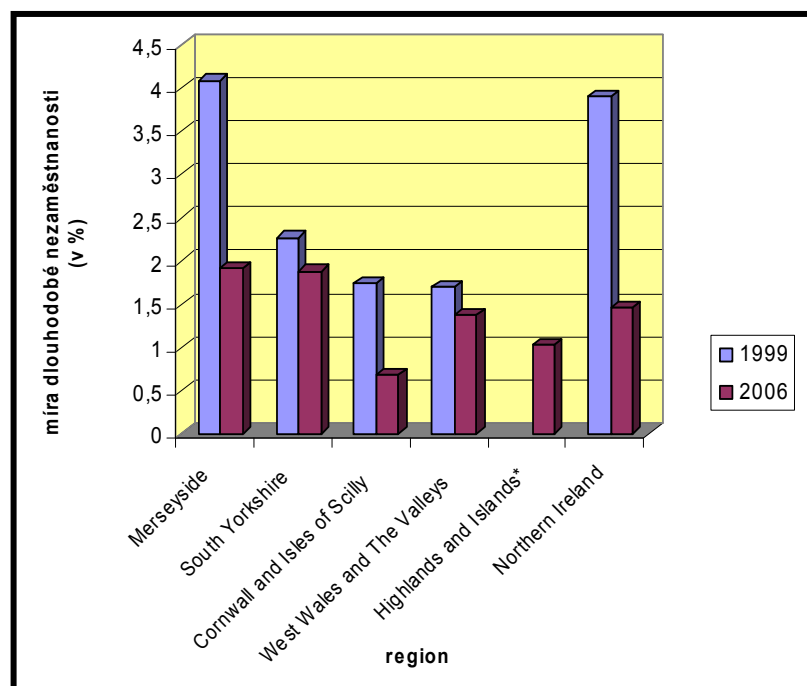
	Cíl 1, v % průměru EU 25		Cíl 2 >45 %, v % průměru EU 25		Cíl 2 20-45 %, v % průměru EU 25		Ostatní	
	2000	2006	2000	2006	2000	2006	2000	2006
UK	7,1	5,4	7,2	5,9	6,2	5,6	4,1	4,6
EU 15	14,4	10,2	9,0	7,3	7,9	6,8	4,9	5,8

Zdroj: European Commission, 2007, str. 34; vlastní úprava

Důležitým strukturálním ukazatelem hodnotícím posilování sociální soudržnosti a flexibilitu trhu práce je dlouhodobá míra nezaměstnanosti (nad 12 měsíců). Dlouhodobá míra nezaměstnanosti vykazovala v roce 2006 téměř ve všech regionech NUTS 2¹⁴⁷ nižší hodnotu nežli v roce 1999. Výrazné snížení nastalo především v regionech Cíle 1, což dokazuje následující graf 5.1.

¹⁴⁷ Mírné zvýšení dlouhodobé nezaměstnanosti zaznamenaly regiony Berkshire, Bucks and Oxfordshire, Kent, Bedfordshire, Hertfordshire Leicestershire, Rutland and Northants Lancashire.

Graf 5.1: Srovnání míry dlouhodobé nezaměstnanosti v regionech Cíle 1 v roce 1999 a 2006

Pozn.: *Data pro rok 1999 nejsou k dispozici

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>, 2010; vlastní zpracování

Během celého programovacího období 2000-2006 dosahovaly regiony **Cíle 1** ekonomickou výkonnost srovnatelnou s průměrem UK. Ačkoli vyšší hospodářský růst HDP byl v období 2000-2005 spojen spíše s vyšší zaměstnaností nežli s výraznějším růstem produktivity práce, změna v orientaci ekonomických aktivit na oblasti s růstovým potenciálem za poslední dvě programovací období je prokazatelná. Míru, jakou přispěla k této změně pomoc z evropských fondů, však nelze v současnosti přesně vyhodnotit. Lze však podotknout, že jednotlivé programy pomohly v regionech stimulovat nezávislejší a realizovatelnější rozvojový proces. Míra zaměstnanosti se během období v regionech zvýšila a nebo v některých regionech vykazovala stálou úroveň. Například v regionu *the Highlands and Islands* podporuje interaktivní call centrum podmínky pro rozvoj a udržení úrovně zaměstnanosti prostřednictvím partnerského programu mezi *Univerzitou the Highlands and Islands* (the University of the Highlands and Islands, UHI) a soukromým sektorem, díky němuž se v regionu daří chránit 1500 míst v oblasti telekomunikací. Obecně lze říci, že programy Cíle 1 položily základ pro rozvoj ekonomiky založené na znalostech. Jen v Severním Irsku bylo prostřednictvím projektu *Invest Northern Ireland* poskytnuto více než 7 600 osobám krátkodobé školení v oblasti IT

technologií, Univerzita the Highlands and Islands pak spolupracovala na projektu věnovaném rozšíření technických dovedností a infrastruktury v místních podnicích, a to za účelem podpory tzv. *elektronického podnikání* (e-commerce trading) a vytváření pracovních příležitostí orientovaných na znalosti. V rámci programů Cíle 1 spolufinancoval ERDF projekty, jež se zaměřovaly na rozvoj průmyslových zón (např. díky projektu Industrial Space v Severním Irsku vzniklo 15 000 m² průmyslových ploch v oblasti Greysteel) či na rozvíjení místních zdrojů a know-how prostřednictvím posilování institucionálních kapacit (např. v regionu The West Wales and the Valleys). Přínosy těchto projektů, projevující se v delším časovém horizontu, spočívají v rozvoji mezinárodního obchodu, posílení výměny vědeckých a kulturních poznatků či rozvoji moderních služeb.

Růst HDP/obyv. v regionech **Cíle 2** byl v letech 2000-2005 srovnatelný s ostatními regiony UK, avšak v regionech postižených značným úpadkem dosahoval podobné míry jako v předcházejících čtyřech letech. Růst HDP/obyv. v regionech Cíle 2 >45 % byl vyvolán větším růstem zaměstnanosti nežli růstem produktivity práce. Růst produktivity dosahoval v těchto regionech v letech 2000-2005 0,8 %, zatímco zaměstnanosti 1,3 %. Přesto se v regionech postižených větším úpadkem objevovaly signály úspěšné restrukturalizace, když se začal zvyšovat jejich podíl na finančních službách a podnikání¹⁴⁸. Podobně jako v případě regionů Cíle 1, se regiony Cíle 2 snažily svými programy stimulovat inovace a rychlejší rozvoj znalostní ekonomiky. Významná změna oproti minulému programovacímu období nastala v podpoře vědy a výzkumu. Výdaje na vědu a výzkum se v tomto období zvýšily z 1,3 % na 1,4 % HDP. Značná část programů byla realizována na základě partnerství mezi soukromými organizacemi, neziskovými organizacemi a vládními agenturami. Projekty z oblasti infrastruktury byly založeny především na partnerství veřejného a soukromého sektoru, zatímco projekty v Gibraltaru věnované malým a středním podnikům a projekty e-commerce byly uskutečněny převážně soukromým sektorem.

---

¹⁴⁸ Například region Eastern Scotland rozvíjel v tomto období bio-technologický klastr v okolí výzkumného institutu v Dundee a elektronický průmysl v oblasti West Lothian. Zaměstnanost ve finančních a obchodních službách se v tomto regionu zvýšila z 14,6 % v roce 1999 na 15,7 % v roce 2006.

5.3 Využití a evaluace strukturální pomoci EU ve vybraných regionech Spojeného království Velké Británie a Severního Irska v programovacím období 2000 – 2006

5.3.1 Využití a hodnocení strukturální pomoci EU ve vybraném regionu Skotska - Highlands and Islands

Hodnocení strukturální pomoci EU ve Skotsku

Skotsko patřilo k významným příjemcům finančních prostředků SF EU, již od založení ERDF v roce 1975 a v programovacích obdobích 1989-1993, 1994-1999 a 2000-2006 disponovalo značnými zdroji SF EU. Pro období 2000-2006 byla Skotsku v rámci Cílů 1-3 přidělena finanční alokace v celkové výši asi 1,674 mld. EUR (v cenách roku 2006), přičemž výše příspěvků jednotlivých programů byla následující: SPD Highlands and Islands (phasing-out region Cíle 1) - 318 mil. EUR, SPD Eastern Scotland (v rámci Cíle 2) - 262 mil. EUR, SPD South of Scotland (v rámci Cíle 2) - 76 mil. EUR, SPD Western Scotland (v rámci Cíle 2) - 504 mil. EUR a OP Cíle 3 - 514 mil. EUR (vše v cenách roku 2006). Ve srovnání s veřejnými výdaji ve Skotsku je příspěvek SF EU malý (asi 0,4 %). V období 2000-2006 dosáhly vládní výdaje asi 160 mld. GBP (v cenách roku 2006), zatímco příspěvek SF EU činil přibližně 1,1 mld. GBP. Evropské zdroje se však významnou měrou podílejí na celkových veřejných výdajích na socioekonomický rozvoj.

Regionální rozvojové programy pokrývaly celkem 85 % populace Skotska. Finančními nástroji programů byly všechny čtyři SF EU. Největší část evropských prostředků byla věnována na rozvoj lidských zdrojů a tréninkových programů v rámci Cíle 3, jež pokrýval celé území Skotska mimo region Highlands and Islands. Nejčastěji se programy zaměřovaly na podporu podnikatelství, infrastruktury a rozvoj komunit. Zaměření rozvojových programů dle jednotlivých kategorií intervencí a nástroje jejich financování popisuje tabulka 5.11.

Tabulka 5.11: Zaměření jednotlivých rozvojových programů Skotska dle kategorií intervencí v letech 2000-2006

	Podpora podnikání (ERDF)	Infrastruktura (ERDF)	Rozvoj komunit (ERDF, popř. ESF)	Lidské zdroje (ESF)	Rozvoj venkova/Rybolov (EAGGF, FIFG)
Highlands and Islands	x	x	x	x	x
Eastern Scotland	x	x	x		
South of Scotland	x	x	x		
Western Scotland	x	x	x	x	
Objective 3			x	x	

Zdroj: European Policies Research Centre, 2007, str. 5; vlastní úprava

Skotsko se v současnosti potýká s **významnou absencí dat**, které by umožňovaly zhodnotit využití SF EU a efekty či dopady jednotlivých programů. Ačkoli se skotský monitorovací systém v letech 2000-2006 oproti období 1994-1999 výrazně zlepšil¹⁴⁹, poslední dostupná data, týkající se strukturální pomoci ve Skotsku, se vztahují k roku 2005. Poslední ucelenější studie poskytující hodnocení strukturální pomoci v letech 2000-2006¹⁵⁰ využívá závěrů aktualizovaných mid-term evaluací programů a Ročních implementačních zpráv programů, nevypovídá však o průběhu a úspěšnosti čerpání finančních prostředků SF EU. Neexistence ex-post evaluací pramení z toho, že většina programů nebyla do konce roku 2008 ukončena, nýbrž pokračovala v dalším roce, což prakticky znamená, že ex-post evaluace programů období 2000-2006 může být provedena až po datu jejich ukončení. Mnoho programů bylo navíc díky zpoždění ve schválení EK zahájeno až po roce 2001, čímž následovalo prodloužení doby čerpání finančních prostředků. Tento jev nenastal pouze ve Skotsku či UK, ale byl společným problémem mnoha dalších členských zemí EU.

Hodnocení účinků programů strukturální pomoci EU

Jak již bylo zmíněno v předcházející části této kapitoly, přesné hodnocení socioekonomických a dalších efektů politiky HSS EU poskytují nejčastěji dva makroekonomické modely (HERMIN a QUEST II). Makroekonomické modely je však

¹⁴⁹ Skotsko zavedlo společný přístup k monitorování výstupů a výsledků všech programů, se stejnými jádrovými indikátory a používající stejné jednotky měření.

¹⁵⁰ *The Impact of Structural Funds Programmes in Scotland 1994-2006* (2007).

vhodné využívat u těch zemí, kde výše evropského financování programů soudržnosti dosahuje výše 3-4 % HDP. V případě menších programů, jako jsou realizovány ve Skotsku, je tyto modely obtížné konstruovat, a to z těchto důvodů:

- rozsah financování programů ze SF EU je relativně malý, a to jak v absolutním vyjádření, tak v procentuálním vyjádření podílu na HDP,
- složitější modely vyžadují brát v úvahu meziregionální data z oblasti zdanění, veřejných výdajů, toků zboží a služeb, pohybu kapitálu a pracovní síly.

Hlavní snahou hodnocení takovýchto programů pak zůstává zlepšit systém monitorování výstupů a výsledků programů (např. počet podpořených podnikatelů, počet školených osob aj.) a zajistit dostupnost kvalitních informací, které by pak pro hodnocení úspěšnosti a efektivity programů mohli využívat programoví manažeři i hodnotitelé. Je nutné však poznamenat, že monitorovací údaje jsou pouhými hrubými efekty evropského financování a neposkytují tak informace o tom, jak velká část výstupů, výsledků a dopadů je přidanou hodnotou těchto programů.

Dle dostupných dat z monitorování vybraných ukazatelů lze říci, že **rozvojové programy Skotska dosáhly významného úspěchu**, jak z pohledu vytvořených výstupů (např. počet podnikatelů s obdrženou pomocí), tak z pohledu výsledků pro příjemce pomoci (např. zvýšení odbytu). V období 2000-2005 byla ve Skotsku poskytnuta pomoc více jak 72 000 podnikatelům a bylo vytvořeno 60 300 pracovních míst. Celkem bylo v letech 2000-2005 ze SF EU podpořeno okolo 7 124 projektů, z nichž většina byla uskutečněna pod SDP Highlands and Islands a OP Skotska Cíle 3, což reflektovalo alokaci jednotlivých programů. I zde je nutné připomenout, že tyto kvantitativní údaje neposkytují komplexní hodnocení účinků programů strukturální pomoci EU, zvláště proto, že tyto programy podporují dlouhodobé strukturální změny a jejich účinek (např. na vytváření pracovních míst či produktivitu podnikatelského sektoru) proto nelze až do skončení programu přesně vyhodnotit.

Na základě dostupných informací shledává studie¹⁵¹ existenci několika pozitivních dopadů programů strukturální pomoci, mezi které patří:

- víceleté vyčleňování finančních prostředků pro specifické oblasti, sociální skupiny a oblastí intervencí,

---

¹⁵¹ The Impact of Structural Funds Programmes in Scotland 1994-2006 (2007).

- přilákání dodatečných finančních prostředků pro určité lokality či intervence z dalších veřejných či soukromých zdrojů,
- stimulace nových myšlenek a zlepšení kvality projektů, a to na základě spolupráce s domácími agenturami, včetně výměny zkušeností, a respektování pravidel EU aj.,
- zlepšení strategického přístupu na poli ekonomického rozvoje, obnovy a přístupu partnerství.

Jako konkrétní příklady socioekonomických dopadů skotských programů regionálního rozvoje lze uvést: podpora investic do obnovitelných zdrojů energie, rozvoj University of the Highlands and Islands, zlepšení poskytování dětské péče v regionu Highlands and Islands, zlepšení životního prostředí v East Scotland, rozšíření specializovaných vzdělávacích a školicích zařízení v regionu South of Scotland apod.

Na druhou stranu byly jako **negativní efekty programů** shledány zvláště přebujelá byrokracie a složitý přístup SF EU ve srovnání s přístupem domácí regionální politiky. Problémy nastávaly také v těchto oblastech: projektová žádost a její schválení, žádost o platbu, monitorovací požadavky, zpoždění v platbách, implementace horizontálních témat.

Hodnocení strukturální pomoci EU v regionu the Highlands and Islands

Region NUTS 2 the Highlands and Islands je neodlehlejším a nejzaostalejším územím Skotska i UK. V letech 2000-2006 byly regionu poskytnuty finanční prostředky SF v rámci regionálního programu „The Highlands and Islands Special Transitional Programme“ s tzv. přechodnou pomocí. Alokace SF EU dosahovala výše asi 320 mil. EUR (v běžných cenách), přičemž celkové náklady projektu činily asi 873 mil. EUR. SPD byl rozdělen do 4 priorit s následujícím podílem prostředků z celkové alokace programu:

- Priorita 1: Zvýšení konkurenceschopnosti podnikání (4 opatření): 23,4 %.
- Priorita 2: Vytváření podmínek pro regionální konkurenceschopnost (5 opatření): 33,2 %.
- Priorita 3: Rozvoj lidských zdrojů (5 opatření): 19 %.
- Priorita 4: Pomoc venkovským komunitám; 4a Rozvoj venkova a rybolov (9 opatření), 4b Hospodářský rozvoj komunit (5 opatření): 23,1 %.
- Technická pomoc: 1,3 %.

O průběhu realizace programu a jeho efektech vypovídají tzv. **indikátory výstupu** (outputs indicators) a **výsledku** (results indicators). Některé z těchto klíčových indikátorů znázorňuje tabulka 5.12. Z tabulky vyplývá, že do konce roku 2005 SPD úspěšně naplnil takové klíčové indikátory jako je počet podpořených podnikatelů, počet vytvořených chráněných pracovních míst a počet nových patentů. Pozitivní vývoj lze spatřit u naplňování indikátoru počtu školených osob a vytvořených pracovních míst. Na druhou stranu lze z těchto údajů usuzovat, že některé cíle programu se do konce programovacího období asi nepodaří naplnit. Omezený přístup k aktuálním datům (absence záznamů o průběhu čerpání finančních prostředků, nedostupnost ročních implementačních zpráv a neexistence ex-post evaluace) však neumožňují tuto myšlenku potvrdit či vyvrátit.

Tabulka 5.12: Naplnění indikátorů výstupu a výsledku programu v roce 2005

Indikátor výstupu	Cílová hodnota pro období 2000-2006	Stav na konci roku 2005
Počet podpořených podnikatelů	3 782	5 523
Rozloha vytvořených/ rozšířených podnikatelských prostor (m ²)	40 000	29 954
Dopravní infrastruktura vybudovaná /rekonstruovaná (km)	70	24,4
Počet školených osob	20 800	20 551
Indikátor výsledku		
Zvýšení tržeb podpořených podnikatelů (v mil. GBP)	158,5	105,3
Počet nových patentů	10	29
Počet (hrubý) vytvořených pracovních míst	6 040	5 310
Počet (hrubý) vytvořených chráněných pracovních míst	6 105	6 928

Zdroj: European Policies Research Centre, 2007, str. 97; vlastní úprava

Lze však potvrdit existenci několika úspěšných projektů. Do konce roku 2005 bylo v rámci programu uskutečněno celkem 2 417 projektů, přičemž mezi úspěšné klíčové projekty se například řadily:

- Regenerace obce Kinlochleven (příspěvek EU: 2,1 mil. GBP, v rámci priority 1).
- Virtuální univerzita pro Highlands and Islands (příspěvek EU: 9,9 mil.GBP, v rámci priority 3).

- Projekty podnikatelských parků a center v oblastech Castlebay, Cullivoe, Orbst, Thurso aj.
- Projekty na založení inkubátorů a inovačních center Forres a Highlands Medicentre.
- Projekty na zlepšení přístavní/trajektové infrastruktury v oblasti Small Isles, Papa Stour, Scrabster, Sound of Barra.

Hodnocení politiky HSS EU v regionu the Highlands and Islands dle vybraných ekonomických ukazatelů

Vyhodnocení politiky HSS EU ve vybraném regionu lze opět provést posouzením daných ekonomických ukazatelů na začátku a konci programovacího období. Tomuto účelu nejlépe odpovídají makroekonomické ukazatele jako HDP/obyv. v PPS, míra zaměstnanosti a míra nezaměstnanosti.

Region *the Highlands and Islands* patří dlouhodobě k nejméně rozvinutým regionům Skotska. Zatímco se HDP/obyv. v PPS ostatních regionů NUTS 2 pohybovalo v roce 2002¹⁵² v rozmezí od 105,2 do 164, 4 % průměru HDP EU-27, HDP/obyv. v PPS regionu the Highlands and Islands dosahovalo pouze 81,3 %. V letech 2000-2006 zaznamenal region pozitivní ekonomický vývoj. Na rozdíl od ostatních regionů NUTS 2, jejichž růst HDP/obyv. v PPS byl v daném období mírný, HDP/obyv. v PPS regionu the Highlands and Islands se na konci programovacího období zvýšilo na 90,4 % průměrného HDP EU-27. Dle dostupných dat představoval HDP/obyv. v letech 1999-2004 růst 1,4 %. Výrazné změny nastaly v situaci na trhu práce. Míra nezaměstnanosti klesla z 6,4 % v roce 1999 na 4,8 % v roce 2006, přičemž dlouhodobá míra nezaměstnanosti dosahovala ve stejném roce 1 %, což byla v daném roce druhá nejnižší hodnota naměřená v regionech Cíle 1. Na základě těchto ukazatelů lze konstatovat, že na konci programovacího období se **postavení regionu the Highlands and Islands vůči ostatním regionům Skotska zlepšilo**, ačkoli v období 2007-2013 je podporován v rámci Cíle Konvergence jako „phasing-out“ region.

---

¹⁵² Hodnoty HDP/obyv. v PPS (EU27=100) pro léta 2000-2001 nejsou k dispozici.

5.3.2 Využití a hodnocení strukturální pomoci ve vybraném regionu Anglie - South West

Region *South West*, nacházející se na jihozápadě Anglie, je charakteristický značnými vnitřními rozdíly pramenícími z rozdílné ekonomické úrovně západní oblasti a regionů východní části. Ekonomicky **nejméně rozvinutým** územím Anglie i UK je hrabství *Cornwall and the Isles of Scilly* na samotném jihu regionu South West. Tento region NUTS 2 byl v období 2000-2006 způsobilý pro čerpání strukturální pomoci EU v rámci Cíle 1, a to prostřednictvím regionálního rozvojového programu „Cornwall and the Isles of Scilly Objective 1 Programme“. Programu byla přidělena finanční alokace ve výši asi 523,5 mil. EUR, celkové náklady programu činily 1,41 mld. EUR (v cenách roku 2006). Finanční alokace v GBP se pohybovala okolo 350 mil., v závislosti na směnném kurzu k euru. Program byl spolufinancován všemi čtyřmi SF, přičemž 60,4 % prostředků z celkové alokace poskytoval ERDF, 20,3 % ESF, 15,9 % EAGGF a příspěvky z FIFG činily 3,4 % celkové alokace¹⁵³. V období 2000-2006 byly regionu South West rovněž poskytnuty finanční prostředky SF v rámci Cíle 2, v celkové částce asi 199,9 mil. EUR, přičemž celkové náklady programu dosahovaly asi 489,9 mil. EUR.

Hlavní snahou regionálního programu Cornwall and the Isles of Scilly bylo zvýšení prosperity regionu prostřednictvím vyřešení základních problémů regionu bránícím jeho rozvoji, zvýšení úrovně HDP/obyv. a chránit a využívat environmentálních, kulturních a ekonomických příležitostí, které přináší vlastní jedinečnost a specifická povaha regionu.

SPD Cornwall and the Isles of Scilly obsahoval 5 priorit a technické opatření. Největší objem prostředků SF byl určen prioritě 1 a 4. Přehled jednotlivých priorit a jim určených finančních alokací dle původního SDP (2000) podrobně popisuje tabulka 5.13.

---

¹⁵³ www.objectiveone.com, 2008.

Tabulka 5.13: Původní alokace určená jednotlivým prioritám SPD Cornwall and the Isles of Scilly dle fondů (v mil. GBP*)

	ERDF	ESF	EAGGF	FIFG	Celkem SF	Celkové náklady
P1: SMEs a mikro podniky	47,75	7,829	22,884		78,289	190,939
P2: Strategické investice	44,564				44,564	133,721
P3: Rozvoj lidských zdrojů	4,817	40,951			45,768	115,045
P4: Hospodářský rozvoj komunit a venkova	25,896	4,817	24,691	10,238	65,642	146,112
P5: Jedinečnost regionu	55,404				61,426	117,450
Technická pomoc	3,012	1,205		0,639	48,55	8,078
Celkem v GBP	181,269	60,824	47,575	10,877	300,545	711,346
Celkem v EUR	300,906	100,968	78,975	16,995	497,844	1,180,844

Pozn.:* Směný kurz 1GBP/1,66 EUR viz ECOTEC Research and Consulting Limited, 2003

Zdroj: ECOTEC Research and Consulting Limited, 2003, Objective One Partnership for Cornwall and the Isles of Scilly, 2000; vlastní zpracování

K 1. červnu 2003 bylo z celkových 529 projektů schváleno 358 projektů, nejvíce projektů bylo podáno v rámci Priority 1 a 4, při schvalování byly neúspěšnější projekty v rámci priority 4.

Výše schválených finančních závazků SF činila ke konci roku 2003 168 mil. GBP, což představovalo **zhruba polovinu celkové alokace SF**, přičemž prostředky plynoucí z ERDF a ESF výrazně převyšovaly závazky z ostatních dvou fondů (viz tabulka 5.14) Největší objem prostředků byl schválen v rámci priorit 1,3 a 5.

Tato fakta vypovídala o doposud značně úspěšné realizaci programu, přestože do června 2003 bylo **vyplaceno okolo 21 % prostředků** z celkové alokace programu (asi 64 mil. GBP) a do konce programovacího období tak zbývalo vyčerpat ještě necelých 80 % celkové alokace. Největší objem finančních prostředků proplácel ERDF a ESF, průběh čerpání z EAGGF a FIFG byl mnohem pomalejší viz tabulka 5.14.

Tabulka 5.14: Schválené závazky a vyplacené prostředky SPD Cornwall and the Isles of Scilly dle jednotlivých fondů k červnu 2003 (v mil. GBP*)

SPD	Celková alokace SPD pro období 2000-2006	Schválené závazky	Vyplacené prostředky	Vyplacené prostředky, v % ze schválených závazků	Vyplacené prostředky, v % z celkové alokace
Celkem ERDF	181,269	109,188	37,697	34,5	20,8
Celkem ESF	60,824	34,627	15,628	45,1	25,7
Celkem EAGGF	47,575	21,764	9,698	44,6	20,4
Celkem FIG	10,887	2,430	1,939	79,8	17,8
Celkem	300,545	168,011	64,962	38,7	21,6

Pozn.:* Směný kurz 1GBP/1,66 EUR viz ECOTEC Research and Consulting Limited, 2003

Zdroj: ECOTEC Research and Consulting Limited, 2003; vlastní zpracování

Z pohledu priorit byly největší částky pomoci proplaceny Prioritě 1 (28 % finančních prostředků z celkové alokace) a Prioritě 3 (33 % prostředků z celkové alokace).

Obecně lze říci, že **realizace Priorit 1, 3 a 5 a čerpání prostředků z ERDF a ESF probíhalo v období 2000-2003 bez větších problémů**. Méně úspěšná byla implementace Priority 2, a to jak v počtu předložených a schválených projektů, tak v objemu vyplacených prostředků. S menším zájmem probíhalo také čerpání prostředků z EAGGF a FIG. Za celkově úspěšný průběh implementace programu v prvních třech letech programovacího období 2000-2006 byla regionu v roce 2004 EK schválena výkonnostní prémie ve výši 17,15 mil. GBP.

Realizace programu **probíhala úspěšně** také v druhé polovině programovacího období. K 31.12.2006 bylo z celkové alokace (v té době asi 346 mil. GBP¹⁵⁴) vyplaceno přibližně 246,917 mil GBP. Průběh čerpání v letech 2004-2006 popisuje podrobněji tabulka 5.15. Největší část prostředků plynula z ESF, významně se zlepšilo čerpání prostředků prostřednictvím EAGGF a FIG.

¹⁵⁴ Přesná výše alokace programu se odvíjela od aktuální hodnoty směnného kurzu libry k euru.

Tabulka 5.15: Objem vyplacených prostředků SF EU v SPD Cornwall and the Isles of Scilly v letech 2004-2006 (stav k 31.12., v mil. GBP)

SF	2004	2005	2006
ERDF	24,184,381	32,027,545	41,310,104
ESF	91,374,432	119,452,317	151,990,326
EAGGF	30,121,089	37,164,965	45,426,593
FIFG	5,110,814	7,073,174	8,190,758
Celkem	150,790,716	195,718,001	246,917,781

Zdroj: Objective One Partnership for Cornwall and the Isles of Scilly, 2004, Objective One Partnership for Cornwall and the Isles of Scilly, 2005, Objective One Partnership for Cornwall and the Isles of Scilly, 2006; vlastní zpracování

Ke konci roku 2006 bylo schváleno celkem **865 projektů**, mezi některé významné projekty patřily:

- *Eden on earth* - projekt na vytvoření největšího skleníku na světě, příspěvek EU: 11 mil. EUR (celkové náklady projektu: 77 mil. EUR).
- *Newquay Airport* - první fáze projektu Newquay Airport se zaměřovala na zlepšení stávajících terminálů a nástupních ramp, EU: 1 255 618 GBP (celkové náklady projektu: 2 511 236 GBP).
- *National Maritime Museum Cornwall* - projekt na zatraktivnění Národního námořního muzea Cornwall pro turisty, příspěvek EU: 150 000 GBP (celkové náklady: 611 000 GBP).
- *Let's Do IT!* - projekt věnovaný podpoře školení prostřednictvím internetu pro malé podniky klíčových sektorů, příspěvek EU: 302 000 GBP (celkové náklady: 671 000 GBP).
- *Small Business Start Up Fund* - projekt pro poskytování půjček mikro a malým podnikům, příspěvek EU: 300 000 GBP (celkové náklady: 600 000 GBP).

Čerpání finančních prostředků pokračovalo díky pravidlu n+2 v roce 2007 a 2008. Program byl pak ukončen k 31.12.2008. Přehled o konečném využití prostředků SF EU, dle posledních dostupných dat, poskytuje tabulka 5.16.

Tabulka 5.16: Využití SF EU programem Cornwall and Isles of Scilly k 21.10.2008 (v mil. GBP)

SF	Celková alokace 2000-2006	Objem schválených prostředků	Objem vyplacených prostředků	Objem vyplacených prostředků, v % z celkové alokace
ERDF	226,0	222,8	206,0	91,1
ESF	69,4	67,6	64,0	92,2
EAGGF	54,7	53,5	52,2	95,4
FIFG	11,6	11,6	10,2	87,9
Celkem	361,8	355,4	332,5	91,9

Zdroj: www.objectiveone.com, 2008; vlastní zpracování

V říjnu 2008 bylo z celkové alokace vyčerpáno **téměř 92 % prostředků** a program lze z tohoto pohledu označit za úspěšný. Konečné vyhodnocení však přinese až ex-post evaluace, která nebyla v době tvorby této práce k dispozici.

Hodnocení politiky HSS EU v regionu Cornwall and the Isles of Scilly dle vybraných ekonomických ukazatelů

Region *Cornwall and the Isles of Scilly* patří k historicky nejzaostalejším oblastem UK. Na začátku programovacího období dosahovalo HDP/obyv. v PPS tohoto regionu 69,2 % průměru HDP EU-27, což byla nejnižší hodnota ze všech čtyř území NUTS 2 regionu South West. Během čtyř let se HDP/obyv. v PPS zvýšil o 8,4 % na **77,6 % průměru HDP EU-27** a tato úroveň byla udržována až do konce programovacího období. Ekonomika regionu rostla **nejrychleji ze všech regionů Cíle 1**, když roční růst HDP/obyv. v letech 1999-2005 dosahoval 3,5 %. Výrazně pozitivní vývoj probíhal na trhu práce. Míra zaměstnanosti osob ve věku 15-64 let se z 67,4 % v roce 1999 zvýšila na 70,4 % v roce 2006. Míra nezaměstnanosti se oproti hodnotě z roku 1999 **snížila o 3,9 %**, a v roce 2006 činila 3,9 %. Dlouhodobá míra nezaměstnanosti klesla z 1,78 % v roce 2000 na 0,68 % v roce 2006. Region tak vykazoval **nejnižší míru dlouhodobé nezaměstnanosti ze všech regionů Cíle 1**.

Dle mid-term evaluace programu začala od roku 1999 ekonomika regionu silně prosperovat, což však bylo ovlivněno především probíhajícími změnami v ekonomické situaci celé UK, nežli pouze účinkem samotného programu. Ačkoli změna v hodnotách makroekonomických ukazatelů nevypovídá o dopadu programu na socioekonomickou situaci regionu, z pozitivního vývoje ekonomických veličin, který byl výrazně vyšší než u

zbývajících regionů South West, vyplývá jednoznačný pokrok ve snižování regionálních disparit. Region se však stále řadí k těm méně rozvitým, a v programovacím období 2007-2013 zůstává způsobilý pro podporu v rámci prvním cíle politiky HSS EU.

Pozitivní dopad programu na socioekonomickou situaci regionu byl potvrzen výzkumem z března 2009 zabývajícím se kvalitativní evaluací programu. Výzkumu se účastnili zástupci podnikatelů a organizací, jež z programu profitovali, včetně podnikatelských poradenských agentur. Ačkoli se účastníci programu shodli, že je složité oddělit dopad programu na regionální rozvoj od vlivů ekonomických procesů, jež probíhaly v národní a globální ekonomice, potvrdili pozitivní vliv programu na odstranění bariér bránících regionálnímu rozvoji a vnímali program jako prostředek k urychlení změn. Program poskytl podnikatelům nové příležitosti růstu, expanze a diverzifikace. Zvýšení podnikatelských aktivit a obchodní důvěry přispělo k vytvoření nových pracovních možností a snížení mzdových rozdílů. Pozitivní dopad programu byl spatřován také ve snížení migrace mladých osob a zlepšení jejich uplatnění na trhu práce, a to díky investicím do vzdělání a školicích programů. Zlepšení dopravní, železniční a letecké infrastruktury pomohlo dle dotázaných ke zvýšení ekonomické aktivity v regionu a zvýšení jeho dostupnosti. Pozitivní dopad programu vnímali rovněž zástupci z odvětví turistického ruchu a rybolovu.

Shrnutí

Skotský region *the Highlands and Islands* a anglický region *Cornwall and Isles of Scilly* patří **k nejdlehljším a dlouhodobě k nejzaostalejším regionům UK**. Ve srovnání s ostatními regiony se oblasti *the Highlands and Islands* a *Cornwall and Isles of Scilly* na začátku programovacího období potýkaly s výrazně nižším HDP/obyv. v PPS, vyšší mírou nezaměstnanosti a nižší úrovní zaměstnanosti. Hlavním cílem rozvojových programů proto bylo zvýšit celkovou prosperitu těchto regionů, a to prostřednictvím vytváření nových pracovních míst, snížení nezaměstnanosti a podpory podnikatelství a jeho růstu. Na základě srovnání vývoje vybraných strukturálních ukazatelů na začátku a na konci programovacího období lze říci, že oba regiony zaznamenaly značný **pozitivní ekonomický vývoj**. Na rozdíl od ostatních regionů Skotska či regionu South West docházelo během programovacího období v analyzovaných regionech k výraznějšímu růstu HDP/obyv. v PPS a k pozitivním změnám na trhu práce. Na konci programovacího období vykazovaly tyto regiony nejnižší míru dlouhodobé nezaměstnanosti ze všech

regionů Cíle 1. Je nutné však připomenout, že z pouhého vývoje ekonomických ukazatelů nelze stanovit jakou přidanou hodnotu politika HSS EU pro dané regiony přináší. Zvyšující se prosperita regionů během programovacího do jisté míry souvisela s celkovou ekonomickou situací UK, jaký podíl na rozvoji regionů nesla strukturální pomoc EU nelze z důvodu nedostupnosti údajů modelu HERMIN přesně určit. Přesto lze na základě vybraných makroekonomických ukazatelů tvrdit, že byl učiněn **pokrok ve snižování regionálních disparit**.

Hodnocení využití strukturální pomoci EU v regionu *Highlands and Isles* je z důvodu omezených dat o průběhu realizace programu složitější. Do konce roku 2005 došlo k naplnění či k pozitivnímu vývoji některých klíčových indikátorů výstupu a výsledku a byly zaznamenány pozitivní dopady programu na socioekonomickou situaci regionu (například rozvoj University of the Highlands and Islands, zlepšení poskytování dětské péče v regionu). Do konce roku 2005 bylo v regionu uskutečněno celkem 2 417 projektů, což představuje téměř třetinu všech projektů Skotska podpořených SF EU. Absence zpráv o průběhu čerpání prostředků SF EU a ex-post evaluace hodnotící celkové účinky a dopady programu však v současnosti neumožňuje potvrdit či vyvrátit úspěšnou realizaci programu. Naopak realizaci strukturální pomoci EU v regionu *Cornwall and Isles of Scilly* lze dle dostupných dat označit za **úspěšnou**. Využívání prostředků ze SF EU probíhalo po celé programovací období bez větších problémů. Z celkové alokace programu bylo v říjnu roku 2008 vyčerpáno skoro 92 % prostředků a na konci roku 2006 bylo schváleno celkem 865 projektů. Dopady programu na socioekonomický rozvoj regionu byly jeho účastníky hodnoceny za **pozitivní**.

6 Závěr

Prostřednictvím politiky HSS se Evropská unie snaží eliminovat hospodářské a sociální disparity mezi evropskými státy a jejich regiony, které negativně ovlivňují vyvážený rozvoj celého Společenství. Utváření koordinované regionální politiky v rámci evropské integrace bylo značně ovlivněno vstupem Spojeného království Velké Británie a Severního Irska do ES, jako země s výraznými regionálními rozdíly a specifickým postojem k některým aspektům evropské integrace.

Ačkoli Spojené království patří k nejrozvinutějším zemím EU, existují zde stále významné vnitřní rozdíly plynoucí z odlišného ekonomického, politického a kulturního vývoje jednotlivých historických zemí UK. Tento fakt umožňoval regionům významně profitovat z existence politiky HSS EU. V programovacím období 2000-2006 byla Spojenému království alokována strukturální pomoc v celkové výši asi **16,596 mld. EUR** (v cenách roku 1999), což představovalo 19,5 % nárůst prostředků oproti programovacímu období 1994-1999. Největší část prostředků z celkové alokace (asi 6,251 mld. EUR, tj. 3,5 mld. GBP) byla určena regionům způsobilým pro Cíl 1. Finanční prostředky SF EU čerpalo UK prostřednictvím **6 regionálních rozvojových programů** pod Cílem 1 (z nichž 2 byly pro regiony v přechodné pomoci „phasing-out“), **14 regionálních programů** pod Cílem 2 a **3 operačními programy** pod Cílem 3. Pod Cílem 1 byl v letech 2000-2004 podporován také **zvláštní mírový program „PEACE II“** v Severním Irsku. V období 2000-2006 čerpalo UK finanční prostředky rovněž v rámci **programů iniciativ Společenství** - INTERREG III, URBAN II, EQUAL a LEADER+. **Využití strukturální pomoci EU** ve Spojeném království lze označit za **úspěšné**. V první polovině programovacího období se UK potýkalo s pomalejším čerpáním finančních prostředků SF EU, a to z důvodu časového zpoždění v předložení návrhů rozvojových programů a jejich schválení EK. Čerpání v druhé polovině období probíhalo již bez větších problémů, když do konce roku 2006 bylo z celkové alokace SF EU pro Cíle 1-3 (mimo program PEACE II) vyčerpáno **67,62 %** prostředků a na konci roku 2008 **již 90,4 % prostředků**. Nejvíce prostředků bylo vyčerpáno prostřednictvím **ESF (91,27 %)** a **EAGGF (90,7 %)**. Realizace programů **iniciativ Společenství (CIP)** probíhala v daném programovacím období rovněž bez větších problémů, přičemž do roku 2008 bylo vyčerpáno **91,66 % prostředků** z celkové alokace pro CIP EQUAL, LEADER+ a URBAN. Z pohledu jednotlivých Cílů dokázalo UK dle dostupných dat nejlépe vyčerpat prostředky v rámci **Cíle 3** (v roce 2008 bylo z ESF vyčerpáno asi 92,63 % prostředků alokace) a **Cíle 1** (částka využitých prostředků dosáhla v

roce 2008 90,5 %). Hlavním záměrem programů Cíle 1 a 2 bylo přispět ke zvýšení dlouhodobé konkurenceschopnosti regionů prostřednictvím podpory místních podnikatelů a vytvářením podmínek pro zlepšení regionální konkurenceschopnosti. Na základě ex-post evaluace EK z roku 2007 v období 2000-2006 obdrželo strukturální pomoc v pěti regionech Cíle 1 více než **70 tisíc malých a středních podniků**, bylo regenerováno na **344 ha pozemků typu brownfield** a v regionu *Merseyside* bylo dodatečně vytvořeno **13 121 nových pracovních míst**. Hodnocení výsledků a dopadů programů strukturální pomoci EU na regionální rozvoj v UK je však úkolem komplexním, vyžadujícím veškerá relevantní data o dosaženém pokroku. **Nedostupnost těchto dat** a dlouhodobý charakter možného hodnocení dopadu programů způsobuje, že je v současnosti k dispozici pouze omezené množství závěrečných hodnotících zpráv o implementaci jednotlivých programů. Přesto existují fakta dokazující **pozitivní dopad rozvojových programů na společnost**.

S významnou absencí dat, které by umožňovaly přesně zhodnotit využití SF EU a efekty či dopady jednotlivých programů, se v současnosti potýká *Skotsko*. Hodnocení využití strukturální pomoci EU ve vybraném skotském regionu *Highlands and Isles* bylo z tohoto z důvodu složitější. Do konce roku 2005 došlo sice k naplnění či k pozitivnímu vývoji některých klíčových indikátorů výstupu a výsledku a byly zaznamenány pozitivní dopady programu na socioekonomickou situaci regionu, **nedostupnost** zpráv o průběhu čerpání prostředků SF EU a ex-post evaluace hodnotící celkové účinky a dopady programu však v současnosti **neumožňuje potvrdit či vyvrátit úspěšnou realizaci programu**. Naopak realizaci strukturální pomoci EU v anglickém regionu *Cornwall and Isles of Scilly* lze dle dostupných dat označit za **úspěšnou**. Využívání prostředků ze SF EU probíhalo po celé programovací období bez větších problémů. Z celkové alokace programu bylo v říjnu roku 2008 vyčerpáno skoro 92 % prostředků. Dopady programu na socioekonomický rozvoj regionu byly jeho účastníky hodnoceny za **pozitivní**.

Z uvedených faktů vyplývá, že cíl diplomové práce - podat ucelený obraz o politice hospodářské a sociální soudržnosti EU ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irska v programovacích obdobích 2000-2006 a 2007-2013 a přiblížit využití a evaluace strukturální pomoci EU ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irska v programovacím období 2000-2006 se zaměřením na vybrané regiony Velké Británie - **byl splněn**.

Na základě závěrů z hodnocení politiky HSS EU v UK a zvolených regionech dle vybraných makroekonomických ukazatelů lze tvrdit, že na konci programovacího období

2000-2006 byl v UK zaznamenán pokrok ve snižování regionálních disparit, čímž se **potvrdila hypotéza** stanovená v úvodu diplomové práce, že efektivně využívaná strukturální pomoc EU přispívá k regionálnímu rozvoji nejméně rozvinutých či zaostalých regionů a vede ke snižování regionálních disparit v zemi. Na konci programovacího období vykazovaly regiony Cíle 1 vyšší HDP/obyv. v PPS, vyšší míru zaměstnanosti a menší úroveň nezaměstnanosti nežli na začátku období. Pomoc ze SF EU přispěla v podporovaných regionech k rozšíření dalších aktivit, ke zlepšení kvality ekonomického rozvoje a stala se hnací silou obnovy. Rovněž je tak **potvrzena část dílčí hypotézy**, že rozvojové programy politiky HSS EU ve Spojeném království mají pozitivní dopad na socioekonomický rozvoj regionů. Bohužel již **nelze potvrdit tu část dílčí hypotézy**, že pozitivní ekonomický rozvoj regionů byl výsledkem pouze samotných programů strukturální pomoci EU.

Vzrůstající prosperita jednotlivých regionů byla zvláště v letech 2001-2004 ovlivněna příznivou hospodářskou situací UK a z pouhého porovnání primárních údajů nelze určit, jaký dopad na změnu makroekonomických ukazatelů měly právě výdaje na politiku HSS EU. Informace o čistém dopadu politiky HSS EU na rozvoj regionů poskytuje například model HERMIN, ale simulaci modelu pro Spojené království se při zpracování podkladů diplomové práce nepodařilo dohledat, a proto nelze dílčí hypotézu zcela potvrdit či vyvrátit. Nedostupnost či absence ročních zpráv a ex-post evaluací rozvojových programů jednotlivých zemí v období 2000-2006 pramení obecně nejen ze zpoždění schválení programů (které způsobilo prodloužení doby čerpání finančních prostředků), ale dle mého názoru, také z odlišné úrovně monitorovacího systému a systému řízení programů vyplývající z devolučního procesu regionální politiky UK a vnímání prostředků SF EU jako důležitého, avšak ve srovnání s objemem národních prostředků pouze doplňujícího zdroje financování regionálního rozvoje. V programovacím období 2007-2013 se podíl finanční pomoci přidělený UK oproti minulému období snížil o 46 %, na 9,444 mld. EUR (v cenách roku 2004). Zjednodušení programovacího systému, včasné zahájení operačních programů, provedené změny týkající se odpovědnosti za řízení a zabezpečování programů na regionální úrovni a důraz programů na specifické potřeby jednotlivých regionů, jejichž cíle jsou ve větším souladu s národními prioritami, umožní dle mého názoru UK úspěšné čerpání a následné bezproblémovější hodnocení strukturální pomoci EU v období 2007-2013.

Seznam použité literatury

a) knihy

1. BACHTLER, J.; TUROK, I. *The Coherence of EU Regional Policy*. London: Jessica Kingsley Publisher and Regional Studies Association, 1997. 405 s. ISBN 1-85302-396-5.
2. BAUN, M; MAREK, D. *EU Cohesion Policy after Enlargement*. Palgrave Macmillan, December 2008. 208 s. ISBN 978-0-230-52472-9.
3. BODDY, M., PARKINSON, M. *City Matters: Competitiveness, cohesion and urban governance*. Bristol: University of Bristol, 2005. 448 s. ISBN 1-86134-444-9.
4. EVROPSKÁ KOMISE. *Politika soudržnosti 2007-2013-Poznámky a úřední texty* Lucembursko: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2007. 160 s. ISBN 92-79-03801-X.
5. GLASSON, J; MARSHALL, T. *Regional planning*. Abingdon, 2007. 316 s. ISBN 0-203-93893-3.
6. HALÁSKOVÁ, M. *Veřejná správa v České republice a zemích EU*. Ostrava, 2006. 177 s. ISBN 80-248-1266-5.
7. LEACH, R; COXALL, B; ROBINS, L. *British Politics*. Palgrave Macmillan, 2006. 487 s. ISBN-13: 978-1-4039-4922-6. EVROPSKÁ KOMISE. *Evropa regionům*. Lucemburk: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2004. 36 s. ISBN 92-894-7338-X
8. LEONARDI, R. *Cohesion Policy in the European Union: The Building Europe*. Palgrave Macmillan, 2005. 232 s. ISBN 1403949557.
9. MOLLE, W. *European Cohesion Policy*. London: Routledge, 2007. 342 s. ISBN 978-0-415-43812-4.
10. NOVOTNÁ, M. Regionální politika EU. Studijní opora pro distanční vzdělávání. Ostrava: EkF VŠB-TU, 2007. 210 s. ISBN 978-80-248-1413-1.

b) tištěná periodika

11. MRAVINAČ, M. *Evropská politika Davida Camerona*. Mezinárodní politika, č. 1/2010, roč. XXXIV. ISSN 0543-7962.

c) elektronické publikace

12. CENTRUM PRO KUMINITNÍ PRÁCI. *Financování NNO ze strukturálních fondů EU. Základní informace o regionální politice EU* [online]. 2009. [cit. 1.3.2010]. Dostupný z WWW: <http://www.cpkp.cz/down/prorok_info_6.pdf>.
13. DEPARTMENT OF FINANCE AND PERSONEL. *Northern Ireland Structural Plan 2000 - 2006* [online]. 2008 [cit. 1.3.2010]. Dostupný z WWW: <http://www.dfpni.gov.uk/ni_structural_funds_plan_2000_-_2006.pdf>.
14. ECOTEC RESEARCH AND CONSULTING LIMITED. *Mid Term Evaluation of the Objective 1 Programme for the South West, 2000 - 2006* [online]. 2003. [cit. 25.3. 2010]. Dostupný z WWW:<<http://www.gos.gov.uk/497666/docs/164916/250313/Obj1-MTEReport-2003>>.
15. EUROPEAN COMMISSION. DG REGIO. *EU Cohesion Policy 1988-2008: Investing in Europe's future* [online]. Červen 2008. [cit. 10.6. 2009]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/panorama/pdf/mag26/mag26_en.pdf>.
16. EUROPEAN COMMISSION. DG REGIO. *Inforegio Factsheet. United Kingdom* [online]. October 2006. [cit. 5.3.2010]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/compar/comp_uk.pdf>.
17. EUROPEAN COMMISSION. DG REGIO. *Structural Funds in the UK 2000 – 2006* [online]. 2008 [cit. 1.3.2010]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/regional_policy/atlas/united_kingdom/factsheets/pdf/fact_uk_en.pdf>.
18. EUROPEAN COMMISSION. DG REGIO. *Structural Fund in the UK* [online]. 2009. [cit. 23.2.2010]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/regional_policy/newsroom/document/pdf/manchesteruk.pdf>.
19. EUROPEAN COMMISSION. DG REGIO. *European Cohesion Policy in the United Kingdom* [online]. 2009 [cit. 5.3.2010]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/country2009/uk_en.pdf>.
20. EUROPEAN COMMISSION. DG REGIO. *Results of the negotiations of Cohesion Policy Strategie and programmes 2007 - 2013* [online]. 2009 [cit. 5.3.2010]. Dostupný z WWW: <<http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/communication/country_uk_en.pdf>.

21. EUROPEAN COMMISSION. *European Economic Forecast* [online]. Autumn 2009. [cit. 23.1.2010]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/publication16055_en.pdf>.
22. EUROPEAN COMMISSION. DG REGIO. *Summary Community Support Framework Northern Ireland 2000 - 2006* [online]. 1999. [cit. 23.2.2010]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/prord/document/csuk_en.pdf>.
23. EUROPEAN SOCIAL FUND. *Community Support Framework for Great Britain Objective 2000 -2006* [online]. 2004. [cit. 1.3.2010]. Dostupný z WWW: <http://www.esf.gov.uk/_docs/esf_-_csf_2004.pdf>.
24. EUROPEAN COMMISSION. DG REGIO. *National Strategic Reference Framework United Kingdom* [online]. 2009.[cit. 2.3.2010]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/regional_policy/atlas2007/fiche/uk_en.pdf>.
25. EUROPEAN COMMISSION. *16th Annual Report on the implementation of the Structural Funds (2004)* [online]. 2005. [cit. 15.3. 2010]. Dostupný z WWW:<http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/pdf/fs2004/annexe.pdf>.
26. EUROPEAN COMMISSION. *17th Annual Report on the implementation of the Structural Funds (2005)* [online]. 2006. [cit. 15.3. 2010]. Dostupný z WWW:<http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/pdf/fs2005/annexe.pdf>.
27. EUROPEAN COMMISSION. *18th Annual Report on Implementation of the Structural Funds (2006)* [online]. 2007. [cit. 15.3. 2010]. Dostupný z WWW:<http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/pdf/annex/2006_sf_annex_en.pdf>.
28. EUROPEAN COMMISSION. *19th Annual Report on the implementation of the Structural Funds (2007)* [online]. 2008. [cit. 15.3. 2010]. Dostupný z WWW:<http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/pdf/annex/2007_sf_annex_part1_en.pdf>.
29. EUROPEAN COMMISSION. *20th Annual Report on the implementation of the Structural Funds (2008)* [online]. 2009. [cit. 15.3. 2010]. Dostupný z WWW:<http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/pdf/annex/2008_sf_annex_part2_en.pdf>.

30. EUROPEAN COMMISSION. *Ex Post Evaluation of Cohesion Policy Programmes 2000-2006 financed by the European Regional Development Fund in Objective 1 and 2 regions. United Kingdom* [online]. 2007. [cit. 20.3. 2010]. Dostupný z WWW:<http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/pdf/expost2006/wp1_tsk4_united_kingdom.pdf>.
31. EUROPEAN POLICIES RESEARCH CENTRE. *The Impact of Structural Funds Programmes in Scotland 1994 - 2006* [online]. July 2007. [cit. 23.3. 2010]. Dostupný z WWW:<http://www.eprc.strath.ac.uk/eprc/Documents/PDF_files/R60_Impact_of_SF_Programmes_in_Scotland_1994-2006.pdf>.
32. EUROSTAT. *Eurostat yearbook 2009* [online]. 2009. [cit. 26.1.2010]. Dostupný z WWW: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-CD-09001/EN/KS-CD-09-001-EN.PDF>.
33. EUROSTAT. *Eurostat regional yearbook 2009* [online]. 2009. [cit. 2.2.2010]. Dostupný z WWW: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-HA-09-001/EN/KS-HA-09-001-EN.PDF>.
34. EVROPSKÁ KOMISE. *Inforegio* [online]. Červenec 2006. [cit. 26.6. 2009]. Dostupný z WWW:<http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2007/publications/memo_cs.pdf>.
35. FÓRUM EVROPSKÉHO SOCIÁLNÍHO FONDU. *Evaluační plán programu OPLZZ 2008 - 2015* [online]. 2008. [cit. 15.3. 2010]. Dostupný z WWW:<<https://forum.esfcr.cz/dview.attachment.php?f=6881,667>>.
36. GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ PRO VNITŘNÍ POLITIKY. *Hospodářská návratnost výdajů na soudržnost pro členské státy* [online]. Květen 2009. [cit. 20.3.2010]. Dostupný z WWW:<http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/regi/dv/pe419106_ex_/pe419106_ex_cs.pdf>.
37. GOTTVALLD, J. *Aktivní politika zaměstnanosti ve Velké Británii a její srovnání s Českou republikou*. Studijní materiály k předmětu Trh práce EU. [online]. 2008/2009. [cit. 1.2.2010]. Dostupný z WWW: <<https://portalekf.wps.vsb.cz>>.
38. HOUGH, J; PRESLAND, A. *European Structural Funds* [online]. July 2000. [cit. 23.2.2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.parliament.uk/commons/lib/research/rp2000/rp00-072.pdf>>.

39. OBJECTIVE ONE PARTNERSHIP FOR CORNWALL AND THE OSLES OF SCILLY. *Financial Allocation and Anticipated Benefits* [online].2000.[cit. 27.3. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.objectiveone.com/ob1/pdfs/SPD11.pdf>>.
40. OBJECTIVE ONE PARTNERSHIP FOR CORNWALL AND THE OSLES OF SCILLY. *Quarterly Review 4/2004* [online]. 2004. [cit. 27.3. 2010]. Dostupný z WW W:<<http://www.objectiveone.com/client/reviews/Q%20Review%204.04.pdf>>.
41. OBJECTIVE ONE PARTNERSHIP FOR CORNWALL AND THE OSLES OF SCILLY. *Quarterly Review 4/2005* [online]. 2005. [cit. 27.3. 2010]. Dostupný z WWW:<<http://www.objectiveone.com/client/reviews/Q%20Review%204.05.pdf>>.
42. OBJECTIVE ONE PARTNERSHIP FOR CORNWALL AND THE OSLES OF SCILLY. *Quarterly Review 4/2006* [online]. 2006. [cit. 27.3. 2010]. Dostupný z WWW:< <http://www.objectiveone.com/client/reviews/Q%20Review%204.06.pdf>>.
43. OBJECTIVE ONE PARTNERSHIP OFFICE AND GOSW. *Qualitative evaluation of the Cornwall and the Isles of Scilly Objective One programme* [online].March 2009. [cit. 27.3. 2010]. Dostupný z WWW:<<http://www.objectiveone.com/O1htm/O1-legacy/ObjectiveOneEvaluationMar09.pdf>>.
44. OFFICE FOR NATIONAL STATISTICS. *United Kingdom Balance of Payments The Pink Book* [online].2009. [cit. 26.1.2010]. Dostupný z WWW: <http://www.statistics.gov.uk/downloads/theme_economy/PB09.pdf>.
45. OFFICE FOR NATIONAL STATISTICS. *Statistical Bulletin: Environmental Accounts 2009* [online].2009. [cit. 1.2.2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.statistics.gov.uk/pdfdir/ea0609.pdf>>.
46. OFFICE FOR NATIONAL STATISTICS. *Environmental Accounts Autumn 2008* [online]. 2008. [cit. 1.2.2010]. Dostupný z WWW: <http://www.statistics.gov.uk/downloads/theme_environment/EADec2008.pdf>.
47. OFFICE FOR NATIONAL STATISTICS. *Standard Names and Codes (SNAC) Database 2008 Edition* [online]. December 2008. [cit. 1.2.2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.ons.gov.uk/search/index.html?newquery=SNAC+User+Guide+>>>.
48. OFFICE FOR NATIONAL STATISTICS. *Regional Statistics* [online].2009[cit. 3.2.20 10]. Dostupný z WWW: <http://www.statistics.gov.uk/downloads/theme_compendia/RegionalSnapshot/Directory.pdf>.

49. OFFICE FOR NATIONAL STATISTICS. *Regional Accounts 1999: Part 1*. [online]. 1999. [cit. 3.2.2010]. Dostupný z WWW: <http://www.statistics.gov.uk/articles/economic_trends/Regional_Accounts_1999_Part1.pdf>.
50. REGIONAL EUROPEAN FUNDS DIRECTORATE, DEPARTMENT OF TRADE AND INDUSTRY. *United Kingdom National Strategic Reference Framework. EU Structural Funds Programmes: 2007 - 2013* [online]. October 2006. [cit. 2.3.2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.berr.gov.uk/files/file34769.doc>>.
51. SKOKAN, K. *Budoucnost politiky soudržnosti EU* [online]. Říjen 2009. [cit. 5.11.2009]. Dostupný z WWW: <http://www.konference.dobra rada.cz/web/document/cms_library/7.pdf>.
52. THE SCOTTISH PARLIAMENT. *European Structural Funds* [online]. April 2001. [cit. 2.3.2010]. Dostupný z WWW: <http://www.scottish.parliament.uk/business/research/pdf_subj_maps/smda01-03.pdf>.
53. ZAHRADNÍK, P. *K parametrům budoucnosti kohezní politiky EU po roce 2013* [online]. Srpen 2008. [cit. 5.11. 2009]. Dostupný z WWW: <http://www.csas.cz/banka/content/inet/internet/cs/EUSpA_ParametryKohezniPolitiky_po2013.pdf>.
54. ZAHRADNÍK, P. *Regionální politika EU a její finanční nástroje* [online]. Březen 2004. [cit. 10.6. 2009]. Dostupný z WWW: <http://www.csas.cz/banka/content/inet/internet/cs/Regional_policy.pdf>.
55. ZAHRADNÍK, P. *Nové iniciativy kohezní politiky: JASPERS, JEREMIE, JESSICA* [online]. Listopad 2006. [cit. 26.6. 2009]. Dostupný z WWW: <<http://www.csas.cz/banka/content/inet/internet/cs/JaspJeremJessic.pdf>>.

d) webové stránky

56. *Anglie. worldcountry.cz* [online]. Ekonomika. 2009. [cit. 3.2.2010]. Dostupný z WWW: <<http://anglie.worldcountry.cz/ekonomika.php>>.
57. *Bank of England* [online]. Monetary Policy Committee. Decisions 2010. [cit. 26.1.2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.bankofengland.co.uk/monetarypolicy/decisions/decisions10.htm/>>.

58. *Businessinfo* [online]. Regionální a strukturální politika EU. 2002. [cit. 9.6. 2009]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/regionalni-a-strukturalni-politika/1000521/4283/>>.
59. *Businessinfo* [online]. Fondy EU a jejich určení, historie, cíl regionální politiky EU. 2003. [cit. 17.6. 2009]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/fondy-eu-a-jejich-urceni-historie-cil/1000521/8880/>>.
60. *Businessinfo* [online]. Kohezní politika EU a její budoucí směřování. 2009. [cit. 5.11. 2009]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/zdroje-financovani-z-eu-2007-2013/kohezni-politika-eu-budouci-smerovani/1001573/52587/>>.
61. *Bussinesinfo.cz* [online]. Velká Británie: Vnitropolitická charakteristika. 2010. [cit. 23.1.2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/velka-britanie-vnitropoliticka-charakteristika/2/1000687/>>.
62. *CAIN Web Service* [online]. Northern Ireland: The background to the Peace Process. 2003 [cit. 10.2.2010]. Dostupný z WWW: <<http://cain.ulst.ac.uk/events/peace/darby03.htm>>.
63. *Central Intelligence Agency* [online]. The World Factbook. 2009. [cit. 23.1.2010]. Dostupný z WWW: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-worldfactbook/geos/uk.html>>.
64. *Communities and Local Government* [online]. Regional Development Agencies. 2010. [cit. 20.2.2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.communities.gov.uk/citiesandregions/regional/regionaldevelopmentagencies/>>.
65. ČSÚ [online]. Klasifikace územních statistických jednotek. 2010. [cit. 2.2. 2010]. Dostupný z WWW: <[http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/klasifikace_uzemnich_statistickych_jednotek_\(cz_nuts\)](http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/klasifikace_uzemnich_statistickych_jednotek_(cz_nuts))>.
66. ČSÚ [online]. Spojené království. Mapy. 2009. [cit. 2.2. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/engkapitola/1373-05--29>>.
67. ČT 24 [online]. Velká Británie. 2008. [cit. 23.1.2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.ct24.cz/cestovani/destinace/43293-velka-britanie/>>.
68. ČT 24 [online]. Severoirský parlament schválil historickou dohodu. 2010. [cit. 10.3.2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.ct24.cz/svet/83407-severoirsky-parlament-schvalil-historickou-dohodu/>>.

69. *Department for Business, Innovation and Skills* [online]. England's Regional Development Agencies. 2010. [cit. 20.2.2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.berr.gov.uk/whatwedo/regional/regional-dev-agencies/index.html>>.
70. *Department for Business, Innovation and Skills* [online]. Regional Investment 2010. [cit. 20.2.2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.berr.gov.uk/whatwedo/regional/investment/page29183.html>>.
71. *Do Londýna.cz*. [online]. O Skotsku. 2010. [cit. 3.2.2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.dolondyna.cz/skotsko/>>.
72. *Euractiv* [online]. Brusel tlačí na reformu regionální politiky. 2009. [cit. 5.11. 2009]. Dostupný z WWW:<<http://www.euractiv.cz/regionalni-rozvoj/clanek/brusel-tlaci-na-reformu-regionalni-politiky-005972>>.
73. *Euractiv* [online]. Ministři EU: Politika soudržnosti se musí zjednodušit. 2009. [cit.5.1 2009]. Dostupný z WWW:<<http://www.euractiv.cz/regionalni-rozvoj/clanek/ministri-v-marianskych-laznich-politika-soudrznosti-se-musi-zjednodusit-005920>>.
74. *Euractiv* [online]. EU do OSN pošle nižší závazek k omezení emisí 2010. [cit. 21.1.2010]. Dostupný z WWW: <http://www.euractiv.cz/zivotni_prostredi/clanek/eu-do-osn-posle-nizsi-zavazek-k-omezeni-emisi-007012>.
75. *Europa* [online]. Členské státy EU. 2010. [cit. 21.1.2010]. Dostupný z WWW: <http://europa.eu/abc/european_countries/eu_members/unitedkingdom/index_cs.htm>.
76. *European Social Fund in England 2007-2013* [online]. More About Objective 3 in 2000 - 2006. 2010. [cit. 2.3.2010]. Dostupný z WWW: <http://www.esf.gov.uk/archive/2000_2006_esf_programme/more_about_objective_3.asp>.
77. *European Election Database* [online]. Administrative division. 2006. [cit. 1.2.2010]. Dostupný z WWW: <http://extweb3.nsd.uib.no/civicactivecms/opencms/civicactive/en/Data/country/united_kingdom/administrative_division/>.
78. *EUROPEUM* [online]. Velká Británie a debata o budoucnosti EU. 2003. [cit. 14.3.2010]. Dostupný z WWW: <http://www.europeum.org/disp_article.php?aid=632>.
79. *Euractiv* [online]. Regionální politika EU. 2002. [cit. 9.6. 2009]. Dostupný z WWW:<<http://www.euractiv.cz/regionalni-rozvoj/analyza/regionln-politika-eu>>.

80. *Euroskop* [online]. EU od A do Z. 2008. [cit. 12.6. 2009]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/282/sekce/a-b/>>.
81. *Euroskop* [online]. Spojené království. 2010. [cit. 21.1.2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/394/sekce/zakladni-informace/>>.
82. *Eurostat* [online]. Country profiles. 2010. [cit. 21.1.2010]. Dostupný z WWW: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/guip/introAction.do?profile=cpro&theme=eurind&lang=en>>.
83. *Eurostat* [online]. Regional gross domestic product. 2010. [cit. 1.2.2010]. Dostupný z WWW: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tgs00006&plugin=1>>.
84. *Eurostat* [online]. Portrait of the Regions. United Kingdom. 2005. [cit. 3.2.2010]. Dostupný z WWW: <<http://circa.europa.eu/irc/dsis/regportraits/info/data/en/uk.htm>>.
85. *Eurostat* [online]. Local Administrative Units (LAU). 2008. [cit. 10.3. 2010]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/nuts/lau_en.html>.
86. *Eurostat* [online]. Share of long -term unemployment. 2010. [cit. 20.3.2010]. Dostupný z WWW: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/region_cities/regional_statistics/data/main_tables>.
87. *EUR-Lex* [online]. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/28/ES ze dne 23. dubna 2009 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů a o změně a následném zrušení směrnic 2001/77/ES a 2003/30/ES. 2009. [cit. 1.2.2010]. Dostupný z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:140:0016:0062:cs:PDF>>.
88. *Evropská soudní síť pro občanské a obchodní věci* [online]. Právní řád – Spojené království. 2006. [cit. 10.3.2010]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/civiljustice/legal_order/legal_order_uni_cs.htm>.
89. *Evropský sociální fond v ČR* [online]. 2008. [cit. 19.6. 2009]. Dostupný z WWW: <<http://www.esfcr.cz/evropsky-socialni-fond-v-cr>>.
90. *Finance* [online]. OECD: Kde je daňové zatížení nejvyšší?. 2009. [cit. 26.1.2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.finance.cz/zpravy/finance/246353/>>.

91. *Finance* [online]. OECD: sazba daně od 0 % do 52 %. 2009. [cit. 26.1.2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.finance.cz/zpravy/finance/204457-oecd-sazba-dane-od-0-do-52-/>>.
92. *Finance* [online]. Jak vysoké jsou sazby DPH v zemích OECD? 2009. [cit. 26.1.2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.finance.cz/zpravy/finance/222664-jak-vysoke-jsou-sazby-dph-v-zemich-oecd-/>>.
93. *Go where Ireland takes you* [online]. Belfast. 2010. [cit. 10.2.2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.discoverireland.cz/index.jsp?p=399&n=404>>.
94. *Government Office for the East Midlands* [online]. Regional Development Plan – National Documents. 2003. [cit. 2.3.2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.go-em.gov.uk/european-old/obj3/regional/national.php?x=0>>.
95. *HM Revenue & Customs* [online]. National minimum wage. 2010. [cit. 26.1.2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.hmrc.gov.uk/nmw/>>.
96. *Iniciativa Společenství EQUAL* [online]. O Iniciativě Společenství EQUAL. 2006. [cit. 19.6. 2009]. Dostupný z WWW: <<http://www.equalcr.cz/clanek.php?lg=1&id=5>>.
97. *Internetový politologický časopis e-Polis* [online]. Thatcherismus a Margaret Thatcherová. 2009. [cit. 14.3.2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.e-polis.cz/politicke-teorie/398-thatcherismus-a-margaret-thatcherova.html>>.
98. *INTERREG IVC* [online]. About the INTERREG IVC Programme. 2010.[cit. 12.3.2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.interreg4c.net/index.html>>.
99. *Irsko aktuálně* [online]. Konflikt v Severním Irsku. 2009. [cit. 10.2.2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.irsko-aktualne.cz/konflikt-v-severnim-irsku>>.
100. *ISAP. Úřad vlády pro ČR - odbor kompatibility s právem ES* [online]. Cesta do Evropské unie. 2010.[cit. 14.3.2010]. Dostupný z WWW: <<http://isap.vlada.cz/Dul/CESTY.NSF/I/Cesta%20do%20EU?OpenView&Start=7.2.3>>.
101. *LEADER +* [online]. Základní informace. 2009. [cit. 19.6. 2009]. Dostupný z WWW <http://www.leaderplus.cz/cz/area.asp?place_id=1&area_id=2>.
102. *NEWNET* [online]. UK on track to double koyoto target. 2009. [cit. 1.2.2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.newenergyworldnetwork.com/alternative-energy->

knowledge-bank/uk-on-track-to-double-kyoto-target-according-to-department-of-energy-and-climate-change.html>.

103. *Objective One Partnership for Cornwall and the Isles of Scilly* [online]. Financial highlights.2008. [cit. 27.3. 2010]. Dostupný z WWW:<http://www.objectiveone.com/O1htm/01-what/fin_highlights.htm>.
104. *Office for National Statistics* [online]. Names and codes for Eurostat Geography. 2008. [cit.2.2. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.ons.gov.uk/about-statistics/geography/products/geog-products-area/names-codes/eurostat/index.html>>.
105. *Portál* [online]. Definice regionální politiky. 2010. [cit. 2.3.2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.portal.cz/scripts/detail.php?id=28719>>.
106. *Regional Policy Inforegio* [online]. 2009. [cit. 9.6. 2009]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/regional_policy/policy/history/index_cs.htm>.
107. *Regional Policy - Inforegio* [online]. Programme Summaries. United Kingdom. Regional Development Programmes 2000 - 2006. 2010. [cit. 5.3.2010]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/regional_policy/country/prordn/search.cfm?gv_pay=UK&gv_reg=ALL&gv_obj=ALL&gv_the=ALL&lan=EN&gv_per=2>.
108. *Regional Policy - Inforegio* [online]. Programme Summaries. United Kingdom. Development Programmes 2007 - 2013. 2010. [cit. 5.3.2010]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/regional_policy/country/prordn/search.cfm?gv_pay=UK&gv_reg=ALL&gv_obj=ALL&gv_the=ALL&LAN=EN&gv_per=1>.
109. *Regional Policy - Inforegio* [online]. The implementation of Structural Funds in the UK 2000 - 2006. 2008. [cit. 2.3.2010]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/regional_policy/country/overmap/uk/runi_en.htm>.
110. *Regionální rada regionu soudržnosti Severozápad* [online]. Evaluace. 2010. [cit. 15.3. 2010]. Dostupný z WWW:<http://www.nuts2severozapad.cz/rop_sz/hodnoceni_rop/evaluace/>.
111. *Scotland* [online]. About Scotland. 2010. [cit. 10.2.2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.scotland.org/about/fact-file/government/index.html>>.
112. *Skotsko* [online]. Obecné informace. 2010. [cit. 10.2.2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.skotsko.name/informace.html>>.

113. *Strukturální fondy EU* [online]. Regionální politika EU. 2009. [cit. 26.6. 2009]. Dostupný z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Informace-o-fondech-EU/Regionalni-politika-EU>>.
114. *Strukturální fondy EU* [online]. Rámec evaluace v České republice v období 2007–2013.2009. [cit. 15.3. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Narodni-organ-pro-koordinaci/Evaluacni-cinnost-2/Ramec-evaluace-v-Ceske-republice-v-obdobi-2007-201>>.
115. *United Kingdom Parliament* [online]. The House of Lords. 2010. [cit. 23.1.2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.parliament.uk/lords/index.cfm>>.
116. *United Kingdom Parliament* [online]. Climate Change Bill. 2010. [cit. 1.2. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://services.parliament.uk/bills/2007-08/climatechange.html>>.
117. *United Kingdom Parliament* [online]. Current state of the parties. 2010. [cit. 23.1.2010]. Dostupný z WWW: <http://www.parliament.uk/mpslordsandoffices/mps_and_lords/stateparties.cfm>.
118. *Visit Britain* [online]. O Británii. 2010. [cit. 23.1.2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.visitbritain.cz/about-britain/history-and-culture/history/>>.
119. *Wales* [online]. About Wales. 2008. [cit. 3.2.2010]. Dostupný z WWW: <http://www.wales.com/en/content/cms/English/About_Wales/Wales_Fact_File/Wales_Fact_File.aspx>.
120. *WTO* [online]. United Kingdom. 2009. [cit. 26.1.2010]. Dostupný z WWW: <<http://stat.wto.org/CountryProfile/WSDBCountryPFView.aspx?Language=E&Country=GB>>.

Seznam zkratek

AIG	Assembly Investment Grant Investiční grant
BIS	Department for Business, Innovation and Skills Ministerstva pro podnikání, inovace a odborné záležitosti
BERR	Department for Business, Enterprise and Regulatory Reform Ministerstvo obchodu, podnikání a regulace
CAP	Common Agricultural Policy Společná zemědělská politika
CEB	Council of Europe Development Bank Rada Evropské rozvojové banky
CF	Cohesion Fund Fond soudržnosti
CIP	Community Initiatives Programmes Iniciativy Společenství
CO ₂	Oxid uhličitý
CSF	Community Support Framework Rámec podpory Společenství
CSG	Community Strategic Guidelines Strategické obecné zásady Společenství
ČR	Česká republika
DCLG	Department for Communities and Local Government Ministerstvo pro komunity a místní správu
DTI	Department of Trade and Industry Ministerstvo obchodu a průmyslu
DWP	Department for Work and Pensions Ministerstvo práce a penzí
EAGGF	European Agricultural Guidance and Guarantee Fund Evropský zemědělský garanční a podpůrný fond
EAFRD	European Agricultural Fund for Rural Development Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
EBRD	Evropská banka pro obnovu a rozvoj

ECU	European Currency Unit Evropská měnová jednotka
EFF	European Fisheries Fund Evropský rybářský fond
EHS	Evropské hospodářské společenství
EIB	European Investment Bank Evropská investiční banka
EIF	Evropský investiční fond
EK	Evropská komise
ERDF	European Regional Development Fund Evropský fond regionálního rozvoje
ES	Evropské Společenství
ESF	European Social Fund Evropský sociální fond
ESVO	Evropské sdružení volného obchodu
EU	European Union Evropská unie
EUR	Euro
FDI	Foreign direct investment Přímé zahraniční investice
FIFG	Financial Instrument for Fisheries Guidance Finanční nástroj pro podporu rybolovu
GBI	Grant for Business Investment Grant pro obchodní investice
GBP	Libra šterlinků
GO	Government Office Vládní úřady pro regiony
GVA	Gross Value Added Hrubá přidaná hodnota
HDP	Hrubý domácí produkt
HSS EU	Hospodářská a sociální soudržnost Evropské unie
IBRD	International Bank for Reconstruction and Development Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj

IDC	Industrial Development Certificate Osvědčení o průmyslovém rozvoji
IMF	International Monetary Fund Mezinárodní měnový fond
IPA	Instrument for Pre-Accession Assistance Nástroj předvstupní pomoci
ISPA	Instrument for Structural Policies for Pre-accession Nástroj pro strukturální politiku v předvstupním období
LAU	Local Administrative Unit Místní administrativní jednotka
LDA	London Development Agency Londýnská rozvojová agentura
NATO	North Atlantic Treaty Organization Severoatlantické aliance
NDP	National Development Plan Národní plán rozvoje
NSRF	National Strategic Reference Framework Národní strategický referenční rámec
NUTS	Nomenclature of Units for Territorial Statistics Nomenklatura územních statistických jednotek
OBSE	Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě
ODPM	Office of the Deputy Prime Minister Úřad zástupce ministerského předsedy
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj
OP	Operational Programme Operační program
OSN	Organizace spojených národů
PHARE	Poland and Hungary Assistance for the Restructuring of the Economy Pomoc Polsku a Maďarsku při přestavbě jejich ekonomiky
PPS	Purchasing power standard Parita kupní síly
RDA	Regional Development Agency Regionální rozvojová agentura

RDPE	Rural Development Programme for England Program rozvoje venkova pro Anglii
RSA	Regional Selective Assistance Regionální výběrová pomoc
SAPARD	Special accession programme for agriculture and rural development Speciální přístupový program pro rozvoj zemědělství a venkova
SEA	Single European Act Jednotný evropský akt
SEUPB	Special EU Programmes Body Speciální orgán EU
SF	Structural Funds Strukturální fondy
SME	Small and Medium Enterprise Malé a střední podniky
SPD	Single programming document Jednotný programový dokument
TEN	Trans-European Networks Transevropské sítě
UK	United Kingdom Spojené království Velké Británie a Severního Irska
USA	United States of America Spojené státy americké
WB	World Bank Světová banka
WEFO	Welsh European Funding Office Velšský úřad pro evropské financování
WTO	World Trade Organization Světová obchodní organizace

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst.3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 30. dubna 2010

Eva Poledníková

jméno a příjmení studenta

Adresa trvalého pobytu studenta:

Vratimovská 242, 739 34 Václavovice

Seznam příloh

- Příloha 1 Srovnání cílů a nástrojů politiky HSS EU v programovacím období 2000-2006 a 2007-2013
- Příloha 2 Orientační rozdělení alokací politiky HSS EU podle jednotlivých členských států v letech 2007–2013 (běžné ceny, mil. EUR)
- Příloha 3 Administrativní rozdělení hrabství a jednotných správních oblastí v UK
- Příloha 4 Mapa administrativních hrabství Anglie
- Příloha 5 Počet residentů UK jiné než britské národnosti v letech 2004-2008 (v tis. obyvatel)
- Příloha 6 Vývoj vybraných makroekonomických ukazatelů UK
- Příloha 7 Výše národní minimální mzdy v UK, dle věku v letech 2000-2009 (v GBP)
- Příloha 8 Výše DPH ve vybraných zemích EU (v %)
- Příloha 9 Export a import a zboží a služeb UK v letech 1998-2008 (v mil. GBP)
- Příloha 10 Běžný a finanční účet platební bilance UK (v mld. GBP)
- Příloha 11 Přehled jednotek NUTS 1 a NUTS 2 zemí Spojeného království
- Příloha 12 Mapa regionů NUTS 1 a NUTS 2 Spojeného království
- Příloha 13 HDP regionů NUTS 2 (v PPS na obyvatele v % průměru HDP EU-27)
- Příloha 14 HDP regionů NUTS 2 (v PPS na obyvatele, v % průměru HDP EU-27)
- Příloha 15 Základní data o regionech NUTS 1 a NUTS 2 UK
- Příloha 16 Věková struktura obyvatelstva Walesu v roce 2008
- Příloha 17 Nadnárodní spolupráce UK pro období 2007-2013 v Cíli Evropská územní spolupráce
- Příloha 18 Výstupy a výsledky vybraných programů UK v rámci Cíle 1 a 2 dosažených k roku 2006
- Příloha 19 Srovnání HDP/obyv. (v PPS) a růstu HDP/obyv. v letech 1999-2005
- Příloha 20 Srovnání míry zaměstnanosti a míry nezaměstnanosti v regionech UK Cíle 1 v roce 1999 a 2006

Přílohy

Příloha 1: Srovnání cílů a nástrojů politiky HSS EU v programovacím období 2000-2006 a 2007-2013

2000 - 2006		2007 - 2013	
Cíle	Finanční nástroj	Cíle	Finanční nástroj
Fond soudržnosti	Fond soudržnosti	Konvergence	Fond soudržnosti ERDF ESF
Cíl 1	ERDF ESF EAGGF – orientační sekce FIFG		
Cíl 2	ERDF ESF	Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost	ERDF ESF
Cíl 3	ESF		
INTERREG	ERDF	Evropská územní spolupráce	ERDF
URBAN	ERDF		
EQUAL	ESF		
LEADER+	EAGGF – orientační sekce		
Rozvoj venkova a restrukturalizace rybolovu mimo rámec Cíle 1	EAGGF – záruční sekce FIFG	<i>Problematika rozvoje venkova a rybolovu není nadále součástí politiky HSS, ale řadí se pod Společnou zemědělskou politiku.</i>	
9 CÍLŮ	6 FINANČNÍCH NÁSTROJŮ	3 CÍLE	3 FINANČNÍ NÁSTROJE

Zdroj: www.institutumeni.cz, 2009; vlastní úprava

Příloha 2: Orientační rozdělení alokací politiky HSS EU podle jednotlivých členských států v letech 2007–2013 (běžné ceny, v mil. EUR)

	Konvergence			Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost		Evropská územní spolupráce	Celkem
	Fond soudržnosti	Konvergence	Phasing-out	Phasing-in	Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost		
Belgie			638		1 425	194	2 258
Bulharsko	2 283	4 391				179	6 853
Česká republika	8 819	17 064			419	389	26 692
Dánsko					510	103	613
Německo		11 864	4 215		9 409	851	26 340
Estonsko	1 152	2 252				52	3 456
Irsko				458	293	151	901
Řecko	3 697	9 420	6 458	635		210	20 420
Španělsko	3 543	21 054	1 583	4 955	3 522	559	35 217
Francie		3 191			10 257	872	14 319
Itálie		21 211	430	972	5 353	846	28 812
Kypr	213			399		28	640
Lotyšsko	1 540	2 991				90	4 620
Litva	2 305	4 470				109	6 885
Lucembursko					50	15	65
Maďarsko	8 642	14 248		2 031		386	25 307
Malta	284	556				15	855
Nizozemsko					1 660	247	1 907
Rakousko			177		1 027	257	1 461
Polsko	22 176	44 377				731	67 284
Portugalsko	3 060	17 133	280	448	490	99	21 511
Rumunsko	6 552	12 661				455	19 668
Slovinsko	1 412	2 689				104	4 205
Slovensko	3 899	7 013			449	227	11 588
Finsko				545	1 051	120	1 716
Švédsko					1 626	265	1 891
Spojené království		2 738	174	965	6 014	722	10 613
Meziregionální spolupráce/ sítě						445	445
Technická pomoc							868
Celkem	69 578	199 322	13 955	11 409	43 556	8 723	347 410

Pozn.: Vzhledem k tomu, že čísla byla zaokrouhlena, nemusí celkové částky přesně odpovídat.

Zdroj: Evropská komise, 2007, str. 25

United Kingdom: Counties and Unitary Authorities,¹ 2009

Key

- Non-Metropolitan Counties (England)
- Metropolitan Counties (England)
- Greater London (England)
- Unitary Authorities (England and Wales)
- Council Areas (Scotland)
- District Council Areas (Northern Ireland)

Boundaries shown in England are effective as follows:
Non-Metropolitan Counties at 1st April 2009, Metropolitan Counties at 1st April 1996, Greater London Authority at 22nd December 1999 and Unitary Authorities at 1st April 2009.

Boundaries shown in the rest of the UK are effective as follows:
Unitary Authorities in Wales at 1st April 2005, Council Areas in Scotland at 1st April 2007 and District Council Areas in Northern Ireland at 1st April 1992.

Please visit the ONS Geography web pages for the latest information: www.statistics.gov.uk/geography

Legend:

- Bd Bridgend
- BG Blaenau Gwent
- Ca Cardiff
- Cy Caerphilly
- MT Merthyr Tydfil
- Mon Monmouthshire
- N Newport
- NPT Neath Port Talbot
- RCT Rhondda, Cynon, Taff
- T Torfaen
- VG The Vale of Glamorgan
- B City of Bristol
- BS Bath and North East Somerset
- NS North Somerset
- SG South Gloucestershire
- BH Brighton and Hove
- Bo Bournemouth
- Pf Poole
- Po Portsmouth
- So Southampton
- Re Reading
- Sl Slough
- SW Swindon
- Wk Wokingham
- WM Windsor and Maidenhead
- BF Bracknell Forest
- L Luton
- MK Milton Keynes
- MW Middlesbrough
- SS Southend-on-Sea
- Tk Thurrock
- D Darlington
- Hp Hartlepool
- M Middlesbrough
- RC Redcar and Cleveland
- ST Stockton-on-Tees
- Da Derby
- KH City of Kingston upon Hull
- Lr Leicester
- NEL North East Lincolnshire
- NE Nottingham
- Pe Peterborough
- R Rutland

¹ Council Areas in Scotland and District Council Areas in Northern Ireland are equivalent to Unitary Authorities in England and Wales, but are shown separately.

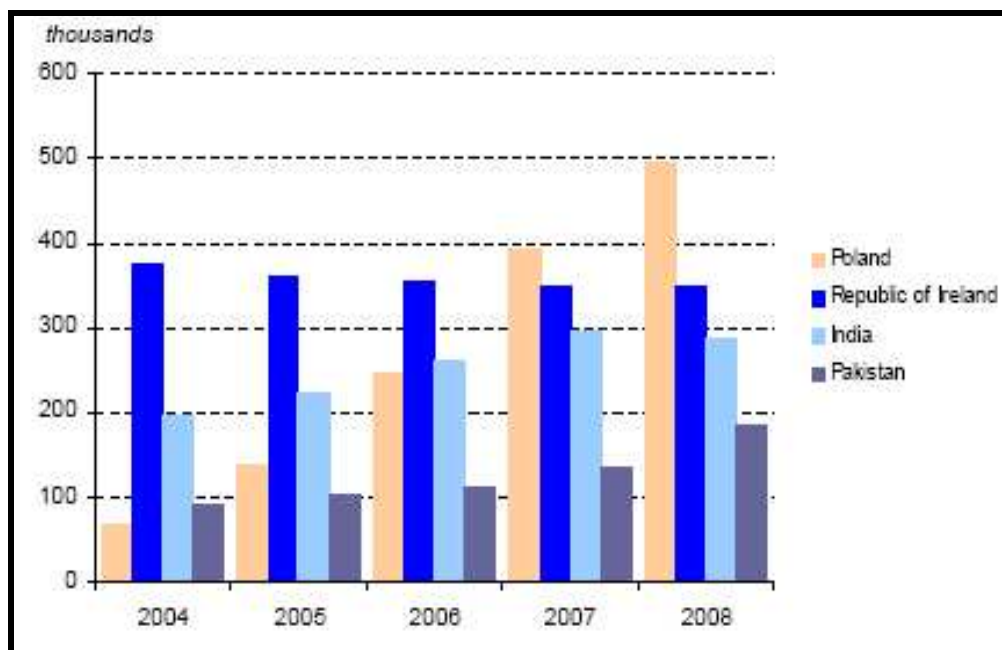
Příloha 4: Mapa administrativních hrabství Anglie

Zdroj: <http://www.woodlands-junior.kent.sch.uk/CUSTOMS/questions/counties.html>, 2009; vlastní úprava

Příloha 5: Počet residentů UK jiné než britské národnosti v letech 2004-2008 (v tis. obyvatel)

Zdroj: Office for National Statistics, 2008, str. 45

Příloha 6: Vývoj vybraných makroekonomických ukazatelů UK

	2008			Annual percentage change						
	bn GBP	Curr. prices	% GDP	92-05	2006	2007	2008	2009	2010	2011
GDP		1448.3	100.0	2.8	2.9	2.6	0.6	-4.6	0.9	1.9
Private consumption		928.4	64.1	3.2	1.5	2.1	1.0	-3.3	-0.3	1.5
Public consumption		313.3	21.6	1.8	1.6	1.2	2.5	2.9	1.4	-1.8
Gross fixed capital formation		243.1	16.8	3.7	6.5	7.8	-3.3	-15.9	-3.8	3.0
of which : equipment		83.8	5.8	5.0	4.5	11.5	-3.0	-26.8	-9.3	2.3
Exports (goods and services)		422.2	29.2	5.6	11.3	-2.8	1.0	-11.5	1.8	4.6
Imports (goods and services)		459.5	31.7	6.6	8.8	-0.7	-0.8	-13.7	0.1	3.0
GNI (GDP deflator)		1474.7	101.8	3.0	1.8	3.3	1.0	-5.1	1.7	2.0
Contribution to GDP growth :										
Domestic demand				3.1	2.4	3.0	0.5	-4.3	-0.4	1.0
Stockbuilding				0.1	0.1	0.2	-0.4	-1.2	0.8	0.5
Foreign balance				-0.3	0.4	-0.6	0.5	1.0	0.4	0.4
Employment				0.7	0.9	0.7	0.7	-2.0	-0.9	1.3
Unemployment rate (a)				6.8	5.4	5.3	5.6	7.8	8.7	8.0
Compensation of employees/head				4.2	4.2	4.9	2.3	1.2	1.2	2.3
Unit labour costs whole economy				2.1	2.2	3.0	2.5	4.0	-0.6	1.7
Real unit labour costs				-0.4	-0.6	0.1	-0.4	2.9	-2.2	-0.3
Savings rate of households (b)				-	-	2.2	1.5	4.3	5.0	6.1
GDP deflator				2.5	2.8	2.9	2.9	1.1	1.7	2.0
Harmonised index of consumer prices				1.9	2.3	2.3	3.6	2.0	1.4	1.6
Terms of trade of goods				0.1	-0.1	0.6	0.3	-1.5	0.3	0.5
Trade balance (c)				-3.1	-5.8	-6.4	-6.5	-5.8	-5.5	-5.2
Current account balance (c)				-1.6	-3.3	-2.7	-1.6	-2.4	-1.6	-0.9
Net lending(+) or borrowing(-) vis-à-vis ROW (c)				-1.5	-3.2	-2.5	-1.4	-2.2	-1.4	-0.7
General government balance (c)				-2.8	-2.7	-2.7	-5.0	-12.1	-12.9	-11.1
Cyclically-adjusted budget balance (c)				-2.8	-3.5	-3.8	-5.7	-10.5	-11.4	-9.9
Structural budget balance (c)				-	-3.5	-3.8	-5.2	-10.3	-11.4	-9.9
General government gross debt (c)				43.6	43.2	44.2	52.0	68.6	80.3	88.2

(a) Eurostat definition. (b) gross saving divided by gross disposable income. (c) as a percentage of GDP.

Zdroj: European Commission, 2009, str. 156; vlastní úprava

Příloha 7: Výše národní minimální mzdy v UK, dle věku v letech 2000-2009 (v GBP)

Období	do 18 let	18-21 let	22 let a výše
od 1/10/08 do 30/09/09	£3,53	£4,77	£5,73
od 1/10/07 do 30/09/08	£3,40	£4,60	£5,52
od 1/10/06 do 30/09/07	£3,30	£4,45	£5,35
od 1/10/05 do 30/09/06	£3,00	£4,25	£5,05
od 1/10/04 do 30/09/05		£4,10	£4,85
od 1/10/03 do 30/09/04		£3,80	£4,50
od 1/10/02 do 30/09/03		£3,60	£4,20
od 1/10/01 do 30/09/02		£3,50	£4,10
od 1/10/00 do 30/09/01		£3,20	£3,70

Zdroj: www.hmrc.gov.uk, 2010 ; vlastní zpracování

Příloha 8: Výše DPH ve vybraných zemích EU (v %)

Země	DPH v daňové soustavě	2000	2004	2007	2008	2009	snížené sazby
Rakousko	1973	20	20	20	20	20	10 a 12
Belgie	1971	21	21	21	21	21	6 a 12
Česko	1993	22	22	19	19	19	9
Spojené království	1973	17,5	17,5	17,5	17,5	15	5
Dánsko	1967	25	25	25	25	25	-
Francie	1968	20,6	19,6	19,6	19,6	19,6	2 a 5
Finsko	1994	22	22	22	8 a 17	22	22
Německo	1968	16	16	19	19	19	7
Řecko	1987	18	18	19	19	19	4 a 9
Maďarsko	1988	25	25	20	20	20	5
Irsko	1972	21	21	21	21	21,5	4 a 13
Itálie	1973	20	20	20	20	20	4 a 10
Lucembursko	1970	15	15	15	15	15	3 a 6 a 12
Nizozemí	1969	17,5	19	19	19	19	6
Polsko	1993	22	22	22	22	22	7
Portugalsko	1986	17	19	21	21	21	5 a 12
Slovensko	1993	23	19	19	19	19	10
Španělsko	1986	16	16	16	16	16	4 a 7
Švédsko	1969	25	25	25	25	25	6 a 12

Zdroj: www.finance.cz, 2009; vlastní zpracování

Příloha 9: Export a import a zboží a služeb UK v letech 1998-2008 (v mil. GBP)

		1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Credits												
Exports of goods and services												
Exports of goods	LQAD	164 056	166 166	187 936	189 093	186 524	188 320	190 874	211 608	243 633	220 858	251 102
Exports of services	KTMQ	69 228	76 525	81 883	87 773	94 012	102 357	112 922	119 186	134 246	150 645	170 399
Total exports of goods and services	KTMW	233 284	242 691	269 819	276 866	280 536	290 677	303 796	330 794	377 879	371 503	421 501
Debits												
Imports of goods and services												
Imports of goods	LQBL	185 869	195 217	220 912	230 305	234 229	236 927	251 774	280 197	319 945	310 612	343 979
Imports of services	KTMR	54 225	60 963	66 881	70 573	74 380	79 745	84 508	93 444	99 464	105 838	115 920
Total imports of goods and services	KTMX	240 094	256 180	287 793	300 878	308 609	316 672	336 282	373 641	419 409	416 450	459 899
Balances												
Trade in goods and services												
Trade in goods	LQCT	-21 813	-29 051	-32 976	-41 212	-47 705	-48 607	-60 900	-68 589	-76 312	-89 754	-92 877
Trade in services	KTMS	15 003	15 562	15 002	17 200	19 632	22 612	28 414	25 742	34 782	44 807	54 479
Total trade in goods and services	KTMY	-6 810	-13 489	-17 974	-24 012	-28 073	-25 995	-32 486	-42 847	-41 530	-44 947	-38 398

Zdroj: Office for National Statistics, 2009; vlastní zpracování

Příloha 10: Běžný a finanční účet platební bilance UK (v mld. GBP)

Běžný účet (mld. GBP)						
Rok	Obchod se zbožím	Obchod se službami	Bilance celkem	Výnosy	Běžné převody	Běžný účet
2005	-68,8	24,6	-44,2	25,2	-12,0	-31,0
2006	-77,6	31,0	-46,6	7,8	-12,0	-50,7
2007	-89,5	38,3	-51,2	5,3	-13,9	-59,8
2008	-93,4	56,2	-37,2	3,5	-13,6	-24,5
2009 Q1	-20,8	13,5	-7,3	9,6	-3,9	-2,0
2009 Q2	-19,9	11,3	-8,5	8,2	-4,2	-4,4
2009 Q3	-19,7	11,8	-7,9	6,7	-3,6	-4,7
Finanční účet (mld. GBP)						
Rok	Zahraniční investice v UK (+)		UK investice v zahraničí (-)		Saldo	
	Celkem	Z toho přímé (FDI)	Celkem	Z toho přímé (FDI)		
2005	718,0	97,8	687,4	44,0	29,0	
2006	615,5	80,5	573,6	47,2	38,2	
2007	1.035,1	98,2	995,4	136,1	31,7	
2008	-620,3	52,4	-650,3	72,5	30,0	
2009 Q1	-91,0	6,8	-89,0	13,3	-2,1	
2009 Q2	-7,9	1,1	-19,2	5,4	11,2	

Zdroj: www.businessinfo.cz, 2010; vlastní zpracování

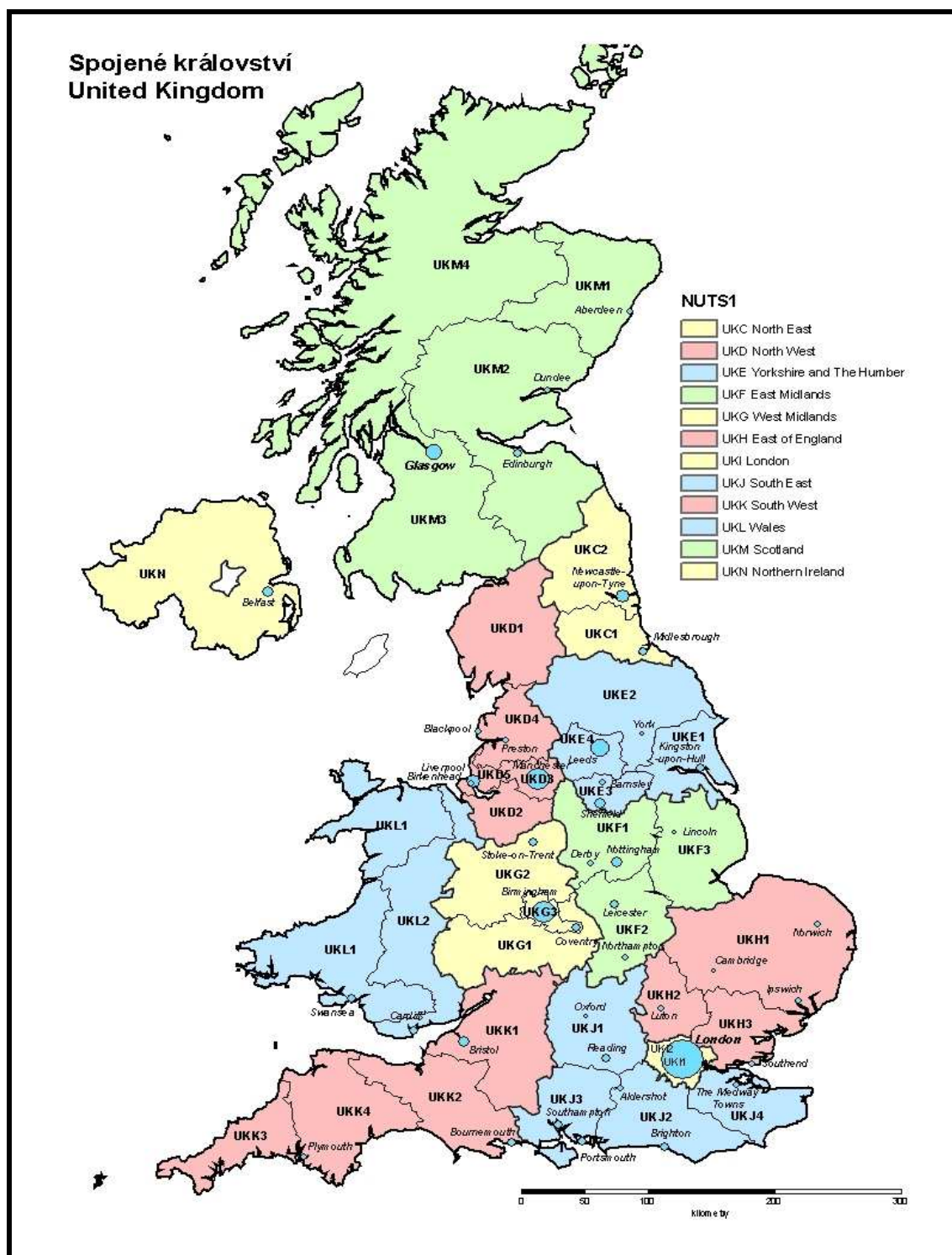
Příloha 11: Přehled jednotek NUTS 1 a NUTS 2 zemí Spojeného království

NUTS 1	Anglie	Wales	Skotsko	Severní Irsko	Celkem
	North East	Wales	Scotland	Northern Ireland	
	North West				
	Yorkshire and The Humber				
	East Midlands				
	West Midlands				
	East of England"				
	London				
	South East				
	South West				
Počet NUTS 1	9	1	1	1	12
NUTS 2	Anglie	Wales	Skotsko	Severní Irsko	Celkem
	Tees Valley and Durham	West Wales and The Valleys	Eastern Scotland	Northern Ireland	
	Northumberland and Tyne and Wear	East Wales	South Western Scotland		
	Cumbria		North Eastern Scotland		
	Cheshire		Highlands and Islands		
	Greater Manchester				
	Lancashire				
	Merseyside				
	East Yorkshire and Northern Lincolnshire				
	North Yorkshire				
	South Yorkshire				
	West Yorkshire				
	Derbyshire and Nottinghamshire				
	Leicestershire, Rutland and Northamptonshire				
	Lincolnshire				
	Herefordshire, Worcestershire and Warwickshire				
	Shropshire and Staffordshire				
	West Midlands				
	East Anglia				
	Bedfordshire and Hertfordshire				
	Essex				
	Inner London				
	Outer London				
	Berkshire, Buckinghamshire and Oxfordshire				
	Surrey, East and West Sussex				

	Hampshire and Isle of Wight				
	Kent				
	Gloucestershire, Wiltshire and Bristol/Bath area				
	Dorset and Somerset				
	Cornwall and Isles of Scilly				
	Devon				
Počet NUTS 2	30	2	4	1	37

Zdroj: www.ons.gov.uk, 2008; vlastní zpracování

Příloha 12: Mapa regionů NUTS 1 a NUTS 2 Spojeného království

Zdroj: www.czso.cz, 2009

Příloha 13: HDP regionů NUTS 2 (v PPS na obyvatele v % průměru HDP EU-27)

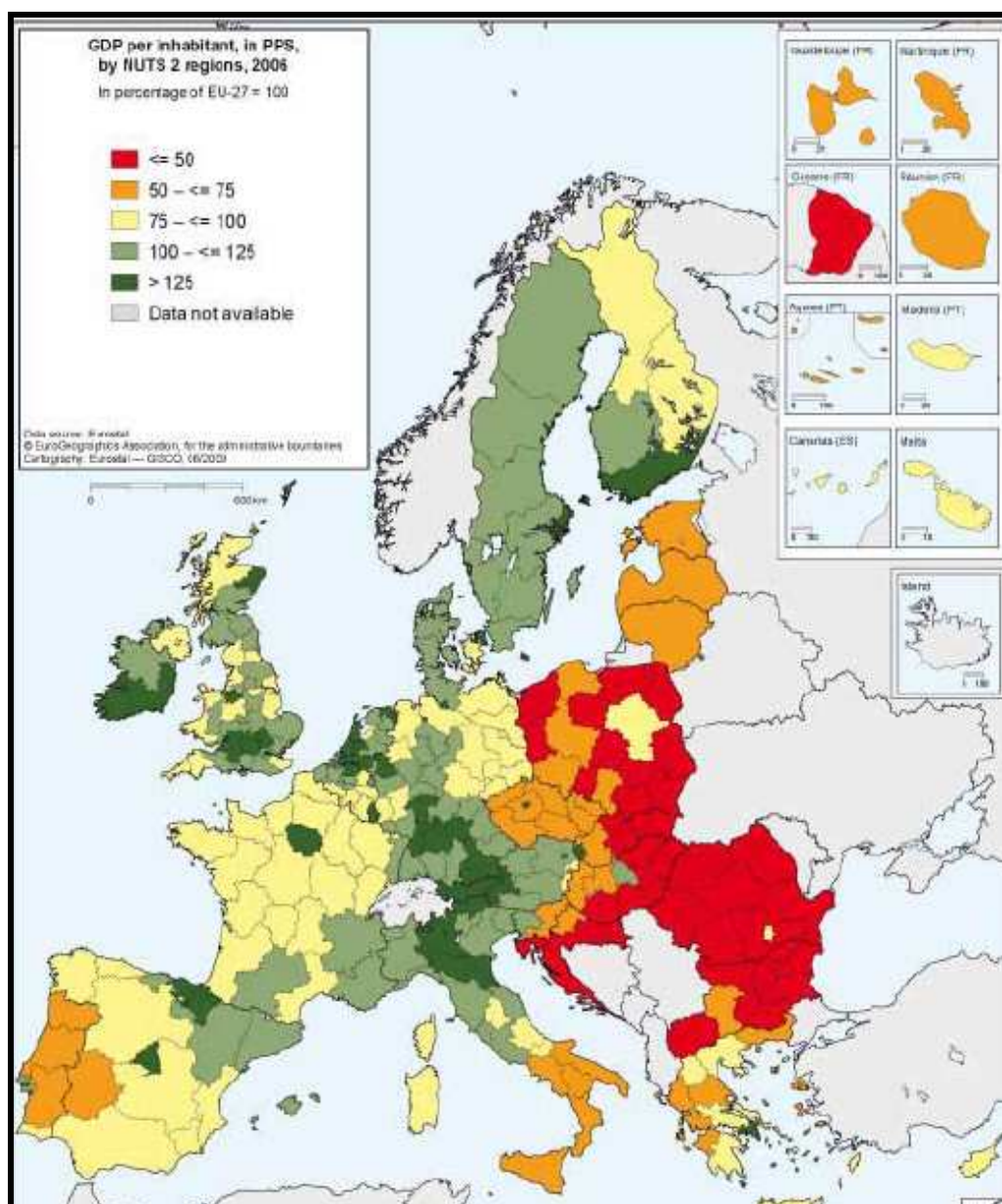
	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Anglie						
Tees Valley and Durham	82,6	85,6	89,7	85,1	84,6	81,5
Northumberland, Tyne and Wear	103,1	102,8	102,8	105	103,7	97,8
Cumbria	88,1	91,8	91,9	88,1	92	89,7
Cheshire	133,4	130,2	131	133,7	133,4	123,7
Greater Manchester	110,4	111,5	115,4	112,5	111	105,3
Lancashire	98,8	99,2	99,9	97,8	95,4	89,9
Merseyside	88,8	89,6	87,6	87	86,4	83,2
East Yorkshire and Northern Lincolnshire	99,3	98,9	101	97,1	95,7	90,5
North Yorkshire	109,7	112,6	112,6	106	104,2	101,2
South Yorkshire	91,2	92	94,8	94,1	92,5	90,2
West Yorkshire	114,2	114,9	114,4	112,8	110,5	103,5
Derbyshire and Nottinghamshire	107,3	105,7	108,2	108,3	105,9	100,6
Leicestershire, Rutland and Northants	116	120,6	122,6	119,4	118,7	114,4
Lincolnshire	91,5	93,3	91	84,3	82,7	83,2
Herefordshire, Worcestershire and Warks	104,7	104,3	108,5	107,3	108,2	100,6
Shropshire and Staffordshire	93,8	94	95,7	92,4	91,6	89,0
West Midlands	116,8	116,7	114,7	112,4	108,4	105,3
East Anglia	108,1	109,9	112,4	110,1	110,6	110,4
Bedfordshire, Hertfordshire	135	132	135,5	137,2	129,7	127,0
Essex	97,8	103,9	104,1	99,9	101,8	98,0
Inner London	324,6	330,8	335,1	337,5	335,9	334,2
Outer London	109,9	110	113,3	110,4	109	106,7
Berkshire, Bucks and Oxfordshire	164,1	168,9	171,4	166,4	14	156,1
Surrey, East and West Sussex	131,8	130,4	129,3	125,2	124,9	122,4
Hampshire and Isle of Wight	117,5	117,7	120,4	119,4	118,7	116,9
Kent	97,4	98,3	100,4	102,3	95,5	93,4
Gloucestershire, Wiltshire and Bristol/Batharea	138,5	140,7	140,3	135,1	130,4	128,3
Dorset and Somerset	96,8	98,2	99	103	103,5	97,3
Cornwall and Isles of Scilly	75,7	77,1	77,6	76,3	77,6	75,2
Devon	90,5	89,7	95,5	92,3	93,1	88,6
Wales						
West Wales and The Valleys	77,4	76,5	78	78,4	77,3	73,4
East Wales	118,3	120,9	121	116	113,2	110,3
Skotsko						
Eastern Scotland	119	121,2	123,7	121,9	123,7	119,9
South Western Scotland	105,4	107,1	108,6	109,4	106,9	103,6
North Eastern Scotland	0	0	162 (s)	155,5 (s)	153,5	152,9
Highlands and Islands	0	0	88,9 (s)	88,8 (s)	90,4	87,2
Severní Irsko						
Northern Ireland	95,6	96,6	99,4	98,2	97,7	92,8

Pozn.:* (s)=předpoklad

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>, 2010; vlastní zpracování

Příloha 14: HDP regionů NUTS 2 (v PPS na obyvatele, v % průměru HDP EU-27)

Zdroj: Eurostat, 2009, str. 53

Příloha 15: Základní data o regionech NUTS 1 a NUTS 2 UK

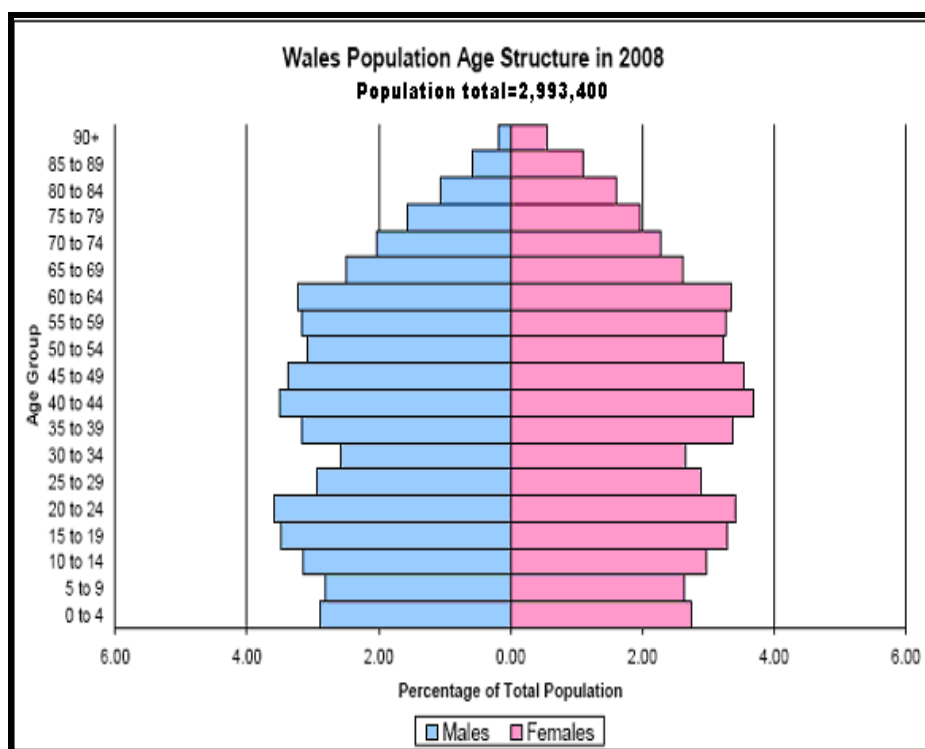
Kód	Název státu (národní jazyk) Název regionu (národní jazyk)	Výměra (km ²)	Počet obyvatel (v tis.)	Průměrný roční přírůstek obyvatel		Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele (v paritě kupní síly)				Podíl zaměstnaných v sektoru (%)		Podíl ekono- micky aktiv-ních (%)	Míra neza- měst- nanosti (%)
				cel- kový	mig- rační	absolutně		EU 25 = 100		primár- ním	terciár- ním		
				1995-2002		1995	2002	1995	2002	2001	2001		
Code	State (national language) Region (national language)	Total area (km ²)	Popula- tion, total (thou- sand)	Average annual population increase (1995-2002)		Gross domestic product per capita in purchasing power parity				Employed persons by sector (%)		Economically active population (%)	Unemp- loyment rate (%)
				total	migra- tion	No.		EU 25 = 100		primary	tertiary		
						1995	2002	1995	2002	2001	2001		
a	b	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
UK	United Kingdom	243 820	59 569	1,8	0,5	16 827	24 945	110,5	117,8	1,6	78,1	49,1	5,0
UKC	North East	8 612	2 541	-4,0	-4,7	13 778	19 249	90,5	90,9	0,7	75,9	44,7	6,4
UKC1	Tees Valley and Durham	3 046	1 147	-2,8	-5,5	13 739	17 229	90,2	81,4	0,7	73,0	42,6	7,5
UKC2	Northumberland, Tyne and Wear	5 566	1 393	-5,0	-4,0	13 809	20 912	90,7	98,8	0,8	78,0	46,5	5,6
UKD	North West (including Merseyside)	14 165	6 805	-2,7	-3,1	15 085	21 878	99,0	103,3	1,0	76,8	47,6	4,9
UKD1	Cumbria	6 824	491	-1,0	0,6	15 470	17 967	101,6	84,9	3,8	71,4	48,3	4,9
UKD2	Cheshire	2 331	990	1,0	0,0	18 572	28 036	121,9	132,4	1,3	75,4	49,5	3,3
UKD3	Greater Manchester	1 286	2 531	-3,3	-4,7	15 446	23 059	101,4	108,9	0,3	78,1	47,4	5,0
UKD4	Lancashire	3 070	1 429	-0,5	-0,3	14 930	20 176	98,0	95,3	1,8	72,4	48,9	4,2
UKD5	Merseyside	655	1 365	-6,9	-6,3	12 047	18 422	79,1	87,0	0,4	82,3	44,7	6,5
UKE	Yorkshire and The Humber	15 566	5 013	-1,2	-2,2	14 929	21 832	98,0	103,1	1,4	74,1	48,3	5,0
UKE1	East Riding and North Lincolnshire	3 658	882	-2,1	-2,2	15 461	20 398	101,5	96,4	2,4	70,5	47,1	5,8
UKE2	North Yorkshire	8 315	760	5,0	5,6	15 407	22 745	101,1	107,4	3,5	76,7	50,6	2,7
UKE3	South Yorkshire	1 559	1 273	-4,1	-4,6	12 551	19 009	82,4	89,8	0,6	74,2	47,6	5,8
UKE4	West Yorkshire	2 034	2 098	-1,2	-3,5	16 004	23 819	105,1	112,5	0,5	74,4	48,5	5,1
UKF	East Midlands	15 627	4 252	3,5	2,3	15 568	21 892	102,2	103,4	1,8	71,1	49,3	4,4
UKF1	Derbyshire and Nottinghamshire	4 788	2 005	0,3	-0,3	15 183	21 534	99,7	101,7	1,0	71,6	47,9	4,7
UKF2	Leicestershire, Rutland and Northants	4 918	1 582	4,8	2,4	16 642	23 902	109,3	112,9	1,3	71,0	51,1	4,0
UKF3	Lincolnshire	5 921	665	10,7	12,0	14 152	18 170	92,9	85,8	5,9	69,9	49,5	4,3
UKG	West Midlands	13 004	5 320	-0,1	-1,8	15 490	22 133	101,7	104,5	1,4	73,2	48,3	5,7
UKG1	Herefordshire, Worcestershire and Warks	5 902	1 245	4,5	4,0	15 103	21 658	99,2	102,3	3,0	73,6	50,5	3,8
UKG2	Shropshire and Staffordshire	6 203	1 496	1,6	0,8	13 731	19 269	90,1	91,0	2,2	71,2	51,0	4,1
UKG3	West Midlands	899	2 578	-3,3	-6,0	16 658	24 021	109,4	113,5	0,2	74,1	45,6	7,7
UKH	Eastern	19 120	5 460	4,7	2,9	16 117	23 325	105,8	110,2	1,8	76,6	50,9	3,9
UKH1	East Anglia	12 570	2 217	5,0	4,5	16 346	22 360	107,3	105,6	3,0	74,9	50,5	3,7
UKH2	Bedfordshire, Hertfordshire	2 875	1 614	4,7	0,7	17 845	27 583	117,2	130,3	0,7	79,0	52,3	3,9

UKH3	Essex	3 675	1 630	4,2	2,8	14 107	20 411	92,6	96,4	1,5	76,5	50,1	4,1
UKI	London	1 584	7 394	7,5	1,5	25 872	40 068	169,8	189,3	0,2	88,5	49,5	7,0
UKI1	Inner London	321	2 908	11,5	3,2	42 089	66 761	276,3	315,4	0,1	91,8	48,5	9,0
UKI2	Outer London	1 263	4 486	5,1	0,4	15 923	22 836	104,5	107,9	0,3	84,2	50,2	5,8
UKJ	South East	19 111	8 079	3,9	2,5	17 281	27 105	113,4	128,0	1,7	81,0	51,7	3,8
UKJ1	Berkshire, Bucks and Oxfordshire	5 742	2 112	4,7	0,3	20 876	34 251	137,0	161,8	1,1	81,8	56,1	3,9
UKJ2	Surrey, East and West Sussex	5 461	2 570	3,4	4,1	17 470	27 589	114,7	130,3	1,8	83,1	51,0	3,4
UKJ3	Hampshire and Isle of Wight	4 174	1 796	4,0	2,8	15 423	24 113	101,2	113,9	1,5	80,1	52,1	3,4
UKJ4	Kent	3 735	1 600	3,5	2,5	14 328	20 233	94,1	95,6	2,7	76,8	46,6	4,8
UKK	South West	23 971	5 001	4,3	4,9	15 515	23 052	101,9	108,9	2,4	77,1	49,8	3,4
UKK1	Gloucestershire, Wiltshire and North Somerset	7 603	2 192	3,6	2,0	17 921	28 353	117,6	133,9	1,5	77,5	52,0	3,2
UKK2	Dorset and Somerset	6 105	1 207	5,1	7,6	14 233	20 204	93,4	95,4	2,8	76,1	48,9	3,1
UKK3	Cornwall and Isles of Scilly	3 559	513	7,6	9,8	10 299	15 366	67,6	72,6	5,0	77,2	45,4	4,2
UKK4	Devon	6 703	1 090	3,3	5,5	14 493	19 146	95,1	90,4	2,9	77,3	48,4	3,6
UKL	Wales	20 768	2 938	0,2	0,6	13 819	19 103	90,7	90,2	3,0	73,8	46,5	4,6
UKL1	West Wales and The Valleys	13 121	1 868	-1,3	0,0	12 134	15 991	79,7	75,5	3,4	72,7	44,0	4,9
UKL2	East Wales	7 647	1 070	2,9	2,0	16 864	24 550	110,7	116,0	2,5	75,2	50,8	4,3
UKM	Scotland	78 132	5 062	-2,5	-2,1	16 814	23 776	110,4	112,3	2,6	77,6	50,0	5,8
UKM1	North Eastern Scotland	7 335	501	-3,3	-4,2	22 937	31 823	150,6	150,3	5,1	71,4	47,7	4,6
UKM2	Eastern Scotland	17 987	1 910	0,7	1,1	17 411	24 724	114,3	116,8	2,2	79,1	50,7	4,9
UKM3	South Western Scotland	13 033	2 281	-5,1	-4,2	15 655	22 437	102,8	106,0	1,3	78,4	45,3	6,9
UKM4	Highlands and Islands	39 777	369	-1,8	-0,6	12 660	16 226	83,1	76,6	8,1	75,4	78,9	5,6
UKN	Northern Ireland	14 160	1 703	3,8	-1,2	13 225	19 608	86,8	92,6	4,6	73,1	45,5	5,6
UKN0	Northern Ireland	14 160	1 703	3,8	-1,2	13 225	19 608	86,8	92,6	4,6	73,1	45,5	5,6

Zdroj: www.czso.cz, 2009

Příloha 16: Věková struktura obyvatelstva Walesu v roce 2008

Zdroj: www.cardiff.gov.uk, 2009; vlastní úprava

Příloha 17: Nadnárodní spolupráce UK pro období 2007-2013 v Cíli Evropská územní spolupráce

Atlantic Area

North West Europe

South West Europe

North Sea Region

Zdroj: http://ec.europa.eu/regional_policy/, 2010; vlastní úprava

Příloha 18: Výstupy a výsledky vybraných programů UK v rámci Cíle 1 a 2 dosažených k roku 2006

	Objective 1 Regions							Objective 2 Regions							
	Merseyside	South Yorkshire	Cornwall and Isles of Scilly	West Wales and The Valleys	Highlands and Islands	Northern Ireland	Total	West Midlands	Yorkshire and the Humber	East Midlands	East of England	North East of England	North West of England	South East of England	London
SMEs Receiving Assistance (No)	10,451	4,478	6,503	45,786	2,876		70,074	457	20,575	11,888	20,632	14,017	11,287	1,155	57877
Business/Enterprise Start-Ups (No)	3,872	562	7,370	1,835	2,672		16,141	817		754		1,834	2,633	171	
Total Beneficiaries (No)	186,852	434,719	37,781	380,833	35,655		1,055,740	28,157	30,536	23,928		8,712	29,065		52,045
New/Refurbished Floorspace (m2)	200,773	10,434	13,406	143,199	40,518		408,332	81,815	10,815	40,376		139,883		5,662	115,000
Land Developed (ha)	97	4	12	195	38		344	9	86	142		158		52.4	81.22
Beneficiaries Obtaining Qualifications (No)	23,800	90,421		49,074	12,173		175,468	9,613	19,971			3,278			
Beneficiaries Accessing Employment (No)	16,953	14,254		21,350	7,832		60,389	2,884	2,162			2,179	6,518		
Gross Tourist Visitors (000)	3,161						3,161	1,937				500			
Gross Tourist Visitors Expenditure (£m)	107				31		138	8				11			
Gross New Sales in SMEs (£m)	348	407	651	146			1,552	184	1,005		3,548	1,498			
Gross Safeguarded Sales in SMEs (£m)	872		813	715			2,400	255			17,885	14			
Total Gross Sales in SMEs (£m)	1,219		1,464				2,683								
Gross Direct New Jobs (FTEs)	22,333	14,263	14,028	49,449	6,554		106,627	2,548	23,621	8,549	2,613	39,298	6,746	982.27	18328.6
Gross Direct Safeguarded Jobs (FTEs)	10,279	13,782	15,768	46,893	10,469		97,191	12,094	3735		4,352	2309	1,198	585	23740.4
Total Gross Direct Jobs in SMEs (FTEs)	32,617		29,796				62,413								
Net Additional New Jobs (FTEs)	13,121	10,399					23,520			3,858	2,632			1000.76	
Net Additional Safeguarded Jobs (FTEs)	8,842	9,431					18,273	3,700		8,693	99,294		19		
Total Net Additional Jobs Impact (FTEs)	21,963						21,963				3,849				
Net Additional New Value-Added (£m)	269						269				54				
Net Additional Value-Added Safeguarded (£m)	279	51					330								
Total Net Additional Value-Added (£m)	548						548	5,225			21				

Zdroj: European Commission, 2007, str. 48; vlastní zpracování

Příloha 19: Srovnání HDP/obyv. (v PPS) a růstu HDP/obyv. v letech 1999-2005

		Regiony Cíle 1					Phasing-out regiony Cíle 1		
HDP/obyv. v PPS (EU 25=100)	UK	Merseyside	South Yorkshire	Cornwall and Isles of Scilly	West Wales and The Valleys	Celkem	Highlands and Islands	Northern Ireland	Celkem
1999	110,4	77,6	81,7	66,4	73,2	75,9	82,8	90,1	88,8
2005	114,6	81,4	89,1	74,4	75,8	80,6	86,0*	93,2	91,4
Roční růst HDP/obyv., v %, v letech 1999-2005	2,2	2,4	3,1	3,5	2,2	2,6	1,4**	2,2	2,4

Pozn.: * Data k roku 2004

** Data pro léta 1999-2004

Zdroj: European Commission, 2007, str. 33; vlastní úprava

**Příloha 20: Srovnání míry zaměstnanosti a míry nezaměstnanosti v regionech UK
Cíle 1 v roce 1999 a 2006**

			Regiony Cíle 1					Phasing-out regiony Cíle 1		
Míra zaměstnanosti, v % (15-64 let)	EU 25	UK	Merseyside	South Yorkshire	Cornwall and Isles of Scilly	West Wales and The Valleys	Celkem	Highlands and Islands	Northern Ireland	Celkem
1999	61,9	70,4	58,9	65,9	67,4	62,9	63,0	73,1	63,0	65,0
2006	64,8	71,5	65,6	66,5	70,4	66,4	66,6	72,5	66,3	67,8
Míra nezaměstnanosti, v %										
1999	9,9	6,1	9,8	7,9	7,8	7,5	8,3	6,4	7,3	7,1
2006	8,3	5,4	6,5	7,0	3,9	5,4	6,0	4,8	4,4	4,6

Zdroj: European Commission, 2007, str. 34; vlastní úprava